

Intensivopplæringen i Ny GIV for 10. trinnselever våren 2012

Kartlegging av deltagelse, organisering og opplevelse

Solveig Holen
Berit Lødding

Rapport 42/2012

Intensivopplæringen i Ny GLV for 10.trinnselever våren 2012

Kartlegging av deltagelse, organisering og opplevelse

Solveig Holen
Berit Lødding

Rapport 42/2012

Rapport 42/2012

Utgitt av Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning
Adresse PB 5183 Majorstuen, NO-0302 Oslo. Besøksadresse: Wergelandsveien 7, 0167 Oslo

Oppdragsgiver Kunnskapsdepartementet
Adresse Postboks 8119 Dep, N-0032 Oslo

Trykk Link Grafisk

ISBN 978-82-7218-874-9
ISSN 1892-2597 (online)

www.nifu.no

Forord

Intensivopplæringen i regi av Overgangsprosjektet innenfor Ny GIV har våren 2012 omfattet mer enn 4800 elever i 10. trinn. Målet med opplæringen er å styrke grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og regning for at flere ungdommer skal kunne gjennomføre og bestå videregående opplæring. Skolering av lærere som gir intensivopplæring er også en viktig del av Overgangsprosjektet. Også aktiviteter i overgangen mellom grunnskolen og videregående opplæring er en del av satsingen i Ny GIV.

NIFU har fått i oppdrag av Kunnskapsdepartementet å kartlegge deltagelse, organisering og opplevelse innenfor Overgangsprosjektet våren 2012 og våren 2013. Dette er første rapportering fra vårt prosjekt, og sluttrapport leveres mot slutten av 2013. Også Nordlandsforskning, Uni Rokkansenteret og Statistisk sentralbyrå deltar i den forskningsbaserte evalueringen av Overgangsprosjektet med egne rapporter.

Solveig Holen har hatt hovedansvaret for kapitlene 3, 4, 6 og 8, Berit Lødding for kapitlene, 1, 5, 7 og 9, mens kapittel 2 er utarbeidet i samarbeid. Berit Lødding har vært prosjektleder. NIFU vil takke alle fylkeskoordinatorer og kommunale prosjektledere som har bidratt med informasjon og tilrettelegging for datainnhenting, likeledes elever, lærere og skoleledere som tok seg tid til å besvare vår surveyundersøkelse i en hektisk tid. Innhenting av surveydata ble profesjonelt håndtert av Conexus, og IST ga oss effektiv hjelp med overlevering av registerdata fra Vigo IKS. Eifred Markussen, Jørgen Sjaastad, Elisabeth Hovdhaugen og Nils Vibe ved NIFU har gitt god hjelp underveis. Forfatterne vil også takke professor Jens B. Grøgaard og forskningsleder Vibeke Opheim for gode råd og kommentarer til rapportutkast.

Oslo, november 2012

Sveinung Skule
direktør

Vibeke Opheim
forskningsleder

Innhold

Sammendrag	7
1 Innledning	13
1.1 Elever i målgruppen	13
1.2 Samarbeid og opptrapping av deltagelse.....	14
1.3 Gjennomføring	14
1.4 Den forskningsbaserte evalueringen av Ny GIV	15
1.5 Problemstillinger.....	15
1.6 Innholdet i rapporten	16
2 Datakilder, utvalg og analysemetoder	19
2.1 Surveyen: utvelgelse og respons.....	19
2.1.1 Epostbasert informasjon fra prosjektledere om tilordningskriterier	19
2.1.2 Styrkeberegninger.....	20
2.1.3 Etablering av kontrollgrupper.....	21
2.1.4 Utvalg og frafall	22
2.1.5 Skoleutvalget	24
2.2 Registerdata for intensivelever og for alle avgangselever	25
2.3 Utdanningsdirektoratets spøringer.....	26
2.4 Analyser.....	26
2.5 Datakoblinger og personvern hensyn	28
2.6 Oppsummering.....	30
3 Kjennetegn ved elever, lærere og skoleledere som svarte på surveyen	31
3.1 Skoleleder.....	31
3.2 Lærere	32
3.3 Elever.....	34
3.4 Oppsummering.....	36
4 Undervisning, kompetanse og opplæring i regi av Ny GIV	37
4.1 Personlig egnethet og erfaring viktig for valg av lærere til intensivopplæringen	37
4.2 Få assistenter og vikarer i Ny GIV	39
4.3 Mange Ny GIV-lærere på skoleringskurs	39
4.4 Lærere positive til skoleringsstilbudet.....	41
4.5 God støtte fra skoleledelse, skoleeier og prosjektleder til lærere og skoler	42
4.6 Variert bruk av læremidler og pedagogiske virkemidler	44
4.7 Oppsummering.....	46
5 Organisering av intensivopplæringen	47
5.1 Hvordan blir elevene valgt ut til å delta i intensivopplæring.....	47
5.1.1 Prosjektlederens beskrivelser.....	48
5.1.2 Skoleledere om utvelgelse: karakterer og vurdering fra lærere er viktigst	50
5.2 Skriftlige avtaler er inngått med så vel elever som foreldre	52
5.3 Elevantall i registerdata	52
5.4 Skoleledernes rapportering om antall elever og timer	53
5.4.1 Antall og andeler intensivelever per skole.....	53
5.4.2 Tilbud og avslag på tilbud om intensivopplæring	54
5.4.3 Antall timer per uke for den enkelte elev.....	55
5.5 Intensivopplæringen gis i hovedsak utenfor ordinære klasser.....	56
5.6 To av tre skoler gir intensivopplæring innenfor ordinær timeplan	57
5.7 Bidrag fra de nasjonale sentrene.....	57
5.7.1 Nyttige ideer og innspill samt undervisningsmaterieil.....	57
5.7.2 Kartleggingsverktøy.....	59
5.8 Oppsummering.....	61
6 Deltagernes vurderinger og opplevelse av intensivopplæringen	63
6.1 Positive forventninger til intensivopplæringen	64
6.2 Innsats og utbytte i Ny GIV	66
6.2.1 Elevenes vurderinger av innsats og utbytte	66
6.2.2 Lærernes vurderinger av intensivopplæringen.....	70
6.2.3 Skoleledernes vurderinger av Ny GIV.....	73

6.2.4	Karakterutvikling for elevene som deltok i surveyen.....	74
6.3	Liten endring i foreldres medvirkning og involvering.....	77
6.4	Få elever slutter underveis	78
6.5	Oppsummering.....	79
7	Sommeraktiviteter	81
7.1	Større aktivitet enn foregående år	81
7.2	Utdypende om erfaringene	83
7.3	Oppsummering.....	86
8	Alle Ny GIV-elever – karakterer og fravær	87
8.1	Kjennetegn ved alle Ny GIV-elevne	87
8.2	Beskrivelse av utvalg med kontroll elever	88
8.3	Økt fravær for Ny GIV-elever?	90
8.4	Bedre karakterer for de svakeste elevene i Ny GIV.....	94
8.4.1	Karakterutvikling, standpunktkarakterer	95
8.4.2	Karakterutvikling, eksamens karakterer	100
8.5	Oppsummering.....	102
9	Ny GIV belyst gjennom spørringene	105
9.1	Ungdomsskolen.....	105
9.2	Videregående skoler.....	110
9.3	Kommuner.....	113
9.4	Oppsummering.....	115
	Referanser	117
	Tabelloversikt	119
	Figuroversikt.....	121
	Vedlegg.....	123

Sammendrag

På oppdrag fra Kunnskapsdepartementet gjennomfører NIFU, sammen med tre andre forskningsmiljøer, den forskningsbaserte evalueringen av Overgangsprosjektet i regi av Ny GIV. Denne rapporten er den første av to fra prosjektet Kartlegging av deltagelse, organisering og opplevelse, og handler om intensivopplæringen i 10. trinn våren 2012 og om aktiviteter for intensivelevne før de startet i videregående opplæring samme høst. Overgangsprosjektet skal gjennomføres over tre år med stadig opptrapping av antall skoler og kommuner som deltar. NOVA gjennomførte en kartlegging i 2011 (Sletten m.fl. 2011) som var det første året i satsingen, og deres rapportering gir et viktig grunnlag for sammenligning og beskrivelse av utviklingen. Denne rapporten bygger på analyser av registerdata og data fra flere spørreundersøkelser, blant annet en omfattende spørreundersøkelse til elever, lærere og rektorer ved skoler som var med i Ny GIV våren 2012.

Målgruppe, føringer og skjønn i utvelgelse av elever til intensivopplæring

Kunnskapsdepartementet har definert målgruppen for intensivopplæringen i Ny GIV som de 10 prosent svakest presterende elevene etter første termin på 10. trinn i hver av de kommunene som den enkelte fylkeskommune inviterer til å delta. Elever som mottar spesialundervisning og har individuell opplæringsplan (IOP), skal ikke utelukkes fra målgruppen, men det skal vurderes i hvert enkelt tilfelle om disse elevene kan nyttiggjøre seg de tiltakene som iverksettes i prosjektet eller om de er best tjent med den IOP de har.

Innenfor disse føringene vil likevel utvelgelsen av elever være basert på lokalt skjønn, heter det i Kunnskapsdepartementets omtale av evalueringsoppdraget. Det er gitt stor frihet til skoler og skoleeiere for tilrettelegging og gjennomføring av intensivopplæringen, og Kunnskapsdepartementet poengterer at det ikke er lagt særskilte statlige føringer på organiseringen eller innholdet i intensivopplæringen.

Målgruppen er ytterligere beskrevet av departementet som elever som av ulike grunner er lite motivert for opplæring og har svake grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og regning. For å styrke de grunnleggende ferdighetene til disse elevene, skal det gjennomføres intensivopplæring som starter i andre termin i 10. trinn og videreføres etter behov i overgangen til og i videregående opplæring. Kommuner og fylkeskommuner skal etablere et varig samarbeid for å øke ungdoms gjennomføring av videregående opplæring.

Frafall i videregående opplæring har over flere år vært plassert høyt på sentrale utdanningsmyndigheters agenda, men disse tiltakene har som regel vært utformet som universelle satsinger og rettet eksplisitt mot alle elever. Dette gjelder for eksempel arbeidslivsfag som alternativ til annet fremmedspråk og valgfag på ungdomstrinnet. Det som er nytt i disse satsingene, synes å være

myntet på elever som strever med å prestere i teoretiske fag, men selve innrammingen er universell: Alle skal oppleve mestring og motivasjon. Overgangsprosjektet skiller seg fra nevnte satsinger ved at tiltaket er rettet mot de svakest presterende elevene.

Når vi undersøker hvem som ble intensivelever våren 2012, finner vi at det ikke alltid er de svakest presterende, selv om utvelgelsen synes å ha blitt noe strengere enn foregående år. For 2011 rapporterte NOVA at bare 40 prosent av elevene i Ny GIV hadde et karaktersnitt etter første termin i de teoretiske fagene som tilsvarte de 10 prosent svakeste blant elever flest. Vi finner at denne andelen har økt til 48 prosent, samtidig som det fortsatt er slik at svært mange elever med prestasjoner like over de 10 prosent svakest presterende, er rekruttert til Ny GIV.

Flere ulike tiltak under sammen betegnelse?

Det finnes ulike kriterier for utvelgelse av elever til intensivopplæring mellom skoler, mellom kommuner og mellom fylkeskommuner. Ifølge prosjektlederne på fylkes- og kommunenivå har Rogaland, Møre og Romsdal og deler av Østfold holdt seg til en streng avgrensning. For Rogaland betyr det at utvelgelsen skjer på kommunenivå, ikke på skolenivå. For Akershus tilsier forskjeller mellom kommuner med hensyn til utdanningsnivået i befolkningen og elevers prestasjoner at de 10 prosent svakest presterende elevene måtte defineres på fylkesnivå for at utvelgelsen skulle være konsistent med intensjonene i Ny GIV. I Oslo og Bergen har skolene forholdt seg til elever med karakterene 1 og 2, men avgrenset på litt ulike måter.

Fra Hedmark, Oppland og Nord-Trøndelag heter det at det er gjort utstrakt bruk av skjønn. I Troms har demografiske forhold gjort det vanskelig å utpeke 10 prosent i små kommuner, når en slik andel utgjøres av en eneste elev. Hensynet til samspill og samarbeid som grunnlag for deler av intensivopplæringen, har medført at også elever som presterer bedre, er tatt med i gruppen. Et annet motiv som nevnes, er at en vil dempe tendenser til stigmatisering av intensivelevne. Redegjørelsene fra prosjektlederne avdekker betydelig variasjon i utvelgelseskriteriene. Fra en kant av landet får vi vite at elever som trenger styrking i matematikk, men som ellers presterer godt, kan få tilbud om intensivopplæring. Fra en annen kant av landet får vi vite at nettopp slike elever ikke skal inngå blant intensivelevne. I noen av beskrivelsene er motivasjon og potensial sentrale begreper, i andre synes det som oppøving av faglig selvtillit og et bedre selvbilde for elever med ganske gode karakterer, er et viktigere anliggende.

De største og de minste kommunene ser ut til å ha betydelige og samtidig ganske ulike utfordringer med å operasjonalisere den avgrensingen av målgruppen som er gitt fra sentralt hold. I Oslo er det erkjent at andelen som får intensivopplæring er noe høyere enn 10 prosent, men vi finner også at det gjennomsnittlige antall intensivelever per skole er betydelig høyere enn ellers i landet: 23,1 elever. I Finnmark er dette 4,5, og for landet samlet ligger det på 8,9 elever per skole. Utover de demografiske forskjellene som kommer tydelig til uttrykk, synes det som om tiltaket som i Oslo er kjent som *forsterket intensivt opplæring* kanskje bare delvis sammenfaller med det som kalles intensivopplæring ellers i landet. Ikke minst når vi tar for oss prosjektledernes beskrivelse av kriterier for utvelgelse og hva en ønsker å få til i opplæringssituasjonen, synes det som vi har å gjøre med relativt forskjellige praksiser som alle likevel relateres til Overgangsprosjektet i Ny GIV. De andre forskningsmiljøenes rapporteringer vil kunne fylle ut bildet når det gjelder innholdet i intensivopplæringen og hvordan den er organisert.

I selve utvelgelsen slik den er beskrevet for oss, ser vi at kriterier som potensial og motivasjon spiller inn når det vurderes hvem som skal tilbys intensivopplæring. Dette kan gjøre det vanskeligere å vurdere om tiltaket virker etter intensjonene. For å vurdere om Ny GIV hjelper elever, trenger en å sammenligne med en kontrollgruppe som ligner på sentrale områder. Denne kontrollgruppen kan det være vanskeligere å identifisere når kriteriene for utvelgelse ikke er direkte målbare. Med tanke på at tiltaket ideelt sett skal kunne gjøre en forskjell for den enkelte elev, er utvelgelseskriterier som potensial og motivasjon, i tillegg til karakterer likevel ganske forståelige. Skolene og kommunene

ønsker å tilby Ny GIV til de elevene de tror kan ha nytte av tiltaket. Det er sannsynligvis behov for noe fleksibilitet i utvelgelseskriteriene på skolene.

Intensivelevener: prestasjoner, forventinger, erfaringer og karakterutvikling

Et samlet karaktersnitt på inntil 2,6 i de teoretiske fagene etter første termin på 10. trinn, avgrensede de 10 prosent svakest presterende elevene i hele kullet, og dette gjelder før elever med IOP er trukket fra. Som nevnt finner vi at bare 48 prosent av intensivelevener er innenfor denne karaktergrensen, men det er mange som ligger tett på. Når vi tar for oss karakterfordelingen blant de 4866 elevene som var registrert som intensivelever våren 2012, finner vi at hovedtyngden har karakterene 1-3 i de fleste fagene, mens noen har karakteren 4, særlig i muntlige fag. Det finnes også elever med karakteren 5 eller 6 når vi ser på hvordan elever fordeler seg karaktermessig innenfor enkeltfag, men dette dreier seg i hovedsak om 2-3 prosent av intensivelevener. Vi kan dessuten slå fast at 60 prosent av intensivelevener har et karaktersnitt under 3,0, med andre ord har 40 prosent av intensivelevener et snitt på 3 eller bedre i teoretiske fag.

Informasjon om elevenes egne forventninger til og erfaringer fra intensivopplæringen har vi fra en storstilt spørreundersøkelse på skolenivå i åtte fylker. Analyser viser at dette materialet er representativt for hele populasjonen av intensivelever med hensyn til kjønn og karakterer. Omtrent 60 prosent av intensivelevener er gutter. Gjennomsnittskarakterene er litt over karakteren 2, med et forholdsvis stort standardavvik, omtrent 0,7.

De fleste elevene (70 prosent) fikk intensivopplæring i regning så vel som i lesing og skriving, mens de resterende svarte at de bare deltok i opplæring i en av ferdighetene eller ingen av dem. Hvorfor vel en av ti elever har unnlatt å svare på dette spørsmålet, er vanskelig å vurdere. De er likevel inkludert blant intensivelevener i de relevante analysene. Det var få elever som hadde sluttet underveis, på de fleste skolene hadde bare en elev sluttet med intensivopplæringen. Skolelederne oppga at de vanligste årsakene til at elever hadde sluttet var manglende motivasjon og høyt fravær. Skolelederens opplysninger tydet også på at få av elevene som ble tilbudt intensivopplæring, takket nei til dette.

Nesten 18 prosent av intensivelevener oppga at de hadde opplevd erting eller mobbing fordi de var med i Ny GIV. Dette er en liten, men statistisk signifikant økning fra 2011, da 14 prosent oppga at de var blitt ertet eller mobbet en gang eller mer. Samlet sett hadde likevel elevene i 2012, i likhet med elevene i 2011, høye forventninger til Ny GIV-opplæringen. De vurderte i overveiende grad tiltaket som godt og nyttig og var fornøyde med gjennomføringen. Vi fant ingen kjønnsforskjeller blant elevene med hensyn til vurderingen av tiltaket. Elevene var også mer fornøyde med Ny GIV-lærerne sammenlignet med lærere de hadde i andre timer og mente at intensivlærerne hadde høyere forventninger til dem. Naturlig nok var det elever som selv hadde ønsket å være med i Ny GIV og som var fornøyde med å bli valgt ut, som også var mest fornøyde med intensivopplæringen. Dessuten var elever som opplevde å bli ertet eller mobbet fordi de deltok i tiltaket, mindre fornøyde med intensivopplæringen.

Karakterutviklingen fra første termin til standpunkt ved skoleårets slutt for Ny GIV-elevener som deltok i surveyen, var positiv når utgangspunktet var karakterene 1 eller 2, mens elevene med karakterene 4 og 5 etter første termin hadde en negativ karakterutvikling. Elevenes karakterutvikling ble verken påvirket av hvor fornøyde de var med å bli valgt ut til intensivopplæring, hvor fornøyde de var med Ny GIV-tiltaket eller egenrapportert innsats. Heller ikke hvorvidt de hadde opplevd erting eller mobbing eller hvilke ferdigheter de hadde fått opplæring i, så ut til å ha betydning for karakterutviklingen. Vi fant bare signifikante kjønnsforskjeller for karakterutviklingen i norsk hovedmål, der jenter gjorde det noe bedre enn gutter i både muntlig og skriftlig. Samlet tyder disse resultatene på at ulike faktorer som hadde betydning for hvor nyttig elevene opplevde intensivundervisningen, ikke påvirket karakterutviklingen i vårsemesteret. Denne beskrivelsen gjelder bare for intensivelevener som deltok i spørreundersøkelsen, uten at vi i denne omgang har sammenlignet med karakterutviklingen for en tilsvarende elevgruppe som ikke har deltatt i Ny GIV.

Da vi skulle undersøke karakter- og fraværsutviklingen til alle intensivelevne, benyttet vi registerdata til dette. I tillegg til å inkludere alle Ny Giv elever, ble en tilsvarende elevgruppe som ikke deltok i intensivopplæringen, selektert på bakgrunn av karakternivå første termin. Datamaterialet ga oss imidlertid ikke grunnlag for å kartlegge om disse to elevgruppene var like på andre viktige områder, som motivasjon og potensiale. Resultatene må derfor tolkes med forsiktighet. Analyser der vi sammenlignet karakterutviklingen til Ny GIV- og ikke-Ny GIV-elevne tydet på at karakternivået bare bedret seg for intensivelever med lavest karakter i utgangspunktet. De som hadde karakteren 1 etter første termin hadde en noe mer positiv utvikling enn elever som ikke var med i Ny GIV. Dette gjaldt både regning, norsk skriftlig og muntlig samt en gjennomsnittskarakter for de fem teoretiske fagene samfunnsfag, RLE, naturfag, engelsk skriftlig og engelsk muntlig. Denne positive utviklingen forsvant imidlertid allerede ved karakteren 2, og fra karakteren 3 gjorde intensivelever det svakere enn elever som ikke mottok intensivopplæring. Legges eksamenskarakterene til grunn, ser det ut til at intensivelever får et dårligere resultat i matematikk sammenlignet med andre elever i samme prestasjonssjikt. I norsk er det bare de aller svakest presterende elevene som har en bedre karakterutvikling enn ikke-Ny GIV-elever. Fraværsopplysningene er ikke konsistente slik de innrapporteres fra skolene, derfor må vi også være forsiktige med å tolke resultatene for bastant når vi ser at fraværet øker mest for intensivelever sammenlignet med elever i samme prestasjonssjikt som ikke har fått intensivopplæring.

Vi har ikke undersøkt om karakter- eller fraværsutviklingen er ulik i ulike fylker, noe som kan være interessant, gitt prosjektledernes beskrivelser av nokså forskjellige utvelgelseskriterier. Det kan tenkes at tiltaket har en positiv virkning på karakter- og fraværsutviklingen i ett fylke, og negativt i et annet. Denne undersøkelsen sier heller ikke noe om mulige langtidseffekter av tiltaket. Det er mulig at elever gjennom intensivopplæringen har tilegnet seg ferdigheter som kan komme til nytte senere, uten at dette er noe vi kan påvise gjennom denne studien. En studie med et lengre tidsperspektiv vil kunne belyse eventuelle langtidseffekter av intensivopplæringen.

Lærere: rekruttering, forventning og vurdering

Et stort flertall av lærerne som gir intensivopplæring, mente at de – før prosjektet startet, hadde hatt forventninger til at elevene skulle bedre sine ferdigheter i regning, lesing og skriving og at de skulle bli mer motivert for skolearbeid. Derimot hadde noe færre lærere forventninger om at elevene skulle få bedre karakterer. Alle disse tre spørsmålene er besvart retrospektivt. Lærernes erfaringer etter å ha drevet intensivopplæring en stund, er at elevene er blitt mer motiverte for skolearbeid, at de presterer bedre i de ferdighetene de har fått opplæring i, men i litt mindre utstrekning at elevene også presterer bedre i andre fag enn norsk og matematikk. Gitt lærernes svært positive holdning til tiltaket, kan vi tolke deres vurderinger i retning av at det tar tid å løfte svaktpresterende elever, og at resultatene ikke nødvendigvis viser seg i standpunkt- eller eksamenskarakterer ved avslutningen av ungdomsskolen.

Lærerne har også formidlet at organiseringen av tiltaket er ganske avgjørende. Organiseringen kan være den sterkeste suksessfaktoren, men også den største utfordringen for Ny GIV. Grundig timeplanlegging, gode romløsninger og ikke for store grupper ble nevnt av flere lærere som vilkår for at tiltaket skal kunne fungere godt.

De fleste lærerne som deltok i Ny GIV, hadde både lang erfaring som lærere og relevant pedagogisk utdanning. Alle lærerne, med unntak av tre personer, oppga å ha minst tre års høyere utdanning, og ifølge skolelederne var det bare erfarne lærere som deltok i Ny GIV. Personlig egnethet og erfaring ble høyt verdsatt av både skoleledere og lærere. De aller fleste lærerne som deltok i Ny GIV-opplæringen, ønsket dessuten å være med fordi de opplevde dette som et godt tiltak.

Majoriteten av lærerne som underviste i Ny GIV ble valgt ut blant skolenes egne lærere. Bare en av tre skoleledere hadde hentet inn eksterne ressurser til intensivopplæringen. Dette kan handle om skolenes økonomiske ressurser. Under 20 prosent av skolelederne oppga at de hadde fått økonomisk støtte til ansettelse av lærere i forbindelse med Ny GIV-opplæringen, mens nesten 60 prosent hadde fått midler til kompetanseheving og 30 prosent hadde fått midler til anskaffelse av læremidler.

Bare tre Ny GIV-lærere svarte at de underviste i begge ferdighetsområdene. Resten underviste enten i regning eller i lesing/skriving. Nesten alle lærerne som deltok i spørreundersøkelsen hadde deltatt i skoleringstilbud i regi av Ny GIV. Alt i alt var lærerne fornøyde med dette tilbudet, både med hensyn til innhold og organisering. Flertallet av lærerne opplevde at ansvaret for å være pådriver ved innføringen av Ny GIV var delegert til dem fra skoleleder.

Alt i alt beskriver lærerne en fleksibel og variert bruk av både læremidler og pedagogiske metoder. I sine svar på spørsmålet om pedagogiske virkemidler tilkjenner de stort engasjement for elevene og et ønske om å tilpasse undervisningen til den enkelte elevs behov. I tillegg til faglige mål blir ønsket om å gi elevene gode mestringsopplevelser, bedre selvfølelse og mer motivasjon beskrevet. Dette fremstår som viktige komponenter i intensivopplæringen, og manglende motivasjon blir fremhevet som en av de viktigste årsakene til at elever har sluttet underveis. Lærerne svarer også at de i stor grad har tatt i bruk metoder og bruker verktøy som de er blitt kjent med gjennom skoleringen. De lærerne som har gjennomgått skolering, bekrefter i enda større grad enn andre lærere som gir intensivopplæring, at de gjør bruk av kartleggingsverktøy, undervisningsmaterieell, samt gode ideer og innspill fra de nasjonale sentrene.

Lærere synes å være noe mer delte i synet på foreldrenes involvering i sammenheng med intensivopplæringen. Flertallet synes ikke intensivopplæringen har forbedret samarbeidet.

Sommeraktiviteter: flere tilbud men lav deltagelse

Både minifolkkehøyskole (eller sommerleir) og sommerjobb (eller arbeidstrening) ser ut til å ha fått større utbredelse i 2012 i forhold til i 2011, men planer er endret i et større omfang enn det foregående året. Prosjektlederne på fylkesnivå betegner i overveiende grad aktivitetene som svært vellykkede, men lav deltagelse fra intensivelevne oppfattes som en hovedutfordring. Dette tilskrives sviktende markedsføring, men også at det er vanskelig å motivere elevene til mer skole når sommerferien har begynt.

Aktiviteter i de videregående skolene i forkant av oppstart omtales meget positivt. Svært godt utbytte for de – riktignok ofte få – elevene som har deltatt samt dyktige lærere er gjennomgangstemaer i beskrivelsene. Noen anfører sen avklaring med hensyn til endelig skoletilbud som en hindring eller kompliserende element for slike aktiviteter. Konkurransen på grunnlag av karakterer for inntak til videregående opplæring kan være en kompliserende faktor, når vi også vet at svaktpresterende elever ikke står først i køen av søkere.

Stor oppslutning om prinsippene, særlig ved skoler som deltar

Ved hjelp av spørsmål til skoleledere og skoleeiere innenfor Utdanningsdirektoratets spørringer, har vi svar fra representative utvalg uavhengig av deltagelse i Ny GIV. Også ved skoler som ikke har startet med Ny GIV, finner vi utbredt tillit til at det er en god ide å gi intensivopplæring til svaktpresterende elever, men det er samtidig mange som mener at tiltaket kommer for sent. I disse spørsmålene finner vi ikke forskjeller etter når eller om skolen har startet eller skal starte med Ny GIV.

Går vi mer spesifikt inn på hvordan svaktpresterende elever er ivaretatt, viser det seg at de skolene som enda ikke hadde nådd noen beslutning om deltagelse i Ny GIV, har sterkere tillit til at disse elevene allerede er godt ivaretatt gjennom ordinær tilpasset opplæring eller spesialundervisning. Det samme mønsteret kommer til syne i svarene fra kommunene. Vi finner en meget klar sammenheng mellom skolestørrelse og deltagelse i Ny GIV, de største skolene var ofte med allerede i første fase. Likeledes er det for kommunenes vedkommende en klar sammenheng mellom høyt folketall og deltagelse i Ny GIV, hvilket er som forventet gitt planen for hvordan innfasingen i Overgangsprosjektet skal foregå. Samlet sett tyder disse resultatene på at planen om å få med samtlige skoler i Ny GIV i 2013 kan være noe ambisiøs.

1 Innledning

Ny GIV er en samlebetegnelse på ulike prosjekter og tiltak innenfor regjeringens satsing for å få flere ungdommer til å fullføre og bestå videregående opplæring. NIFU har fått i oppdrag av Kunnskapsdepartementet å kartlegge intensivopplæringen på 10. trinn innenfor det såkalte Overgangsprosjektet i Ny GIV. I denne underveistrapporten handler det om gjennomføringen av intensivopplæringen våren 2012 og i overgangen til videregående opplæring samme høst. Sluttrapport fra vårt evalueringsprosjekt vil komme mot slutten av 2013.

1.1 Elever i målgruppen

Målgruppen for intensivopplæringen er de 10 prosent svakest presterende elevene etter første termin på 10. trinn, innenfor de kommunene som deltar i prosjektet. I Kunnskapsdepartementets omtale av målgruppen heter det: «For å bidra til målsettingen om økt gjennomføring av videregående opplæring skal prosjektet sikre god sammenheng mellom ungdomstrinnet og videregående opplæring. Målgruppen er elever som av ulike grunner er lite motivert for opplæring og har svake grunnleggende ferdigheter i skriving, lesing og regning. For å styrke lese-, skrive- og regneferdighetene til denne elevgruppen skal det gjennomføres intensivopplæring som starter i andre termin på 10. trinn og videreføres etter behov i overgangen til og i videregående opplæring.»¹ Kunnskapsdepartementet har spesifisert målgruppen nærmere ved å fremheve: «Elever som mottar spesialundervisning (IOP) utelukkes ikke fra målgruppen, men det vurderes i hvert enkelt tilfelle om disse elevene kan nyttiggjøre seg de tiltakene som iverksettes i prosjektet, eller om de er best tjent med den IOP de har. Innenfor disse føringene vil likevel utvelgelsen av elever være basert på lokalt skjønn.»²

Som grunnlag for politikktutforming representerer en slik forståelse noe nytt når det gjelder hva som skal til for at flere ungdommer skal kunne gjennomføre og bestå videregående opplæring. I de siste års satsinger for å styrke gjennomføringen av videregående opplæring, har tiltakene vært eksplisitt rettet mot alle elever. Strukturendringene i Kunnskapsløftet har åpnet for flere kryssløp i videregående, det vil si skifte av utdanningsprogram uten tap av tid (Vibe m.fl. 2012). Også etableringen av det nye faget utdanningsvalg på ungdomstrinnet under Kunnskapsløftet, er eksplisitt rettet inn mot å redusere omvalg og frafall i videregående opplæring (Lødding & Hølen 2012). Arbeidslivsfag som alternativ til annet fremmedspråk, samt introduksjonen av valgfag på ungdomstrinnet begrunnes med behovet for å gjøre opplæringen mer motiverende for alle elever gjennom å være praktisk og variert, utfordrende og relevant (Meld. St. 22:7). En kan hevde at det som er nytt i disse satsingene synes å være myntet på elever som strever med å prestere i teoretiske fag, men selve innrammingen er universell: alle skal oppleve mestring og motivasjon.

¹ Sitert fra Oppdragsgivers beskrivelse av Oppdraget, som utgjør bilag 1 til vår kontrakt for evalueringen, heretter kalt Kunnskapsdepartementets oppdragsbeskrivelse.

² Ibid.

Statistisk sentralbyrå (2011) rapporterer at antall grunnskolepoeng har stor betydning for gjennomføring og kompetanseopptilnåelse i videregående opplæring. Dette er forenlig med resultater fra prosjektet Bortvalg og kompetanse (Markussen mfl. 2006; Markussen mfl. 2008), hvor grunnskolekarakterer er den variabelen som i sterkest grad predikerer bortvalg av eller frafall fra videregående opplæring. Samme funn er kjent fra evalueringen av Reform 94 (Grøgaard mfl. 1999). Overgangsprosjektet i Ny GIV skiller seg med andre ord fra ovenfor nevnte satsinger ettersom det er innrettet mot «de svakest presterende elevene».

1.2 Samarbeid og opptrapping av deltagelse

Etablering av et varig samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner er også en viktig målsetning med satsingen i Overgangsprosjektet. Dette må forstås som et viktig virkemiddel for å realisere målet om større gjennomføring av videregående opplæring blant ungdom.

For skoleåret 2010/2011, fikk alle fylkeskommuner i oppgave å invitere utvalgte kommuner til et formelt, strukturert samarbeid med fortrinnsvis den største kommunen i fylket, eventuelt andre, fremgår det av brevet datert 27.10.2010 fra Kunnskapsdepartementet til fylkeskommunene og Oslo kommune. Dette samarbeidet skulle dekke 30-50 prosent av det totale antallet ungdomsskoleelevene i fylket. Med grunnlag i erfaringer fra denne første fasen, er samarbeidet trappet opp i 2012, og i 2013 skal alle kommunene etter planen inngå i et permanent samarbeid med fylkeskommunen om alle elevene i målgruppen, heter det i det samme brevet. Også tiltak i videregående opplæring skal koordineres og videreutvikles innenfor rammene av Overgangsprosjektet.

I fase 1 var 205 grunnskoler med ungdomstrinn samt 99 videregående skoler involvert i prosjektet, ifølge Kunnskapsdepartementets oppdragsbeskrivelse. Våren 2011 deltok 2001 elever i intensivopplæringen (Sletten m.fl. 2011). Skoleåret 2011/2012 var antallet grunnskoler kommet opp i 613, og videregående skoler i 248, ifølge oversikt fra Kunnskapsdepartementet datert 2.4.2012. Ifølge registeropplysningene som vi har innhentet fra skoleårets slutt, omfattet intensivopplæringen våren 2012 4866 intensivelever på landsbasis. Bedømt utelukkende på grunnlag av disse tallene, fremstår implementeringen av Ny GIV som på god vei mot full deltagelse i 2013.

I oppdragsbrevet poengteres det at fylkeskommunene, kommunene og skolene har stor frihet til å tilrettelegge og gjennomføre intensivopplæringen. Det er videre grunn til å anta at både deltagelse og organisering av opplæringen vil kunne endre seg gjennom prosjektperioden, for eksempel som følge av erfaringer fra tidligere runder med intensivopplæring.

1.3 Gjennomføring

Skolering av lærere som gir intensivopplæring er en viktig del av Overgangsprosjektet, og denne skoleringen samt utgifter til vikarer finansieres av departementet. Dette fremgår av de tidligere nevnte brevene fra departementet til kommuner og fylkeskommuner. Skoleringen handler om kompetanseutvikling for lærerne som skal gi opplæring i grunnleggende lese-, skrive- og regneferdigheter til elevene. Tanken er også at de lærerne som gjennomgår skoleringen skal være ressurspersoner til nytte for skolens samlede arbeid for å heve prestasjonene til elever som har svake grunnleggende ferdigheter, heter det i oppdragsbrevet fra departementet.

Om selve intensivopplæringen fortelles det i oppdragsbrevet at denne ikke skal overstige 7,5 klokke timer per uke i siste termin frem til avslutningen av skoleåret. Videre heter det at timene i størst mulig grad skal legges til timene i norsk, matematikk og engelsk/norsk fordypning på 10. trinn. Intensivopplæringen kan innebære at enkelte bestemmelser i Opplæringsloven og forskrift til loven kan fravikes. Det gjelder blant annet organisering av undervisningen i grupper, fag- og timefordeling og læreplaner for fag, noe det også er gjort mer inngående rede for i departementets brev til deltagende kommuner i overgangsprosjektet, datert 22.12.2010.

I departementets brev til kommunene, datert 27.10.2010, fremgår det at det kan være flere måter å gjennomføre intensivopplæringen på, som forsterket opplæring innenfor den vanlige klassen eller gruppen med ekstra lærerressurser. Elevene kan også organiseres i egne grupper i den tiden intensivopplæringen gis. I departementets oppdragsbeskrivelse poengteres det at det ikke er lagt særskilte statlige føringer på organiseringen eller innholdet i intensivopplæringen.

1.4 Den forskningsbaserte evalueringen av Ny GIV

NOVA kartla intensivopplæringen slik den ble gjennomført skoleåret 2010/2011 (Sletten m.fl. 2011), før den forskningsbaserte evalueringen ble utlyst og igangsatt. NIFU fikk i oppdrag av Kunnskapsdepartementet å gjennomføre prosjektet Kartlegging av deltagelse, organisering og opplevelse innenfor nevnte evaluering av intensivopplæringen i perioden 2012–2013. Resultater fra dette prosjektet vil bli formidlet i to rapporter: Denne rapporten om aktivitetene i 2012, samt en sluttrapport som også omhandler intensivopplæringen i 2013. Videre skal NIFU bidra med surveydata til Statistisk sentralbyrå (SSB), som ved hjelp av et longitudinelt design undersøker om Ny GIV styrker elevenes motivasjon og ferdigheter (Effektevalueringen). Parallelt evaluerer Nordlandsforskning hvordan intensivopplæringen foregår i klasserommene, mens Uni Rokkansenteret evaluerer organiseringen og undersøker hvilke konsekvenser intensivopplæringen har for skolen.

1.5 Problemstillinger

Følgende problemstillinger er formulert av Kunnskapsdepartementet for evalueringen samlet sett:

1. I hvilken grad fører deltagelse i intensivopplæringen til at elevene blir mer motivert for opplæring, oppnår bedre grunnleggende lese-, skrive- og regneferdigheter og i større grad gjennomfører videregående opplæring?
2. Hvordan kan resultatene under punkt 1. forstås og forklares?

I forløpet av evalueringsperioden frem mot slutten av 2013 vil vi også bestrebe oss på å belyse følgende problemstillinger, som NIFU selv har foreslått:

1. Hva kjennetegner utvelgelsen av elever til intensivopplæringen i forhold til elever med enkeltvedtak og spesialpedagogikk?
2. Hvilke rammer og retningslinjer gir skoleeier for beslutningene på skolenivå om organiseringen og innholdet i intensivopplæringen?

Begrunnelsen for den første problemstillingen er at det i hovedsak dreier seg om en gruppe elever med behov for intensivopplæring og som ikke har enkeltvedtak. En avgrensning som i utgangspunktet synes relativt uproblematisk: «de 10 prosent svakest presterende elevene» som målgruppe for intensivopplæringen, utkristalliserer seg dermed i et spenningsforhold til enkeltvedtak og spesialpedagogikk samtidig som det skal være rom for lokalt skjønn. Vi mener derfor at det er grunn til å se nærmere på selve utvelgelsesprosessen ved ulike skoler og i ulike kommuner.

Det andre forskningsspørsmålet er beslektet med det første og gir ytterligere inntak til å belyse utvelgelsesprosessen. Nettopp på bakgrunn av den friheten som fylkeskommunen, kommunen og skolen har i gjennomføringen av intensivopplæringen, som poengtert ovenfor, er det interessant å se nærmere på hvordan de forstår signaler fra statlige utdanningsmyndigheter i forhold til lokale vilkår. Bruk av pedagogisk eller skolefaglig kompetanse i tilretteleggingen for intensivopplæring fra skoleeiers side er interessant å undersøke, likeledes skoleeiers tillit til og oppslutning om tiltaket.

Kunnskapsdepartementet har søkt å få besvart de først nevnte problemstillingene gjennom fire ulike delprosjekt, som de har beskrevet på følgende måte:

1. *NIFU* skal i hovedsak kartlegge og analysere deltagelse, organisering, opplevd utbytte og karakterutvikling til elever som deltar i intensivopplæringen. I tillegg til å benytte registerdata,

samler NIFU inn surveydata som både skal brukes av NIFU og de øvrige delprosjektene i Ny GIV evalueringen, særlig gjelder dette for SSBs delprosjekt.

2. *SSB/Forskningsavdelingen* skal gjennomføre studier av den kausale effekten av deltagelse i intensivopplæring for motivasjon for opplæring, grunnleggende lese-, skrive- og regneferdigheter og gjennomføring av videregående opplæring. SSB vil benytte seg av kvantitative data, både registerdata og innsamlede surveydata.
3. *Nordlandsforskning* skal gjennomføre klasseromsstudier av hvordan intensivopplæringen faktisk gjennomføres og få en forskningsbasert beskrivelse og vurdering av kvaliteten på opplæringen som gis til elevene.
4. *UNI Rokkansenteret* skal gjennomføre studier av implementeringen av NY GIV/Overgangsprosjektet, både når det gjelder hvilke konsekvenser innføringen av intensivopplæring har for skolen som organisasjon og organisatoriske faktorer som hemmer eller fremmer god implementering av effektive former for intensivopplæring.

Kunnskapsdepartementet har i sin beskrivelse av oppdraget til NIFU konkretisert en del områder som de ønsker belyst. Disse har vi søkt å belyse ved hjelp av en spørreskjemaundersøkelse der elever, lærere og skoleledere er respondenter, i tillegg til registeropplysninger over hele elevkullet på 10. trinn skoleåret 2011/2012. Dette registeret inneholder også informasjon om hvilke elever som er intensivelever. To epostbaserte undersøkelser er gjennomført blant prosjektlederne i Overgangsprosjektet. Vi har også hatt anledning til å stille spørsmål relatert til Ny GIV til et representativt utvalg av skoleledere og skoleeiere i landet våren 2012. Spørsmålene inngikk i Utdanningsdirektoratets halvårlege «spøringer».

1.6 Innholdet i rapporten

En redegjørelse for datakilder, personvern hensyn og metoder er gitt i kapittel 2, hvor vi også går nærmere inn på utvelgelse av fylker til surveyen og responsrater blant elever, lærere og skoleledere etter at surveyen var gjennomført. I kapittel 3 er det mer utførlig redegjort for variasjonen i de enkelte respondentkategoriene. Det gjelder stilling, ansiennitet og kjønn blant skolelederne og lærerne som har svart, dessuten kjønn og karakterer blant elever som har svart, noe vi kan sammenligne med opplysninger for alle Ny GIV-elever.

I kapittel 4 handler det om lærerne som gir intensivopplæring, belyst gjennom besvarelser fra lærere selv, samt fra skoleledere. Fra rektorenes besvarelser har vi informasjon om hvordan lærerne er valgt ut og i hvilken grad det benyttes assistenter eller ufaglært arbeidskraft i den opplæringen elever får i regi av Ny GIV. Lærere har svart på spørsmål om hvorfor de valgte å bli med i Ny GIV, hva slag skoling de har fått og hvordan de vurderer den, også om anvendelse av det de har lært samt om de deltar i kunnskapsspredning til andre lærere. Hvilke læremidler og pedagogiske grep de bruker, er også beskrevet av lærerne. Til sist er vi innom ansvarsdeling internt ved skolen samt skoleeiers og prosjektleders roller i gjennomføringen av intensivopplæringen.

I kapittel 5 tar vi for oss utvelgelseskriteriene som legges til grunn for å tilby elever intensivopplæringen, noe som først belyses gjennom uttalelser og tekster fra prosjektlederne, deretter gjennom spørreskjemabesvarelser fra skoleledere. Det handler dessuten om antall og andeler intensivelever ved skolen, innslaget av elever med IOP samt hvorvidt elever takker nei til tilbud om intensivopplæring. Organiseringen av intensivopplæringen i relasjon til timeplanen blir dessuten gjennomgått på grunnlag av opplysninger fra skoleledere. Til sist ser vi nærmere på læreres rapportering om bruk av undervisningsmateriell og kartleggingsverktøy fra de nasjonale sentrene.

I kapittel 6 handler det om deltagerens vurdering og opplevelse av intensivopplæringen. Elevenes forventninger og opplevde utbytte av intensivopplæringen vies oppmerksomhet, likeledes læreres og skolelederes forventninger, erfaringer og vurderinger knyttet til intensivopplæringen. Vi kartlegger om

elevenes kjønn, hvilke ferdigheter de får opplæring i samt hvor fornøyd de er med å ha blitt valgt ut til Ny GIV, har betydning for opplevd utbytte. Vi undersøker også om disse faktorene påvirker intensivelevenes karakterutvikling. Til slutt tar vi for oss læreres vurdering av foreldresamarbeidet, fulgt av en oversikt over hvor mange elever som slutter underveis og skolelederes formening om hovedårsaker til dette.

I kapittel 7 redegjør vi for sommeraktivitetene som er gjennomført for årets avgangselever fra grunnskolen i forkant av deres oppstart i videregående opplæring. Dette bygger på informasjon fra de fylkeskommunale prosjektlederne, som også vurderer hvor vellykket arrangementene og aktivitetene har vært og hvilke erfaringer de bringer med seg til neste gang.

Ser vi noen endring i intensivelevenes karakterer og fravær fra første termin til avslutningen av skoleåret? Dette er et overordnet spørsmål som stilles i kapittel 8. Det er rimelig å anta at dette er tilfelle for alle elever. For å besvare spørsmålet sammenligner vi derfor karakter- og fraværsutviklingen for alle intensivelever med den som gjelder for elever som ikke har fått intensivopplæring og som tilhører samme prestasjonssjikt. I analysene benytter vi registerdata, hvor alle intensivelever også inngår. Kontrollgruppen er identifisert ved hjelp av karakternivået etter første termin. I tillegg til å kartlegge gjennomsnittlig forskjell i karakter- og fraværsutvikling, undersøker vi om denne utviklingen arter seg forskjellig avhengig av utgangspunktet, det vil si om karakterer og fravær etter første termin modifierer utviklingen.

Erfaringer med Ny GIV og forventinger til egen deltagelse i neste fase er tematisert i kapittel 9, hvor vi forholder oss til skoleledere ved grunnskoler med ungdomstrinn og videregående skoler. Også kommuner som skoleeiere for grunnskoler med ungdomstrinn er respondenter i denne undersøkelsen (Utdanningsdirektoratets spørringer) som har vært rettet til representative utvalg, uavhengig av deltagelse i Ny GIV. Dermed får vi innsikt i oppslutningen om sentrale målsetninger, vurderinger av prosjektets treffsikkerhet i forhold til elevers behov samt forberedelser og forventninger foran den forestående innfasing av prosjektet.

2 Datakilder, utvalg og analysemetoder

I dette kapitlet beskrives data som danner grunnlag for denne rapporten og hvor de er hentet fra. Flere datakilder er benyttet, og det dreier seg om både registerdata og surveydata. Sistnevnte består av data fra flere undersøkelser. Også registerdata er etablert gjennom innhenting på flere tidspunkt. Først redegjør vi for to viktige elementer i utvelgelsen av fylker og skoler for surveyundersøkelsen til skolene, det gjelder tilordningsregler i de ulike kommunene og fylkene samt styrkeberegninger som gir en antydning om hvor stort utvalget til spørreundersøkelsen burde være. Vi redegjør videre for responsrater i surveyen. Dernest omtales registerdata, før vi kort beskriver datainnhenting gjennom epostbaserte spørsmål til prosjektledere og ved hjelp av Utdanningsdirektoratets spørringer. Vi redegjør for de ulike analysemetodene som er benyttet, før vi til slutt beskriver hvordan hensyn til personvern er ivare tatt.

2.1 Surveyen: utvelgelse og respons

SSBs planlagte effektanalyser krever strenge regler for tilordning til Ny GIV, helst bare basert på karakterer. Selv om det i retningslinjene fra Kunnskapsdepartementet heter at målgruppen for intensivopplæringen er de 10 prosent svakest presterende elevene etter første termin i 10. trinn, åpnes det likevel for bruk av skjønn, som referert i kapittel 1. SSB hadde også ønske om at surveyen som NIFU skulle gjennomføre, konsentrerte seg om fylker som praktiserer streng tilordning, samt at den skulle omfatte elever i såkalte kontrollgrupper, noe vi kommer tilbake til nedenfor.

Spørreundersøkelsen som NIFU har gjennomført i dette prosjektet, gir altså data både for denne rapporten og for SSBs effektstudie. Også de andre forskningsmiljøene som deltar i evalueringen av Overgangsprosjektet, Uni Rokkansenteret og Nordlandsforskning, ble invitert til å melde inn spørsmål, noe de også gjorde. Vi har med andre ord samarbeidet med alle de andre miljøene i evalueringen for å komme fram til tilfredsstillende spørreskjemaer.

2.1.1 Epostbasert informasjon fra prosjektledere om tilordningskriterier

Blant annet for å imøtekomme SSBs metodologisk begrunnede ønske om at surveyen ble orientert mot fylker med streng tilordning, sendte vi en forespørsel til de kommunale prosjektlederne med kopi til prosjektlederne i fylkeskommunene, hvor vi ba dem redegjøre for tilordningspraksis i de kommunene og skolene de arbeider med. Vi fikk svar fra prosjektledere i alle fylkene, bortsett fra to, Nordland og Finnmark, men det er vanskelig å se for seg at en i noen av disse fylkene kan holde seg til en streng tilordningspraksis gitt befolkningsgrunnlag og bosetningsmønster, og vi fant det derfor ikke hensiktsmessig å purre på svar. Svarene vi fikk fra prosjektlederne er gjennomgått og beskrevet i kapittel 5, og beskrivelser og tekster som prosjektlederne sendte oss, er gjengitt i vedleggstabell V5.1.

Som en kan lese ut av materialet, har det foregått en utstrakt bruk av lokalt skjønn, slik departementet også har gitt rom for. Fylkene hvor det har vært praktisert streng tilordning er klart i mindretall, men på en slik liste kan vi føre opp Rogaland, Møre og Romsdal, deler av Østfold, under noe tvil også Vest-Agder og Sør-Trøndelag. For i tillegg å få til en større geografisk spredning fant vi det i utgangspunktet også forsvarlig å inkludere Troms. Vi oppfattet til å begynne med Akershus som et fylke med flere kriterier enn karakterer og derfor ikke blant de klareste kandidatene.

Et annet hensyn vi måtte ta, var at styrkeberegningene, som vi straks skal gjøre rede for, tilsa at vi måtte opp i et betydelig antall skoler og elever for å muliggjøre flernivåanalyser. Både Oslo og Bergen kommune kan oppfattes å ha streng tilordningspraksis basert på karakterer, ettersom de begge steder er orientert om et gitt karaktersnitt. Riktignok varierer det mellom disse to hvordan snittet beregnes. Vi fant det likevel forsvarlig å inkludere **Oslo og Hordaland** i utvalget, sammen med **Rogaland, Møre og Romsdal, Østfold, Vest-Agder, Sør-Trøndelag og Troms**. Disse er valgt ut fra en kombinasjon av hensyn til geografisk spredning, SSBs behov for streng tilordning samt hensyn til muligheter for flernivåanalyser.

2.1.2 Styrkeberegninger

I forkant av spørreundersøkelsen ble det gjort styrkeberegninger for å estimere hvor stort utvalget burde være for å gi et mest mulig statistisk solid resultat ved effektanalyser av surveydata. Hensikten med en styrkeberegning er å komme frem til hvilket antall deltakere som vil være tilstrekkelig i en studie for at man skal kunne identifisere en sann effekt hvis den eksisterer. Beskrivelsene av styrkeberegningene som følger er nokså tekniske, men inkluderes likevel, for å synliggjøre hvordan størrelsen på utvalget er begrunnet.

I skolen er ikke elevene uavhengige av hverandre. Man kan anta at elever innenfor en skole er likere hverandre enn elever på tvers av skoler, og vi har derfor ikke et tilfeldig utvalg av enkeltindivider, men et utvalg som er påvirket av hvilken skole eleven går på. Dette kan påvirke antall elever som bør delta i en studie. Generelt kreves det et noe større antall elever ved denne typen flernivådesign. I Ny GIV, hvor et lite antall elever ved de aktuelle skolene deltar, er det særlig viktig å få med et tilstrekkelig antall skoler. Videre er en effektstudie der en sammenligner en gruppe som får et tiltak med en gruppe som ikke får tiltaket, også forholdsvis krevende i forhold til størrelsen på utvalget.

I forkant av datainnsamlingen foretok vi derfor styrkeberegninger, hvor vi tok hensyn til at vi hadde et flernivådesign og at vi skulle levere data til en effektstudie med tiltaks- og kontrollgrupper. Styrkeberegningene er basert på en to-nivåmodell der elevene er første nivå og skolene andre nivå. Antall skoler og elever som vi kom fram til i beregningene, inkluderer både tiltaks- og kontrollskoler.

Hvorvidt skoletilhørighet påvirker analyseresultatene kan man få en indikasjon på ved å beregne en indikator kalt intraklassekorrelasjon (ICC). Denne indikatoren viser om det er så stor forskjell mellom skolene at flernivåanalyse er aktuelt. Hovedregelen er at en ICC indikator som er større enn 0,05 indikerer at forskjellen mellom skoleenheter er så tydelig at flernivåanalyse bør brukes (Peugh 2010). Den reelle ICC indikatoren etter at datainnsamlingen ble gjennomført, er beregnet og presentert i kapittel 2.4.

For å planlegge hvor stort utvalg det var behov for i surveyen for å kunne gjennomføre flernivå effektanalyser, tok vi utgangspunkt i en ICC på 0,05. Ut fra dette og antall individer pr. skole, kan man beregne hvor stor effekt (design effekt – Deff) dette designet har på antall individer som bør inkluderes i studien. Forutsetningene i styrkeberegningene er som følger:

- power = 0,80
- antatt gjennomsnitt på 10 Ny GIV-elever pr. skole
- Antatt effektstørrelse = liten = 0,20 (Cohen's d)
- ICC = 0,05
- Deff = Design effekt = $1 + (n_c - 1) * ICC$, (n_c = gjennomsnittlig antall individer pr. skole)

Ukoomunnes beskrivelse (1999: 31-32) er benyttet som grunnlag for å beregne antall skoler som bør inkluderes. Beregningene viser at antall skoler bør være ca. 109, med omtrent 1088 elever. Dette inkluderer både tiltaks- og kontrollelever. For å ta høyde for et visst frafall doblet vi bruttoutvalget, det vil si at vi planla å invitere minst 220 skoler og 2200 elever.

2.1.3 Etablering av kontrollgrupper

I samråd med SSB ble det planlagt å samle inn opplysninger om og surveydata fra tre ulike typer kontrollgrupper:

- K1: Elever tilbudt deltagelse, men som takker nei.
- K2: Elever fra Ny GIV-skoler, som ville fått tilbud om intensivopplæring dersom tiltaket hadde omfattet 15 prosent i stedet for 10 prosent, det vil si 50 prosent flere elever.
- K3: Svaktpresterende elever med karakterer omtrent som blant elever med intensivopplæring våren 2012, men som ikke var inkludert fordi skolen ikke var med i Ny GIV skoleåret 2011/2012.

SSB planla å basere sine analyser på to typer sammenligninger: (1) Sammenligne Ny GIV-elever med ikke-Ny GIV-elever på samme skole og i samme årskull (dvs. K2 elever) samt (2) Sammenligne Ny GIV-elever med ikke-Ny GIV-elever fra forskjellige skoler. For den andre typen sammenligning er data om K3 nødvendig. Opplysninger om K1-elever ville benyttes til å studere effekten av å være tilbudt deltagelse i Ny GIV, men disse ble ikke invitert til å svare på survey.

I de åtte nevnte fylkene inviterte vi alle Ny GIV skoler som hadde flere enn 20 elever på 10. trinn til å delta i surveyen. Vi inviterte ikke de minste skolene for å unngå muligheter for identifisering av individer i datamaterialet. Vi inviterte dessuten bare de skolene som hadde mer enn 30 elever på 10. trinn for gjennomføringen av surveyen til elever i kategorien K3.

Elever i kategoriene K2 og K3 måtte identifiseres av henholdsvis Ny GIV-skoler og av skoler som enda ikke var med i Ny GIV, mens vi allerede hadde opplysninger om intensivelever. En egen datainnhenting fra skolene, hvor vi ba om identifisering av elever i kategoriene K1 og K2, samt tilsvarende for K3 ble gjennomført i forkant av surveyen. I denne etappen mottok vi 9 henvendelser fra skoler med intensivelever om at de ikke ønsket å delta, og også 9 reservasjoner fra skoler med elever i kategorien K3.

For gjennomføring av survey til elever i K3 var vi altså avhengige av at skolene identifiserte disse for oss. Når vi ikke fikk svar fra skoler som ikke hadde startet med Ny GIV, kunne vi heller ikke gjennomføre surveyen til elever i K3. Et problem vi ikke hadde forutsett var at Oslo skoler viste seg ikke å kunne identifisere K3-elever, fordi alle skoler hadde startet intensivopplæring, uten av dette fremgikk av tilgjengelig informasjon. Vi henvendte oss da til prosjektlederne i Akershus, som bistod oss i denne delen av datainnhenting, etter at de selv hadde motivert blivende Ny GIV-skoler til å delta i undersøkelsen. Totalt bidro 24 skoler med opplysninger om totalt 260 elever til kategorien K3. Bare 7 elever benyttet sin rett til å reservere seg, og antallet elever i denne kategorien som besvarte surveyen, var 112. Dette gir en svarprosent på 43,1 av de inviterte. Her er det imidlertid umulig å beregne et bruttoutvalg, ettersom vi mangler svar fra et stort antall skoler.

For gjennomføring av survey til elever i kategorien K2 var vi også avhengige av at skolene identifiserte disse for oss. Totalt fikk vi opplysninger om elever til K2 fra 87 skoler, hvorav noen etter hvert trakk seg, som referert nedenfor. I utgangspunktet ble 452 elever invitert til å svare på spørsmålene utarbeidet for disse elevene. Med svar fra 102 elever, kan vi beregne en svarprosent på 22,6 for K2 når vi legger antall inviterte til grunn. Gjennomføringen av surveyene til elever i K2 og K3 har fulgt samme prosedyre som beskrevet nedenfor med hensyn til intensivelever. I denne rapporten

benytter vi ikke surveydata fra elever i K2 og K3, foreløpig har vi bare overlevert dette materialet til SSB. Derimot er besvarelser fra intensivelever en del av datagrunnlaget for kapittel 3 og kapittel 6.

2.1.4 Utvalg og frafall

I de åtte fylkene som ble inkludert i utvalget, inviterte vi som nevnt alle Ny GIV skoler med flere enn 20 elever på 10. trinn til å delta i surveyen rettet mot intensivelever (og elever i kontrollgruppen K2), i tillegg til lærere og skoleledere. Tabell 2.1 gir oversikt over antall Ny GIV-skoler som ble invitert til å være med på spørreundersøkelsen, fordelt etter fylker. Skolene er representert ved skoleleder.

Tabell 2.1 Oversikt over antall skoler som ble invitert til og besvarte survey, fordelt etter fylke

Fylke	Antall skoleledere Invitert	Antall skoleledere Svart	Prosentandel skoleledere som har svart
Østfold	38	21	55,3
Oslo	36	17	47,2
Vest-Agder	23	16	69,6
Rogaland	37	24	64,9
Hordaland	38	16	42,1
Møre og Romsdal	30	14	46,7
Sør-Trøndelag	24	14	58,3
Troms	15	9	53,3
Totalt	241	131	53,9

Vi kontaktet først skolelederne i en første henvendelse for etablering av kategoriene K2 og K3, som beskrevet ovenfor, og skolelederne ble da forespeilet den planlagte surveyen. Kun et fåtall av skolelederne (9) fra skoler med intensivelever ga beskjed om at de ikke ønsket å delta.

Ut fra registerdata som ga oversikt over alle intensivelever våren 2012, kombinert med responsen fra skoleledere, utarbeidet vi en oversikt over alle Ny GIV-elever ved hver enkelt skole i de utvalgte fylkene. Denne oversikten formidlet vi til vår underleverandør Conexus, som stod for gjennomføringen av alle de elektroniske surveyene til de ulike respondentgruppene ved skolene.

Spørreundersøkelsen ble gjort tilgjengelig for skolene fra 23. mai, og var åpen til slutten av juni 2012. Vi mottok 131 svar fra skolelederne, noe som ga en svarprosent på 53,9 (se tabell 2.1). Lærerne representerte noe færre skoler (se tabell 2.2).

Tabell 2.2 Oversikt over antall og prosentandel lærere som ble invitert og svarte på survey, fordelt etter fylke

Fylke	Antall skoler invitert	Antall skoler der lærere svarte	Antall lærere som svarte	Prosentandel skoler der en eller flere lærere svarte
Østfold	38	16	24	42,1
Oslo	36	17	34	47,2
Vest-Agder	23	11	19	47,8
Rogaland	37	17	27	45,9
Hordaland	38	14	22	36,8
Møre og Romsdal	30	11	18	36,7
Sør-Trøndelag	24	11	17	45,8
Troms	15	4	6	26,7
Totalt	241	101	167	41,2

I invitasjonen til skolen og til lærerne ba vi om at en til to av de lærerne som ga intensivopplæring, besvarte surveyen. Av de 241 skolene som ble invitert, var det 167 lærere fordelt på 101 skoler som svarte. Totalt fikk vi svar fra intensivlærere ved 41,2 prosent av skolene (se tabell 2.2).

Tabell 2.3 Oversikt over antall og prosentandel Ny GIV-elever som svarte på survey, fordelt etter fylke

Fylke	Ant. skoler invitert	(*)Ant. Ny GIV-elever i skoler som ble invitert	Ant. skoler der Ny GIV-elever svarte	(**)Tot. ant. Ny GIV-elever i skolene der noen Ny GIV-elever svarte	Ant. Ny GIV-elever som svarte	Svarprosent beregnet av (**)	Svarprosent beregnet av (*)
Østfold	38	362	11	102	74	72,5	20,4
Oslo	36	833	19	407	231	56,8	27,7
Vest-Agder	23	219	9	85	71	83,5	32,4
Rogaland	37	371	12	132	103	78,0	27,8
Hordaland	38	370	9	64	44	68,8	11,9
Møre og Romsdal	30	216	12	98	74	75,5	34,3
Sør-Trøndelag	24	208	9	67	49	73,1	23,6
Troms	15	124	4	27	20	74,1	16,1
Totalt	241	2703	85	982	666	67,8	24,6

Hele utvalget av inviterte elever ved de 241 skolene omfattet 2703 intensivelever (se tabell 2.3), i tillegg til kontroll elever som beskrevet i kapittel 2.1.3. Vi mottok svar fra minst en Ny GIV-elev ved til sammen 85 av de inviterte skolene. Totalt svarte 666 intensivelever på surveyen. Hvis hele utvalget av inviterte intensivelever legges til grunn, fikk vi en svarprosent på bare 24,6 (se tabell 2.3). Svarprosenten blir vesentlig høyere dersom vi legger til grunn antall Ny GIV-elever på skolene der minst en elev responderte på surveyen. Det kan tenkes at intensivelevne ikke fikk tilgang til spørreundersøkelsen ved de skolene der ingen intensivelever responderte. Hvis totalt antall intensivelever ved disse 85 skolene legges til grunn, har vi et utvalg på 982 Ny GIV-elever. Svarprosenten beregnet av dette utvalget blir da 67,8.

Ved hjelp av styrkeberegningene fant vi at studien helst burde inkludere ca. 109 skoler med omtrent 1088 elever (se kapittel 2.1.2). Dette inkluderer både tiltaks- og kontrollelever. Etter gjennomført survey er resultatet at 109 skoler deltok (85 Ny GIV-skoler og 24 skoler med K3-elever) samt at 880 elever deltok (666 intensivelever, 102 K2-elever og 112 K3-elever). Innsatsen for å få elever i kontrollgruppene til å delta i surveyen ga altså ikke mer enn 214 besvarelser (K2 og K3 sett under ett). Situasjonen er langt bedre med hensyn til intensivelever. Hvis vi antar at elevene som deltar i Ny GIV, skal utgjøre omtrent halvparten av utvalget (omtrent 544 elever fra 55 skoler), ser vi at antall intensivelever som deltar i denne studien (666 elever fra 85 skoler) tilfredsstiller dette med relativt god margin.

Videre har vi til en viss grad mulighet til å undersøke dette elevutvalgets representativitet, ved å sammenligne karakternivå og kjønn i utvalget med tilsvarende verdier for alle Ny GIV-elevene i populasjonen. Dette er gjennomgått i kapittel 3.3, der vi på grunnlag av resultatene fra disse analysene konkluderer med at surveyutvalget er representativt for hele utvalget av Ny GIV-elever med hensyn til kjønn og karakterer.

Det er også viktig å ta i med betraktningen at elevene i dette utvalget ikke er representative for alle avgangselever fra grunnskolen i Norge. Vi har inkludert elever som av ulike årsaker strever på skolen, og som ofte er lite utdanningsmotiverte. Det vil alltid være mer utfordrende å utføre en spørreundersøkelse blant sårbare grupper i befolkningen, sammenlignet med undersøkelser som inkluderer alle. I denne sammenheng kan svar på en spørreundersøkelse fra 666 elever som strever på skolen, anses å være forholdsvis bra.

2.1.5 Skoleutvalget

For å unngå mulig identifisering av enkeltelever, valgte vi som nevnt, bare å invitere skoler med flere enn 20 elever på 10. trinn til surveyen. Dette betyr at skolene i utvalget er større enn gjennomsnittet for alle skolene i Norge. Vi undersøkte om denne forskjellen var signifikant ved å sammenligne gjennomsnittlig skolestørrelse i de to utvalgene.

Totalt er det 1095 skoler i hele populasjonen, og som vi kommer tilbake til, har vi opplysninger om 547 Ny GIV-skoler i registermaterialet fra våren 2012. Av disse var det 131 skoleledere som svarte på spørreundersøkelsen. Skolelederne representerte hver sin skole. Vi fant at skolene som deltok i surveyen hadde signifikant flere elever, både sammenlignet hele skolepopulasjonen og sammenlignet med elevtallet på alle Ny GIV-skoler (se tabell 2.4). Når vi sammenligner gjennomsnittlig elevantall i alle Ny GIV med elevantallet i Ny GIV skolene som deltok i surveyen, er ikke forskjellen like tydelig, men den er fremdeles signifikant (se tabell 2.4).

Tabell 2.4 Oversikt over gjennomsnittlig antall elever pr. skole i survey og populasjon

	Antall skoler	Gjennomsnittlig antall elever
Alle skoler	1095	57,7
Alle Ny GIV-skoler	547	79,9
Ny GIV-skoler som deltok i survey	131	91,1

Note: Forskjell gjennomsnittlig elevantall: Alle Ny GIV skoler og Ny GIV skoler i survey, $p < 0,001$

Videre viser tabell 2.4 at alle skolene som deltok i Ny GIV våren 2012 hadde i gjennomsnitt flere elever enn hele skolepopulasjonen.

Som det fremgår av kapittel 9 (se særlig figur 9.7), er det en klar sammenheng mellom skolestørrelse og deltakelse i Ny GIV. 80 prosent av de største grunnskolene med ungdomstrinn var med i Ny GIV våren 2012, mens nesten 70 prosent av de minste skolene enda ikke hadde startet med Ny GIV på samme tidspunkt. Vi vet at et tiltak som Ny GIV krever at skolene har et visst antall elever dersom en skal danne grupper som muliggjør samarbeid og samspill, slik det også kommer frem i prosjektledernes omtaler av tilordningen omtalt i kapittel 5. Fra prosjektledernes beskrivelser vet vi at

mindre skoler kan velge også å inkludere mer skoleflinke elever for å få store nok Ny GIV-grupper, eventuelt for å dempe tendenser til stigmatisering. Det er derfor grunn til å tro at de mindre skolene representerer en større variasjon i utvalgelse av elever sammenlignet med de større skolene. Det er viktig å være oppmerksom på forskjellen i skolestørrelse når en tolker svarene, spesielt fra skoleledere og lærere. I elevanalysene kontrollerer vi for alle skoleforskjeller ved å kjøre flernivåanalyser (fixed effects).

I forbindelse med gjennomføringen av spørreundersøkelsen skjedde det en teknisk feil hos underleverandør. Dette medførte at alle svarene der skolelederne hadde oppgitt et antall elever eller antall lærere, ble overskrevet. For å kunne imøtekomme Kunnskapsdepartementets informasjonsbehov, besluttet vi å stille disse spørsmålene på nytt til skolelederne. Bare litt mer enn halvparten av skolelederne svarte på spørsmål om antall en gang til, denne gangen var det 71 av 131 skoleledere som responderte. Analyser viste imidlertid at det ikke var signifikant forskjell i gjennomsnittlig skolestørrelse i det nye utvalget sammenlignet med det opprinnelige. De 71 skolene er derfor representative for hele utvalget på 131 skoler. I de videre analysene av svar fra skoleledere, vil vi benytte hele utvalget i den grad det er mulig. I delkapitlene 4.2, 4.3 og 5.4 forholder vi oss til bare 71 respondenter, og dette fremgår tydelig i tekst og i oppgitte antall enheter.

2.2 Registerdata for intensivelever og for alle avgangselever

Med bistand fra IST som drifter Vigo IKS, har vi fått registerdata over alle avgangselever våren 2012. Det er Vigo IKS som håndterer data fra alle de fylkeskommunale inntakskontorene, inkludert informasjon om alle nye søkere til videregående opplæring. Herfra har vi også fått et register over alle intensivelever. Dette registeret ble i hovedsak etablert i midten av februar med overlevering av data fra de enkelte fylkeskommunene, men fra et par av fylkene forelå registreringen først mot slutten av skoleåret. Selv om enkelte fylkeskommuner muligens har opplysninger om hvilke elever som får intensivopplæring i regning og hvilke elever som får opplæring i lesing og skriving, er ikke dette inkludert i det sentrale registeret, heller ikke fravær fra intensivopplæringen eller start- og sluttidspunkt for denne opplæringen. Hvis det er ønskelig å fremskaffe slike opplysninger om neste års intensivelever, som kan antas å utgjøre 6000, må det mobiliseres for dette på skolene og blant prosjektlederne i Ny GIV.

Det har vært nødvendig å hente opplysninger fra Vigo IKS i flere omganger, særlig ettersom fraværdata frem til og med første termin ville bli overskrevet når fraværet etter andre termin skulle registreres. Som vi var blitt forberedt på fra Utdanningsdirektoratet, er det imidlertid uoverensstemmelse mellom skoler i hvordan fraværet føres. I enkelte registreringer er det antallet dager og timer trukket fra som en elev kan søke fritak for å få ført på vitnemålet. Andre har ikke praktisert dette. Fraværføring er med andre ord ikke konsistent, men vi har ikke grunn til å tro at det finnes noen systematiske skjevheter i fraværregistreringen for elever avhengig av om de har vært med i Ny GIV eller ikke.

Kobling av to registre, ett som inneholdt en oversikt over intensivelever, og et annet som inkluderte karakter- og fraværinformasjon for alle elever, har gjort det mulig å undersøke hvor mange intensivelever det er ved skolene. Denne koblingen har også gjort det mulig å undersøke om det er endring i karakterer og fravær fra første termin til skoleårets slutt for intensivelever.

Det koblede dataregisteret inneholdt følgende informasjon, foruten løpenummer for hver enkelt elev:

- Kjønn, fødselsår
- Skole, fylke og kommune
- Om eleven har vært intensivelev
- Fravær i dager og timer til og med første termin, og til og med andre termin
- Karakterer i muntlige og skriftlige fag første termin
- Karakterer i muntlige og skriftlige fag (standpunkt) andre termin
- Fagkoder, fagnavn og karakterer skriftlige eksamener

- Søkte utdanningsprogram (rangert) i videregående opplæring

Antallet skoler i landet som har intensivelever er noe lavere i registermaterialet (547) enn det er i oversikten som Kunnskapsdepartementet har utarbeidet (datert 2.4.2012). I sistnevnte oppgis det at 613 skoler er med i Ny GIV på landsbasis til og med andre fase av implementeringen. Det er vår erfaring at enkelte skoler som er oppført i Kunnskapsdepartementets oversikt, ved henvendelse fra oss, opplyste at de ikke hadde intensivelever.

I tillegg til å benytte registerdataene som grunnlag for analyser ved NIFU, er de overlevert til forskningsavdelingen i Statistisk sentralbyrå (SSB) slik at de har et grunnlag for gjennomføringen av effektstudien. SSB vil over tid også koble til data fra flere registre, inkludert data om gjennomføring i videregående opplæring for det samme avgangskullet fra 2012. NIFU skal i likhet med SSB få koblet til data fra SSB om foreldres utdanningsnivå, arbeidsmarkedstilknytning samt innvandrersstatus. NIFU planlegger å bruke dette større registermaterialet i sluttrapporteringen om Overgangsprosjektet i 2013.

2.3 Utdanningsdirektoratets spøringer

Fra dette kartleggingsprosjektet i evalueringen av intensivopplæringen i Ny GIV fikk vi anledning til å stille noen spørsmål til et begrenset, men representativt utvalg kommuner, grunnskoler med ungdomstrinn og videregående skoler i det som ofte betegnes som Utdanningsdirektoratets spøringer (Vibe 2012). Utvalget består ikke utelukkende av skoleeiere og skoler som allerede er med i Ny GIV, noe som gir oss en mulighet til å undersøke om det er forskjeller i oppfatninger om Ny GIV mellom kommuner og skoler som er med i Ny GIV og de som ennå ikke er med. Deltagelse i denne undersøkelsen innebar ikke håndtering av personidentifiserbare opplysninger.

NIFU har på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet gjennomført disse spøringer som halvårlege spørreundersøkelse rettet mot skoler og skoleeiere gjennom flere år. I denne rapporten har vi analysert besvarelser fra spørreundersøkelsen som ble gjennomført våren 2012. Skoleledere på ungdomsskolen og videregående skole samt kommunene fikk spørsmål som omhandlet Ny GIV.

Utdanningsdirektoratets spøringer er utvalgsundersøkelser. Kommunene er delt i tre landsrepresentative utvalg, med hensyn til landsdel og størrelse. Når en kommune er med i et utvalg, er også alle grunnskoler med i det samme utvalget. Unntak gjelder for 10 store kommuner, som er med i alle kommuneutvalg, men bare med en tredel av skolene for hver gang. De videregående skolene er også delt i tre landsrepresentative utvalg etter kriteriene skoletype og skolestørrelse og fordelt forholdsmessig på landets fylker.

Våren 2012 var svarprosenten for kommunene på 71 prosent (N = 106 kommuner), mens den var 62 prosent for grunnskoler (N=601), nærmere bestemt 58 prosent for 1-10 skoler og 67 prosent for ungdomsskoler. 228 skoleledere i ungdomsskolen besvarte surveyen. Den geografiske representativiteten er svært god, mens fordelingen etter skolestørrelse og trinn er tilfredsstillende. Ved videregående skoler var svarprosenten 66 (N=93). Fra dette prosjektet ble det ikke stilt spørsmål til fylkeskommunene, fordi vi vurderte fylkeskoordinatorne i Overgangsprosjektet i Ny GIV som de mest velinformerte respondentene. Nærmere beskrivelse av utvalg, metode og datainnsamling kan finnes i rapporten «Spørsmål til Skole-Norge våren 2012» (Vibe 2012). Resultatene som gjennomgås i kapittel 9 i denne rapporten, er ikke publisert tidligere.

2.4 Analyser

I analysene av registerdata og data fra spørreundersøkelsen, har vi benyttet flere ulike statistiske metoder. Metodene er valgt på bakgrunn av hva som er mest hensiktsmessig ut fra problemstillingene som skal besvares. Nedenfor redegjør vi først for flernivåmetode, før vi beskriver de statistiske metodene vi benyttet for å analysere henholdsvis spørreskjemadata og registerdata.

Flernivåmetoder

Som nevnt i beskrivelsen av styrkeberegningene i kapittel 2.1.2, er elevene i et skoleutvalg ikke uavhengige av hverandre. Det er en tendens til at elever innenfor samme skole og/eller klasse er mer like hverandre enn elever på tvers av skoler/klasser. I denne undersøkelsen har vi konsentrert oss om skolenivået, ettersom Ny GIV-elevne på en skole gjerne er hentet fra ulike klasser. Siden karakterer etter første termin i hovedsak har vært avgjørende for tilordning til Ny GIV, har vi analysert hvor stor betydning skolene har for dette karakternivået. Ved hjelp av registerdata har vi først undersøkt om det er forskjell mellom skolene for alle elevene, og deretter gjort de samme analysene for Ny GIV-elevne (se tabell 2.5).

For hele utvalget er forskjellen mellom skolene med hensyn på karakterer etter første termin forholdsvis lav (ICC = 0,047 til 0,057, se tabell 2.5). For Ny GIV-elevne er imidlertid bildet litt annerledes. Det er til dels betydelige forskjeller mellom skolene. ICC koeffisienten varierer fra 0,156 til 0,252. Dette bekrefter at karakterer som tilordningskriterium i varierende grad er fulgt. Vi kan derfor gå ut fra at utvalget av Ny GIV-elever er ganske ulikt fra skole til skole.

Tabell 2.5 Oversikt over skoleforskjeller med hensyn til karakter etter første termin. Ny GIV-elever og ikke-Ny GIV-elever.

Karakterer, første termin	ICC, skolenivå
Skoleforskjeller gjennomsnittskarakter, fem fag	0,047
Skoleforskjeller matematikk	0,057
Skoleforskjeller norsk hovedmål, skriftlig	0,056
Skoleforskjeller NyGIV gjennomsnittskarakter, fem fag	0,252
Skoleforskjeller NyGIV matematikk	0,163
Skoleforskjeller NyGIV norsk hovedmål, skriftlig	0,166

Note: ICC = intraklassekorrelasjon, sier noe om hvor stor karakterforskjellen mellom skolene er i de aktuelle fagene. ICC er beregnet ved hjelp av formelen: $\sigma_b^2 / (\sigma_b^2 + \sigma_w^2)$, hvor σ_b^2 er mellom-skole varians og σ_w^2 er innenfor-skole varians.

For å ta hensyn til denne tydelige to-nivåstrukturen har vi benyttet fixed effects («faste effekter») modeller i alle regresjonsanalysene (Allison, 2009). Fixed effects-modeller tar hensyn til, og kontrollerer for, alle observerte og uobserverte forhold ved skolene som kan tenkes å påvirke resultatene av elevanalysene.

Spørreundersøkelse til elever, lærere, skoleledere samt prosjektledere

Deskriptive analyser er utført for å beskrive hvordan Ny GIV ble mottatt av elever, lærere og skoleledere. I tillegg ble både krysstabeller og metoder for å analysere forskjeller i gjennomsnittsverdier benyttet for å undersøke om resultatene var forskjellige for ulike grupper av elever. Vi har også benyttet flernivå regresjonsmodeller når vi har analysert karakter- og fraværsutviklingen til intensivenelevne som deltok i spørreundersøkelsen. Innholdet og oppbyggingen av regresjonsmodellene er mer detaljert beskrevet i de kapitlene som presenterer resultatene.

Videre har vi benyttet deskriptive analyser for å beskrive lærernes bakgrunn samt deres forventninger og hvordan de forholder seg til tiltaket. Ved hjelp av beskrivende analyser har vi også identifisert hvordan tiltaket er organisert i de ulike kommunene og skolene.

Prosjektlederne har også vært viktige informanter og har besvart spørsmål om både tilordningskriterier og sommeraktiviteter. Når tekster de har skrevet er presentert i kapittel 5 og 7, er det med tanke på at opplysningene de gir har stor informasjonsverdi i seg selv. Det er vår vurdering at prosjektledernes egne ord har større verdi enn en ren opptelling eller kvantifisering av svarene ville ha hatt. Når utsagnene er presentert vil leseren også ha et bedre grunnlag for å vurdere de konklusjonene vi trekker etter gjennomgang av dette materialet.

Registerdata for intensivelever og for alle avgangselever

Ved hjelp av deskriptive analyser beskriver vi karakternivået og – spredningen for alle ny GIV elever i tillegg til alle avgangselevne. For å undersøke om karakter- eller fraværsutviklingen til Ny GIV-elever var signifikant forskjellig fra elever som ikke deltok i intensivopplæringen, benyttet vi flernivå regresjonsmodeller i analyseverktøyet Stata. I alle modellene kontrollerte vi for karakter- eller fraværnivået ved 1. termin og sammenlignet utviklingen til Ny GIV-elever med ikke-Ny GIV-elever ved å definere deltagelse i Ny GIV som en dikotom variabel. Den dikotome variabelen fikk verdien 1 for elever som deltok i Ny GIV, mens for elever som ikke deltok i tiltaket, fikk variabelen verdien 0. Elever som ikke deltok i tiltaket, ble da referansenivået som resultatet kan tolkes ut fra. Vi undersøkte også om fraværs- eller karakternivået etter første termin hadde betydning for resultatet ved hjelp av moderatormodeller med samspillsledd. De ulike modellene er nærmere beskrevet i kapittel 8.

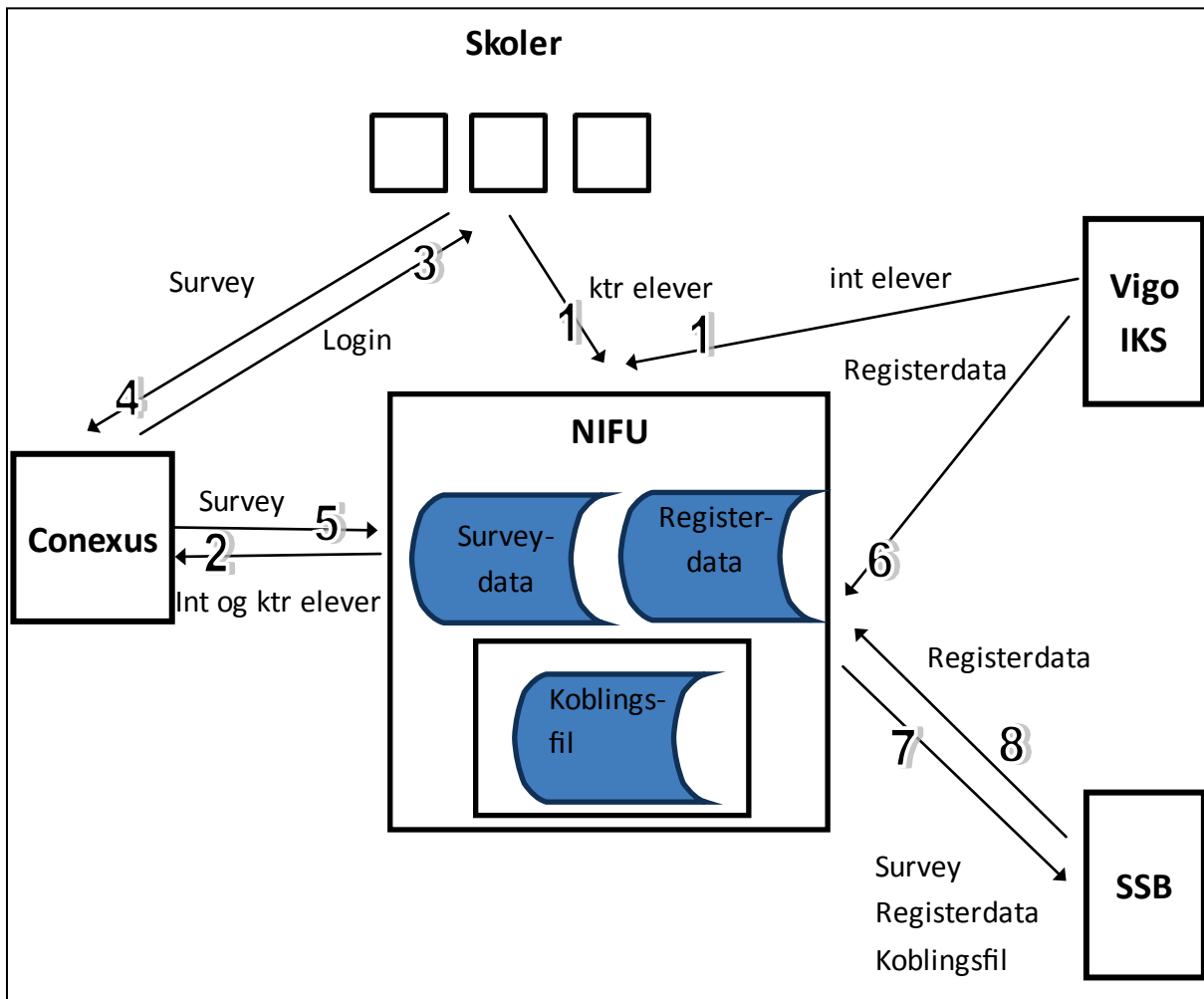
Utdanningsdirektoratets spøringer

I analysene av materialet fra Utdanningsdirektoratets spøringer benyttes i hovedsak deskriptive analyser. I tillegg sammenligner vi Ny GIV- og ikke-Ny GIV-skoler og kommuner samt kommuner av ulik størrelse ved å benytte krysstabeller og analyser av gjennomsnittsverdier.

2.5 Datakoblinger og personvern hensyn

Nedenfor gir vi en fremstilling av hvordan personidentifiserende opplysninger ble håndtert og hvordan vi gikk frem for å få koblet relevante registerdata og surveydata for elevene på individnivå. Vår løsning involverer en fil med koblingsnøkler som oppbevares hos NIFU på et eget, sikret område, det vil si at direkte personidentifiserbare opplysninger ikke inngår i datamateriale som vi analyserer.

Figur 2.1 Oversikt over datainnhentingene i NIFUs kartleggingsprosjekt i evalueringen av Ny GIV

I figur 2.1 er sekvensene på de ulike operasjonene i datainnsamlingen nummerert kronologisk. Som nevnt over ble opplysninger om elever i kontrollgruppene hentet fra skolene, mens opplysninger om intensivelever ble hentet fra Vigo IKS. Herfra fikk vi også registerdata for hele avgangskullet fra grunnskolen med opplysninger om karakterer, fravær og søkning til videregående opplæring. En forutsetning for dette var at Utdanningsdirektoratet (på vegne av Kunnskapsdepartementet) hadde gitt dispensasjon fra taushetsplikt for at vi kunne motta og håndtere personidentifiserbare data både for intensivelever og for hele kullet av avgangselever.

Gjennomføringen av surveyene til lærere og skoleledere foregikk uten bruk av direkte personidentifiserende opplysninger. Med hensyn til elevene var det viktig å kunne koble besvarelser med registerdata. NIFU overleverte opplysninger om navn for intensiv- og kontrollelever ved de enkelte skolene til Conexus og fikk besvarelsene levert etter at surveyen var gjennomført. Denne utvekslingen ble håndtert ved hjelp av løpenummer, slik at fødselsnummer bare ble håndtert av NIFU. Surveydata og registerdata som NIFU har hatt ansvaret for å samle inn, er som nevnt overført til SSB, til bruk i effektevalueringen. Fra SSB vil vi etter hvert motta registerdata om foreldres utdanningsnivå, innvandrersstatus og arbeidsmarkedstilknytning. For opplysninger om mors og fars arbeidsmarkedstilknytning, har NAV etter søknad fra NIFU gitt dispensasjon fra taushetsplikten.

Prosjektet ble meldt til Personvernombudet for forskning ved Norsk samfunnsvitenskapelige datatjeneste den 6.2.2012. Tilrådingen fra personvernombudet forelå den 3.5.2012, og tilrådingen for gjennomføring av lærer- og skoleledersurveyene forelå den 11.5. Den 3.5. rettet vi den første

henvendelsen til skolene med anmodning om informasjon om elever i kontrollgruppene, og den 23.5. ble det åpnet for at skolene kunne besvare surveyene. Beklageligvis ble undersøkelsen sjøssatt meget sent i skoleåret, men tilrådingen fra Personvernombudet er alltid en forutsetning for kontakt med utvalget. Også på denne bakgrunnen er det grunn til å fremheve at skolene strakk seg langt for å imøtekomme behovet for data til evalueringen av Ny GIV.

En forutsetning for tilrådingen er at elevene (intensivelever så vel som elever i de aktuelle kontrollgruppene) er informert om innsamlingen og håndteringen av data både i NIFU og i SSB. Elever samt deres foreldre ble også informert om reservasjonsretten de har og som gjelder helt frem til prosjektslutt 1.1.2022. Det er imidlertid tankevekkende at elever som for en stor del har dårlige grunnleggende ferdigheter i lesing, måtte presenteres for et så omfattende informasjonsbrev for å sikre at deres personvern er ivaretatt. Informasjonsbrevene til ulike kategorier elever og foreldre inngår som vedlegg til denne rapporten. Det samme gjør de to tilrådingsbrevene fra Personvernombudet samt dispensasjonene fra taushetsplikt fra henholdsvis Utdanningsdirektoratet og NAV.

2.6 Oppsummering

I dette kapitlet har vi beskrevet de ulike datakildene og datamaterialet som inngår i analysene i denne rapporten, samt hvordan materialet er samlet inn. Her oppsummeres kort noen sentrale momenter knyttet til datakvalitet og enkelte mulige skjevheter i det innsamlede surveymaterialet.

For registerdata er det et poeng at fraværsopplysningene er ført på en inkonsistent måte. Vi har imidlertid ikke grunn til å tro at det finnes noen systematiske skjevheter i fraværsregistreringen for elever avhengig av om de har vært med i Ny GIV eller ikke.

For surveydata har vi redegjort for hvordan utvalget er stratifisert først og fremst etter tilordningsregime, men også etter elevtall per fylke eller kommune, hvilket i noen grad er modifisert av hensyn til geografisk spredning. Store skoler er overrepresentert i surveymaterialet, slik også store skoler er overrepresentert blant Ny GIV-skoler generelt våren 2012. Dette betyr at vi i begrenset grad kan fange opp den variasjonen i tilordning som vi antar kan prege mindre skoler og kommuner. Analysene vi har gjort (se kapittel 3.3 for detaljer) tyder på at intensivelevne i surveyutvalget er representative for alle intensivelever i landet med hensyn til kjønn og karakterer. Dette betyr at surveymaterialet kan sies å være representativt for populasjonen av Ny GIV-elever i landet, vurdert ut fra målbare forhold som karakterer og kjønn. Når vi etter hvert får data om foreldre, kan representativiteten av surveymaterialet vurderes på nytt. Med hensyn til andre forhold, som bruk av skjønn i vurdering av elevers motivasjon og lignende, kan vi ikke konkludere med at utvalget er representativt. Snarere er det slik at vi med hensikt har inkludert fylker med streng tilordning fremfor fylker med utstrakt bruk av skjønn.

3 Kjennetegn ved elever, lærere og skoleledere som svarte på surveyen

I dette kapitlet presenterer vi kjennetegn ved skoleledere, lærere og elever som svarte på spørreundersøkelsen i regi av NIFU våren 2012. Først gir vi en kort beskrivelse av skoleledere og hvilke fylker de representerer, for deretter å beskrive bakgrunn og erfaring til de Ny GIV lærerne som deltar i spørreundersøkelsen. Videre introduseres og beskrives elevene som deltar i undersøkelsen. Til slutt undersøker vi elevutvalgets representativitet ved å sammenligne kjønnsfordeling og 1. terminkarakterer til elevutvalget i denne surveyen med hele populasjonen av Ny GIV-elever.

3.1 Skoleleder

Det var 131 skoleledere som deltok i undersøkelsen. Av disse svarte 126 skoleledere på hvilken rolle de hadde på skolen. Majoriteten (to av tre) var rektor eller assisterende rektor (se tabell 3.1), mens vel 30 prosent var inspektør eller avdelingsleder. Av de fem skolelederne som svarte «annet» på dette spørsmålet, oppga flertallet at de var konstituert som rektor.

Tabell 3.1 Hvem besvarte survey på vegne av skoleleder

Hvem (i hovedsak) svarer på undersøkelsen på vegne av skolen?	Antall	Prosentandel
Rektor	70	55,6
Assisterende rektor	13	10,3
Inspektør	36	28,6
Avdelingsleder	7	5,6
	126	100

Alle fylkene som var invitert til undersøkelsen, var også representert blant skolelederne (se tabell 3.2).

Tabell 3.2 Skoleledere fordelt etter fylker

Fylke	Antall skoleledere	Prosentandel skoleledere
Rogaland	24	18,5
Østfold	21	16,2
Oslo	17	13,1
Vest-Agder	16	12,3
Hordaland	16	12,3
Møre og Romsdal	14	10,8
Sør-Trøndelag	14	10,8
Troms	8	6,2
Totalt	130	100,0

Majoriteten av skoleledere kom fra Sør-Norge, med flest deltagere fra Rogaland, Østfold, Oslo, Vest-Agder og Hordaland.

3.2 Lærere

Totalt svarte 167 Ny GIV-lærere på spørreskjemaene. Av disse var 57 menn (34 prosent) og 101 kvinner (61 prosent), mens 9 lærere (5 prosent) ikke svarte på spørsmålet om kjønn.

Tabell 3.3 Oversikt over antall lærere fordelt etter fylke

Fylke	Antall lærere	Prosentandel lærere
Oslo	34	20,4
Rogaland	27	16,2
Østfold	24	14,4
Hordaland	22	13,2
Vest-Agder	19	11,4
Møre og Romsdal	18	10,8
Sør-Trøndelag	17	10,2
Troms	6	3,6
Totalt	167	100,0

Også lærerne representerte alle fylkene som var invitert, med flest deltagere fra Oslo og Rogaland (se tabell 3.3).

Nesten 75 prosent av Ny GIV lærerne hadde mer enn 5 års erfaring som lærere (se tabell 3.4).

Tabell 3.4 Ny GIV-læreres ansiennitet

	Prosentandel
5 år eller mindre	25,1
5-10 år	12,0
10-20 år	30,5
Mer enn 20 år	32,3

Note. Antall lærere = 167

Videre var det bare fire lærere som oppga at de ikke hadde godkjent lærerutdanning, mens 161 respondenter hadde godkjent lærerutdanning. To av respondentene unnlot å svare. Av de fire

personene som ikke hadde godkjent lærerutdanning, var det to som hadde 3-årig bachelor eller annen 3-årig høyere utdanning. De lærerne som hadde oppgitt at de hadde godkjent lærerutdanning, ble bedt om å krysse av på hvilken type lærerutdanning de hadde. I denne tabellen var det mulig å krysse av på flere valg (se tabell 3.5). Majoriteten av Ny GIV-lærerne hadde allmennlærerutdanning (nesten 70 prosent) og en del hadde også spesialpedagogisk utdanning (en av fem Ny GIV-lærere).

Tabell 3.5 Ny GIV-læreres utdanning

Flere svar er mulig	Antall lærere	Prosentandel
Førskolelærerutdanning	3	1,9
Allmennlærerutdanning	109	67,7
Faglærerutdanning	28	17,4
Lærerutdanning fra universitetet	47	29,2
Spesialpedagogisk utdanning	30	18,6
Praktisk pedagogisk utdanning	30	18,6

Note. Antall lærere som svarte = 161

Svarene indikerer at læreren som deltok i undersøkelsen både var erfarne og hadde en godkjent pedagogisk utdanning.

På spørsmål om hvilket ferdighetsområde lærerne underviste i, var det bare 145 av 167 lærere som svarte (se tabell 3.6). Av disse 145 lærerne var det i tillegg 10 som oppga at de hverken underviste i regning eller i lesing/skriving. Dette betyr at 32 lærere (nesten 1 av 5) ikke oppgir hvilket ferdighetsområde de underviser i. Hva dette fenomenet kommer av kan vi ikke vite noe sikkert om. Det er mulig at noen av lærerne som har svart på spørsmålene hadde en mer koordinerende rolle i Ny GIV, og ikke deltok direkte i intensivopplæringen. Videre kan det også tenkes at noen lærere bare deltok i deler av opplæringen, som for eksempel lesing.

Tabell 3.6 Lærere fordelt etter hvilke ferdigheter de ga intensivopplæring i

Gir du intensivopplæring i regning?	Gir du intensivopplæring i lesing/skriving?		
	Nei	Ja	Total
Nei	10	63	73
Ja	69	3	72
Total	79	66	145

Alle lærerne som underviste i Ny GIV på skolen hadde mulighet til å delta i spørreundersøkelsen, men i invitasjonen spesifiserte vi et ønske om at minst to lærere deltok. Ut fra svarene vi mottok, ser vi at det stort sett er en eller to lærere fra hver skole som har svart på spørreskjemaet. Det kan være rimelig å anta at dette er de lærerne med mest erfaring og best utdanning, og at dette utvalget derfor ikke nødvendigvis er representativt for alle som underviser i regi av Ny GIV. Vi kan derfor ikke uten videre anta at resultatene av analysene fra dette utvalget speiler alle Ny GIV-lærere. For å si noe mer om bruken av ufaglært arbeidskraft, ansiennitet eller kjønnsfordeling blant lærere som gir intensivopplæring, må vi se på hva skolelederne svarer på disse spørsmålene. Dette er beskrevet i kapittel 4. Det vi her har belyst, er ansiennitet, utdanning og kjønnsfordeling blant de Ny GIV lærerne som har besvart spørreundersøkelsen.

3.3 Elever

Totalt svarte 666 elever på elevundersøkelsen. Disse elevene representerer også alle fylkene som var med i undersøkelsen, med en overvekt av elever fra Oslo og Rogaland (se tabell 3.7)

Tabell 3.7 Oversikt over antall elever fordelt etter fylker

Fylke	Antall elever	Prosentandel elever
Oslo	230	34,5
Rogaland	103	15,5
Østfold	75	11,3
Møre og Romsdal	74	11,1
Vest-Agder	71	10,7
Sør-Trøndelag	49	7,4
Hordaland	44	6,6
Troms	20	3,0
Totalt	666	100

Av de 666 elevene som svarte, oppga 84 prosent at de hadde intensivopplæring i regning mens 72 prosent hadde intensivopplæring i lesing og skrijving (se tabell 3.8)

Tabell 3.8 Elevers svar på spørsmålet: Hva får du Ny GIV-opplæring i?

	Regning		Lesing/skriving	
	Antall	Prosentandel	Antall	Prosentandel
Ja	559	83,9	478	71,8
Nei	64	9,6	129	19,4
Manglende svar	43	6,5	59	8,9
Totalt	666	100	666	100

Av 584 elever som svarte på spørsmålet om hva de hadde intensivopplæring i, var det 561 elever som oppga at de hadde intensivopplæring enten i lesing/skriving eller regning, eller i begge ferdighetsområdene. Tabell 3.9 viser at 23 elever (4 prosent) svarte negativt på både regning og lesing/skriving. I tillegg var det 82 elever (12 prosent) som helt unnlot å svare på spørsmålet.

Tabell 3.9 Antall elever fordelt etter ferdighetsområde

Regning	Lesing/skriving					
	Nei		Ja		Totalt	
	Antall	Prosentandel	Antall	Prosentandel	Antall	Prosentandel
Nei	23	3,9	41	7,0	64	11,0
Ja	104	17,8	416	71,2	520	89,0
Totalt	127	35,4	457	78,2	584	100,0

Det er vanskelig å vite hvorfor så mange elever unnlot å svare på hvilket fag de fikk intensivopplæring i. Alle elevene som ble invitert til surveyen var registrert som intensivelever. Også blant lærerne var det flere (1 av 5) som unnlot å svare på hvilket ferdighetsområde de ga intensivopplæring i. Dette kan tyde på at grensene mellom intensivfagene kan være flytende, og at det derfor kan være vanskelig for både elever og lærere å skille mellom regning og lesing/skriving. Det er også mulig at enkelte skoler

fokuserer på ferdigheter i et spesifikt område, som for eksempel lesing. Dette var ikke noe eget valg i spørreskjemaet, og kan ha ført til at noen lærere og elever unnlot å krysse av.

Av det totale antallet var det 401 (60,7 prosent) som var gutter, mens 260 (39,3 prosent) var jenter. Dette er tilsvarende fordeling som for alle Ny GIV-elevene, der 60,9 prosent er gutter og 38,2 prosent er jenter (se kapittel 8). Det er med andre ord en betydelig overvekt av gutter som deltar i intensivopplæring i regi av Ny GIV.

Tabell 3.10 Oversikt over kjønnsfordeling blant elever fordelt etter ferdighetsområde

		Lesing/skriving					
		Nei		Ja		Totalt	
Regning		Antall	Prosentandel	Antall	Prosentandel	Antall	Prosentandel
Gutt	Nei	16	2,7	27	4,7	43	7,4
	Ja	48	8,3	268	46,2	316	54,5
Jente	Nei	7	1,2	14	2,4	21	3,6
	Ja	54	9,3	146	25,2	200	34,5
Totalt		125	21,5	455	78,5	580	100

Tabell 3.10 viser at det var en større andel gutter (46 prosent) enn jenter (25 prosent) som deltok i intensivopplæring på begge ferdighetsområdene. Det var også noen flere gutter (5 prosent) enn jenter (2 prosent) som bare deltok i lesing og skriving. Andelen elever som oppga at de bare deltok regning i regi av Ny GIV, var omtrent likt fordelt mellom kjønnene.

Analysen viser at karaktergjennomsnittet for dette elevutvalget omtrent tilsvarer nivået til alle Ny GIV-elevene på 10. trinn, med noe svakere karaktergjennomsnitt for elevene som deltok i surveyen (se tabell 3.11).

Tabell 3.11 Oversikt over karakterer etter 1. termin for Ny GIV-elever som deltok i surveyen og alle Ny GIV-elever

	Ny GIV-elever, survey					Alle Ny GIV-elever				
	Ant elever	Karakter gjsnitt	Std-avvik	Karakter min	Karakter maks	Ant elever	Karakter gjsnitt	Std-avvik	Karakter min	Karakter maks
Matematikk	661	2,10	0,61	1	5	4769	2,11	0,65	1	6
Norsk hovedmål	655	2,64	0,71	1	6	4714	2,75	0,70	1	6
Norsk muntlig	628	2,88	0,77	1	5	4636	2,95	0,77	1	6
Gjennomsnitt fem fag	651	2,77	0,61	1,2	5	4681	2,79	0,59	1	5,2

Note. *Gjennomsnitt fem fag* er gjennomsnittskarakter for fagene: naturfag, RLE, samfunnsfag, engelsk skriftlig, engelsk muntlig

Videre er både standardavviket og forskjellen mellom maksimum- og minimumskarakterer omtrent like stort i begge utvalgene. Basert på analyser av om forskjellen i gjennomsnittskarakterene var signifikante, fant vi at for *matematikk* og *gjennomsnitt, fem fag* var forskjellene ikke signifikante. For norsk fant vi svake, men signifikante forskjeller, det vil si at surveyelevne hadde et noe dårligere resultat etter 1. termin sammenlignet med hele populasjonen Ny GIV elever. En mulig forklaring på denne lille forskjellen kan være at vi i utvelgelsen til surveyundersøkelsen var opptatt av å få med skoler og kommuner med streng tilordning. Disse forskjellene var likevel såpass små at vi alt i alt kan konkludere med at elevutvalget fra surveyen tilsvarer utvalget av alle Ny GIV-elever våren 2012 på viktige områder.

Vi har ikke hatt tilgang til ytterligere bakgrunnsinformasjon, som sosioøkonomisk status og lignende. Vi har derfor ikke hatt mulighet til å kartlegge om det er forskjell mellom Ny GIV-elevene i surveyen og resten av Ny GIV-elevene på bakgrunnsvariabler. Basert på den informasjonen vi har hatt tilgang til, konkluderer vi likevel med at utvalget er såpass likt hele Ny GIV-populasjonen av det er representativt for alle Ny GIV-elevene. Dette til tross for at fylker som har oppgitt utstrakt bruk av skjønn ikke er med i surveyen. I de videre omtalene av resultater fra surveyen, vil vi derfor benevne elevgruppen som *Ny GIV-elever* eller *intensivelever* selv om ikke alle Ny GIV-elever er inkludert.

3.4 Oppsummering

Både skoleledere, lærere og intensivelever representerte alle fylkene som var med i utvalget, med en overvekt av deltagere fra Oslo. I kapittel 5 beskriver vi utvelgelseskriteriene til Oslo, der alle elever med karakterene 1 og 2 i norsk eller matematikk automatisk fikk tilbud om å delta i intensivopplæringen. Videre vet vi at ikke alle skoler i Oslo har lærere som har gjennomført skoling i Ny GIV-metodikken. Likevel rapporterer prosjektleder at alle skolene i Oslo har innført Ny GIV. Det er en utfordring for kartleggingen at vi ikke har systematisk informasjon om hvordan intensivopplæringen er gjennomført ved de ulike skolene. Vi kan i tillegg anta at det vil være betydelige forskjeller mellom skoler der Ny GIV-lærerne har fått skoling sammenlignet med skoler der dette ikke er tilfelle. Det store antallet besvarelser fra Oslo kan derfor påvirke resultatene fra analysene, uten at vi her kan si noe mer om hvordan.

De fleste lærerne som deltok i Ny GIV hadde både lang ansiennitet og pedagogisk utdanning. Det var lite bruk av ufaglært arbeidskraft. Bare tre lærere underviste både i regning og lesing/skriving, resten underviste bare i ett av ferdighetsområdene. De fleste elevene (70 prosent) deltok i opplæring i begge ferdighetsområdene, mens de resterende svarte at de bare deltok i lesing/skriving eller regning eller ingen av ferdighetsområdene. Hvorfor vel 1 av 10 elever har unnlatt å svare på dette spørsmålet er vanskelig å vurdere, ifølge oversikten over alle Ny GIV-elever fra registerdataene er dette reelle intensivelever. Vi har derfor valgt å inkludere disse elevene i de videre analysene.

Analyser av kjønnsfordeling og karakternivå til intensivelevne som deltok i surveyen viser at disse er såpass like at de kan sies å være representative for hele populasjonen av Ny GIV-elever. Omtrent 60 prosent av elevene i spørreundersøkelsen var gutter mens 40 prosent var jenter. Gjennomsnittskarakterene lå rett over to, med et forholds stort standardavvik (omtrent 0,7).

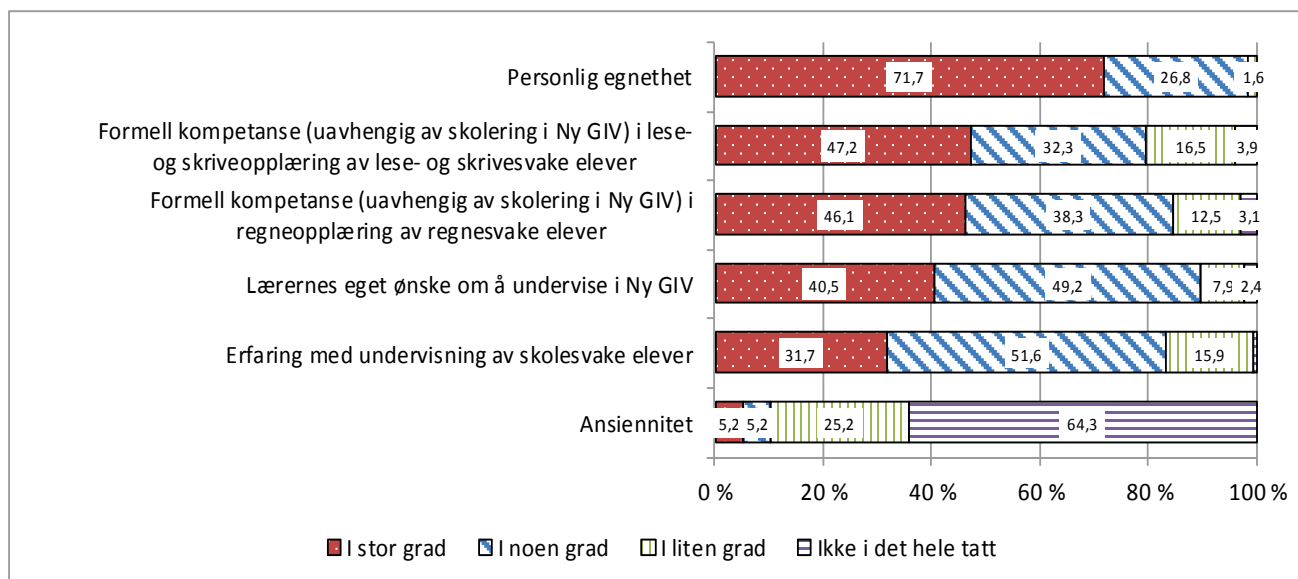
4 Undervisning, kompetanse og opplæring i regi av Ny GIV

Vi vil i dette kapitlet se nærmere på hvordan lærere ble valgt ut til å delta i Ny GIV, både beskrevet av skoleledere og av lærerne selv. Bruk av ufaglært arbeidskraft i intensivopplæringen er også et tema vi vil belyse, i tillegg til skoling og kompetanseutvikling hos Ny GIV-lærere. Videre vil vi undersøke i hvilken grad skoleledere og lærere opplever at de har mottatt pedagogisk og økonomisk støtte i forbindelse med innføringen av Ny GIV. Til slutt gir vi en kort beskrivelse av hvilke læremidler og pedagogiske grep lærere har benyttet i intensivopplæringen.

4.1 Personlig egnethet og erfaring viktig for valg av lærere til intensivopplæringen

Skoleledere har ansett personlig egnethet som viktig når de har valgt ut lærere til å undervise Ny GIV-gruppene. Hele 96 prosent av skolelederne oppgir at dette i stor eller noen grad har påvirket utvelgelsen av lærere til Ny GIV (se figur 4.1). Formell kompetanse har også vært utslagsgivende, ikke minst i regning (85 prosent). Videre har lærernes eget ønske betydd mye i 9 av 10 tilfeller, tett fulgt av erfaring med lignende undervisning. Ansiennitet har i liten grad vært utslagsgivende. Hele 9 av 10 skoleledere oppgir at dette i liten grad eller overhode ikke har påvirket valget av lærer til intensivopplæring.

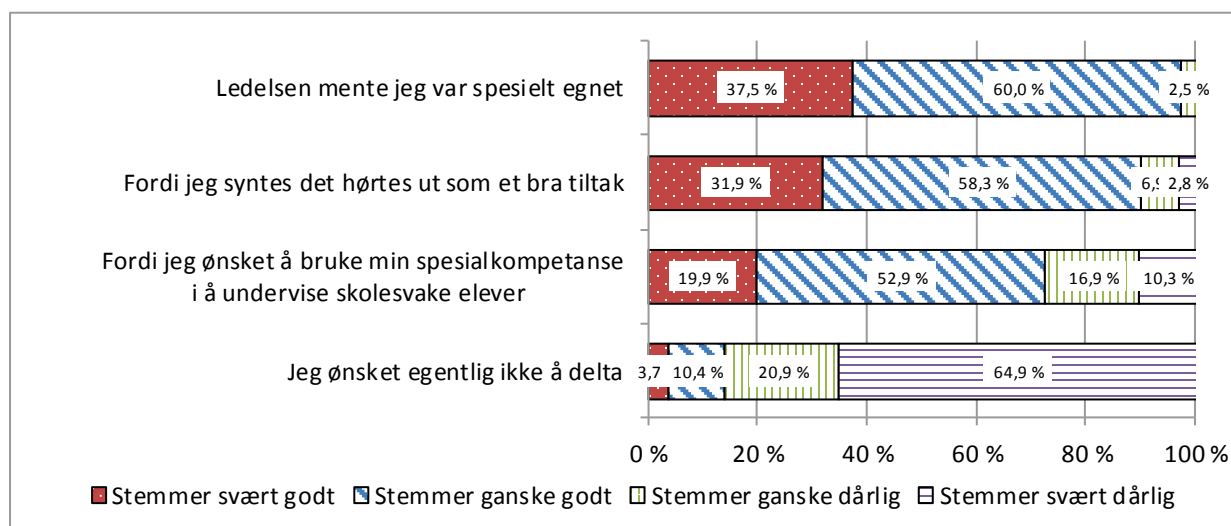
Figur 4.1 Skolelederes svar på spørsmål om hvilke kriterier som lå til grunn for utvelgelse av lærere til intensivopplæring i regi av Ny GIV

Egnethet: N = 127; Formell kompetanse lesing: N = 127; Formell kompetanse regning: N = 128; Ønske: N = 126; Erfaring: N = 126; Ansiennitet: N = 115.

De fleste lærerne som svarte på spørreundersøkelsen, bekreftet at de ønsket å delta i intensivopplæringen (86 prosent, se figur 4.2). Videre bekreftet lærernes svar at personlig egnethet ble oppfattet som viktig, nesten alle lærerne opplevde at ledelsen mente de var spesielt egnet til dette arbeidet. Ni av ti lærere syntes også at intensivopplæringen var et godt tiltak, og ønsket derfor å delta. Videre oppga nesten tre av fire lærere at de ønsket å bruke sin spesialkompetanse til å undervise skolesvake elever.

Figur 4.2 Læreres svar på spørsmålet: Hvorfor valgte du å bli med i Ny GIV?

Note. Spesielt egnet: N = 160; Bra tiltak: N = 144; Spesialkompetanse: N = 136; Ønsket egentlig ikke: N = 134.

Selv om majoriteten av lærerne både er positive til tiltaket og utvelgelsen, kan det være viktig å merke seg at noen lærere (14 prosent) faktisk ikke ønsket å delta i intensivopplæringen. Hvorvidt disse lærerne egner seg til å gi slik opplæring, kan være et relevant spørsmål.

4.2 Få assistenter og vikarer i Ny GIV

Skolelederne ble bedt om å svare på hvor mange Ny GIV-lærere de rekrutterte fra henholdsvis skolens faste lærere, lærervikarer, assistenter eller nye lærere som var særskilt rekruttert til å jobbe med Ny GIV. Ingen skoleledere oppga at de brukte assistenter som lærere i intensivopplæringen (se tabell 4.1). De fleste skolelederne (70 prosent) rekrutterte ikke Ny GIV-lærere utenfra, men benyttet egne ressurser. Tre av fire skoleledere oppga at de hadde hentet to lærere fra skolens egen stab til å undervise i regi av Ny GIV.

Tabell 4.1 Oversikt over antall Ny GIV-lærere rapportert av skoleledere

Antall Ny GIV-lærere	Særskilt rekrutterte til skolen som Ny GIV-lærere		Skolens faste lærere		Lærervikarer		Assistenter	
	Antall skoler	Prosent-andel	Antall skoler	Prosent-andel	Antall skoler	Prosent-andel	Antall skoler	Prosent-andel
0	38	67,9	5	7,5	42	84,0	48	100,0
1	1	1,8	3	4,5	8	16,0		
2	14	25	50	74,6				
3	1	1,8	5	7,5				
4	2	3,6	4	6,0				
Totalt³	56	100	67	100	50	100	48	100

Alt i alt kan det se ut som om skolene i liten grad bruker lærervikarer i Ny GIV, og ingen benytter assistenter som Ny GIV-lærere. Majoriteten benytter skolens faste lærere, og bare en av tre henter Ny GIV-lærere utenfra. Dette kan ha sammenheng med at bruk av eksterne ressurser også vil være et økonomisk spørsmål. De fleste skolene oppgir at de har fått tilført lite midler til ekstra undervisningspersonell i forbindelse med innføringen av Ny GIV (se kapittel 4.5).

4.3 Mange Ny GIV-lærere på skoleringskurs

Både skoleledere og lærere ble spurt om hvorvidt Ny-GIV lærere hadde blitt tilbudt kompetanseutvikling og i hvilken grad de hadde deltatt. Skolelederne besvarte disse spørsmålene på vegne av alle Ny GIV lærerne på skolen, mens lærerne som deltok i surveyen bare svarte på vegne av seg selv.

Tabell 4.2 Skolelederes svar på spørsmålet: Hvor mange lærere har fått skoleringskurs for å gi intensivopplæring i regi av Ny GIV?

Antall lærere	Regning		Lesing/skriving		Annet	
	Antall skoler	Prosent-andel	Antall skoler	Prosent-andel	Antall skoler	Prosent-andel
0	1	1,4	1	1,4	26	96,3
1	59	83,1	51	73,9		
2	9	12,7	14	20,3		
3	1	1,4	2	2,9		
6	1	1,4	1	1,4		
10					1	3,7
Totalt³	71	100	69	100	27	100

³ Antall skoleledere som svarte på spørsmål om antall lærere er redusert, da vi måtte innhente disse dataene på nytt som følge av en feil hos underleverandør. Dette er beskrevet nærmere i kapittel 2.

Mer enn 99 prosent av skolelederne svarte at en eller flere Ny GIV-lærere hadde fått opplæring i ferdighetsområdene regning og/eller lesing/skriving i regi av Ny GIV (se tabell 4.2). Av de skolelederne som svarte, var det bare en som oppga at ingen Ny GIV lærere hadde fått opplæring i regi av tiltaket. Alt i alt har de fleste Ny GIV-skolene en eller flere lærere som har fått skoleringskurs for å gi intensivopplæring. En skoleleder svarte at 10 Ny GIV-lærere hadde fått annen opplæring, uten å spesifisere dette nærmere.

De fleste lærerne (85 prosent) som deltok i undersøkelsen, svarte at de har fått skoleringskurs i regi av Ny GIV (se tabell 4.3). Selv om dette er en stor andel, var det likevel 15 prosent av lærerne som deltok i spørreundersøkelsen, som trolig ikke hadde gått på skoleringskurs. Denne andelen omfatter også 20 lærere som svarte benektende på spørsmål om skoleringskurs, i tillegg til 5 lærere som unnlot å svare.

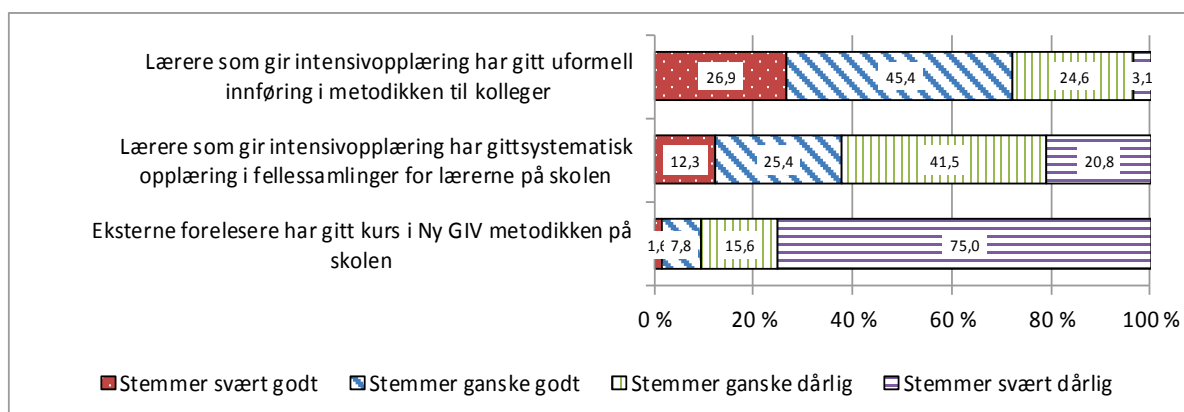
Tabell 4.3 Læreres svar på: I hvilke emner har du fått skoleringskurs for å gi intensivopplæring i Ny GIV?

Ny GIV skoleringskurs	Antall lærere	Prosentandel
Ingen skoleringskurs	25	15,0
Regning	69	41,3
Lesing/skriving	71	42,5
Regning og lesing/skriving	2	1,2
Totalt	167	100,0

Nesten 85 prosent av lærerne hadde enten fått opplæring i Ny GIV metodikken i regning eller i lesing/skriving. Kun to lærere hadde deltatt i kurs for begge ferdighetsområdene.

Skolelederne ble også spurt om hvorvidt kunnskapen om Ny GIV-metodikken ble delt med andre lærere på skolen. Majoriteten (70 prosent) rapporterte at Ny GIV-lærere hadde gitt uformell innføring i metodikken til kolleger (se figur 4.3).

Figur 4.3 Skolelederes svar på spørsmål om kunnskapsspredning til andre lærere ved skolen

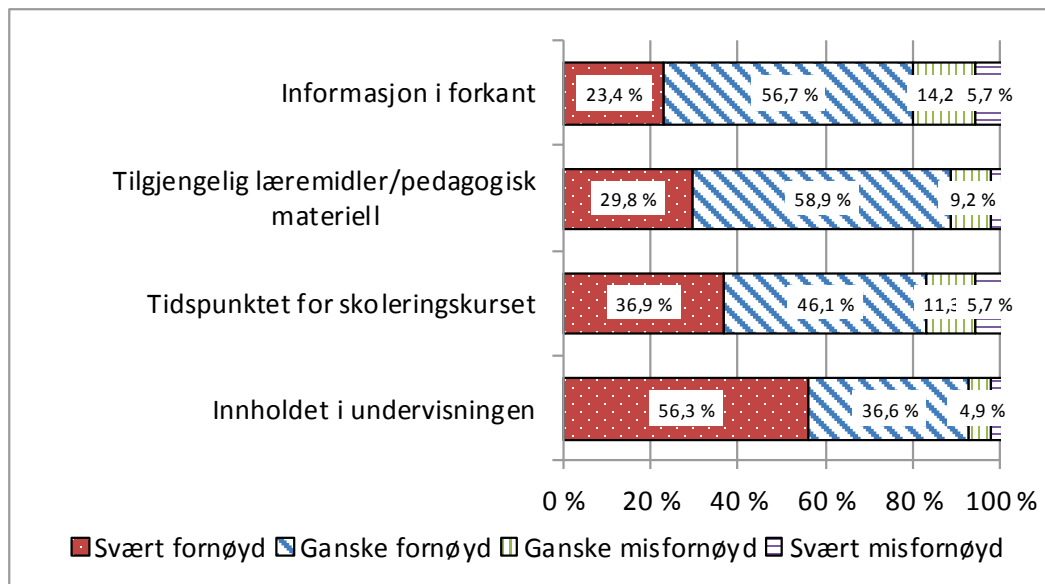
Note. Uformell, N = 130; Systematisk: N = 130; Eksterne forelesere: N = 128.

Noen skoler (38 prosent) hadde også organisert mer systematisk opplæring i fellessamlinger, mens kun et fåtall (9 prosent) hadde hatt eksterne forelesere som kursholdere på skolen.

4.4 Lærere positive til skoleringstilbudet

Lærerne ble bedt om å vurdere hvor fornøyde de var med skoleringen i regi av Ny GIV, både i forhold til informasjon og organisering samt innhold i kursene (se figur 4.4).

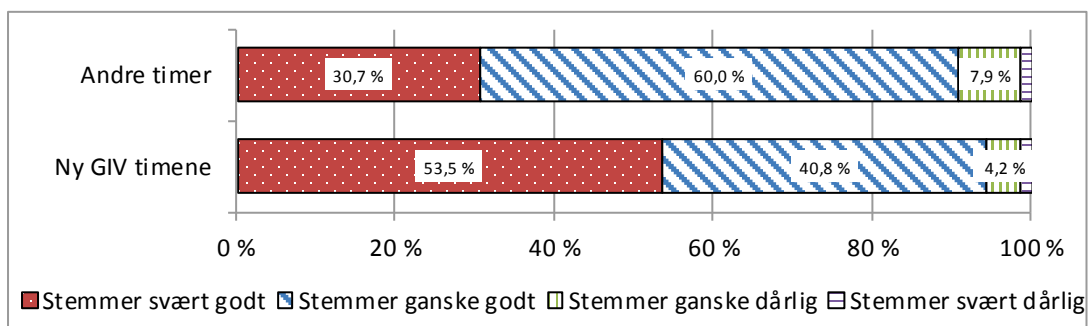
Figur 4.4 Læreres svar på spørsmål om hvor fornøyde de var med ulike sider av skoleringen i regi av Ny GIV

Note: N = 141

Mellom 80 og 90 prosent av lærerne var helt eller ganske fornøyde med informasjon om skoleringen i forkant, tilgjengelige læremidler og tidspunktet for skoleringskurset (se figur 4.4). Selv om et flertall var overveiende positive, er det likevel lite uttalt begeistring å spore. Mange lærere valgte å svare *ganske fornøyd* på disse tre spørsmålene. Flest lærere var begeistret for innholdet i skoleringen, vel 56 prosent var *svært fornøyd*. Hvis man legger til de 37 prosentene som var ganske fornøyde, kan vi konkludere med at ni av ti lærere som deltok i skoleringskursene var fornøyde med innholdet. Vi fant ingen forskjell i disse vurderingene når vi sammenlignet tilbakemeldingene fra lærere som hadde deltatt i skoleringskurs i regning med svar fra lærere som hadde deltatt i lesing/skriving eller i begge ferdighetsområdene.

Figur 4.5 Læreres svar på utsagn om at de hadde fått brukt mye av det de hadde lært gjennom skoleringen i regi av Ny GIV i:

Note: Andre timer, N = 140; Ny GIV timene: N = 142.

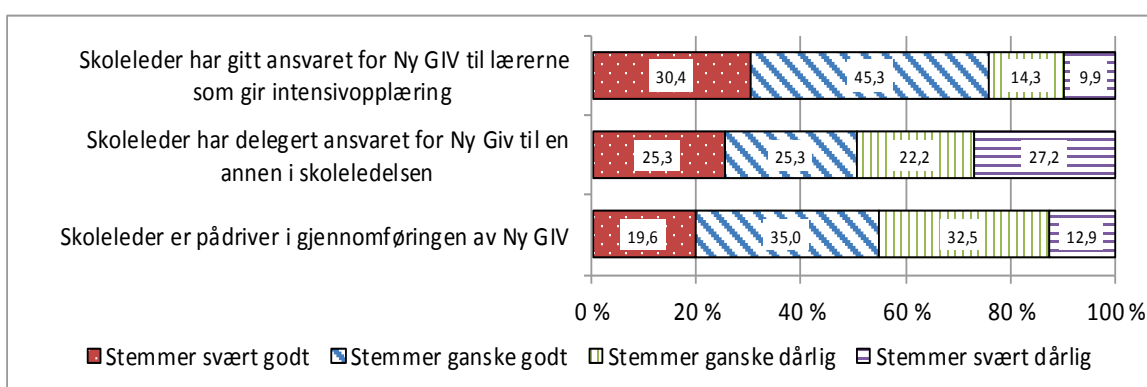
Nesten alle lærerne (94 prosent) syntes de fikk brukt mye av det de hadde lært på skoleringskursene i Ny GIV-opplæringen (se figur 4.5). Over 90 prosent mente også at det stemte svært godt eller ganske godt at de fikk brukt denne kompetansen også i andre timer. Likevel kan vi ut fra figur 4.5 se at det var

vesentlig flere lærere som syntes det stemte svært godt at kompetansen kom til nytte i Ny GIV timene enn i andre timer.

4.5 God støtte fra skoleledelse, skoleeier og prosjektleder til lærere og skoler

Både lærere og skoleledere ble spurt om ansvarsdeling på skolen i forbindelse med gjennomføringen av Ny GIV. Dette er noen av spørsmålene som Uni Rokkansenteret har spilt inn, og som også de vil rapporterer om innenfor den konteksten de evaluerer Ny GIV. Resultatene viste noen forskjeller i synet på dette mellom informantgruppene. Størst var diskrepansen i beskrivelsen av skoleleder som pådriver. Omtrent 45 prosent av lærerne syntes det stemte svært godt eller ganske godt at skoleledere var pådrivere i gjennomføringen av Ny GIV (se figur 4.6), mens nesten 80 prosent av skolelederne mente det samme (se figur 4.7).

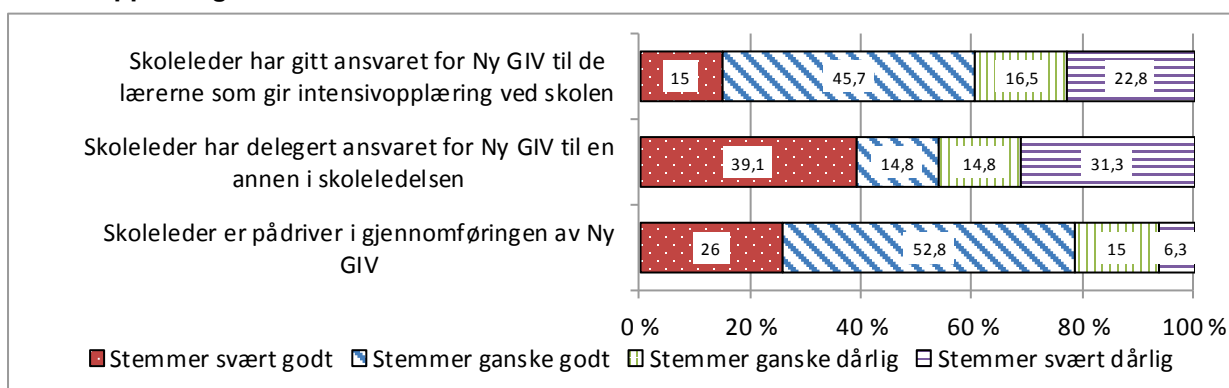
Figur 4.6 Læreres svar på spørsmål om ansvarsdeling ved gjennomføring av intensivopplæring ved skolen

Note. Lærere ansvaret: N = 161; Annen i skoleledelsen: N = 162; Skoleleder pådriver: N = 163;

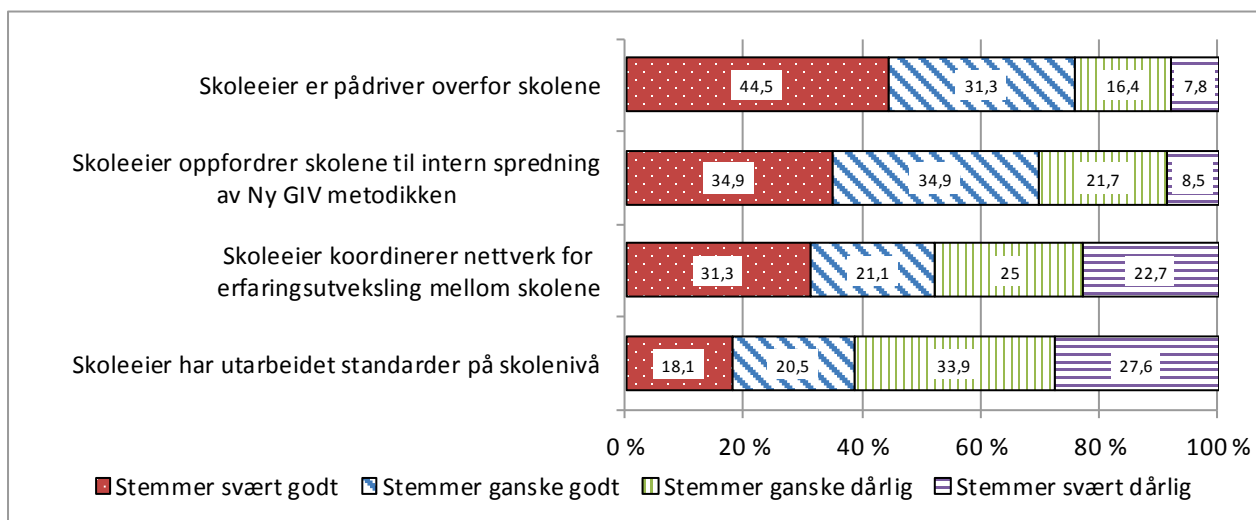
Lærere og skoleledere var noe mer samstemte i hvor stor andel skoleledere som hadde delegert dette ansvaret til andre i ledelsen, vel 50 prosent av lærerne og skolelederne mente at så var tilfelle. Seksti prosent av skolelederne hadde gitt ansvaret for Ny GIV til de lærerne som ga intensivopplæring (se figur 4.7), mens hele 75 prosent av lærerne svarte det samme.

Figur 4.7 Skolelederes svar på spørsmål om ansvarsdeling ved gjennomføring av intensivopplæring ved skolen

Note. Annen i skoleledelsen: N = 128; Pådriver: N = 127; Ansvar til intensivlærere: N = 127.

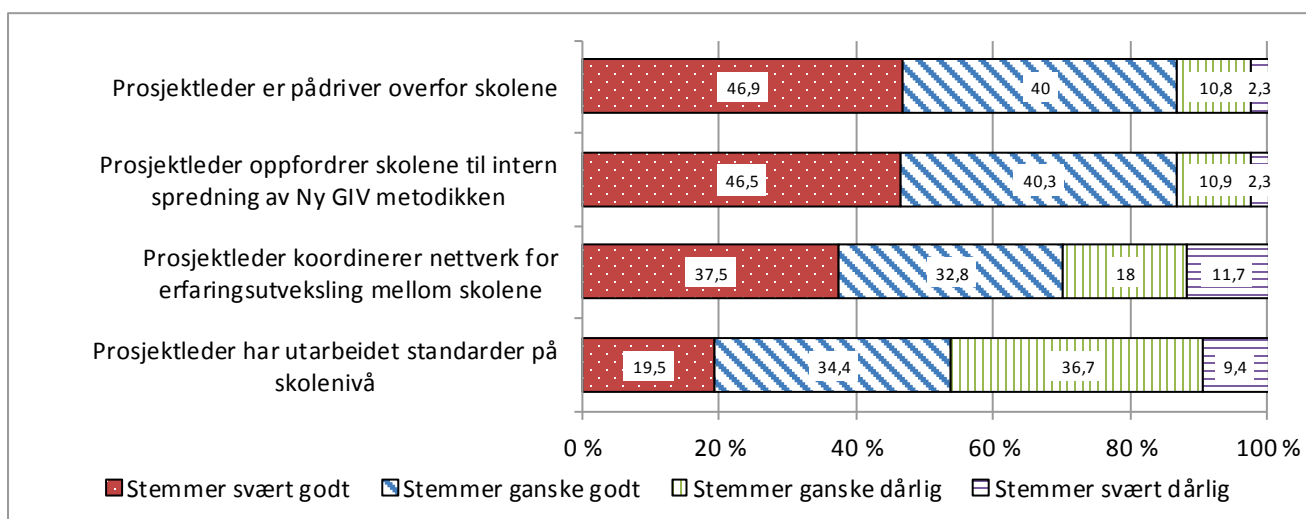
Figur 4.8 Skolelederens svar på spørsmålet: Hva er skoleeiers rolle i gjennomføringen av intensivopplæringen?

Note. Pådriver: N = 128; Oppfordrer til spredning: N = 129; Koordinerer nettverk: N = 128; Utarbeidet standarder: N = 127.

Mellom 75 og 87 prosent av skolelederne svarte at henholdsvis skoleeier og prosjektleder var pådrivere overfor skolene (se figur 4.8 og 4.9). Omtrent like mange skoleledere mente også at skoleeier og prosjektleder oppfordret skolen til intern spredning av Ny GIV-metodikken. Ny GIV tiltakets prosjektledere var de som i størst grad koordinerte nettverk for erfaringsutveksling mellom skolene (70 prosent) og utarbeidet standarder for Ny GIV på skolenivå (55 prosent), ifølge skolelederne.

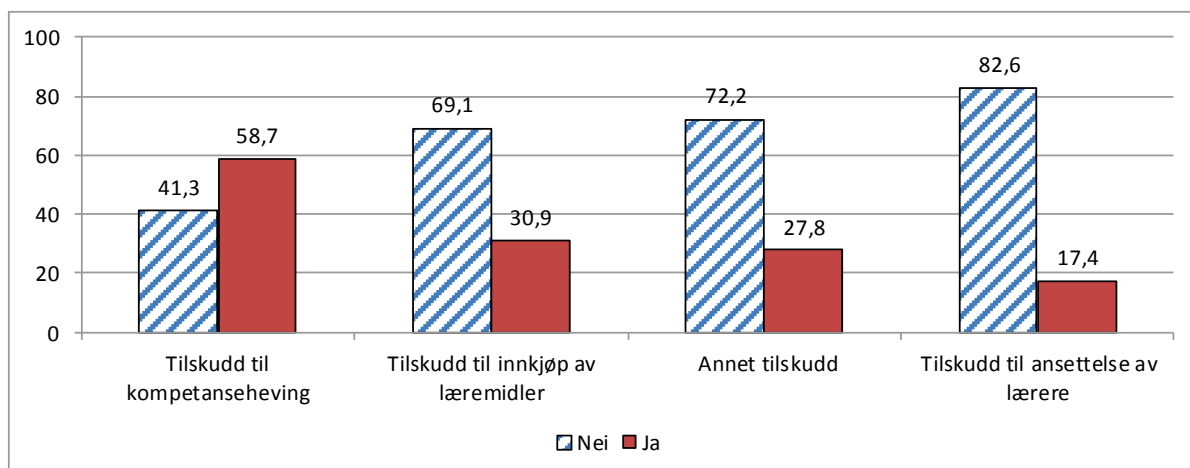
Figur 4.9 Skolelederens svar på spørsmålet: Hva er prosjektleders rolle i gjennomføringen av intensivopplæringen?

Note. Pådriver: N = 130; Oppfordrer til spredning: N = 129; Koordinerer nettverk: N = 128; Utarbeidet standarder: N = 128.

I tillegg til praktisk støtte fra ulike nøkkelpersoner, vil det ofte være behov for økonomisk støtte i forbindelse med innføringen av nye tiltak på skolene. Skolelederne ble derfor spurt om hvilke økonomiske tilskudd skolene hadde mottatt i forbindelse med innføringen av Ny-GIV (se figur 4.10).

Figur 4.10 Skolelederes svar på spørsmålet: Hvilke tilskudd har skolen fått i forbindelse med Ny GIV-opplæringen?

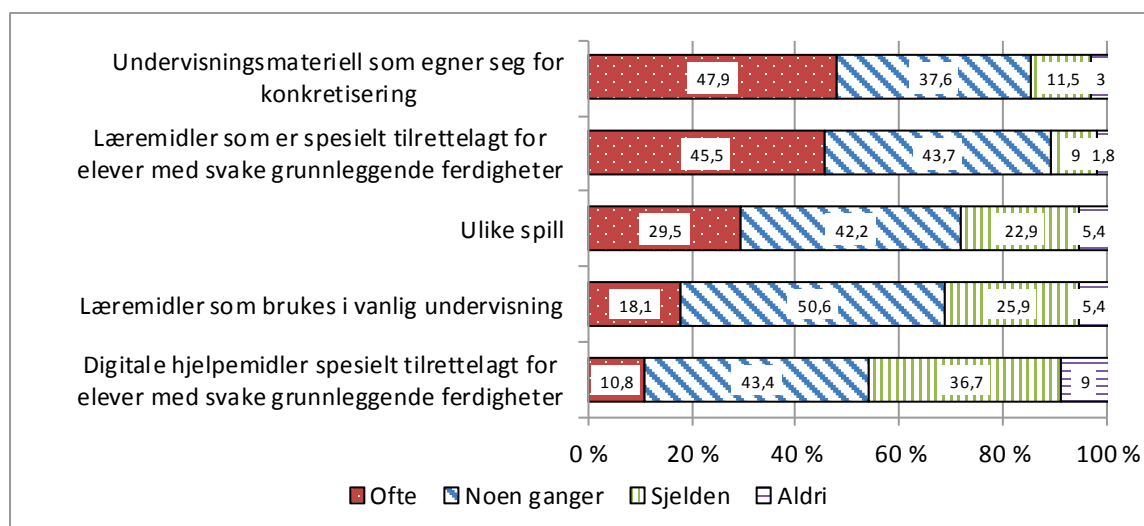
Note. Kompetanseheving: N = 126; Læremidler: N = 123; Annet tilskudd: N = 108; Ansettelse lærere: N = 121.

Tilskudd til kompetanseheving var det området flest skoleledere (60 prosent) svarte at de hadde fått økonomisk støtte til. Dette er i overensstemmelse med løftet fra Kunnskapsdepartementet om at staten bekoster skoleing av lærere og utgifter til vikarer, som nevnt i kapittel 1. Bare en av tre skoleledere hadde fått tilskudd til innkjøp av læremidler mens knapt en av fem hadde mottatt tilskudd til ansettelse av lærere til å undervise i Ny GIV.

4.6 Variert bruk av læremidler og pedagogiske virkemidler

Vi spurte lærerne om hvilke læremidler de foretrakk å bruke i intensivopplæringen og ba også om en oversikt over hvilke pedagogiske grep de hadde benyttet. Lærerne skulle først svare på hvor ofte de brukte forskjellig undervisningsmaterieell, før de ble bedt om å beskrive pedagogiske metoder nærmere med stikkord.

Figur 4.11 Læreres svar på spørsmålet: Hvilke læremidler bruker dere i intensivopplæringen?

Note. Konkretisering: N = 165; Spesielt tilrettelagt: N = 167; Spill: N = 166; Vanlig undervisning: N = 166; Digitale hjelpemidler: N = 166.

På spørsmålet om hvilke læremidler de brukte, svarte nesten halvparten av lærerne at de ofte benyttet materieell som egnet seg for konkretisering og læremidler som var spesielt tilrettelagt for elever med

svake grunnleggende ferdigheter (se figur 4.11). Ulike spill ble ofte brukt av omtrent 30 prosent av lærerne, mens en av fem oppga at de ofte tok i bruk læremidler som brukes i vanlig undervisning. Spesielt tilrettelagte digitale hjelpemidler var minst brukt, bare en av ti opplyste at de ofte benyttet dette. Det er en relativt stor andel lærere (40 til 50 prosent) som svarer *noen ganger* på hvert av spørsmålene, noe som kan tyde på at mange lærere varierer bruken av læremidler.

Noe av det som var mest fremtredende i lærernes beskrivelser av hvilke pedagogiske grep de tok i bruk i Ny GIV-opplæringen, var hvor mange og varierte metoder de beskrev. Vi har gruppert disse metodene etter tema, og deretter telt opp hvor mange lærere som svarte innenfor hver kategori (se tabell 4.4). Lærerne var tydelig engasjerte, eksempelvis svarte en lærer følgende på spørsmålet om pedagogiske grep: «*Klare oversikter over lærestoff, sammenfattet så mye som mulig * Motiverende opplegg med fagstoff på "nye" måter * Mestringsopplevelser, f.eks ved bruk av læringsstrategier på bedre måter * Signalisere forventninger og positive tilbakemeldinger til hver elev * Poengtere de sterke sidene som kom fram under kartlegging.*»

I lærernes beskrivelser av pedagogiske virkemidler var det flere hovedområder som pekte seg ut (se tabell 4.4). Nesten halvparten av lærerne brukte konkretisering som pedagogisk metode, tett fulgt av individuell tilpasning (30 lærere). Begrepet *individuell tilpasning* inkluderer svar som omhandler både elevenes evner og interesseområder.

Tabell 4.4 Lærernes tilbakemeldinger på det åpne spørsmålet: Kan du kort (for eksempel med tre stikkord) beskrive hvilke faglige/pedagogiske grep du bruker i Ny GIV undervisningen?

Pedagogiske grep	Nevnt av antall lærere
Konkretisering	46
Individuell tilpasning	30
Muntlige gjennomganger/vurderinger	26
Motivasjon	23
Struktur i timer og undervisning	18
Begrepsforståelse	15
Opplevd mestring	13
Relasjoner	13
Antall lærere som svarte: 106	

Flere lærere fokuserte på elevenes egen hverdag i sitt arbeid med intensivelevne, en lærer skrev følgende: «*Tok tak i interessene for gruppa, og tenkte matematikk ut fra det. Så på hva de trenger av matematikk videre i livet.*» Muntlig beskrivelse, dialog og samtaler var også ofte nevnt av lærerne. Dette omfattet både muntlige vurderingssamtaler med læreren, samt dialog mellom elever og mellom lærer/elev i undervisningen. I tillegg til å arbeide med oppgaver, skulle elevene forklare muntlig hvordan de hadde løst disse. Arbeid med elevenes motivasjon var også et gjennomgangstema. I tillegg til at dette var nevnt direkte, kan beskrivelser av et ønske om å ta utgangspunkt i elevenes interesser og gi elevene mestringsopplevelser også forstås som en del av motivasjonsarbeidet. Videre var arbeid med lærer-elev relasjonen nevnt av flere. Ett annet tema som ble gjentatt var struktur og faste rutiner i timene. Enkle arbeidsoppgaver og arbeid med begrepsforståelse gikk også igjen som beskrivelser av opplæringen. Videre fokuserte flere lærere på å styrke elevenes mestringsopplevelse og selvfølelse. Dette er beskrevet på ulike måter av flere lærere: «*Gi elevene mestringsopplevelser*», «*Styrke selvbildet - trekke fram positive egenskaper ved eleven*», «*Tro på framtiden og at de har mye å bidra med*».

Av mer konkrete metoder ble både matematiske spill, tenkekart, arbeid med ulike læringsstrategier og prosess-skriving beskrevet. Noen lærere var enda mer konkrete og sa at de i Ny GIV-timene jobbet med å lære elevene å «*lese med Bison-blikk*». Dette er en lese- og læringsstrategi som er beskrevet

på hjemmesidene til både Utdanningsdirektoratet og Lesesenteret. Bison-blikk er navnet på en teknikk som kan brukes for å få oversikt over nytt stoff i en lærebok eller i andre skriftlige kilder. Videre bekrefter begrepsbruken til lærerne at de antagelig benytter seg av flere verktøy som er beskrevet på Lesesenteret og Skrivesenteret sine hjemmesider om Ny GIV, som for eksempel skrivetrappa og veiledet skriving.

Alt i alt viser lærerne gjennom sine mange og varierte beskrivelser av pedagogiske virkemidler et sterkt engasjement for arbeidet. De viser en stor variasjon i sin metodebruk, og har et tydelig ønske om å tilpasse opplæringen til den enkelte elev for på den måten å bidra til positive mestringsopplevelser, bedre selvfølelse og økt motivasjon for læring hos intensivelevne.

4.7 Oppsummering

Både blant lærere og skoleledere ble personlig egnethet og erfaring høyt verdsatt ved utvelgelse til Ny GIV-opplæring. Skoleledere vektla også formell kompetanse og lærernes egne ønsker. Ansiennitet ble sett på som mindre viktig. Alt i alt tilkjennega lærerne som deltok i Ny GIV-opplæringen at de ønsket å være med fordi de opplevde dette som et bra tiltak.

Videre rapporterte skolelederne at assistenter ikke ble benyttet i intensivopplæringen. Lærervikarer var heller ikke ofte hentet inn, majoriteten av Ny GIV-lærerne ble hentet fra skolens egen lærerstab. Bare en av tre skoleledere hadde hentet inn eksterne lærerressurser til intensivopplæringen.

Nesten alle skolelederne oppga at Ny GIV-lærerne hadde fått skolering i Ny GIV-metodikken på ferdighetsområdene regning og/eller lesing/skriving. Vel fire av fem lærere som svarte på spørreundersøkelsen, oppga det samme. Alt i alt var lærerne fornøyde med skoleringstilbudet, både i forhold til innhold og organisering.

Omtrent fire av fem skoleledere svarte at de hadde vært pådrivere for innføringen av Ny GIV på skolen, mens bare halvparten av lærerne svarte det samme. Flere lærere opplevde at ansvaret var delegert til Ny GIV lærerne. Ifølge skolelederne hadde både prosjektleder og skoleeier en forholdsvis aktiv rolle som pådriver og med oppfordring til at Ny GIV metodikken skulle spres internt på skolene. Når det kom til koordinering av nettverk for skolene, var det prosjektlederne som i størst grad bidro (70 prosent). Noe færre prosjektledere hadde utarbeidet standarder for skolene, bare 50 prosent av skolelederne svarte positivt på dette. På spørsmål om økonomisk støtte i forbindelse med innføringen av Ny GIV, var svarene fra skolelederne noe mer reserverte. Skolering av lærere var det de fleste hadde mottatt støtte til, hvilket er i tråd med signalene om at staten bekoster dette. Økonomisk støtte til læremidler, ansettelse av lærere eller annet, var det imidlertid bare mellom 20 og 30 prosent av skolelederne som svarte at de hadde mottatt.

Alt i alt beskrev lærerne en fleksibel og variert bruk av både læremidler og pedagogiske metoder. I sine svar på spørsmålet om pedagogiske virkemidler tilkjennega de stort engasjement for elevene og et ønske om å tilpasse undervisningen til de enkeltes behov. I tillegg til faglige mål, ble ønsket om å gi elevene gode mestringsopplevelser og bedre selvfølelse beskrevet. Svarene tydet også på at lærerne tok i bruk metoder og verktøy som de hadde fått opplæring i gjennom skoleringskursene.

5 Organisering av intensivopplæringen

I dette kapitlet handler det om flere temaer knyttet til organiseringen av intensivopplæringen. Hvordan elevene ble valgt ut, og hvilke kriterier som gjaldt for å tilby elever intensivopplæring, er spørsmål som blir belyst gjennom beskrivelser fra prosjektledere og deretter på grunnlag av besvarelser fra skoleledere i åtte av fylkene. Hvorvidt det er inngått skriftlig avtale med eleven og foreldrene har også skoleledere redegjort for. Videre tar vi for oss skolelederens rapportering om antall elever i intensivopplæring, hvor mange som fikk tilbud og hvor mange som takket nei, samt hvor mange timer intensivopplæring som gis til den enkelte elev, hvorvidt opplæringen foregår i ordinære klasser eller utenfor, fra hvilke fag det tas timer. Deretter beveger vi oss over til læreres svar på spørsmål om bidrag fra de nasjonale sentrene i form av undervisningsmateriell, men også gode ideer og innspill, før det mer spesifikt handler om læreres bruk av kartleggingsverktøy for å vurdere elevenes ferdigheter.

5.1 Hvordan blir elevene valgt ut til å delta i intensivopplæring

Spørsmålet er besvart av prosjektledere på fylkesnivå og kommunenivå, samt av skoleledere. Vi skal ta for oss besvarelser fra skoleledere i surveyen etter at vi har gjennomgått beskrivelser av hvilke kriterier som ligger til grunn i kommuner og fylkeskommuner.

Som et bakteppe kan det være greit å ha klart for seg hvordan avgrensningen av målgruppa er beskrevet fra sentralt hold. Fra Kunnskapsdepartementet er det sendt brev til kommunene og fylkeskommunene (datert 27. og 28.10.2010), hvor det heter:

Målgruppen for prosjektet er de 10 prosent svakest presterende elevene etter 1. termin i 10. trinn i hver av de kommunene som fylkeskommunen inviterer til å delta i prosjektet.

Samme formulering er gjentatt i brev av 1.12.2011 hvor det presiseres at avgrensningen av elever i 10. trinn og oppfølgingen av dem er uendret. Etter hva vi forstår har det vært diskutert blant prosjektlederne i Overgangsprosjektet og med departementet i hvilken grad det er rom for å bruke skjønn ved utvelgelse av elever til intensivopplæringen, men det er vanskelig å finne skriftlig redegjørelse for hvordan departementet stiller seg til dette spørsmålet. Det er også vanskelig å finne skriftlige holdepunkter for at motivasjon hos elevene er et kriterium for utvelgelse til intensivopplæring. I den grad begrepet motivasjon forekommer, er det som et ønsket utfall av denne opplæringen. I Kunnskapsdepartementets beskrivelse av oppdraget, som også inngår i vår kontrakt for evaluering, fremgår det at innenfor de føringene som er satt med hensyn til karakterer og med hensyn til IOP, «vil likevel utvelgelsen av elever være basert på lokalt skjønn». Vi oppfatter det derfor slik at Kunnskapsdepartementet har oppfordret til bruk av skjønn, innenfor gitte rammer.

5.1.1 Prosjektlederens beskrivelser

En undersøkelse blant prosjektledere på kommunenivå og fylkesnivå ble gjennomført som epostutveksling i april-mai 2012. Hensikten var å finne fylker til surveyundersøkelsen, ettersom SSB hadde ønske om at surveyen ble rettet mot skoler i fylker med streng tilordningspraksis. Det er også slik at vi finner dette spørsmålet interessant i seg selv, og vi skal også besvare spørsmål om hvem som velges ut til intensivopplæring. Utvelgelsesprosessen for surveyen er nærmere beskrevet i kapittel 2.

I det følgende skal det handle om hvilke signaler prosjektlederne forteller at skolene har fått. Spørsmålet til prosjektlederne lød: *Er tilordningspraksis i kommunen(e) du kjenner streng (dvs at elever som får tilbud om intensivopplæring tilhører de 10 prosent svakest presterende i kommunen etter første termin i 10. trinn)? Hvis dette ikke kan besvares med ja eller nei, er det fint om du kan sende en liten tekst om hvilke utvalgsriterier som legges til grunn i utvelgelsen.*

Vi har ikke svar fra samtlige prosjektledere, som redegjort for i kapittel 2, men fra nesten alle. Etter vår vurdering gir materialet et meget interessant bilde av hvilke signaler som er mottatt av prosjektledere og videreformidlet til kommuner og skoler. Uttalelser fra prosjektlederne er gjengitt i vedleggstabell 5.1, noen ganger i en litt forkortet form. Flere av prosjektlederne viser til skriftlig informasjon fra Kunnskapsdepartementet, som «oppdragsbrevet» (fra november 2010, omtalt ovenfor), men også til muntlig kommunikasjon og presiseringer som tydeligvis er meddelt fra departementet forut for oppgaven som kommuner og skoler stod overfor da de skulle i gang med utvelgelse til det andre kullet elever som skulle få intensivopplæring. I denne sammenhengen dukker det opp henvisninger til (elever som ligger an til) 30 grunnskolepoeng, eller har karaktersnitt på 3,0. Minoritetsspråklige elever, eller nærmere bestemt elever som får opplæring i grunnleggende norsk, blir i enkelte tekster omtalt som utenfor målgruppen for intensivopplæringen, og vi må anta at dette også er signaler som har gått ut fra sentrale utdanningsmyndigheter. Dessuten ser vi henvisninger til en formulering om at elevene som velges ut, skal ha *potensial* for å kunne ha utbytte av intensivopplæringen. Også en oppfordring til å bruke skjønn er meddelt videre til skolene. Dette er stikkord vi ikke gjenfinner i skriftlig informasjon som er sendt ut fra departementet. Likevel har informasjonen åpenbart vært mottatt og tolket av prosjektlederne som har videreformidlet slike beskjeder til kommuner og skoler.

Andre presiseringer kan spores tilbake til skriftlige kilder, som vektleggingen av at elever med IOP ikke er utelukket, men at det må vurderes i hvert enkelt tilfelle om de kan nyttiggjøre seg intensivopplæringen eller om de er best tjent med den IOP de har. En av prosjektlederne i Hordaland fastslår på dette grunnlaget: Ny GIV intensivopplæring er ikke spesialundervisning.

Uttalelsene forteller også om betydelig variasjon med hensyn til hvor tett prosjektlederen har vært involvert i utvelgelsesprosessen. For eksempel fra Hedmark meddeles det at skolenes skjønn ikke overprøves, mens prosjektleder har vært ganske tett på utvelgelsesprosessen både i Østfold og i Akershus. Mange av beskrivelsene går også inn på hvor godt resultatet av utvelgelsen stemmer med kriteriene, særlig at Ny GIV-elevene skulle utgjøre de 10 prosent svakest presterende elevene etter 1. termin i 10. trinn. For andre er 10 prosent av elevkullet, om enn ikke de aller svakeste, et referansemerke. Grunnskolepoeng og IOP trekkes også inn når resultatet av utvelgelsen gjennomgås. Flere fremhever at de ikke har truffet veldig godt, særlig at relativt mange av elevene kan ha høy gjennomsnittskarakter. Hedmark er ett av fylkene hvor en har gitt tilbud til elever som sliter i matematikk, i Akershus poengteres det eksplisitt at slike elever ikke inngår i målgruppen for intensivopplæringen.

Særskilte utfordringer knytter seg til skoler og kommuner med henholdsvis veldig få og veldig mange elever. Det er ofte med referanse til små elevtall at avvik fra strenge utvelgelseskriterier blir forklart av prosjektlederne. Enkelte gjengir hvordan en har villet unngå stigmatisering og derfor har gitt tilbud til flere enn de aller svakeste. Fra Troms får vi vite at innenfor enkelte kommuner ville en eneste elev utgjøre 10 prosent av kullet. Mange er inne på at det handler om å skape et læringsmiljø, at flere av metodene som brukes i intensivopplæringen forutsetter samspill og samarbeid. Uavhengig av elevtall,

er dette prinsippet inngående beskrevet i følgende meddelelse fra Akershus av hvilke elever det dreier seg om samt hvordan dette setter krav til homogenitet i Ny GIV-gruppa:

*Ny GIV-eleven kjennetegnes av å oppleve seg selv som **en som ikke mestrer skole**. Det er ofte snakk om elever som trenger andre, mer praktisk og konkrete måter å lære på, enn det som fram til i dag har vært rådende pedagogikk/didaktikk i ungdomsskolen (og vgs.). Det er elever som bruker mye energi på å skjule hva de ikke kan, og at de ikke kan. De ligger langt etter resten av klassen i grunnleggende regne-, skrive- og leseferdigheter, og de trenger intensiv oppfølging i trygge omgivelser – **i grupper der det er lov å ikke kunne**. [...] I og med at mange av elevene kjennetegnes av behov for et trygt læringsfellesskap, vil det være krav til en viss homogenitet i gruppene. Dersom man tar med for sterke elever, vil disse fort kunne medvirke til at de svakeste elevene igjen føler seg som tapere – dersom en eller flere elever sier **dette er jo kjempelett, eller dette kan vi jo fra før** blir det vanskeligere med åpenhet om hva de svakeste ikke mestrer. Når en setter sammen grupper må man derfor heller ta hensyn til en viss grad av homogenitet for å «verne om de svakeste» enn å ta hensyn til at man har noen enkeltelever (forholdsvis sterke) som «kunne ha godt av et slikt tilbud».*

Her er det tydelig at flere hensyn enn elevenes karakterer legges til grunn. Det handler heller ikke bare om elevers motivasjon og potensial, men hvordan en kan legge til rette for at intensivopplæringen skal være optimal for elevene som deltar. På denne bakgrunnen gir kriteriene som er gjengitt fra Akershus i vedleggstabell V5.1 mening når det fremgår at alle de tre kriteriene som er formulert der, skal være oppfylt.

Fra flere av de andre fylkene heter det at elever i målgruppa for intensivopplæring takket nei, og at man derfor valgte å gi tilbudet til andre. Fra Hordaland presiseres det at dette gjaldt etter at en hadde forsikret seg om at alle i målgruppa hadde fått tilbudet. I likhet med forståelsen som er meddelt fra Akershus, kommer det også frem fra Hordaland at det er tatt hensyn til formålet om å få til samarbeid i læringssituasjonen når en streng avgrensning ville gi svært få elever ved de minste skolene.

Store kommuner har andre utfordringer. Fra Bergen har vi også en inngående beskrivelse av vanskelighetene med å bruke en streng tilordning. Vanskelighetene består i å få oversikt over hvilke elever blant de 10 prosent svakest presterende som har IOP eller får opplæring i grunnleggende norsk, ettersom dette ikke er lett tilgjengelig informasjon på kommunenivå, og avgjørelsene skulle tas i tidsrommet mellom 20. januar da resultatene fra 1. termin forelå og 1. februar da intensivopplæringen skulle starte opp. Som følge av dette ble karaktersnitt (for alle fag) på 3 eller lavere en praktisk håndterlig avgrensning i omtalen overfor skolene av hvordan utvelgelsen skulle foregå.

Utvelgelsesprosessen slik den beskrives i Oslo ligner, ettersom det er elever med 1 eller 2 som velges ut for tilbud om intensivopplæring. Forskjellen er at karakterer i norsk hovedmål og matematikk legges til grunn, ikke et snitt av alle fag. Resultatet, fremgår det, er at andelen elever som får intensivopplæring er noe over 10 prosent av kullet. Lignende tanker har en tydeligvis vært inne på i Trondheim, men her ville karakteren 1 og 2 i norsk, matematikk eller begge deler (og før vurdering av elever med IOP), gitt et elevtall tre ganger høyere enn hva en ville få ved å ta utgangspunkt 10 prosent av kullet. Uansett, antallet intensivelever ble noe mindre enn 10 prosent av kullet, slik det også fremgår i vedleggstabellen. Det synes altså som mer absolutte karaktergrenser for hvem som skulle være med og ikke skulle være med, har vært satt i store kommunene som Oslo, Bergen og Trondheim.

Det er tydelig at kriteriene for utvelgelse av elever til intensivopplæring ikke har passet like godt alle steder, samt at det ikke bare er karakterer, men også mer skjønnsmessige kriterier som er blitt brukt. Elevers potensial er, til forskjell fra karakterer, noe som ikke kan angis med desimaler. Fra Telemark er det meddelt at utvelgelsen av elever for intensivopplæring våren 2012 foregikk med større grundighet enn året før. Fra mange av fylkene blir det vist til at skolene, eventuelt også kommunene er små, som en viktig forklaring på at de har fraveket en streng tilordningspraksis.

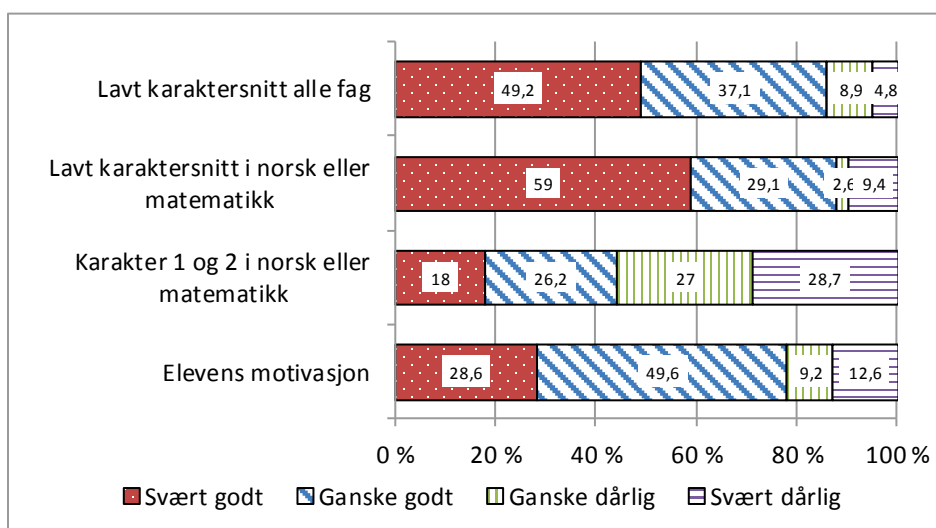
Spørsmålene til skoleledere, som det handler om i neste avsnitt, er delvis inspirert av de mange hensynene som ble omtalt av prosjektlederne når de redegjorde for utvelgelseskriterier. Når vi i neste avsnitt beveger oss over til skolelederes svar på spørsmål om tilordningspraksis, minner vi om at surveyen omfatter fylkene: Østfold, Oslo, Aust-Agder, Rogaland, Hordaland, Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Troms. Fylker som Hedmark, Oppland og Nord-Trøndelag, hvor prosjektlederne har uttalt veldig klart at de ikke har en streng tilordningspraksis, er ikke representert i besvarelsene fra skolelederne.

5.1.2 Skoleledere om utvelgelse: karakterer og vurdering fra lærere er viktigst

Skoleledere i de åtte nevnte fylkene har respondert på en serie utsagn om hvilke kriterier som legges til grunn for å tilby elever intensivopplæring. Spørsmålene handler om i hvilken grad det tas hensyn til elevers prestasjoner og motivasjon, vurderinger og initiativ fra ulike parter samt hvorvidt det er tatt hensyn til hvordan gruppen av elever ville kunne fungere sammen.

Vi tar først for oss hensyn til karakterer, som vi må forvente står sentralt ved utvelgelse av elever til intensivopplæring, gitt de tydelige signalene fra sentralt hold, som beskrevet over. Vi ser dette i sammenheng med hvordan skoleledere har besvart spørsmål om elevers motivasjon.

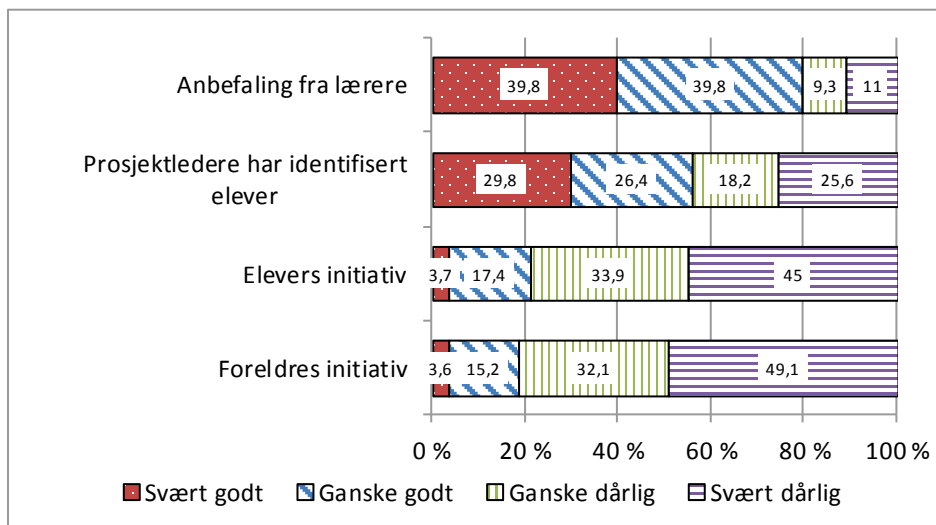
Figur 5.1 Skolelederes svar på hvor godt utsagn om kriterier for utvelgelse av elever til intensivopplæring stemmer med praksis ved skolen.

Note: Snitt alle fag: N= 124; lavt snitt norsk/matematikk: N=117; Karakter 1 og 2: N=122; motivasjon: N=119.

Mest utbredt er kriteriet *lavt karaktersnitt i norsk eller matematikk*, etterfulgt av kriteriet *lavt karaktersnitt i alle fag*. At 12-13 prosent av skolelederne angir at dette stemmer ganske dårlig eller svært dårlig kan vi oppfatte som et utslag av problemer med å anvende strenge kriterier, for eksempel på grunn av små elevtall, slik flere prosjektledere har beskrevet. Et mindretall blant skolelederne markerer at elever med karakterene 1 og 2 i norsk eller matematikk automatisk fikk tilbud om å delta i intensivopplæringen. Vi har sett at dette er et utvelgelseskriterium som benyttes i Oslo. I figur 5.1 kan vi merke oss at en liten overvekt av skolelederne benekter bruk av et slikt kriterium. At det også tas hensyn til elevers motivasjon ved utvelgelse til intensivopplæring kommer tydelig frem. Så godt som fire av fem markerer at dette stemmer, særlig høy er andelen som tilkjenner at dette har en viss betydning i utvelgelsen.

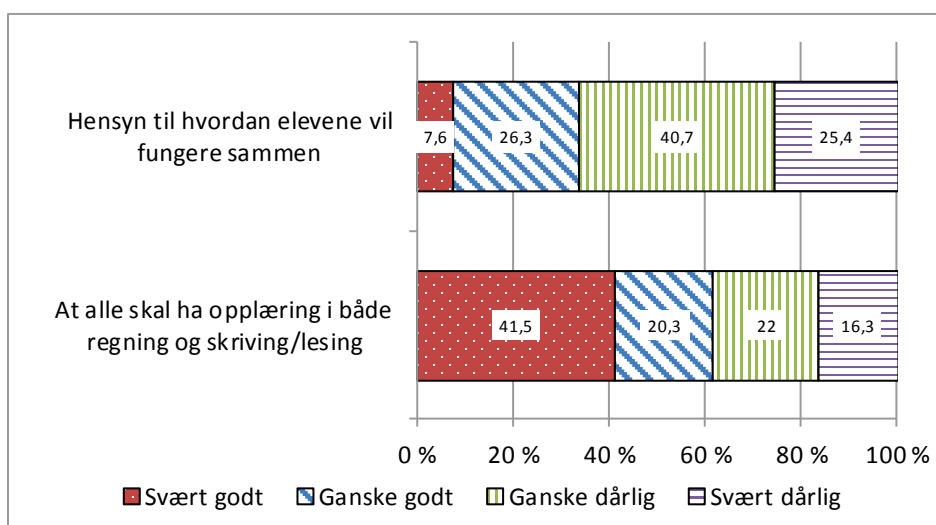
Figur 5.2 Skolelederens svar på hvor godt utsagn om læreres og prosjektlederens råd samt initiativ fra eleven eller foreldre legges til grunn ved utvelgelse av elever til intensivopplæring stemmer med praksis ved skolen.

Note: Lærere: N=118; Prosjektleder: N=121; Elever: N=109; Foreldre: N=112.

Anbefaling fra lærere fremstår som et viktig kriterium for utvelgelse til intensivopplæring, dette bekreftes av fire blant fem skoleledere. At prosjektledere i Ny GIV har identifisert hvilke elever ved skolen som skal få tilbud om intensivopplæring, oppgis å stemme svært godt av 30 prosent av skolelederne. Når om lag en firedel angir at det stemmer ganske godt, kan det tolkes som et utsagn om at prosjektlederen har vært med på råd. Dette benektes derimot av en annen firedel blant respondentene. Initiativ fra elever eller fra foreldre som grunnlag for å gi tilbud om intensivopplæring, forekommer, men nær halvparten markerer at dette stemmer svært dårlig. Alt i alt synes altså læreres vurdering å veie tungt, mens elevers eller foreldres ønske om å være med, ikke utgjør noen særlig avgjørende beveggrunn for å tilby intensivopplæring.

Figur 5.3 Skolelederens svar på i hvilken grad hensyn til hvordan elevgruppen vil fungere sammen og at elevene skal ha opplæring på begge de to ferdighetsområdene legges til grunn ved utvelgelse av elever til intensivopplæring stemmer med praksis ved skolen.

Note: Fungere sammen: N=118; Både og: N=123.

En overvekt av respondentene benekter at hensyn til hvordan elever vil fungere sammen utgjør et kriterium når det vurderes hvilke elever som skal tilbys intensivopplæring, men en av tre angir at dette stemmer ganske godt eller svært godt. Langt viktigere synes det å være som utvelgelseskriterium at de samme elevene deltar i intensivopplæring på begge de to ferdighetsområdene. To av fem skoleledere mener dette stemmer svært godt og ytterligere en av fem at det stemmer ganske godt med deres praksis. En kan betrakte dette som et middel for å få til et godt læringsmiljø i elevgruppa og forenlig med omtalene fra prosjektledere, gjengitt ovenfor.

5.2 Skriftlige avtaler er inngått med så vel elever som foreldre

I Kunnskapsdepartementets brev til kommunene, datert 28.10.2010, side 2, heter det:

«Prosjektet skal utvikle og ta i bruk mekanismer som innebærer forpliktelser både for skolen og eleven til å yte en ekstra innsats, fortrinnsvis gjennom å inngå en form for avtale mellom elev/foresatte og skolen. En slik avtale er ikke juridisk bindende, men skal både gjøre det tydelig hva som er målet (fullført og bestått ordinær videregående opplæring) og hva som er virkemidlene for å nå målet. Det omfatter både hva som kreves av eleven og hvordan skolen vil bidra – i tillegg til at de foresatte skal ha en sentral rolle i prosessen».

Skolelederne ble bedt om å svare på noen få spørsmål om skriftlige avtaler om intensivopplæring. Vi ser av tabell 5.1 at om lag 95 prosent angir at det er inngått skriftlig avtale med eleven så vel som med foreldre om intensivopplæringen.

Tabell 5.1 Skolelederes svar på om det er inngått skriftlig avtale om intensivopplæring, og om innholdet i avtalen. Prosent.

	Ja	Nei	Ikke svart	N
Inngått skriftlig avtale	97,7	1,5	0,8	131
med eleven	94,7		5,3	131
med foreldre	96,2		3,8	131
Om målet med intensivopplæringen	99,2	0,8		128
Om elevens forpliktelser	99,2	0,8		128
Om skolens forpliktelser	99,2	0,8		128
Om foreldrenes rolle	79,7	19,5	0,8	128

Når vi bare forholder oss til skoleledere som bekreftet at det var inngått skriftlig avtale, finner vi at så godt som alle angir at avtalen omtaler hva som er målet med intensivopplæringen, elevens forpliktelser samt skolens forpliktelser i intensivopplæringen. Foreldrenes rolle i intensivopplæringen er derimot bare omtalt i fire av fem kontrakter.

5.3 Elevtall i registerdata

Før vi vier oppmerksomhet til hva skoleledere kan opplyse om antall intensivelever, skal vi ta for oss hva registerdata kan fortelle oss om dette. Registerdata gir oss bedre informasjon om populasjonen, selv om det er uoverensstemmelse mellom Kunnskapsdepartementets oversikt og registerdata, som beskrevet i kapittel 2.

Med gjennomsnittlig antall intensivelever per skole ved de skolene som er med i Ny GIV i 2012, har vi i en viss forstand et mål på gruppestørrelse. Men ved de skolene hvor det er mange intensivelever vet vi ikke hvor mange som inngår i de konkrete gruppene der opplæringen foregår. Vi velger å gi en oversikt over gjennomsnitt antall intensivelever per skole fordelt etter fylke.

Tabell 5.2 Gjennomsnittlig antall intensivelever per skole etter fylke, ifølge registerdata

Fylke	Gjennomsnittlig antall intensivelever pr skole	Standardavvik	Antall skoler
Østfold	9,73	3,517	37
Akershus	7,79	3,207	52
Oslo	23,11	12,680	36
Hedmark	8,97	5,196	32
Oppland	7,15	3,661	34
Buskerud	9,40	4,239	15
Vestfold	9,47	3,356	19
Telemark	7,19	3,211	27
Aust-Agder	6,46	2,989	13
Vest-Agder	9,13	4,068	24
Rogaland	9,54	5,977	39
Hordaland	9,22	5,392	41
Sogn og Fjordane	5,68	4,911	19
Møre og Romsdal	6,46	3,559	35
Sør-Trøndelag	8,52	2,988	25
Nord-Trøndelag	8,94	6,005	18
Nordland	5,74	3,782	38
Troms	6,46	5,209	26
Finnmark	4,53	3,777	17
Totalt	8,90	6,582	547

Gjennomsnittet for landet som helhet er ni intensivelever per skole som er med i Ny GIV (se tabell 5.2). Dette ligger tett opp til hva NOVA rapporterte i 2011, nemlig at gjennomsnittlig antall elever per skole er ti (Sletten m.fl. 2011: 86).

Det minste gjennomsnittstallet finner vi for Finnmark, og her er også standardavviket betydelig. Det desidert største er 23 elever som vi ser gjelder for Oslo. Dette kan tyde på at det som i Oslo går under betegnelsen forsterket, intensivert opplæring er noe annet enn det som i resten av landet er kjent som intensivopplæring. Tall for Oslo når det gjelder intensivelever vil kunne dominere gjennomsnittstall for hele landet.

5.4 Skoleledernes rapportering om antall elever og timer

På grunnlag av de opplysningene skoleledere har gitt om antall elever som er med i intensivopplæringen, antall som har fått tilbud og antall som har takket nei, skal vi se hvordan skolene fordeler seg med hensyn til omfang av dette. Vi skal også se nærmere på hvor mange timer intensivopplæring som tilbys elevene. I hele dette avsnittet bygger vi på opplysninger fra skoleledere som er levert i oktober for skoleåret 2011/2012. Det dreier seg om et mindre antall skoleledere enn vi ellers forholder oss til i dette kapitlet og i rapporten, på grunn av forhold som er nærmere omtalt i kapittel 2.

5.4.1 Antall og andeler intensivelever per skole

Samlet sett melder de 70 skolelederne som har besvart fornyet henvendelse om dette i oktober 2012 om at de har 605 elever som får intensivopplæring i matematikk og 543 elever som får intensivopplæring i lesing og skriving. Gjennomsnittlig har skolene 8,6 intensivelever i regning og 7,8 intensivelever i lesing og skriving. Forholdet mellom omfanget av opplæring innenfor de to ferdighetsområdene er i overensstemmelse med tall fra elevenes besvarelser. Registeret over intensivelever gir ikke opplysninger om opplæring i regning eller i lesing og skriving. De opplysningene vi har fra spørreundersøkelsen tilsier imidlertid at opplæring i regning er noe mer utbredt enn

opplæring i lesing og skriving. Vi skal se nærmere på hvor stor andel intensivelevne utgjør av det samlede antallet elever på trinnet ved skolen, det siste omtaler vi som elevtall totalt. I tabell 5.3 er dette gjengitt for intensivopplæring i henholdsvis regning og lesing/skriving våren 2012.

Tabell 5.3 Fordeling mellom skoler med hensyn til andeler elever som mottar intensivopplæring i henholdsvis regning og lesing/skriving av alle elever på trinnet ved skolen. Prosent.

Andel av skolens elever som får intensivopplæring	Andeler av skolene med intensivelever i regning	Andeler av skolene med intensivelever i lesing og skriving
0-7 prosent	28,6	34,3
8-10 prosent	30,0	30,0
11-13 prosent	21,4	21,4
14-19 prosent	11,4	11,4
20 prosent/mer	8,6	2,9
N =	70	70

En overvekt av skolene har andeler intensivelever på 10 prosent eller mindre av det totale elevtallet. Som nevnt tilsier opplysningene fra skolelederne at opplæringen i regning inkluderer et større antall elever enn opplæringen i lesing og skriving. Fordelingen i tabell 5.3 tyder på at blant de skolene som har relativt mange intensivelever, ser det ut til å dreie seg om intensivopplæring i regning oftere enn i lesing og skriving, men forskjellen er ikke statistisk signifikant. De skolene hvor 14 prosent eller mer av elevene mottar intensivopplæring, er en blanding av skoler med lave elevtall totalt (i Hordaland, Sør-Trøndelag og Troms) og skoler med høye elevtall (i Oslo og Rogaland).

Skolelederne fikk også et spørsmål om hvor mange av intensivelevne som hadde IOP, og svarfordelingen er gjengitt i tabell 5.4.

Tabell 5.4 Andeler av intensivelever som har IOP, ifølge tall fra skoleledere.

Andel av intensivelevne som har IOP	Prosentandeler av skolene
Ingen	53,6
20 prosent/mindre	21,8
21-33 prosent	10,1
34-67 prosent	10,2
68 prosent/mer	4,3
N=	69

Mer enn halvparten av de skolelederne som har svart, oppgir at ingen av intensivelevne har IOP. Blant de skolene som oppgir høye andeler, som mer enn en tredel av elevene, finner vi lave antall av intensivelever. For disse skolene utgjør hver IOP-elev en stor andel, og dette vil lett gi misvisende resultater. Likevel, når vi legger opplysningene fra skolelederne til grunn, finner vi at 86 prosent av skolene har andeler med IOP på en tredel eller mindre av antallet intensivelever. Mer om skolelederes vurderinger av forholdet mellom intensivopplæring og IOP finnes i kapittel 9 som handler om resultater fra utdanningsdirektoratets spøringer.

5.4.2 Tilbud og avslag på tilbud om intensivopplæring

Samlet oppgir de 69 skolelederne som har besvart disse spørsmålene, at 649 elever som har fått tilbud om intensivopplæring i regning, mens 596 elever har fått slikt tilbud i lesing og skriving. Sammenholdt med tallene for elever som får opplæring i hver av de to ferdighetsområdene, indikerer dette at 7 prosent av elevene med tilbud i regning takket nei, noe som gjaldt 9 prosent av elevene med tilbud i lesing og skriving. Vi skal likevel heller legge til grunn skolelederes direkte opplysninger om antall elever som takket nei. I tabell 5.5 er det gitt en oversikt over variasjonen mellom skolene når det

gjelder hvilke andeler av elevene som fikk tilbud om intensivopplæring i henholdsvis regning og lesing/skriving, som takket nei til dette.

Tabell 5.5 Andeler av elever med tilbud om intensivopplæring som takket nei, ifølge tall fra skoleledere. Skolers fordeling angitt i prosent.

Andeler som takket nei	Prosentandeler av skolene Tilbud i regning	Prosentandeler av skolene Tilbud i lesing og skriving
Ingen	47,8	52,9
20 prosent/mindre	33,4	28,0
21-33 prosent	13,0	13,2
34 prosent/mer	5,8	5,9
N=	69	68

Om lag halvparten av skolene har rapportert at ingen av de elevene som fikk tilbud om intensivopplæring, takket nei til dette. Ganske få av skolene rapporterer om at mer enn en tredel takket nei blant de elevene som fikk tilbudet. I absolutte tall handler dette om fire skoler, og det gjelder for alle disse skolene at antallet elever som har takket nei, faktisk aldri utgjør mer enn tre elever i absolutte tall. Tabell 5.5 kan likevel tolkes i retning av at det finnes forskjeller mellom skolene med hensyn til hvordan tilbudet presenteres for elevene og kanskje også hvordan en omtaler innsatsen som kreves. Hovedinntrykket når det gjelder hvor mange av elevene som takker nei av de som blir valgt ut, er uansett at dette ikke har stort omfang.

Andre innfallsvinkler til samme problemstilling er for det første, uttalelsene fra prosjektledere gjennomgått ovenfor (også gjengitt i vedleggstabell V5.1), hvor det gis eksempler på at de svakest presterende elevene ved skolen takket nei, og at tilbudet gikk til elever med noe bedre karakterer. For det andre, kan det være innsikt å hente fra besvarelsene fra elevene på spørsmålet om hva de syntes om å få tilbud om intensivopplæring, belyst i kapittel 6.

5.4.3 Antall timer per uke for den enkelte elev

I brevet som Kunnskapsdepartementet sendte til kommunene datert 28.10.2010, fremgår det at omfanget av intensivopplæringen, som starter etter jul i 10. trinn, vil være 8-10 timer pr uke frem til avslutningen av skoleåret. I oppdragsbeskrivelsen for dette evalueringsprosjektet fremgår det imidlertid at departementet har lagt til grunn at intensivopplæringen har et omfang på inntil 7,5 klokketimer i uka i siste termin fram til avslutningen av skoleåret.

I surveyen fikk skolelederne følgende spørsmål: *Omtrent hvor mange timer intensivopplæring per uke tilbys hver av elevene som deltar?* Respondentene skulle fylle ut antall timer per uke i regning og antall timer per uke i lesing og skriving. På grunnlag av besvarelsene har vi beregnet gjennomsnittsverdier, som gjengitt i tabell 5.6.

Tabell 5.6 Gjennomsnittlig antall timer intensivopplæring som tilbys elevene i henholdsvis regning og lesing/skriving, beregnet på grunnlag av skolelederes besvarelser.

Ferdighetsområde	Minimum	Maksimum	Gjennomsnitt	Standardavvik	N
Regning	1	9	3,72	1,31	69
Lesing og skriving	1	9	3,88	1,37	68
Begge	1	(18)	7,63	2,59	68

Besvarelsene er i all hovedsak gitt i hele tall, men også halve timer forekommer. I beregningen av gjennomsnitt vil desimalene følgelig angi hundredeler. Når ni timers intensivopplæring angis, må vi anta at dette gjelder elever som bare får intensivopplæring innenfor ett av ferdighetsområdene. Vi har altså ikke grunn til å tro at noen av elevene har fått 18 timers intensivopplæring per uke, selv om

svarene er summert i raden for begge. Uansett fremstår svarene som forenlig med de signalene som er gitt fra departementet om hvilket omfang intensivopplæringen kan eller skal ha.

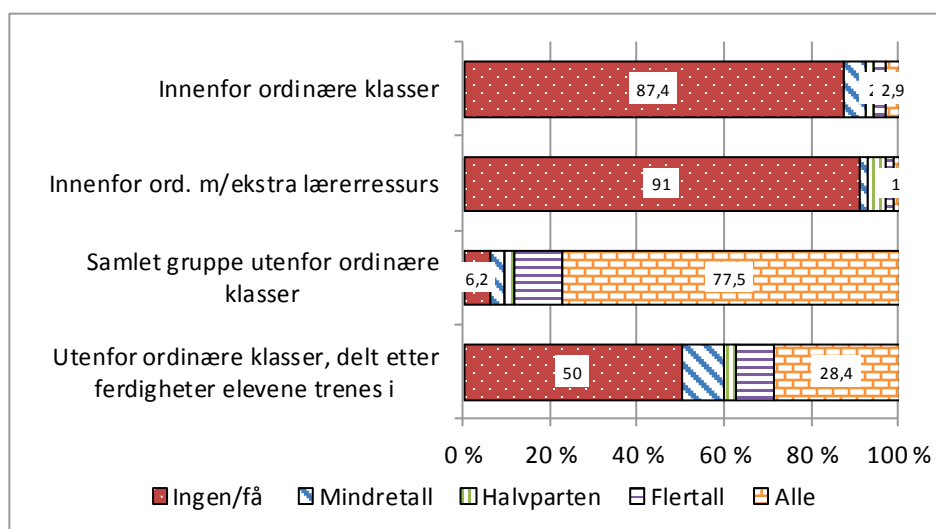
5.5 Intensivopplæringen gis i hovedsak utenfor ordinære klasser

Om gjennomføringen av intensivopplæringen heter det i brevet fra Kunnskapsdepartementet til kommunene datert 28.10.2010 at intensivopplæringen kan:

«organiseres som forsterket opplæring innenfor den vanlige klassen/gruppen med ekstra lærerressurser, eller elevene kan organiseres i egne grupper i den tiden intensivopplæringen gis. Departementet ønsker å prøve ut ulike modeller, og vil sørge for at ulike modeller kan gjennomføres innenfor regelverket, eller om nødvendig legge til rette for at slik opplæring kan gjennomføres som forsøk.»

I surveyen fikk skoleledere spørsmålet *Hvordan er Ny GIV-undervisningen organisert?* Deretter fulgte fire spesifiseringer: 1) Innenfor ordinære klasser; 2) Med forsterket opplæring innenfor ordinære klasser med bruk av ekstra lærerressurs; 3) I samlet gruppe utenfor ordinære klasser; 4) Utenfor ordinære klasser i ulike grupper organisert etter hvilke ferdigheter elevene trenes i (f eks. lese-, skrive- eller regnegruppe). Svaralternativene varierte fra Ingen eller noen få timer, til Alle timer. Svarfordelingene er gjengitt i figur 5.4.

Figur 5.4 Skolelederes svar på hvordan Ny GIV-undervisningen er organisert, med angivelse av hvor mange timer av intensivopplæringen som gis henholdsvis innenfor og utenfor ordinære klasser.

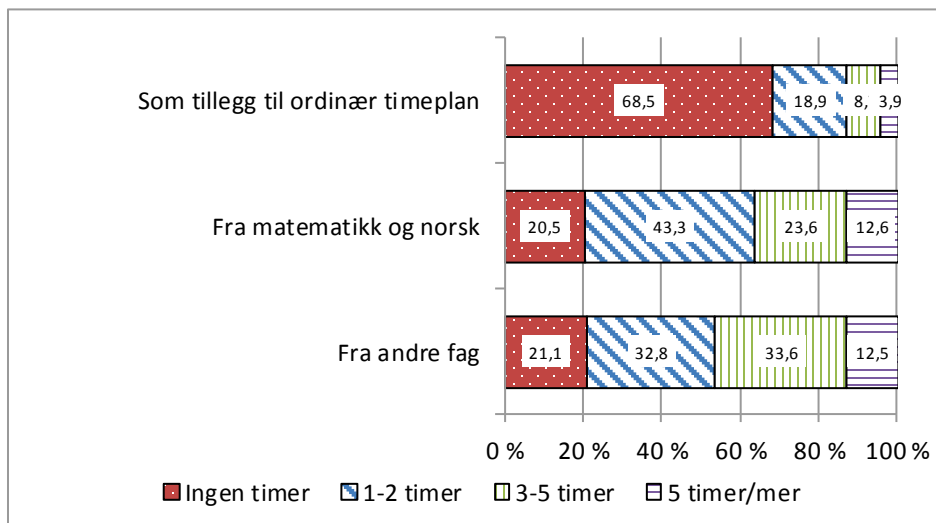
Note: Innenfor: N=103; Innenfor med ekstra lærerressurs: N=100; Samlet gruppe utenfor: N=129; Utenfor, delt: N=102.

Det overordnede bildet som trer frem i figur 5.4 er at intensivopplæring innenfor ordinære klasser har liten utbredelse. Det typiske er at intensivopplæringen gis utenfor ordinære klasser. Om lag ni av ti skoleledere har svart at ingen av intensivopplæringsstimene gis innenfor ordinære klasser, og enda flere har markert at ingen timer gis i ordinære klasser med forsterkning i form av ekstra lærerressurs. En kan merke seg (fra noten til figuren) at for tre av spørsmålene mangler det svar fra om lag 30 respondenter, men praktisk talt alle skolelederne som har svart på undersøkelsen, har også svart for spesifiseringen *Samlet gruppe utenfor ordinære klasser*. Nesten åtte av ti angir at alle intensivopplæringstimene gis i samlet gruppe utenfor ordinære klasser, og ytterligere en tidel svarer at det gjelder et flertall av timene. Langt færre, under halvparten av respondentene, angir at alle eller et flertall av timene gis utenfor ordinære klasser og delt etter hvilke ferdigheter elevene får opplæring i. Besvarelsene fra lærerne på de samme spørsmålene avviker ikke nevneverdig fra skoleledernes.

5.6 To av tre skoler gir intensivopplæring innenfor ordinær timeplan

Tre spørsmål til skoleledere handler om hvilke fag som avgir timer til intensivopplæringen og antall timer det da dreier seg om. Først ble skolelederne bedt om å angi hvor mange av timene til intensivopplæringen som vanligvis ble gitt som tillegg til elevenes ordinære timer, altså før eller etter ordinær timeplan. Deretter ble de spurt hvor mange av timene som ble tatt fra fagene matematikk eller norsk, og til sist hvor mange av timene som ble tatt fra andre fag.

Figur 5.5 Skolelederes angivelse av hvilke fag som avgir timer til intensivopplæringen.

Note: Tillegg: N=127; matematikk/norsk: N=127; andre fag: N=128.

Vi ser av figur 5.5 at det ikke er særlig vanlig at timene til intensivopplæring legges utenfor elevenes ordinære timeplan, bare om lag 13 prosent av skolelederne angir at tre timer eller mer gis som tillegg til elevenes ordinære timer, men om lag 19 prosent av skolelederne angir at en eller to timer gis på denne måten. Drøye to tredeler angir at dette ikke forekommer. Vanligere er det å hente timer til intensivopplæring fra fagene matematikk og norsk, men det er også ganske utbredt å bruke timer fra andre fag. Utover hva en kan lese direkte fra figuren, kan det opplyses at mindre enn en av ti blant respondentene oppgir at det ikke tas timer verken fra matematikk/norsk eller fra andre fag og at intensivopplæringen gis som tillegg til elevenes ordinære timeplan, med et varierende antall timer.

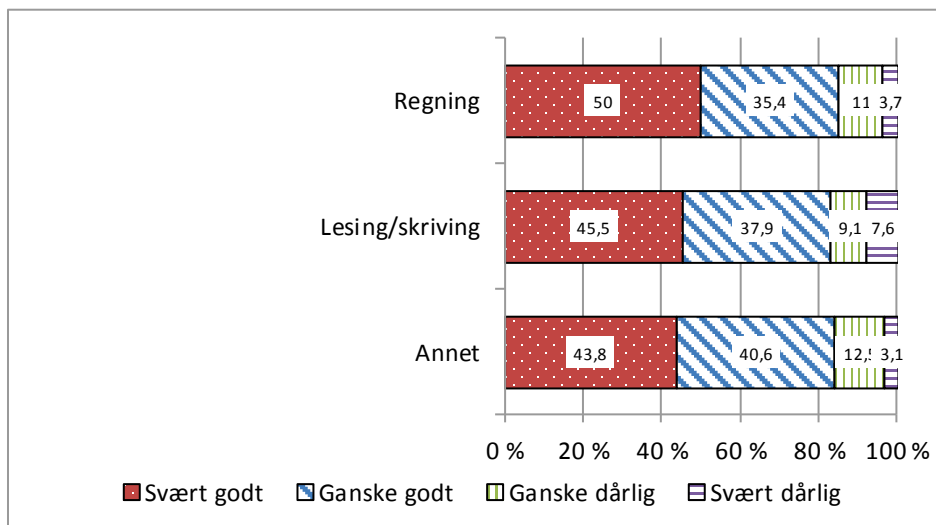
5.7 Bidrag fra de nasjonale sentrene

I surveyen fikk lærere spørsmål om de har fått nyttige ideer fra de nasjonale sentrene, samt om de har gjort bruk av undervisningsmateriell og kartleggingsverktøy fra de nasjonale sentrene. Respondentene ble ikke bedt om å angi hvilket senter eller sentra som er aktuelle for dem i intensivundervisningen, men vi kan anta at det handler om de tre som også har størst pågang fra skoler og skoleeiere, nemlig Det nasjonale senteret for leseopplæring og leseforskning, Det nasjonale senteret for matematikk i opplæringen og Det nasjonale senteret for skriveopplæring og skriveforskning (Vibe 2012). Vi velger å se besvarelsene i lys av hvorvidt lærerne underviser i henholdsvis regning eller lesing og skriving. Som det fremgår i kapittel 3 har noen av lærerne verken markert regning eller lesing/skriving under spørsmål om hvilken form for intensivopplæring de gir, og disse inngår under «annet» i figurene som følger. Det er verd å merke seg at gruppene, særlig sistnevnte utgjør få respondenter.

5.7.1 Nyttige ideer og innspill samt undervisningsmateriell

Vi forholder oss først til læreres syn på om de har fått nyttige ideer og innspill fra de nasjonale sentrene, med den inndelingen av respondenter som er beskrevet over.

Figur 5.6 Læreres svar på hvor godt følgende utsagn stemmer: *Jeg har fått nyttige ideer og innspill fra de nasjonale sentrene*, etter hvorvidt de underviser i regning, i lesing og skriving eller ikke har angitt noen av disse.

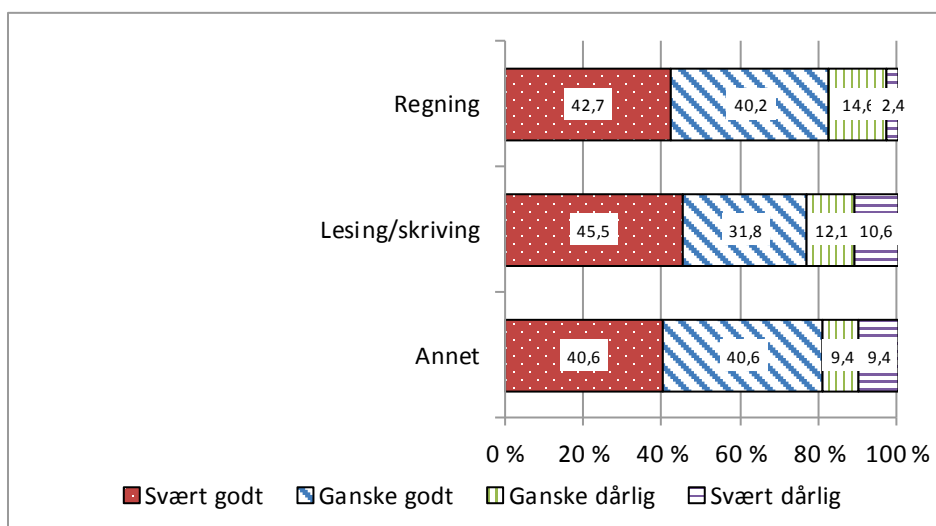

Note: Regning: N=82; Lesing/skriving: N= 66; Annet: N=32.

Det er ingen (statistisk pålitelige) forskjeller å bemerke i hvordan lærerne svarer, etter hvilke ferdigheter de oppøver hos elevene, det vil si om de underviser i regning, i lesing og skriving eller annet. Godt over fire av fem angir at utsagnet stemmer svært godt eller ganske godt.

Utover hva som fremgår av figuren, kan det nevnes at blant de lærerne som oppgir at de har fått skolering for å gi intensivopplæring i henholdsvis regning og lesing /skriving, finner vi en klar tendens til at større andeler bekrefter at de har fått nyttige ideer og innspill fra de nasjonale sentrene.

Figur 5.7 Læreres svar på hvor godt følgende utsagn stemmer: *Jeg har benyttet undervisningsmaterie utviklet ved de nasjonale sentrene*, etter hvorvidt de underviser i regning, i lesing og skriving eller ikke har angitt noen av disse.

Note: Regning: N=82; Lesing/skriving: N= 66; Annet: N=32.

Bruk av undervisningsmaterie fra de nasjonale sentrene må sies å være utbredt, ettersom om lag fire av fem bekrefter at dette utsagnet stemmer svært godt eller ganske godt.

Utover hva som fremgår av figur 5.7, kan det nevnes at vi ser en klar tendens til at større andeler bekrefter at de har benyttet undervisningsmateriell utviklet ved de nasjonale sentrene, blant de lærerne som oppgir at de har fått skolering for å gi intensivopplæring i henholdsvis regning og lesing /skrivning.

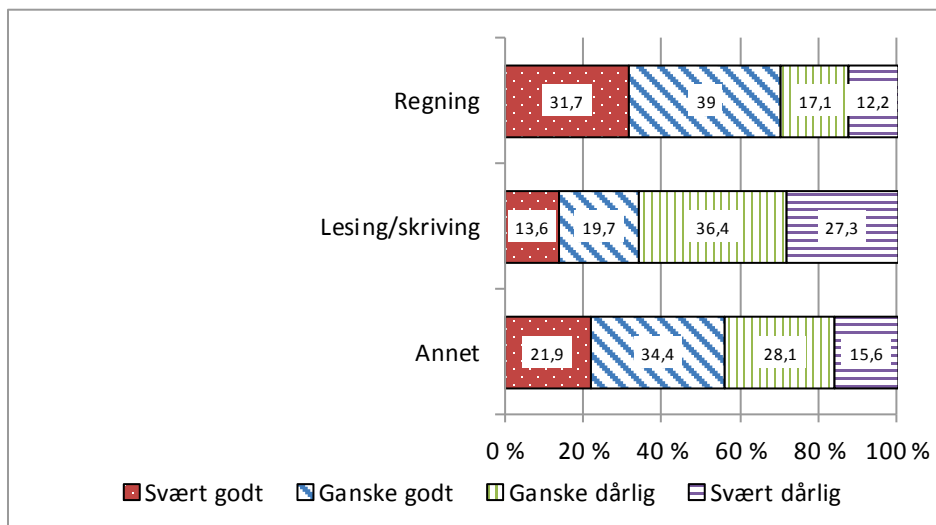
Vi har ikke stilt direkte spørsmål til lærerne om hvorvidt det benyttes verktøy og annet innhold formidlet av de nasjonale sentrene i forbindelse med kompetanseutviklingen de har gjennomgått. Som vi ser, svarer imidlertid de lærerne som har gjennomgått skolering for å gi intensivundervisning, oftere bekreftende på spørsmål om bruk av undervisningsmateriell fra de nasjonale sentrene samt om de har fått nyttige ideer og innspill fra disse. Ettersom det lærerne tilegner seg under skoleringen gjerne skal deles med andre lærere ved skolen, kan en tenke seg at kjennskap til hva de nasjonale sentrene kan tilby, også spres til lærere som selv ikke har gjennomgått skolering for å gi intensivopplæring.

Vibe (2012) har kartlagt hvordan skoler og skoleeiere gjør bruk av de nasjonale sentrene og hvordan de vurderer deres leveranser og samarbeidet med dem. Her kommer det frem at Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning, Nasjonalt senter for matematikk i opplæringen samt Nasjonalt senter for skriveopplæring og skriveforskning er de sentrene som har størst pågang av samtlige nasjonale sentre, bedømt ut fra en representativ undersøkelse blant skoler og skoleeiere. De samme nasjonale sentrene vurderes overveiende positivt med hensyn til hva de leverer og med hensyn til samarbeid. Typisk er det forespørsler om faglige spørsmål og bruk av faglige ressurser samt kompetanseutvikling og etter- og videreutdanning det handler om når skoler og skoleeiere kontakter sentrene. En del respondenter angir også at Ny GIV har vært årsaken til kontakt med disse sentrene, fremgår det av samme undersøkelse. Den viser også en systematisk forskjell etter skolestørrelse og kommunestørrelse når det gjelder hyppighet av kontakt med de nasjonale sentrene.

5.7.2 Kartleggingsverktøy

Også på spørsmål om bruk av kartleggingsverktøy fra de nasjonale sentrene bekrefter de lærerne som har gjennomgått skolering for å gi intensivopplæring, oftere enn øvrige lærere at dette er tilfellet. Dette er konsistent med beskrivelsene ovenfor, og indikerer at bidrag fra de nasjonale sentrene gjør seg gjeldende i kompetanseutviklingen for lærere som deltar i Overgangsprosjektet. Vi ser for øvrig at bruk av kartleggingsverktøy varierer mellom lærere etter hvilke ferdigheter de gir opplæring i.

Figur 5.8 Læreres svar på hvor godt følgende utsagn stemmer: *Jeg har benyttet kartleggingsverktøy fra de nasjonale sentrene*, etter hvorvidt de underviser i regning, i lesing og skrivning eller ikke har angitt noen av disse.

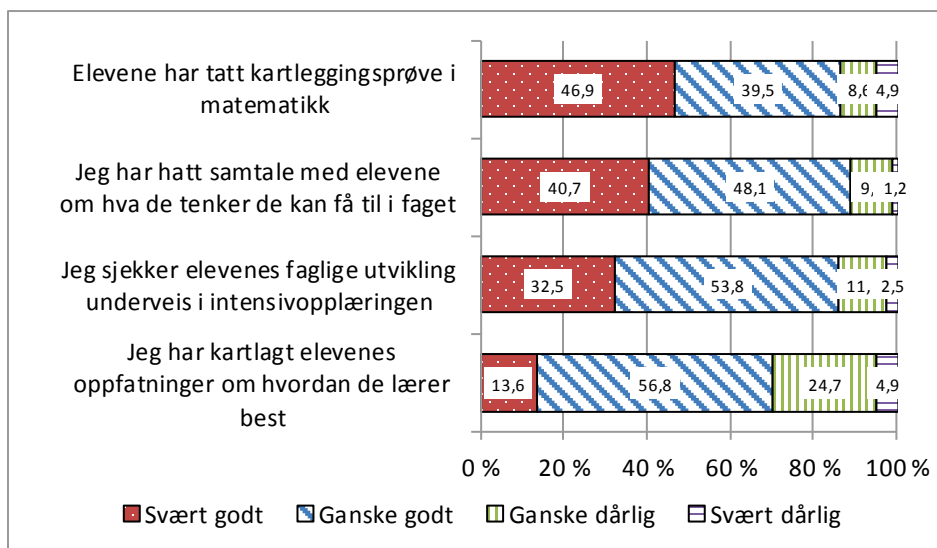
Note: Regning: N=82; Lesing/skriving: N= 64; Annet: N=32.

Vi ser at lærere som underviser i regning i større grad enn lærere som underviser i lesing og skrivning angir at de har benyttet kartleggingsverktøy fra de nasjonale sentrene, gjennom markering av alternativene stemmer svært godt eller stemmer ganske godt. Forskjellen i andeler som på denne måten bekrefter, er statistisk pålitelig. Hvorvidt kartleggingsverktøy er like godt utviklet på de to områdene, om de er like tilgjengelige eller like godt kjent, kan disse besvarelsene fra lærerne ikke si noe konkret om. Uansett tyder besvarelsene på at det kan finnes et utnyttet potensiale for bruk av kartleggingsverktøy fra de nasjonale sentrene for lærere som gir intensivopplæring i lesing og skrivning sammenlignet med lærerne som gir opplæring i regning.

For å gi et mer overordnet bilde av hvilken praksis lærere har med hensyn til kartlegging av elevers ferdigheter, kan vi se nærmere på hvordan lærere som gir intensivopplæring i henholdsvis regning og lesing/skriving har besvart mer generelle spørsmål innenfor denne tematikken. Her er bidrag fra de nasjonale sentrene ikke tematisert. Spørsmålene er stilt på vegne av Nordlandsforskning til bruk i deres evaluering av innholdet i intensivopplæringen, og en mer kvalifisert tolkning av besvarelsene enn den vi kan gi, overlater vi til Nordlandsforskning.

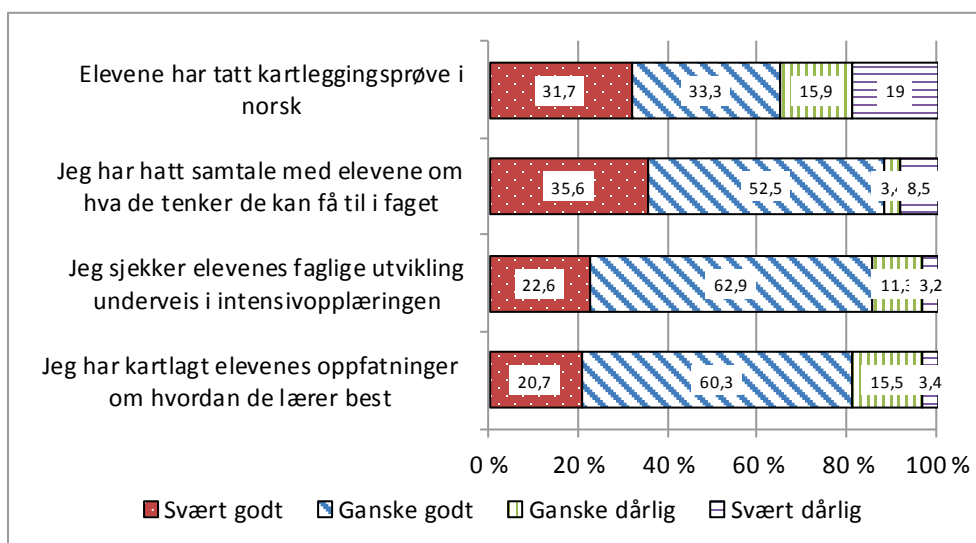
Uansett, besvarelsene tyder på at kartlegging av elevenes ferdigheter foregår med bruk av ulike metoder, inkludert informasjon om hvordan eleven selv tenker om faget og hva de kan få til, samt hvordan de selv mener at de lærer best. Vi ser at kartleggingsprøve i matematikk er enda mer utbredt enn kartleggingsprøve i norsk. Vi ser også at kartlegging ved hjelp av prøver er mer utbredt i matematikk enn i norsk, men forskjellen er langt mindre enn den vi finner mellom de to ferdighetsområdene når det gjelder bruk av kartleggingsverktøy fra de nasjonale sentrene, som redegjort for over.

Figur 5.9 Svar fra lærere som gir intensivopplæring i regning på spørsmål om hvor godt utsagnene stemmer om deres egen praksis med hensyn til kartlegging av elevenes ferdigheter

Note: Kartleggingsprøve: N = 81; Samtale: N = 81; Sjekker utvikling: N = 80; Hvordan lære best: N = 81.

Figur 5.10 Svar fra lærere som gir intensivopplæring i lesing og skriving på spørsmål om hvor godt utsagnene stemmer om deres egen praksis med hensyn til kartlegging av elevenes ferdigheter

Note: Kartleggingsprøve: N = 63; Samtale: N = 59; Sjekker utvikling: N = 62; Hvordan lære best: N = 58.

5.8 Oppsummering

Selv om målgruppen for intensivopplæringen synes velkjent blant skoleeiere og skoleledere, det er de 10 prosent svakest presterende elevene i de kommunene som er med i Ny GIV, er tilordningspraksis nokså varierende. En grense for hvilke elever som får tilbud versus hvilke som ikke får det, kan synes mer enhetlig definert i kommuner som Oslo, Bergen og Trondheim, med utgangspunkt i karakterer eller karaktersnitt som er fastsatt på forhånd og overordnet den enkelte skole, men selv mellom disse kommunene varierer det hvilke karakterer som legges til grunn. For små kommuner og skoler er det

vanskelig å forene hensynet til de små elevtallene en får ved å ta utgangspunkt i de 10 prosent svakest presterende, med hensynet til at intensivopplæringen blant annet forutsetter samspill og samarbeid. Faren for stigmatisering er også blitt anført som en årsak til at en velger å invitere elever med som ikke er blant de 10 prosent svakest presterende.

Andre vanskeligheter med å holde seg til en streng tilordning kommer til syne i erkjennelsen av at en ikke kan komme utenom skjønn, verken på skolenivå eller kommunenivå. Det er bemerkelsesverdig at elevers potensial er med i vurderingen, slik det på ulike måter beskrives fra flere av fylkene. For en effektevaluering hvor tiltaksgruppen og kontrollgruppen skal være så like som mulig, er dette et betydelig problem. På den ene side: Hvis et av målene for intensivopplæring er at elevene skal bli bedre motivert for videregående opplæring, er det slett ikke uproblematisk dersom de som får tilbud om å være med i tiltaket, i utgangspunktet er mer motivert, eller at de som får intensivopplæringen har bedre forutsetninger for å tilegne seg de aktuelle ferdighetene enn de som ikke får tilbudet. På den annen side: Med tanke på at tiltaket ideelt sett skal kunne gjøre en forskjell for den enkelte elev, er slike utvelgelseskriterier ganske forståelige. Selv om utvelgelseskriteriene er innskjerpet det andre året, blir de likevel ikke praktisert på en konsistent måte. Vi ser altså at de største og de minste kommunene møter ulike problemer i arbeidet med å etablere grupper for intensivopplæring. En fullt ut enhetlig eller streng tilordning viser seg vanskelig i møte med de demografiske og til dels sosioøkonomiske forskjellene i bosetting som også eksisterer.

Besvarelser fra skoleledere i de åtte utvalgte fylkene forteller at det er elevers prestasjoner og anbefaling fra lærere som oftest legges til grunn når skolene vurderer hvilke elever som skal få tilbud om intensivopplæring, men også andre forhold som elevers motivasjon spiller inn. At elever som tilbys intensivopplæring bør ha oppøving av ferdigheter i regning så vel som i skrivning og lesing er et hensyn som ivaretas ved et flertall av skolene.

Praktisk talt alle skoleledere bekrefter at det er inngått skriftlig avtale om intensivopplæring med eleven så vel som med foreldre. Innholdet i avtalen synes dessuten å være ganske samstemt, med unntak av hvorvidt foreldres rolle i intensivopplæringen er omtalt.

En overvekt av skolelederne rapporterer om antall intensivelever som tilsier at de utgjør 10 prosent eller mindre av det totale antallet elever på trinnet ved skolen. Ganske store andeler, på en femdel eller mer forekommer også, selv om det ikke er særlig utbredt. En liten overvekt av skolelederne har angitt at ingen av intensivelevne har IOP, mens et mindretall rapporterer at mer enn en tredel av elevene har IOP. Omtrent halvparten av skolelederne meddeler at ingen av de elevene som fikk tilbud om intensivopplæring, takket nei til dette. I de tilfellene hvor andelen som takket nei er høy, er det snakk om ganske få elever i absolutte tall.

Antallet timer per uke til intensivopplæring for den enkelte elev synes å være i overensstemmelse med signalene fra sentrale utdanningsmyndigheter. Opplæringen foregår typisk i egne klasser, ikke i ordinære klasser, selv ikke med ekstra lærerressurs. To av tre skoleledere tilkjenner at intensivopplæringen foregår innenfor ordinær timeplan. Det tas timer fra matematikk og norsk, men også fra andre fag. En knapp tidel rapporterer at alle timene er lagt utenfor ordinær timeplan med et varierende antall timer.

Lærere som gir intensivopplæring har uttalt seg om hvorvidt de har fått gode ideer og innspill fra de nasjonale sentrene, dessuten om de gjør bruk av undervisningsmaterieell som er utviklet av disse. Et tydelig flertall av lærerne bekrefter dette. Vi finner dessuten en klar tendens til at de lærerne som har gjennomgått skoloring for å gi intensivopplæring, enda oftere bekrefter bruk og nytte av materiale utviklet av de nasjonale sentrene. Den samme tendensen viser seg i spørsmål om bruk av kartleggingsverktøy fra de nasjonale sentrene, men her finner vi at lærere som gir opplæring i regning, bekrefter langt oftere enn de som gir opplæring i lesing og skrivning. En lignende tendens kan spores i bruk av kartleggingsprøver uavhengig av de nasjonale sentrene, men forskjellen er ikke like stor. Kanskje finnes det et uutnyttet potensial for bruk av kartleggingsverktøy i lesing og skrivning utviklet av de nasjonale sentrene.

6 Deltagernes vurderinger og opplevelse av intensivopplæringen

I spørreundersøkelsen som ble gjennomført våren 2012, ble et utvalg av elever, lærere og skoleledere spurt om deres forventninger og erfaringer med intensivopplæringen i regi av Ny GIV. I dette kapitlet beskrives tilbakemeldingene fra alle informantene. Først kartlegger vi elevers og læreres forventninger før Ny GIV-tiltaket ble satt i gang. Både elever og lærere svarer på disse spørsmålene retrospektivt. Videre beskriver vi elevenes selvrapporterte innsats og utbytte samt hvor fornøyde henholdsvis elever, lærere og skoleledere er med intensivopplæringen. Vi kartlegger også disse elevenes karakterutvikling i løpet av vårsemesteret. Til slutt beskriver vi lærernes oppfatning av foreldresamarbeidet og gir deretter en oversikt over hvor mange elever som slutter underveis.

Vi har også undersøkt om kjønn, forventning i forkant, og hvorvidt det foregår erting og mobbing, har betydning for elevenes vurderinger av intensivopplæringen. Videre har vi sett på mulige forskjeller mellom elever som mottar intensivopplæring i bare ett eller i begge intensivfagene. Elevene ble delt inn i fire grupper (se tabell 6.1) ut fra svarene fremstilt i tabell 3.8.

Tabell 6.1 Elevenes svar på spørsmålet: Hva fikk du Ny GIV-opplæring i?

	Antall elever	Prosentandel
Regning og lesing/skriving	416	62,5
Kun regning	143	21,5
Kun lesing/skriving	62	9,3
Ukjent	45	6,8
Totalt	666	100,0

I tillegg har vi kartlagt karakterutviklingen for disse intensivelevne, og sett om denne er ulik for gutter og jenter. Vi har også undersøkt om karakterutviklingen påvirkes av hvilket ferdighetsområde de får opplæring i, hvorvidt de er fornøyde med intensivopplæringen samt om de har opplevd å bli mobbet eller ertet. Resultatene presenteres bare vi finner statistisk signifikante sammenhenger. Der hvor sammenhengene ikke er signifikante, vil dette kommenteres i teksten.

6.1 Positive forventninger til intensivopplæringen

Intensivopplæring i regi av Ny GIV er et frivillig tilbud til elevene. Det er likevel grunn til å tro at enkelte elever har blitt påvirket av andre, som lærere og foreldre til å delta i Ny GIV. Dette kan igjen ha påvirket deres motivasjon og forventninger til opplæringen. Vi har derfor undersøkt hvem som ønsket at elevene skulle begynne samt om elevene var fornøyde med valget.

Mer en 50 prosent av elevene begynte på intensivopplæring fordi læreren ønsket det (se tabell 6.2).

Tabell 6.2 Elevers svar på spørsmålet: Hvem var det som syntes at du burde starte i Ny GIV?

	Antall elever	Prosentandel
Jeg ønsket det selv	210	32,7
Foreldrene mine	82	12,8
Lærerne mine	350	54,5
Totalt	642	100,0

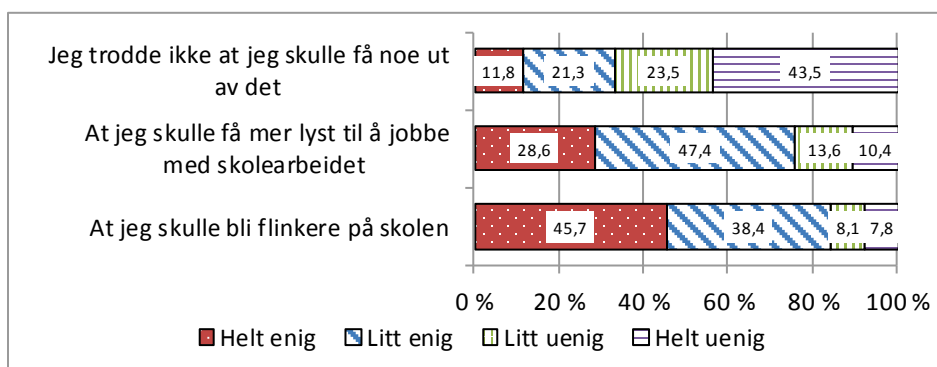
Note. Kun ett alternativ var mulig

Foreldrene hadde minst innflytelse, bare 12,8 prosent av elevene oppga at det var foreldrene som syntes eleven burde starte i Ny GIV. En av tre elever begynte med intensivopplæring fordi de ønsket det selv. Vi fant ingen signifikante kjønnsforskjeller med hensyn til hvem som hadde påvirket elevene til å begynne med intensivopplæring.

Nesten 80 prosent av elevene var litt eller helt enige i at de var glade for å ha blitt valgt ut til å delta i intensivopplæringen. Heller ikke på dette spørsmålet fant vi signifikante kjønnsforskjeller mellom elevene.

Både elever og lærere ble spurt om hva de forventet av intensivopplæringen før de begynte i Ny GIV. Det er viktig å merke seg at dette spørsmålet ble besvart retrospektivt, det vil si at både elever og lærere ble spurt om forventningene etter at de hadde deltatt i Ny GIV-opplæringen en stund. Vi kan anta at elevers og læreres opplevelse av Ny GIV i nåtid farget forventningene de skulle beskrive. Elevene hadde i hovedsak positive forventninger til Ny GIV (se figur 6.1). Videre fant vi ingen signifikante kjønnsforskjeller i forventninger til intensivopplæringen.

Figur 6.1 Elevers svar på spørsmålet: Før du begynte i NY GIV, hva trodde du at du ville få ut av det?

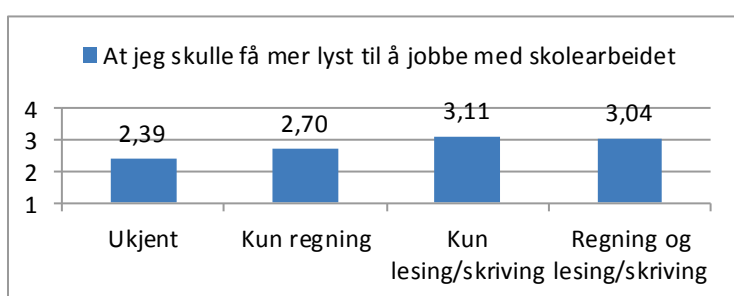
Note: Ikke noe ut av det: N = 621; Mer lyst til å jobbe: N = 618; Flinkere: N = 628

Vel 84 prosent regnet med at de ville bli flinkere på skolen som en følge av intensivopplæringen. Omtrent tre av fire elever trodde også at de ville få mer lyst til å jobbe med skolearbeidet mens en av tre ikke trodde de skulle få noe ut av intensivopplæringen.

Vi ønsket å undersøke om ulike faktorer påvirket elevenes forventninger. Kjønn og hva elevene skulle få intensivopplæring i var områder vi antok kunne ha betydning for forventningene elevene hadde. For å identifisere dette analyserte vi om forskjellen i gjennomsnittsskåre for de ulike elevene var signifikante. Elevene hadde fire svaralternativer, der 1 representerer «helt uenig» og 4 representerer «helt enig». Jo lavere gjennomsnittsskåre, jo mer negativ er responsen på påstanden. Vi presenterer bare figurer som beskriver resultatene der forskjellen mellom elevene er signifikante.

Vi fant ingen signifikante kjønnsforskjeller når det gjaldt elevenes forventninger til Ny GIV. Videre var det stort sett heller ingen forskjell i elevenes forventninger avhengig av om de fikk opplæring i regning eller lesing/skriving. Bare for påstanden «få mer lyst til å jobbe med skolearbeidet» fant vi en signifikant forskjell i favør av elever som fikk intensivopplæring i lesing/skriving og i begge ferdighetsområdene (se figur 6.2).

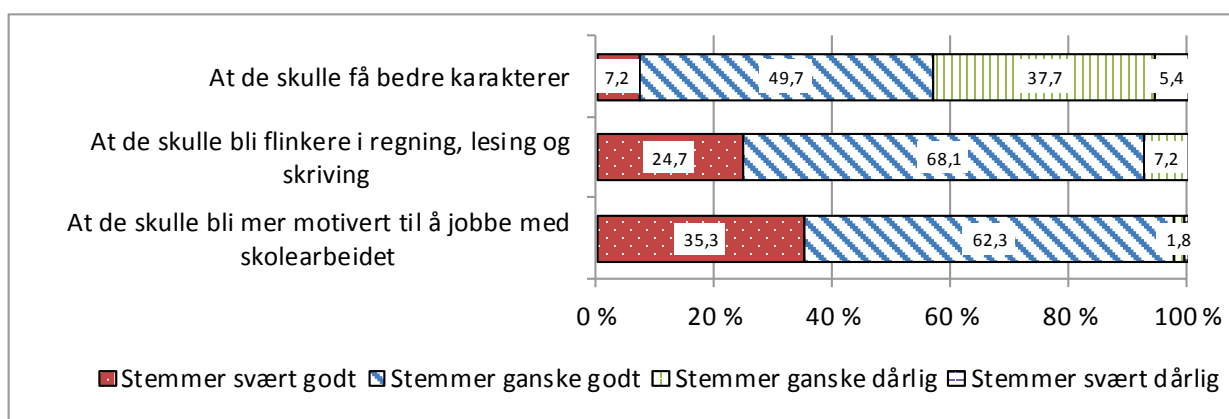
Figur 6.2 Elevers svar på spørsmålet: Før du begynte i NY GIV, hva trodde du at du ville få ut av det?

Note: eta = 0,205, p < 0,001

Lærerne hadde også høye forventninger til resultatet av intensivopplæringen, spesielt med hensyn til faglige forbedringer og økt motivasjon hos elevene (se figur 6.3).

Figur 6.3 Læreres svar på spørsmålet: Før prosjektet startet, hvilket utbytte forventet du at elevene som skulle få intensivopplæring ville få?

Note. N = 167

Hele 98 prosent forventet at elevene skulle bli mer motiverte til å jobbe med skolearbeidet. Selv om 93 prosent av lærerne også forventet at elevene skulle bli flinkere i regning, lesing og skrijving, var det bare 57 prosent som trodde elevene ville få bedre karakterer. For mange av lærerne er det med andre ord ikke uten videre en sammenheng mellom en forbedring i grunnleggende ferdigheter og bedre karakterer.

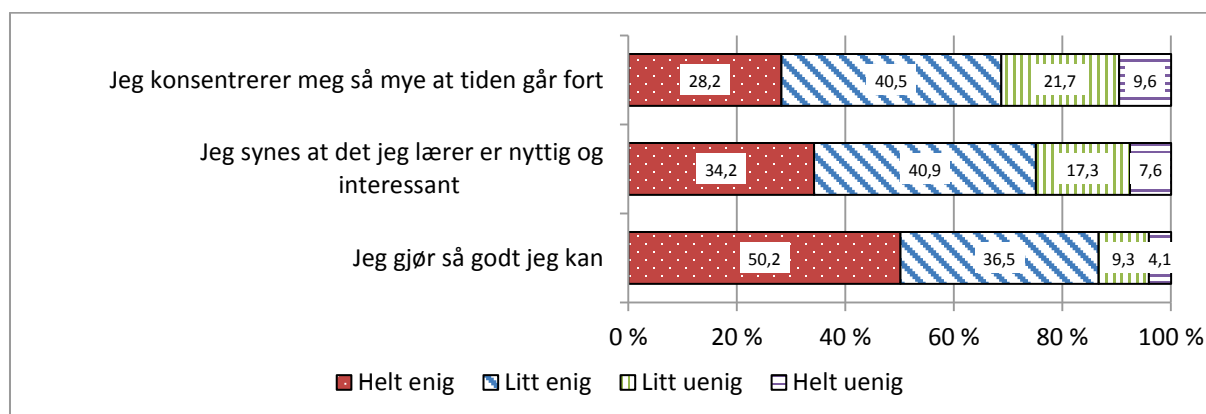
6.2 Innsats og utbytte i Ny GIV

Etter at intensivopplæringen i regi av Ny GIV har pågått en stund, har vi spurt hva elever, lærere og skoleledere tenker om Ny GIV. Først presenterer vi elevenes vurderinger av tiltaket og om de opplever å bli ertet eller mobbet fordi de deltar. Deretter undersøker vi om ulike faktorer som kjønn og hvor fornøyde elevene var i forkant har betydning for deres vurderinger. Videre analyserer vi elevenes karakterutvikling fra 1. termin til standpunkt, før vi ser om denne karakterutviklingen påvirkes de samme faktorene. Deretter presenterer vi lærernes vurdering av Ny GIV og rammebetingelsene for intensivopplæringen, før vi til slutt introduserer skoleledernes oppfatning av tiltaket.

6.2.1 Elevenes vurderinger av innsats og utbytte

Elevene ble bedt om å vurdere sin egen innsats i intensivopplæringen. Jevnt over var de forholdsvis positive, 87 prosent opplevde at de gjorde så godt de kunne (se figur 6.4). Nesten 70 prosent syntes tiden gikk fort mens vel tre av fire syntes at det de lærte var nyttig og interessant.

Figur 6.4 Elevers svar på spørsmålet: Hvordan er innsatsen din i Ny GIV-timene?

Note. Konsentrerer: N = 603; Nyttig og interessant: N = 606; Så godt jeg kan: N = 616;

Dette tyder på at intensivelevnene opplever å være engasjerte i Ny GIV-timene.

Elevene ble også spurt om de opplevde å bli mobbet eller ertet fordi de deltok i intensivopplæringen (se tabell 6.3).

Tabell 6.3 Elevers svar på spørsmålet: Er du blitt ertet eller mobbet fordi du er med i NY GIV?

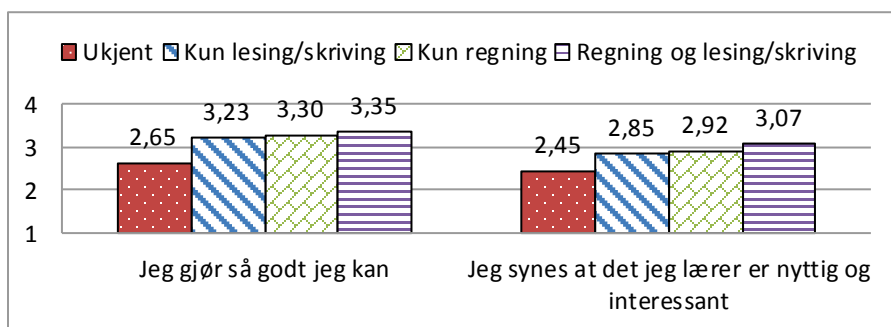
	Antall	Prosentandel
Nei	533	82,4
Ja, noen ganger	92	14,2
Ja, mange ganger	22	3,4
Totalt	647	100,0

Mer enn 80 prosent av elevene har ikke opplevd å bli mobbet eller ertet fordi de er med i Ny GIV, mens omtrent 18 prosent har blitt ertet noen ganger eller flere ganger. Selv om flertallet ikke opplever deltagelse i Ny GIV som belastende, er det likevel verdt å merke seg at 18 prosent svarer at de har blitt plaget av medelever fordi de deltar i tiltaket. Dette er en noe høyere prosentandel enn det som rapporteres av NOVA (Sletten m.fl. 2011), der 14 prosent av elevene oppgir å ha blitt ertet eller mobbet en eller flere ganger fordi de er med i Ny GIV. NOVA opererte med litt flere svaralternativer; i tillegg til alternativene beskrevet i tabell 6.3 hadde de også med svaralternativet *ja, en gang*. Andel elever som valgte dette alternativet er inkludert i de 14 prosentene som NOVA rapporterte.

Vi ønsket videre å se på om ulike faktorer påvirket elevenes selvrapporterte innsats og utbytte. Kjønn, hva elevene får Ny GIV-opplæring i, hvem som ba dem om å begynne med intensivopplæring samt hvor fornøyde elevene var med å bli valgt ut, var faktorer vi antok kunne ha betydning for innsats og utbytte. For å identifisere dette undersøkte vi om forskjellen i gjennomsnittsskåre for de ulike elevgruppene var signifikante. Elevene hadde fire svaralternativer som er representert med tallet 1 for «helt uenig» og 4 for «helt enig». Jo lavere gjennomsnittsskåre, jo mer negativ er responsen på påstanden. Vi presenterer bare resultatene der forskjellene mellom elevgruppene er signifikante.

Vi fant få statistisk signifikante kjønnsforskjeller på elevenes innsats i intensivopplæringen. Bare for påstanden «jeg gjør så godt jeg kan» var jentene noe mer positive enn guttene ($\eta = 0,10$; $p = 0,012$).

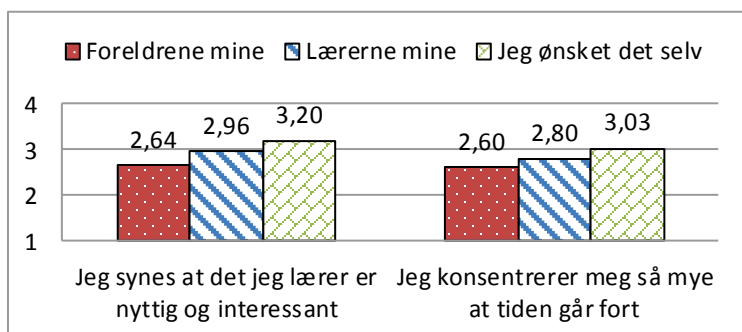
Figur 6.5 Elevers selvrapporterte innsats fordelt etter hvilke ferdighetsområder de får intensivopplæring i

Note. Så godt jeg kan: $\eta = 0,18$; $p < 0,001$; Nyttig og interessant: $\eta = 0,16$; $p = 0,001$.

Figur 6.5 viser at det var elever som fikk opplæring i både regning og lesing/skriving som i størst grad svarte at de gjør så godt de kan samt at de finner opplæringen nyttig og interessant. Denne elevgruppen er tett fulgt av elever som bare får intensivopplæring i regning. Elevgruppen som ikke oppga hvilket fag de fikk intensivopplæring i, var også de som skåret lavest på disse to påstandene.

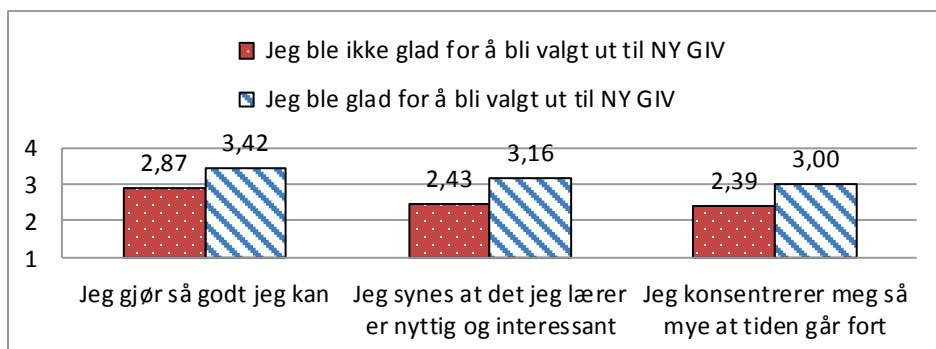
Figur 6.6 Elevers selvrapporterte innsats fordelt etter hvem som hadde ment at eleven burde delta

Note. Nyttig og interessant: $\eta = 0,19$; $p < 0,001$; Tiden går fort: $\eta = 0,15$; $p = 0,001$.

Det hadde også en viss betydning hvem som syntes at eleven skulle være med på Ny GIV, der elever som hadde foreldre som oppmuntret til dette, var de som var minst fornøyde (se figur 6.6). Ikke helt overraskende var det de elevene som selv ønsket å være med i Ny GIV, som også var mest fornøyd med opplæringen.

Figur 6.7 Elevers selvrappporterte innsats fordelt etter om eleven var fornøyd med å bli valgt ut til Ny GIV

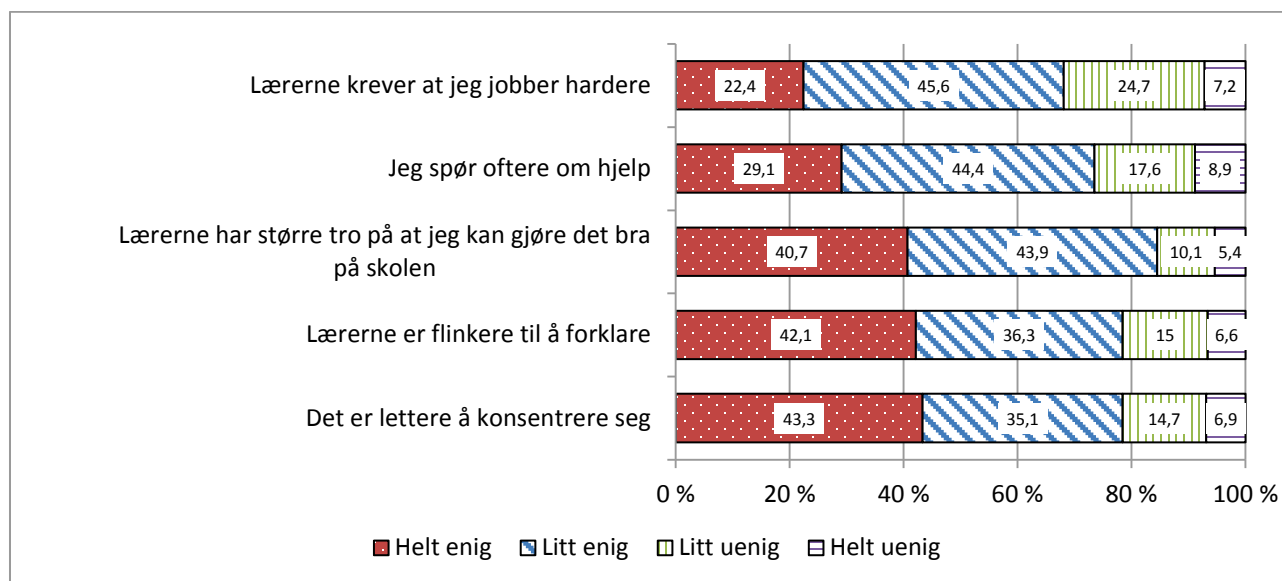

Note. Gjør så godt jeg kan: eta = 0,28; p < 0,001; Nyttig og interessant: eta = 0,33; p < 0,001; Tiden går fort: eta = 0,27; p < 0,001.

Den største forskjellen finnes mellom elever som var glade for å bli valgt ut til tiltaket, og de som ikke var glade for dette (se figur 6.7). Elevene som var fornøyd med å bli inkludert i intensivopplæringen var også klart mer fornøyd med tiltaket og oppga en større innsats i timene.

Videre har vi kartlagt hva elevene syntes om Ny GIV- timene sammenlignet med annen undervisning (se figur 6.8).

Figur 6.8 Elevers svar på spørsmålet: Hvordan er NY GIV-timene sammenlignet med andre timer du har?

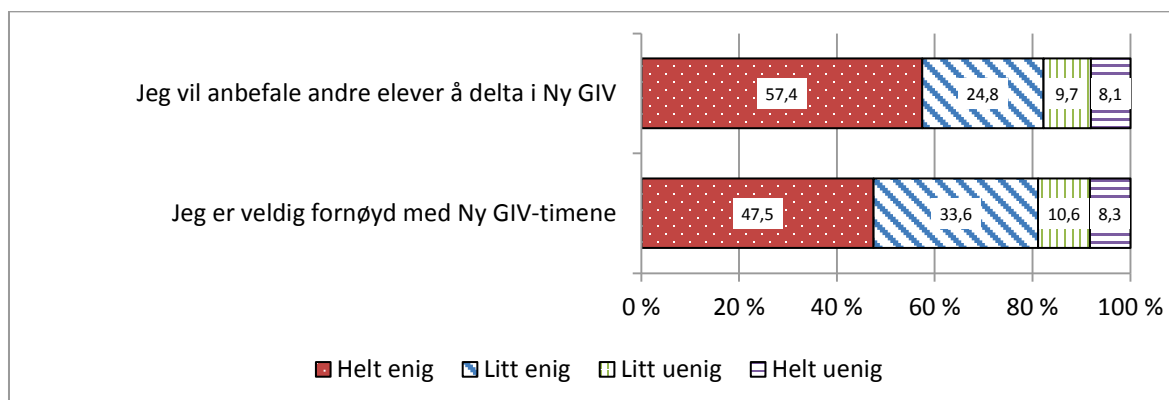

Note: Jobber hardere: N = 607; Oftere hjelp: N = 608; Større tro på gjøre bra: N = 615; Flinkere forklare: N = 606; Lettere å konsentrere seg: N = 607

De fleste elevene var litt eller helt enige i at Ny GIV-timene var bedre enn de andre timene de hadde. Flere enn tre av fire syntes det var lettere å konsentrere seg i Ny GIV-timene, mens nesten like mange oppga at de spurte oftere om hjelp. Elevene var også mer positive til lærerne i Ny GIV-timene. Vel 80 prosent mente at Ny GIV-lærerne hadde større tro på dem og nesten like mange syntes lærerne var flinkere til å forklare. Flertallet opplevde også høyere krav fra Ny GIV-lærerne, nesten 70 prosent mente lærerne krevde at de jobbet hardere.

Flertallet av elevene oppgir dessuten at de vil anbefale andre elever å delta i Ny GIV, samt at de er veldig fornøyd med tiltaket (se figur 6.9).

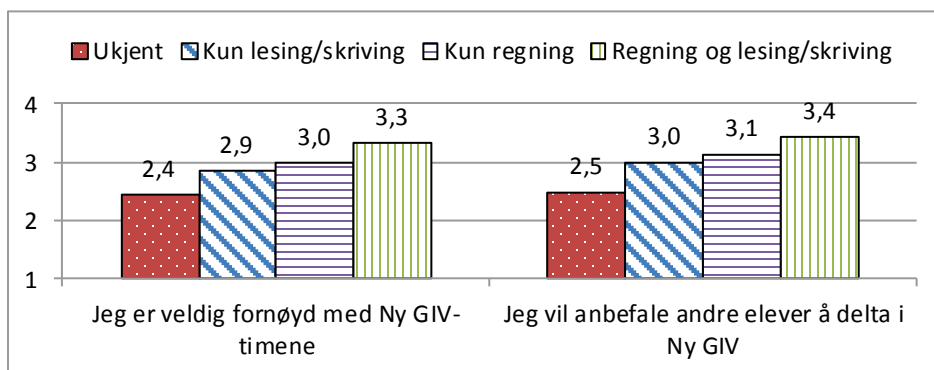
Figur 6.9 Elevers svar på spørsmålet: Hva synes du om Ny GIV?

Note: Anbefale Ny GIV: N = 608; Veldig fornøyd: N = 611.

Over 80 prosent av elevene ville anbefale Ny GIV til andre elever. Like mange uttrykte også at de var veldig fornøyd med Ny GIV-timene. Vi undersøkte også om det var forskjell avhengig av hvilke ferdigheter elevene fikk opplæring i. Igjen fant vi at det var elevene som hadde deltatt i både regning og lesing/skriving som var mest fornøyd, tett fulgt av elever som bare hadde fått intensivopplæring i regning (se figur 6.10). De elevene som ikke oppga hvilke ferdigheter de hadde fått opplæring i, var også de som var minst fornøyd med undervisningen.

Figur 6.10 Elevers svar på spørsmålet: Hva synes du om Ny GIV? Fordelt etter hvilke ferdigheter elevene fikk opplæring i

Note. Veldig fornøyd: $\eta = 0,25$; $p < 0,001$; Anbefale andre: $\eta = 0,24$; $p < 0,001$.

Ytterligere analyser av elevers tilfredshet etter ferdighetsområder der vi fordelte etter hvem som syntes de burde starte med Ny GIV og hvor fornøyd de var med å bli valgt ut, ga lignende resultater som skissert i figurene 6.6 og 6.7. Det var de elevene som selv hadde valgt å starte i Ny GIV-gruppene, som var mest fornøyd med opplæringen. Videre var det elevene som var glade for å bli valgt ut, som også var mest fornøyd med opplæring og innhold i Ny GIV.

Til slutt fikk elevene anledning til å svare på et åpent spørsmål, der de ble bedt om å skrive mer om hva de syntes om Ny GIV. Det var 230 elever som benyttet seg av denne muligheten, men en del av disse svarte uforståelig eller tullete (32, se tabell 6.4). Vi grupperte svarene etter tema, og telte opp hvor mange elever som hadde svart innenfor hver kategori. Av de 200 elevene som svarte forståelig, var det 66 prosent (132 elever, se tabell 6.4), som beskrev tiltaket positivt. Gjennomgående syntes disse elevene at undervisningen var god og flere nevnte også at karakterene hadde gått opp. Videre svarte en del elever at de var fornøyd med tiltaket, men de opplevde ikke at det var noe for dem. Flere av disse elevene mente imidlertid at Ny GIV kunne være nyttig for andre elever: *Ny giv er et program som kan hjelpe de som er dårlige i norsk eller matte faget det er ingenting for meg men jeg*

tror at det passer for noen. Det var også flere elever som syntes tiltaket kom for sent i ungdomsskolen, og at det varte over en for kort tidsperiode. De ønsket denne typen hjelp tidligere.

Tabell 6.4 Elevers svar på det åpne spørsmålet: Hvis du har lyst til å skrive mer om hva du synes om Ny GIV, kan du gjøre det her

	Nevnt av antall elever
Ny GIV er et positivt tiltak	132
Ny GIV er ikke et positivt tiltak	29
Ny GIV har ikke hjulpet faglig/har for lavt faglig nivå	13
Rot med lærere og manglende gjennomføring	10
Tiltaket kommer for sent/varer over for kort tidsperiode	7
Opplever deltagelse i Ny GIV stigmatiserende	3
Annet	32

Totalt antall elever som svarte: 230

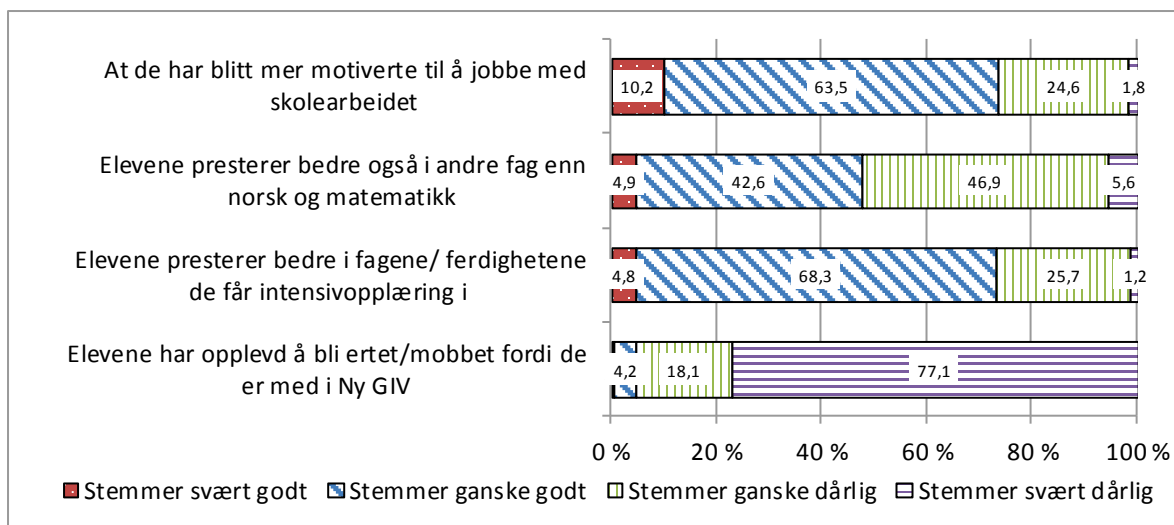
Videre er det verdt å merke seg at tre elever eksplisitt svarte at tiltaket opplevdes stigmatiserende. En elev skrev følgende: *Det er veldig nyttig å lære, når du vet at du sliter med noe... Men av og til, føler man seg rett og slett "dum", pga en går på NYGIV.* Sammen med den økte andelen elever som følte seg ertet eller mobbet fordi de deltar i Ny GIV (se tabell 6.3), er dette bekymringsfullt. Omtrent 15 prosent av elevene var direkte negative til tiltaket.

6.2.2 Lærernes vurderinger av intensivopplæringen

Lærerne ble presentert for en del påstander om hva de trodde elevene hadde fått ut av intensivopplæringen (se figur 6.11). Vi har sett at mange av dem ga uttrykk for at de hadde hatt positive forventninger til Ny GIV i forkant (se figur 6.3), og læreres formening om elevers utbytte etter at intensivopplæringen hadde pågått en stund, er en tanke mer dempet. Figur 6.11 viser at et flertall lærere svarer *stemmer ganske godt* når de blir spurt om elevene er mer motiverte eller presterer bedre i ferdighetene de får opplæring i. Bare henholdsvis 10 prosent og 5 prosent av lærerne svarer at disse påstandene stemmer svært godt. Totalt opplevde i vel 73 prosent av lærerne at elevene presterte bedre i ferdigheter de hadde fått intensivopplæring i, og at elevene var blitt mer motiverte til å jobbe med skolearbeidet. Synspunktene var derimot delte til påstanden om at intensivundervisningen hadde bidratt til at elevene også presterte bedre i andre fag. Litt over halvparten mente at så ikke var tilfelle. Likevel, med hensyn til styrking av lese-, skrive- og regneferdigheter samt motivasjon, fremstår lærerne som ganske optimistiske på intensivelevens vegne.

Figur 6.11 Læreres svar på spørsmålet: Nå som intensivopplæringen har pågått en stund, hva opplever du at den har ført til blant elevene som deltar?

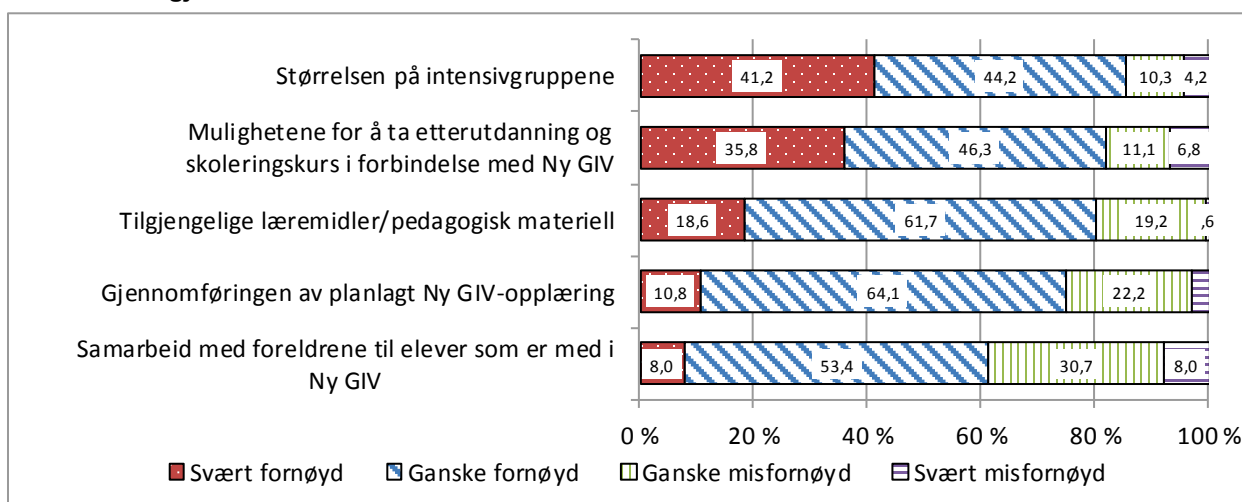
Note: Mer motiverte: N = 167; Presterer bedre andre fag: N = 162; Presterer bedre intensivfag: N = 167; Ertet/mobbet: N = 166

Nesten 5 prosent av lærerne mente at elever var utsatt for erting eller mobbing fordi de var med i Ny GIV. Selv om elevsvarene ikke er direkte sammenliknbare med lærernes, tyder dette på at flere elever opplever å bli ertet og mobbet enn det lærerne oppdager.

Vi fant ingen signifikante forskjeller for noen av disse påstandene basert på hvilke Ny GIV-ferdigheter læreren underviste i.

Lærerne ble også spurt om rammebetingelsene for Ny GIV-opplæringen på skolen. De skulle svare på i hvor stor grad de var enige i en del påstander (se figur 6.12).

Figur 6.12 Læreres svar på spørsmålet: Hvor fornøyd er du med intensivopplæringen på din skole når det gjelder

Note: Størrelse intensivgruppene: N = 165; Mulighet etterutdanning: N = 162; Tilgjengelige læremidler: N = 167; Gjennomføring som planlagt: N = 167; Samarbeid foreldre: N = 163.

Svarene tyder på at alt i alt var lærerne fornøyd med rammebetingelsene. Mer enn 85 prosent av lærerne var svært eller ganske fornøyd med størrelsen på intensivgruppene og over 82 prosent var fornøyd med mulighetene for etterutdanning og skoleringskurs i regi av Ny GIV. Fire av fem var også fornøyd med tilgjengelige læremidler og pedagogisk materiell mens tre av fire var fornøyd med

selve gjennomføringen av intensivopplæringen. Samarbeide med foreldre var området lærerne var minst fornøyde med, men vel 60 prosent syntes likevel dette fungerte bra.

Heller ikke for disse påstandene fant vi noen forskjell av betydning i læreres synspunkter avhengig av om de underviste i lesing/skriving eller regning i regi av Ny GIV.

Lærerne fikk også to åpne spørsmål, der de ble bedt om å beskrive sider ved intensivopplæringen i regi av Ny GIV som de syntes fungerte spesielt bra eller dårlig. Det var en stor variasjon i beskrivelsene, som vi har gruppert etter tema. Deretter har vi telt opp hvor mange lærere som svarte innenfor hver kategori. De temaene som forekom flest ganger er beskrevet i tabellene 6.5 og 6.6.

Suksesskriteriet som ble nevnt av flest lærere var at undervisningen foregikk i liten gruppe og at de derfor fikk bedre tid til hver elev (se tabell 6.5). Videre beskrev flere lærere at det var viktig å ha et eget rom til opplæringen, både for å få kontinuitet og for å kunne oppbevare nødvendig undervisningsmateriell på ett sted.

Tabell 6.5 Lærernes svar på spørsmålet: Er det sider ved intensivopplæringen i regi av Ny GIV på din skole som du syntes har fungert spesielt bra?

	Nevnt av antall lærere
Liten gruppe - bedre tid til hver enkelt	24
Eget rom med Ny GIV materiell	11
Ny GIV metodikken	9
Motiverte elever/elevsammensetning	8
God organisering	7
Godt samarbeid med ledelsen	6
God tilrettelegging/ressurser	6
<hr/>	
Totalt antall lærere som svarte: 93	

Ytterligere elementer som lærerne syntes var viktige for at Ny GIV skulle fungere godt var god elevsammensetning med elever som var motiverte i tillegg til selve Ny GIV-metodikken. God planlegging og organisering av gjennomføringen på skolene i tillegg til et godt samarbeid med ledelsen var også viktig.

Flere lærere benyttet seg også av anledningen til å svare på hva de mente hadde fungert spesielt dårlig ved intensivopplæringen (se tabell 6.6). Mange lærere opplevde det problematisk å skulle undervise elever i Ny GIV innenfor den ordinære timeplanen, og på den måte «konkurrere» med andre fag. De opplyste også at Ny GIV elever ofte uteble fra intensivopplæringen fordi de skulle ha viktige prøver eller vurderinger i et annet fag. Videre var det elever som var negative til å bli tatt ut av annen undervisning fordi de var redde for å gå glipp av noe. På den annen side syntes en del lærere det var problematisk at opplæringen foregikk utenfor ordinær undervisning (se tabell 6.6). De beskrev slitne elever og svarte også at elevene ofte skulket fordi de ikke orket mer skole. En lærer nevnte at godt samarbeid mellom lærerne og ledelsen om timeplanen var viktig for å få tiltaket til å fungere. Ny GIV timene i regning burde i størst mulig grad legges samtidig som de ordinære matematikktimene og tilsvarende for lesing/skriving. Alt i alt kan det synes som om Ny GIV undervisning innenfor ordinær timeplan krever god planlegging og samarbeide mellom lærere og ledelse for å lykkes. Videre kan det virke uheldig å hente for mange timer fra andre fag slik at elever går glipp av undervisning.

Tabell 6.6 Lærernes svar på spørsmålet: Er det sider ved intensivopplæringen i regi av Ny GIV på din skole som du syntes har fungert spesielt dårlig?

	Nevnt av antall lærere
Innenfor ordinær timeplan	15
Startet for sent/for lite tid til Ny GIV	15
Manglende undervisningsrom - må flytte rundt	12
For stor gruppe/uegnet sammensetning av elever	11
Utenfor ordinær timeplan	6
Manglende eller dårlig skolering	6
For lite ressurser - også økonomisk	6
Lite fokus og planlegging fra ledelsen	6
Elevene må delta i begge ferdighetsområdene	5
Umotiverte elever	4
Totalt antall lærere som svarte: 86	

Mange lærere syntes også de hadde for lite tid til intensivopplæringen i vårsemesteret. flere beskrev at de kom sent i gang, og at etter påske var elever opptatte med eksamen og hadde lite tid til å delta i intensivundervisningen. Flere lærere mente dette tiltaket burde starte på høsten i 10. trinn, istedenfor først i vårsemesteret. Som tidligere nevnt ble eget undervisningsrom beskrevet som et viktig suksesskriterium. Flere beskrev at det var slitsomt å flytte fra rom til rom, og at dette var ødeleggende for intensivopplæringen. Fokus og planlegging fra ledelsen var for dårlig ifølge en del lærere.

For store elevgrupper og umotiverte elever opplevde flere som problematisk. Videre ønsket flere lærer en større differensiering ved å gi elever mulighet til å delta i intensivopplæring i bare ett av ferdighetsområdene. En lærer beskrev følgende: *..... Har og på følelsen at det skulle vært mulig å gi tilbud om bare regning eller lesing/skriving. Hadde mange som slet i matematikk, men som ikke ble i målgruppen pga god norskarakter.*

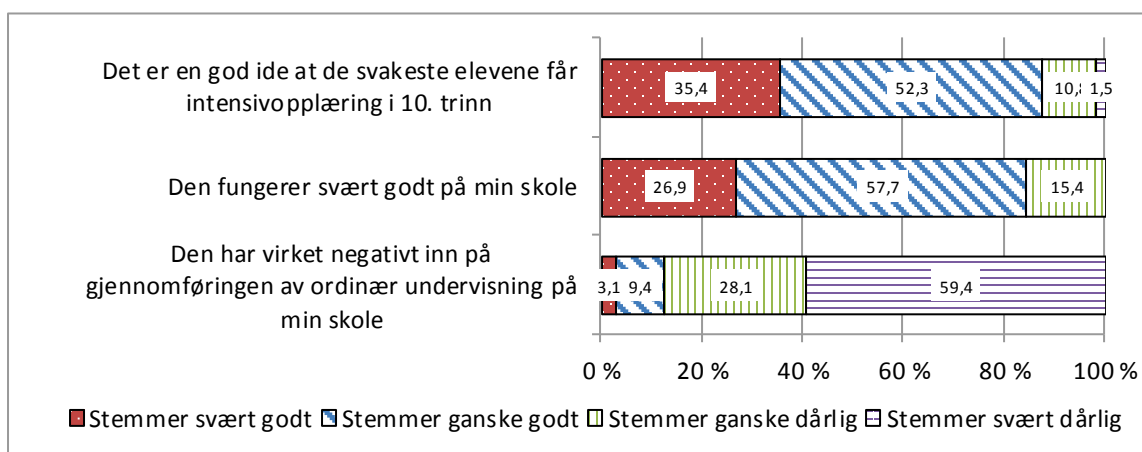
Noen lærere var også misfornøyde med skoleringen, enten fordi de av ulike årsaker ikke hadde deltatt, eller fordi de ikke syntes innholdet var bra nok. Flere opplevde at dette var metodikk de kunne fra før, mens andre syntes opplæringen var vanskelig fordi de hadde fått for lite skolering. For lite ressurser, både økonomisk og lærerkrefter ble også nevnt som et problem av flere lærere.

Alt i alt kan det se ut som om organiseringen av tiltaket er det som oppleves som den største utfordringen for Ny GIV av lærerne. Både timeplanlegging, romløsninger og tidsaspektet er beskrevet av flere lærere som helt essensielt for at tiltaket skal ha mulighet til å lykkes.

6.2.3 Skoleledernes vurderinger av Ny GIV

Også skolelederne ble spurt om hva de syntes om intensivopplæringen i regi av Ny GIV (se figur 6.13).

Figur 6.13 Skolelederes svar på spørsmålet: Hva synes du om intensivopplæringen i regi av Ny GIV?

Note: God ide: N = 130; Fungerer svært godt: N = 130; Negativt andre fag: N = 128.

Majoriteten er positiv til tiltaket. Nesten 88 prosent syntes intensivopplæring for de svakeste elevene på 10. trinn er en god ide og vel 84 prosent syntes tiltaket fungerte svært godt på deres skole. Bare 12,5 prosent opplevde at intensivopplæring i regi av Ny GIV virket negativt inn på den ordinære undervisningen på skolen.

6.2.4 Karakterutvikling for elevene som deltok i surveyen

Oppsummert kan vi konkludere med at både elever, lærere og skoleledere var fornøyde med intensivopplæringen. Hvorvidt dette har ført til en bedring i karakterutviklingen sammenlignet med elever som ikke mottar intensivopplæring, er et spørsmål som belyses i kapittel 8. Vi vil imidlertid her undersøke karakterutviklingen til elevene som deltok i spørreundersøkelsen. Vi vet fra kapittel 3.3 at det var en stor spredning i karaktergrunnlaget fra 1. termin for disse elevene. En kan imidlertid spørre seg om karakterutviklingen påvirkes av hva elevene får intensivopplæring i, og om de var glade for å bli valgt ut til Ny GIV. Dette undersøkte vi ved hjelp av flernivå regresjonsanalyser der vi inkluderte alle elevene som deltok i surveyen. Videre undersøkte vi om kjønn, opplevelse av erting og plaging samt hvem som syntes de skulle begynne med intensivopplæring, kunne ha betydning for karakterutviklingen. Disse mulige sammenhengene analyserte vi ved hjelp av flere regresjonsmodeller som inkluderte de ulike kontrollvariablene. I den grunnleggende modellen analyserte vi karakterutviklingen ved å definere standpunkt-karakter ved skoleårets slutt som avhengig variabel, og karakter etter 1. termin som uavhengig variabel. Denne utvidet vi etter hvert med flere kontrollvariabler.

En oversikt over resultatene av regresjonsanalysene for de ulike fagene kan sees i tabell 6.7

Tabell 6.7 Karakterutvikling fra 1. termin til standpunkt for intensivelever som deltok i survey.

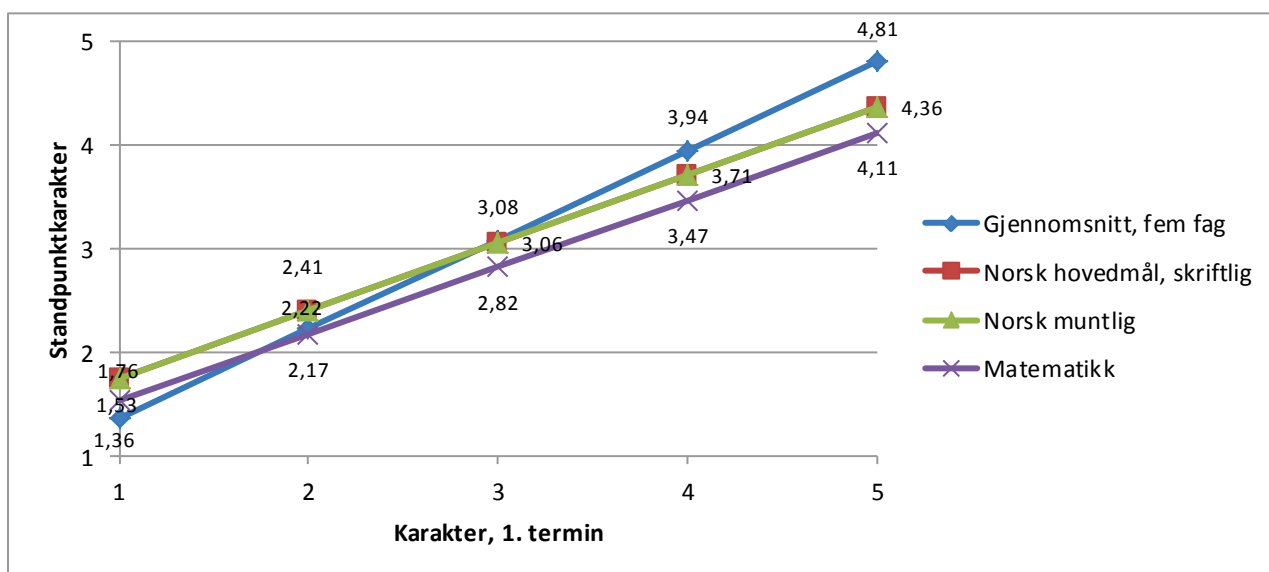
	Matematikk		Norsk hovedmål, skriftlig		Norsk muntlig		Gjennomsnittskarakter fem fag	
	B	SeB	B	SeB	B	SeB	B	SeB
Karakterutvikling	0,646***	0,034	0,656***	0,033	0,652***	0,035	0,862***	0,023
Konstant	0,882***	0,073	1,095***	0,088	1,105***	0,103	0,498***	0,067
Antall elever	657		652		657		645	
Antall skoler	85		85		85		85	
Forklart varians, samlet	0,388		0,490		0,388		0,756	
Forklart varians innen skoler	0,390		0,417		0,390		0,707	
Forklart varians mellom skoler	0,416		0,604		0,416		0,822	
Rho	0,256		0,244		0,256		0,244	

Note: *** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$; Rho = ICC = intraklassekorrelasjons-koeffisient; B = ustandardisert nettoeffekt; SeB = standardfeilen til B

Resultatene i tabellen over viser at karakteren etter første termin forklarte en stor del av variasjonen i standpunktkarakteren (38,8 prosent – 75,6 prosent) for Ny GIV elevene. For gjennomsnittskarakteren i fem fag, var dette fenomenet sterkest, hele 75,6 prosent av variasjonen i standpunktkarakter var forklart av karakteren eleven fikk etter 1. termin. Videre ser vi at det er forholdsvis stor forskjell i karakterutvikling for Ny GIV elevene mellom skolene (Rho = ICC = 0,244 - 0,256). Dette er som forventet etter at vi fant tilsvarende store forskjeller mellom skolene i utvelgelsen av elever (se kapittel 2.4 for nærmere redegjørelse).

Karakterutviklingen for Ny GIV-elevene kan beregnes ved hjelp av følgende formel: Konstant + (B * karakter 1. termin). Hvis vi ser på resultatene i tabell 6.7 og bruker faget matematikk som eksempel, får vi følgende: $0,882 + (0,646 * \text{karakter 1. termin})$. Ved å sette inn ulike karakterer i denne formelen finner man karakterutviklingen til Ny GIV-elevene som deltok i surveyen. Eksempelvis ser vi at intensivelever som har karakteren 1 i matematikk etter 1. termin, i gjennomsnitt vil få karakteren 1,528 ved standpunkt. Dette er visualisert i figur 6.14.

Figur 6.14 Karakterutvikling fra 1. termin til standpunkt for intensivelever som deltok i survey.

Note. *Gjennomsnitt fem fag* er gjennomsnittskarakter for fagene: naturfag, RLE, samfunnsfag, engelsk skriftlig, engelsk muntlig.

Figur 6.14 viser at i alle fagene gjør intensivelever det noe bedre til standpunkt dersom de har karakterene 1 eller 2 etter 1. termin. Denne positive utviklingen snur imidlertid ved karakteren 3. Elevene i surveyen som får karakteren 4 og 5 etter 1. termin har en negativ karakterutvikling. Den svakeste, og etter hvert mest negative karakterutviklingen, ser vi i matematikk.

Resultater fra utvidede analyser der vi kontrollerer for ulike faktorer som kan tenkes å påvirke karakterutviklingen, viser få signifikante resultater. Ferdighetene intensivelevne får opplæring i har ingen betydning for karakterutviklingen i noen av fagene. Dette kan skyldes at de fleste elevene i spørreundersøkelsen får intensivopplæring i både regning og lesing/skriving, og at gruppene som oppgir bare en eller ingen av ferdighetene er for små til at det kan påvises en mulig signifikant forskjell. Hvem som syntes eleven skulle delta i Ny GIV eller hvorvidt eleven var fornøyd med å bli valgt ut, forandret heller ikke karakterutviklingen fra 1. termin til standpunkt. Videre fant vi heller ikke at det hadde noen betydning om eleven opplevde at de ble ertet eller mobbet fordi de deltok i Ny GIV. Derimot finner vi signifikante kjønnsforskjeller i karakterutviklingen for norsk skriftlig og muntlig, der jentene i surveyen har en mer positiv utvikling enn guttene, alt annet likt (se tabell 6.8).

Tabell 6.8 Karakterutvikling fra 1. termin til standpunkt for intensivelever som deltok i survey, kontrollert for kjønn

	Norsk hovedmål, skriftlig		Norsk muntlig	
	B	SeB	B	SeB
Karakterutvikling	0,616***	0,034	0,632***	0,035
Kjønn (ref. gutt)	0,194***	0,046	0,161***	0,051
Konstant	1,125***	0,088	1,095***	0,102
Antall elever	648		618	
Antall skoler	85		85	
Forklart varians, samlet	0,507		0,467	
Forklart varians innen skoler	0,434		0,404	
Forklart varians mellom skoler	0,632		0,531	
Rho	0,237		0,324	

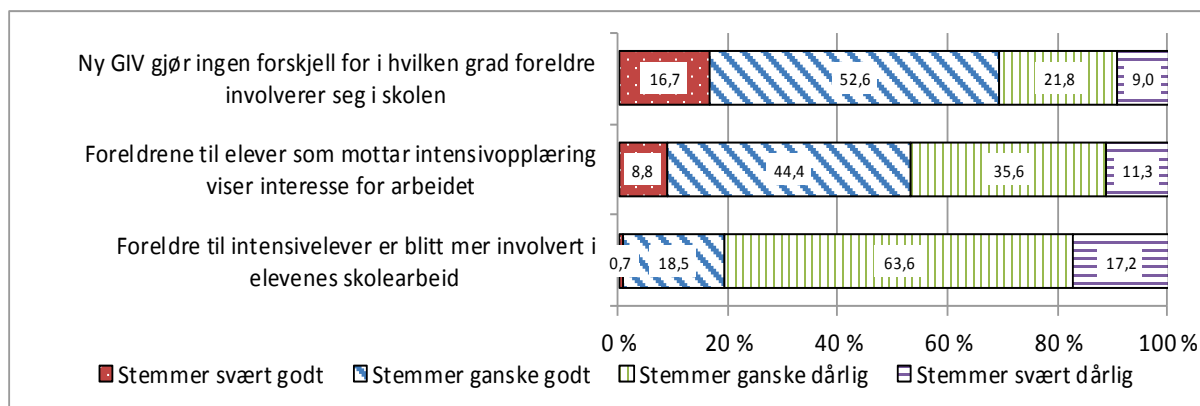
Note: *** p<0.01, ** p<0.05; Rho = ICC = intraklassekorrelasjons-koeffisient; B = ustandardisert nettoeffekt; SeB = standardfeilen til B

Alt i alt tyder resultatene fra analysene på at ulike faktorer som påvirket hvor fornøyde elevene var med Ny GIV tiltaket, ikke påvirket karakterutviklingen. Selv ikke hvor fornøyde elevene var med intensivopplæringen hadde noen betydning for karakterutviklingen i vårsemesteret.

6.3 Liten endring i foreldres medvirkning og involvering

Lærerne ble bedt om å vurdere tre påstander om involvering og interesse fra foreldre med barn som deltok i Ny GIV (se figur 6.15).

Figur 6.15 Foreldres medvirkning og involvering rapportert av lærere

Note. Ingen forskjell: N = 156; Viser interesse: N = 160; Mer involverte: N = 151.

Nesten 70 prosent av lærerne har rapportert at Ny GIV ikke gjorde noen forskjell for i hvilken grad foreldre involverte seg i skolen. Videre synes over 80 prosent av lærerne det stemmer dårlig at foreldre til intensivelever er blitt mer involvert i elevenes skolearbeid. det kan med andre ord se ut som om de fleste lærerne ikke opplever at Ny GIV tiltaket påvirker foreldresamarbeidet på en positiv måte.

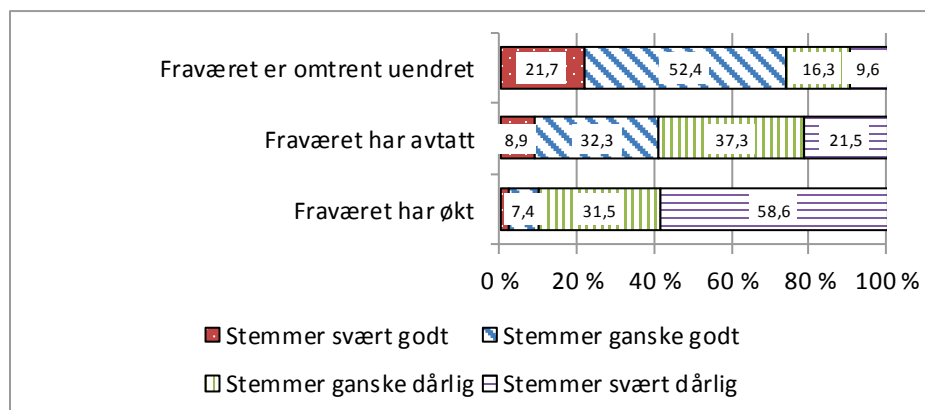
Likevel er vel 60 prosent av lærerne fornøyde med intensivopplæringen når det gjelder samarbeid med foreldre til elever som er med i Ny GIV (se figur 6.12). Selv om dette representerer majoriteten av lærerne er det fortsatt nesten 40 prosent som ikke er fornøyde med samarbeidet. Om lærerne

opplever at foreldrene ikke bidrar eller om de savner mer kontakt med foreldrene, kan vår undersøkelse ikke si noe direkte om.

6.4 Få elever slutter underveis

På spørsmål om hvordan fraværet var i timene med intensivopplæring, svarte omtrent 40 prosent av lærerne at det stemte svært godt eller ganske godt at fraværet hadde avtatt (se figur 6.16). Omtrent 10 prosent av lærerne opplevde at fraværet trolig hadde økt, mens hele 74 prosent av lærerne mente at fraværet stort sett var uendret.

Figur 6.16 Læreres svar på spørsmålet: Hvordan er fraværet i de timene det gis intensivopplæring?

Skolelederne rapporterte hvor mange som sluttet i intensivopplæringen, fordelt etter lesing/skriving og regning. Fra de som svarte på dette, ser det ut til at få elever som begynner i Ny GIV-tiltaket slutter underveis (se tabell 6.9).

Tabell 6.9 Skolelederes svar på spørsmålet: Hvor mange elever har sluttet med intensivopplæring underveis i regning og/eller lesing/skriving

Antall elever som slutter på skolen	Lesing/skriving		Regning	
	Antall skoler	Prosentandel skoler	Antall skoler	Prosentandel skoler
0	51	73,9	48	68,6
1	13	18,8	16	22,7
2	2	2,9	2	2,7
3	1	1,5	2	2,7
4	2	2,9	1	1,4
5	0	0	1	1,4
Totalt	69	100	70	100

Det var noen flere elever som sluttet i regning enn i lesing/skriving. Totalt oppga nesten 74 prosent av skolelederne at ingen elever sluttet i lesing/skriving mens nesten 70 prosent rapporterte at ingen sluttet i regning. Av totalt 69 skoleledere som svarte, var det bare fem som oppga at to eller flere elever hadde sluttet med intensivopplæring i lesing/skriving. I regning var det seks skoler som rapporterte at to eller flere elever hadde sluttet underveis.

Skolelederne fikk også anledning til å angi mulige årsaker til at elever sluttet i Ny GIV-gruppene. Det var 37 skoleledere som benyttet seg av dette, og majoriteten av disse oppga manglende motivasjon som den viktigste årsaken til at elevene sluttet (se vedleggstabell V6.1 for hele oversikten). Flere elever mistet tydeligvis motivasjonen underveis, en skoleleder skriver: *Tror eleven har mistet*

motivasjonen utover våren. Venner som ikke har intensivopplæring "drar" eleven ut av gruppa. Den andre begrunnelsen som trer fram er høyt fravær. En del intensivelever har tydeligvis høyt fravær fra før, og dette vedvarer i intensivopplæringen. *Dette er elever som i stor grad har droppet ut av hele skolen, ikke bare NyGiv,* skriver en skoleleder. Flere oppgir også utfordringer med organiseringen. Noen skoler legger Ny GIV timene utenom ordinær undervisning, noe som fører til at en del av elevene faller fra fordi de ikke orker lengre skoledager eller å stå tidlig opp om morgenen. For lite faglige utfordringer blir også nevnt av tre skoleledere. Elever som trolig ikke var i målgruppen for Ny GIV opplevde at de lærte mer i de ordinære timene, og sluttet derfor med intensivopplæringen. Bare en skoleleder rapporterte at eleven var redd for å bli stigmatisert: *Ingen venner i gruppen. Redd for stigmatisering.* Tre skoleledere rapporterte at eleven sluttet fordi eleven ønsket å være sammen med vennene sine. Ellers ble det også rapportert noe kronisk sykdom og barnevernssak/flytting.

6.5 Oppsummering

Både elever og lærere hadde forholdsvis høye forventninger til Ny GIV-opplæringen. Alt i alt var også elever, lærere og skoleledere fornøyde med gjennomføringen av intensivopplæringen. Elevene syntes både at Ny GIV-lærerne var flinkere til å forklare og at disse lærerne hadde høyere forventninger til dem enn andre lærere. Elevene oppga også at det var lettere å konsentrere seg i Ny GIV-timene. Naturlig nok var det elever som hadde ønsket å være med selv og som var fornøyde med å bli valgt ut som også var mest fornøyde med Ny GIV. Videre var elever som opplevde å bli ertet eller mobbet fordi de deltok i tiltaket, mindre fornøyde med intensivopplæringen. Vi fant ingen kjønnsforskjeller blant elevene på vurderingen av tiltaket.

Da lærerne ble bedt om å svare på hva de syntes hadde fungert godt og dårlig i intensivopplæringen, var det organiseringen av tiltaket som ble beskrevet som den største suksessfaktoren og samtidig den største utfordringen for Ny GIV. Grundig timeplanlegging, gode romløsninger og ikke for store grupper ble nevnt av flere lærere som helt essensielt for at tiltaket skulle fungere godt.

Karakterutviklingen fra 1. termin til standpunkt for Ny GIV elever var positiv for elevene med de to laveste karakterene, mens elever med karakterene fire og fem etter 1. termin hadde en negativ karakterutvikling. Vi kan imidlertid ikke si noe om Ny GIV-tiltaket har en positiv eller negativ effekt på karakterutviklingen til intensivelevne basert på disse analysene. Til det trenger vi en kontrollgruppe med elever som ikke har deltatt i Ny GIV som vi kan sammenligne med. Vi vet med andre ord ikke om karakterutviklingen vi her har skissert er den samme som for ikke-Ny GIV-elever.

Elevenes karakterutvikling ble hverken påvirket av hvor fornøyde elevene var med å bli valgt ut til intensivopplæring, hvor fornøyde de var med Ny GIV-tiltaket eller egenrapportert innsats. Heller ikke hvorvidt intensivelevne ble ertet eller mobbet, eller hvilke ferdigheter de hadde fått opplæring i så ut til å ha noen betydning for karakterutviklingen. Vi fant bare signifikante kjønnsforskjeller for karakterutviklingen i norsk hovedmål, der jenter gjorde det noe bedre enn gutter i både muntlig og skriftlig.

Samlet tyder disse resultatene på at ulike faktorer som hadde betydning for hvor nyttig elevene opplevde intensivundervisningen, ikke påvirket karakterutviklingen. Det er mulig at dette bildet ville endret seg over tid, men det har vi ikke mulighet til å undersøke innenfor denne studien

Lærerne var delte i synet på hvor fornøyde de var med foreldrenes involvering, og flertallet syntes heller ikke intensivopplæringen hadde forbedret samarbeidet. Videre rapporterte skoleledere at få elever sluttet underveis, på de fleste skolene sluttet bare en elev. Skolelederne oppga at de vanligste årsakene til at elever sluttet var manglende motivasjon og stort fravær.

7 Sommeraktiviteter

Informasjon om sommeraktiviteter har vi fått fra de fylkeskommunale prosjektlederne. Samtlige besvarte vår elektroniske undersøkelse, som var åpen fra midten av september til begynnelsen av oktober 2012.

Undersøkelsen handlet om hvilke aktiviteter som var planlagt og gjennomført for årets Ny GIV-elever i løpet av sommeren etter at elevene var ferdige med ungdomsskolen og i starten av videregående opplæring. Utbredelse av ulike typer aktiviteter, varigheten av dem, samt i hvilken grad prosjektlederne vurderer dem som vellykkede, er temaer som tas opp. Det ble også stilt egne spørsmål til slutt om hva som fungerte godt og hva som eventuelt ikke fungerte så godt, noe vi gjennomgår til slutt i kapitlet.

7.1 Større aktivitet enn foregående år

Tre former for sommeraktiviteter er omtalt i rapporten fra 2011 (Sletten m.fl. 2011), og vi valgte å benytte samme ordlyd som er kjent fra 2011. De tre kategoriene er 1) forkurs til videregående eller sommerskole, 2) mini folkehøyskole eller sommerleir samt 3) sommerjobb eller arbeidstrening. Selve innholdet i hver av disse tre typene aktiviteter er beskrevet tidligere (ibid.), og fremgår også i store trekk av betegnelsene. Overnatting er mest aktuelt for sommerleir eller mini-folkehøyskole.

Vi har spurt respondentene om varighet med nokså grove svarkategorier. Mini-folkehøyskole eller sommerleir oppgis av nesten alle som forteller om gjennomføring av dette, at det hadde en varighet på 1-2 uker. Sommerskole eller forkurs til videregående oppgis å ha hatt en varighet på 1-2 uker fra 10 av fylkene, mens fra seks av dem angis varigheten til mindre enn en uke. Arbeidstrening eller sommerjobb hadde de aller fleste steder en varighet på 1-2 uker, men fra Sogn og Fjordane får vi vite at arrangementet hadde en varighet på mer enn 2 uker.

Aktiviteten som respondentene har kategorisert under «annet», hadde en varighet på mindre enn en uke, opplyses det fra de fylkene hvor dette ble gjennomført som planlagt. Nedenfor følger beskrivelsene fra samtlige av respondentene som markerte «annet» for enkelte av sine sommeraktiviteter:

Troms: 1 ukes Gründer-camp med Ungt entreprenørskap for Ny GIV-elever i overgangen mellom grunn- og videregående skole - samt vg1 elever.

Hordaland: 2 uker, sammen med Senter for Sysselsetting, målgruppe: sluttet fra vgs, visitert via OT.

Rogaland: Aktiviteter i kommunal regi: Jobbpraksis, fritidsaktiviteter.

Nord-Trøndelag: Aktivitetsleir i fire dager med overnatting. Motiverende og faglig aktiviteter.

Vest-Agder: Internatskole + ta opp igjen fag + «Livsglede for eldre».

Aust-Agder: Vi hadde drømmedag, hvor Ny GIV elevene skulle planlegge og gjennomføre en aktivitet sammen med en venn. Økonomi var en viktig bit i planleggingen. Rapportering var også en del av etterarbeidet etter aktiviteten. Vi hadde ungdomskafé en1 kveld i uken i juli. Her var det mellom 30 og 40 ungdommer denne kaféen var åpen for alle ungdommer, ikke bare Ny GIV.

Som vi kan lese i beskrivelsene, har noen av aktivitetene omtalt under «annet» vært rettet mot elever i videregående eller elever som har sluttet i videregående, eventuelt sammen med årets kull av Ny GIV-elever. Dette kommer også tydelig til uttrykk når respondentene beskriver hva som fungerte godt, og som vi vil komme tilbake til. Ettersom vi ikke aktivt stilte spørsmål om inkludering av fjorårets Ny GIV-elever, elever i videregående eller ungdom i Oppfølgingstjenestens målgruppe i sommeraktivitetene, må vi anta at ikke alle har rapportert om dette, og følgelig vil vi heller ikke ta dette med i oversikten.

Vi stilte også andre spørsmål om hver av aktivitetene: hvorvidt en type aktivitet hadde vært planlagt, om den ble gjennomført som planlagt, gjennomført, men ikke som planlagt eller om den ble avlyst. Når en aktivitet var blitt avlyst ba vi om nærmere beskrivelse av hvorfor. Vi ba også om en vurdering av hvor vellykket aktiviteten hadde vært med svaralternativene «ikke vellykket», «nokså vellykket» og «svært vellykket». Svarene fremgår av tabell 7.1 samt i teksten som følger.

Tabell 7.1 Aktiviteter gjennomført som planlagt (ja), gjennomført, men ikke som planlagt og avlyste aktiviteter for avgangselever fra grunnskolen i overgangen til videregående opplæring sommeren 2012.

Fylke	Forkurs til videregående/ sommerskole	Mini-folkehøyskole/ sommerleir	Sommerjobb/ arbeidstrening	Annet
Østfold	Ja	Ja		
Akershus	Ja			
Oslo	Ja	Ja	Ja	
Hedmark		Ikke som planlagt	Ja	
Oppland	Ikke som planlagt	Ikke som planlagt	Ja	
Buskerud	Ikke som planlagt	Ikke som planlagt		
Vestfold	Ja	Ja	Ikke som planlagt	
Telemark	Ja		Ja	
Aust-Agder	Ja	Avlyst	Ja	Ja
Vest-Agder	Ikke som planlagt	Ikke som planlagt	Ja	Ikke som planlagt
Rogaland	Ja			Ja
Hordaland	Ja	Ja	Ikke som planlagt	Ikke som planlagt
Sogn og Fjordane		Ja	Ja	
Møre og Romsdal	Ikke som planlagt	Ikke som planlagt		
Sør-Trøndelag	Ikke som planlagt	Ja		
Nord-Trøndelag		Ja		Ja
Nordland	Ikke som planlagt	Avlyst	Ikke som planlagt	
Troms	Ja	Ja		Avlyst
Finnmark	Ja	Ja	Ja	
Til sammen, gjennomført	16	14	11	5

Vi ser at forkurs til videregående opplæring eller sommerskole er mest utbredt, og ingen forteller om at dette ble avlyst, men seks av de 16 gjennomførte det på en annen måte enn de hadde planlagt. Som gjengitt i tabell 7.2, opplyser syv av respondentene at arrangementet var nokså vellykket, mens ni betegner det som svært vellykket.

Mini-folkehøyskole eller sommerleir er også ganske utbredt, slik det fremgår av tabell 7.1. Fra de to fylkene hvor det oppgis at arrangementet ble avlyst, får vi i det ene tilfellet vite at folkehøyskolen vurderte antallet søkere som for lavt til at det ville bære seg økonomisk å gjennomføre arrangementet. Også fra det andre fylket opplyses det at folkehøyskolen trakk seg på grunn av usikkerhet om finansieringen. Blant de som gjennomførte arrangementet, oppgir syv av dem at det var nokså vellykket, mens de øvrige syv oppgir at det var svært vellykket.

Det var heller ingen som måtte avlyse planlagt arbeidstrening eller sommerjobb for Ny GIV-elevne, men tre av de elleve fylkeskommunene gjennomførte dette med endringer av opprinnelige planer. Tre respondenter betegner arrangementet som nokså vellykket, mens syv mener det var svært vellykket.

Når det gjelder aktivitetene som respondentene har oppfattet som «annet» og som er beskrevet ovenfor, ser vi at av tabell 7.1 at planene ble avlyst i Troms. Årsaken, får vi vite, var at det var for få påmeldte. Vest-Agder og Hordaland gjennomførte, om enn ikke som planlagt. Fra fire respondenter får vi dessuten vite at arrangementet var svært vellykket, og en forteller at det var nokså vellykket.

Tabell 7.2 Fylkeskoordinatorenes vurdering av hvorvidt de ulike sommeraktivitetene var vellykkede. Absolutte tall.

Aktivitet	Ikke vellykket	Nokså vellykket	Svært vellykket	Antall svar
Forkurs til videregående/ sommerskole		7	9	16
Mini-folkehøyskole/ sommerleir		7	7	14
Sommerjobb/ arbeidstrening		3	7	10
Annet		1	4	5
Til sammen		18	27	45

Ingen har markert «ikke vellykket» om noe arrangement, og vi ser videre av tabell 7.2 at et klart flertall av aktivitetene er blitt betegnet som svært vellykket.

Sammenlignet med rapporteringen fra 2011 (Sletten m.fl.2011), synes det som antallet aktiviteter totalt sett er blitt noe høyere, fra 34 for alle fylkene samlet i 2011 til 46 i 2012. Det kan finnes forskjeller både i omfang og varighet av den enkelte type aktivitet, uten at vi har forsøkt å fange det opp systematisk. Uansett, antallet fylker hvor det er arrangert mini-folkehøyskole eller sommerleir er mer enn doblet (fra seks til 14 fylker), mens sommerjobb eller arbeidstrening også har en større utbredelse i 2012 (11 fylker) enn i 2011 (seks fylker). Forkurs til videregående eller sommerskole er oppgitt av det samme antallet fylker hvert av de to årene, og dette er stadig den aktiviteten som har størst utbredelse.

7.2 Utdypende om erfaringene

Samtlige fylkeskoordinatører besvarte begge de to spørsmålene: 1) *Kan du gi noen stikkord om hva som fungerte godt med aktivitetene som ble arrangert i regi av Ny GIV denne sommeren?* og 2) *Kan du gi noen stikkord om hva som eventuelt ikke fungerte så godt med aktivitetene som ble arrangert i regi av Ny GIV denne sommeren?*

Først vil vi gjengi besvarelser på spørsmål 1 etter hvilken aktivitet det er snakk om, og til slutt noen få kommentarer hvor vi ikke med sikkerhet vet hvilken type aktivitet som omtales. Vi oppfatter at prosjektledernes beskrivelser har informasjonsverdi i seg selv, og vi velger derfor å referere nokså utførlig. Flere starter med å beskrive arbeidstrening.

Sommerjobb eller arbeidstrening

- Sommerjobb var mest populært hos elevene. Gode tilbakemeldinger fra både elever og arbeidsgivere.

- Gode tilbakemeldinger fra de som ledet arbeidet og fra de elevene vi har snakket med. Elevene har fått innsikt i arbeidslivet og noen har fått inspirasjon til videre karriereutvikling. Noen har fått bekreftet hva de absolutt ikke skal gjøre videre. Positive foresatte. Ubetydelig fravær.
- Elevene hadde sommerjobb i ulike bedrifter, det fungerte flott. God arbeidstrening for ungdommen.
- Det er fint for elevene å få mulighet til sommerjobb, tjene penger. Ungdommene fikk vist at de kan og er positive hvis de gis muligheten.
- Det fungerte godt da vi fikk riktig elevgruppe; de som ikke er så flinke og heller ikke er motiverte. Aktivitetene gjør dem flinkere og mer motiverte.

Sommerskole, forkurs til videregående eller andre aktiviteter i forkant av videregående

- Forkurs fungerte også, men alle som begynte der var motiverte, selv om de ikke var så flinke. Vi hadde to folkehøgskoletilbud; det ene ga bare tilbud til "ekte" Ny GIV-elever rett fra 10. trinn, den andre ga også til OT-ungdom og elever med større risiko for frafall.
- Sommerskole for elever som hadde strøket i matte og naturfag var også under Ny GIV i år, vellykket som alltid, selv om mange strøk. Elevene var hentet inn mer aktivt enn tidligere og var derfor mye svakere faglig.
- Mange motiverte elever, god effekt med bli- kjent-aktiviteter.
- Forkursene /sommerskolen som ble igangsatt var svært vellykket. Elevene ga fine tilbakemeldinger på opplegg og innhold. Lærerne fikk kjempeskryt.
- Tilbudene har vært meget vellykket for de få elevene som deltok (de fleste tilbud har vært for ca. 10 elever). Vi har gjennomført en intern evaluering der både elever, lærere og skoleledere svarte. På slutten av evalueringsskjemaet ble man bedt om å gi tilbudet en karakter, og snittet her havnet på 5.
- Møtet med elevene og lærere i vgs på forkurset tror jeg var viktig, faglig "påfyll", at en del elever nok fikk mestringsopplevelse og ble mer motivert til vgs. Lokaltetene, servering, "riktige" lærere tror jeg var vellykket på forkurset.
- Opplegget med sommerforkurs, der videregående skole hadde regien på opplegget ble en målrettet aktivitet, med helhet.
- Praktisk møte med programfag var vellykket, og eleven fikk et forsprang på den skolen de startet på. Kjennskap til lærere, med elever og elevtjenste. Gode tilbakemeldinger fra elever og lærere, og anbefalt å videreføre.
- De videregående skolene som fikk i oppdrag å gjennomføre sommertilbud (påkoblingstilbud) i siste uke før skolestart, var positive og planla i tråd med de forslag og føringer som ble gitt.
- Ved enkelte skoler er "velkomstdagene" gjennomført med høy oppslutning og med godt utbytte.
- De som møter opp får et godt utbytte og er fornøyde med å ha deltatt og mener det har hjulpet dem før oppstart i vgo. Bli kjent med skolen, få en headstart i fag, It's learning, bli kjent med medelever, gjør at elevene blir mer trygge.
- Ungdommene sier at dette har gitt dem en unik mulighet til å bli kjent med andre Ny GIV-elever. De fikk mulighet til å bli kjent på skolen flere av dem skal gå på til høsten og skape relasjoner.

Mini-folkehøgskole eller sommerleir:

- Avhengig av mye arbeid for å få elevene til tilbudet. Der planleggingen startet tidlig var det best resultat.
- Tilbudet på folkehøgskolen var veldig bra mht. aktiviteter, men litt lav påmelding.

- Meget inspirerende og givende samarbeid mellom folkehøgskolen og fylkeskommunen. Ettersom antall deltagere ble mye lavere enn antatt, måtte lærerne ta mye på sparket, noe de taklet på en utmerket måte.
- Samarbeidet med folkehøgskolen fungerte godt.

Uspesifiserte sommeraktiviteter:

- Flotte lærere med svært gode opplegg, mye energi og god relasjonskompetanse til ungdommene. Ungdommene var svært fornøyde og positive.
- Høy kvalitet på innholdet i tilbudet som ble gitt, både faglig og sosialt. Meget engasjerte, positive og dyktige lærere! Positiv mottagelse av tilbudene innad i fylkeskommunen og ute i skolen blant lærerne. God økonomi til å sette i gang tilbud.
- God undervisning i kombinasjon med spennende jobboppgaver for elevene.

Vi ser at prosjektledernes omtaler er meget positive. Gode lærere, godt samarbeid, motiverte og etter hvert også fornøyde elever, er gjennomgangstonen. Ikke minst er tiltak på de videregående skolene rettet mot at elevene skulle gjøre seg kjent med skolen i forkant, omtalt som verdifulle aktiviteter for ungdommene.

På det andre spørsmålet som er gjengitt ovenfor, er besvarelsene ofte knappere, men også her har vi svar fra samtlige prosjektledere. Nesten alle respondentene er inne på at det var få påmeldte til tiltaket, noe vi også kan se i flere av tekstene gjengitt ovenfor. En respondent vurderer dette i forhold til antallet Ny GIV-elever gjennom våren 2012, men flere forteller om tiltak som måtte avlyses fordi det var for få påmeldte. Følgende utsagn poengterer dette:

- Hovedutfordringen er å motivere elevene for deltakelse. De som deltar, gir gode tilbakemeldinger, men de aller fleste velger å ha ferie.

Fra to-tre fylker får vi høre at de som var påmeldt også måtte påminnes om tiltaket. Fra annet hold fortelles det at reiseavstanden ble et problem for enkelte påmeldte. Mange er imidlertid inne på markedsføring som avgjørende, og ser lav deltakelse som en følge av at dette har vært forsømt:

- Vi lyktes ikke med å få ungdomsskolene og de videregående skolene til å markedsføre sommertilbudet på en god nok måte. Vi mener derfor at vi fikk færre deltakere som følge av dette.

For dårlig informasjon til foreldre, sen avklaring av endelig tilbud, manglende engasjement fra lærerne som må stå for hovedrekrutteringen samt manglende interesse i lokalpressen, er årsaker en annen prosjektleder anfører.

Enkelte er inne på at med den dårlige oppslutningen blir også kostnadene høye i forhold til utbyttet, slik følgende utsagn forteller om:

- Det som ikke fungerer godt med tilbudene er samtidig en alvorlig innvending mot hele ordningen. Det er altfor få elever som melder seg på, selv med et betydelig rekrutteringstrykk. Tilbudene blir uforholdsmessig kostbare, da en må dimensjonere med flere deltakere enn det som dukker opp. På tross av disse ulempene, er det likevel stemning for å prøve ett år til med tidligere start på rekrutteringsarbeidet.

En annen ser kostnader i sammenheng med en uoverensstemmelse som finnes mellom tilbud og etterspørsel:

- Sommerjobb er det mest attraktive tilbudet, men er samtidig svært kostbart og blir derfor forbeholdt en liten gruppe.

Utover de mange utsagnene om lav deltakelse, er varigheten av tiltak et punkt på listen over hva en har lagt seg på minne: 10 dagers sommercamp kan være lenge å aktivisere en slik ungdomsgruppe, heter det i en av uttalelsene. Tilbakemeldinger fra bedrifter vitner også om vanskeligheter med å aktivisere noen av elevene, blir det poengtert. Fra et av fylkene heter det at aktivitetene ikke må bli for teoretiske, for å få til en høyere deltakelse, mens det fra et annet fylke rapporteres at de i ettertid er kommet til at de burde brukt mer tid på å gå i dybden på faglige problemstillinger. Helhet i forhold til målsetningen fremstår som et kvalitetskriterium i vurderingen av hva som var godt og mindre godt i gjennomføringen i ett av fylkene, og tilfeldigheter i tilbud sees som en hindring for å lykkes med dette. En av respondentene setter spørsmålsteget ved effekten av sommerjobb og læringsaktivitet rett etter skoleslutt i 10. klasse.

Når vi ser besvarelsene på de to spørsmålene i sammenheng, synes det som et hovedmoment i prosjektledernes resonnementer er at aktivitetene er svært vellykkede for de altfor få som deltar i dem.

7.3 Oppsummering

Vår lille undersøkelse blant prosjektledere på fylkesnivå, gjennomført mest mulig i tråd med hvordan NOVA har rapportert sin undersøkelse i 2011 (Sletten m.fl. 2011), tilsier at både minifolkehøyskole (eller sommerleir) og sommerjobb (eller arbeidstrening) har fått større utbredelse i 2012 i forhold til i 2011. Samtidig ser vi også at planer er endret i et større omfang enn det foregående året. Respondentene betegner i overveiende grad aktivitetene som svært vellykkede.

Mange av prosjektlederne viser til mer eller mindre systematiske evalueringer de har gjort, ikke minst blant deltagerne selv, når de fremhever tiltak som svært vellykkede. Et ankepunkt er den dårlige oppslutningen fra målgruppen, noe enkelte ser i sammenheng med sviktende markedsføring, men andre er inne på at det er vanskelig å motivere elevene til mer skole når sommerferien har begynt. Det er tankevekkende at sommerjobb omtales som det mange av ungdommene mest av alt ønsker seg, samtidig som dette fremstår som det mest kostbare arrangementet og derfor bare forbeholdt noen få.

Prosjektledernes omtaler av hva som fungerte godt, er omfangsrike, og det settes ord på en serie gevinster for deltagerne. Ikke minst gjelder dette arrangementer rettet mot at elever skal bli kjent med den videregående skolen hvor de skal begynne i Vg1. Igjen fremstår lav deltagelse som en hovedutfordring. Noen anfører sen avklaring med hensyn til endelig skoletilbud, som en hindring eller kompliserende element. En må derfor reise spørsmålet om tiltaket treffer de ungdommene som i størst grad kunne hatt nytte av det. Dette er også en kompleks problemstilling. Med en karakterbasert inntaksordning vil elever med svake prestasjoner på ingen måte stå først i køen som søkere til videregående opplæring der hvor det er flere søkere enn det er avsatt plasser.

8 Alle Ny GIV-elever – karakterer og fravær

I dette kapitlet vil vi analysere utviklingen i fravær og karakterer for alle Ny GIV-elever ved hjelp av registerdata mottatt fra IST.

Vi beskriver først kjennetegn ved alle Ny GIV elever. For å kunne si noe om karakter- eller fraværsutviklingen til Ny GIV-elever skiller seg fra den som gjelder for elever som ikke deltar i tiltaket, sammenligner vi utviklingen til Ny GIV elevene med en tilsvarende elevgruppe som ikke deltok i intensivopplæringen. Kriteriet vi benyttet for å identifisere elever til denne stratifiserte kontrollgruppen, var karakternivået ved 1. termin. Dette er beskrevet nærmere i kapittel 8.2.

I analysene av karakter- og fraværsutviklingen, benytter vi flernivå regresjonsmodeller i analyseverktøyet Stata. Ved å benytte flernivåmetoden fixed effects, tar vi hensyn til at elevene ikke tilhører et tilfeldig utvalg, men er gruppert i skoler. Med denne metoden kontrollerer vi for alle forhold som påvirker variasjonen i gjennomsnittsprestasjoner mellom skoler, og resultatene av analyser på individnivå blir mer presise.

I de følgende delkapitlene beskriver vi først ulike kjennetegn ved alle Ny GIV elevene, som kjønnsfordeling, karakternivå og fraværnivå. Deretter presenterer vi resultatene fra analyser av fraværs- og karakterutvikling til Ny GIV-elever sammenlignet med den vi finner hos en tilsvarende gruppe elever som ikke deltar i Ny GIV.

8.1 Kjennetegn ved alle Ny GIV-elevene

Vi mottok en datafil fra IST som inneholdt informasjon om fravær og karakterer etter 1. termin på 10. trinn, i tillegg til standpunktkarakterer og eksamenskarakterer for alle avgangselever fra grunnskolen våren 2012. Ved hjelp av dette registeret har vi identifisert alle elever som er registrert som Ny GIV-elever våren 2012, totalt 4866 elever. Hele registeret inneholder informasjon om 63131 elever. Det var en større andel gutter enn jenter som deltok i intensivopplæringen. Av de 4866 Ny GIV-elevene var 60,9 prosent gutter og 38,2 prosent jenter

Ifølge Kunnskapsdepartementet er Ny GIV-tiltaket beregnet på de ti prosent svakest presterende elevene (se kapittel 5). Som beskrevet i delkapittel 5.1.1 viser også flere av prosjektlederene til muntlige presiseringer fra departementet, der det fremgår at elever som har et karaktersnitt opp til 3,0 kan være aktuelle for Ny GIV.

NOVA rapporterte i 2011 at rekrutteringen av elever til Ny GIV så ut til å ha vært bredere enn intensjonen (Sletten m.fl. 2011). Ifølge deres analyser var det bare 40 prosent av Ny GIV-elevene som

hadde et karaktersnitt etter første termin⁴ som tilsvarte de ti prosent svakeste blant elever flest. Vi ønsket å undersøke om denne andelen hadde endret seg i 2012. Vi fant at karaktergjennomsnittet for de ti prosent svakeste elevene beregnet av hele elevpopulasjonen, lå på omtrent 2,6 etter første termin. Av de totalt 4866 registrerte Ny GIV-elevne i 2012, fant vi at 51,7 prosent hadde en gjennomsnittskarakter som var høyere enn 2,6. I elevkullet fra 2012 var det med andre ord omtrent 48 prosent av Ny GIV-elevne som hadde et karaktersnitt som tilsvarte de ti prosent svakeste elevene, en økning i andel på omtrent åtte prosentpoeng fra elevkullet i 2011.

Hvis vi legger et karaktersnitt på 3,0 til grunn, finner vi at 60,4 prosent av Ny GIV elevene ligger under dette karaktergjennomsnittet. Det er likevel en betydelig andel intensivelever (nesten 40 prosent) som har et relativt bra karaktergjennomsnitt på 3,0 eller bedre.

8.2 Beskrivelse av utvalg med kontrollelever

For å kunne si noe om utviklingen hos elevene som deltar i Ny GIV er positiv eller negativ, er det ikke tilstrekkelig bare å forholde seg til Ny GIV-elevne. Vi må inkludere en kontrollgruppe med elever som vi kan sammenligne med. Siden intensivelevne ikke er representative for hele elevpopulasjonen, vil det ikke være optimalt å sammenligne Ny GIV-elevne med resten av elevene på 10. trinn. Som beskrevet i kapittel 5.1, er karakterer etter 1. termin kombinert med mer uobserverbare faktorer som potensiale og motivasjon, benyttet som utvalgs-kriterium for deltakelse i Ny GIV. Vi har ingen beskrivelse av hva skolene har lagt i begrepene potensiale og motivasjon, og har heller ingen informasjon om dette for hele elevpopulasjonen. Gruppen med kontrollelever er derfor kun valgt ut på bakgrunn av karakternivå etter 1. termin.

Tabell 8.1 Karakterfordeling i prosent for alle Ny GIV-elever etter 1. termin på 10. trinn

N = 4866	Regning	Norsk Skriftlig	Norsk muntlig	Naturfag	RLE	Samfunnsfag	Engelsk skriftlig	Engelsk muntlig
1	12,9	,9	1,7	3,9	3,8	2,8	3,7	2,6
2	64,2	35,3	23,8	40,2	33,6	32,5	36,5	24,4
3	18,8	49,0	49,9	42,2	41,9	45,0	41,6	44,3
4	1,7	10,6	17,6	9,6	15,3	14,7	12,8	20,8
5	,3	1,0	2,3	1,1	2,1	2,1	2,0	3,6
6	,0	,1	,0	,0	,1		,1	,2
F (Fritatt fra vurdering)	,3	,5	,4	,1	,1	,1	,8	,6
IV (Ikke vurderingsgrunnlag)	,7	,9	1,8	1,3	1,4	1,1	1,0	2,0
D (ukjent)	,1	,1	,1	,1	,1	,1	,1	,1
Manglende registrering	,9	1,5	2,4	1,6	1,6	1,5	1,3	1,4

I tabell 8.1 ser vi at hovedtyngden av Ny GIV-elevne har karakterene 1 til 3 i de fleste fagene. Det er også noen elever med karakteren 4, spesielt i muntlige fag. Videre er det en liten andel av intensivelevne som av ulike årsaker er fritatt fra vurdering i ett eller flere fag. Fritak fra vurdering blir behandlet som manglende registrering i våre analyser.

⁴ I de åtte teoretiske fagene matematikk, norsk skriftlig og muntlig, engelsk skriftlig og muntlig, samfunnsfag, naturfag og RLE

Tabell 8.2 Karakterfordeling i prosent for ikke-Ny GIV-elever etter 1. termin på 10. trinn

N = 58301	Regning	Norsk skriftlig	Norsk muntlig	Naturfag	RLE	Samfunnsfag	Engelsk skriftlig	Engelsk muntlig
1	2,3	,4	,3	,9	,9	,6	1,0	,6
2	17,7	7,0	4,7	8,3	7,2	6,5	8,3	5,4
3	28,0	28,3	19,7	21,8	20,3	19,2	25,5	19,6
4	26,2	36,2	35,5	30,2	31,6	32,1	33,8	36,5
5	17,8	20,5	29,7	28,0	28,8	30,6	22,1	28,0
6	2,9	1,9	3,3	5,4	5,3	5,6	3,3	3,9
D	,1	,2	,2	,1	,2	,1	,2	,2
Fritatt fra vurdering (F)	1,7	1,8	1,6	1,3	1,4	1,2	2,0	1,7
Ikke vurderingsgrunnlag (IV)	,7	,9	1,2	1,0	1,2	1,0	1,0	1,2
Manglende registrering	2,4	2,9	3,7	2,8	3,1	2,8	2,8	2,8

Tabell 8.2 viser karakterfordelingen i resten av elevpopulasjonen. Vi ser at hovedtyngden av karakterer ligger på tre til fem. Som forventet har dette elevutvalget en litt annen karakterprofil enn Ny GIV-elevene. Vi valgte derfor å lage et uttrekk av disse elevene for å danne en kontrollgruppe med en karakterprofil som var likere Ny GIV-elevene. For samtidig å ivareta noe av variasjonen vi ser hos intensivelevne, plukket vi til kontrollgruppen ut elever som hadde karakteren fire eller svakere alle fag. Vi valgte også å ekskludere Ny GIV elever som hadde høyere karakterer enn 5 fra analysene, da disse elevene ikke var i målgruppen for tiltaket. Dette utgjorde imidlertid bare en liten andel elever i hvert fag (fra 0,3 prosent til 3,8 prosent, se tabell 8.1). Ny GIV-elevne og elevene som tilhørte kontrollgruppen fikk da en noe likere karakterprofil ved 1. termin, selv om kontrollgruppen fremdeles hadde høyere karaktersnitt (se tabell 8.3). Dette skyldes at en større andel elever har karakteren 4 i denne gruppen, samtidig som relativt flere elever har karakteren 3 enn 2. Dette tar vi høyde for i de videre analysene av karakterutviklingen hos Ny GIV-elever sammenlignet med ikke-Ny GIV-elever (se kapittel 8.2).

Tabell 8.3 Gjennomsnitt og standardavvik, utvalg

			Ny GIV-elever, N = 4277		Kontrollgruppe, ikke-Ny GIV-elever, N = 23649	
	Min	Max	Mean	Std. Dev.	Mean	Std. Dev.
Matematikk	1	4	2,09	0,61	2,73	0,80
Norsk hovedmål, skriftlig	1	4	2,70	0,65	3,14	0,68
Norsk muntlig	1	4	2,89	0,70	3,35	0,69
Gjennomsnitt fem fag	1	4	2,74	0,53	3,26	0,58

Note. *Gjennomsnitt fem fag* er gjennomsnittskarakter for fagene: naturfag, RLE, samfunnsfag, engelsk skriftlig, engelsk muntlig

Utvalget som er beskrevet i tabell 8.3 er benyttet som grunnlag for analysene av karakter- og fraværsutvikling i dette kapitlet. Der vi har analysert karakterutviklingen til elevene har vi imidlertid silt utvalget ytterligere for at elevutvalget skal være likest mulig, det vil si at elevene som deltar i Ny GIV og elever som ikke deltar har likest mulig karakternivå etter 1. termin. Vi har beskrevet dette nærmere i de enkelte delkapitlene som omhandler disse analysene.

8.3 Økt fravær for Ny GIV-elever?

Elevenes fravær rapporteres i både dager og timer. Timefraværet blir ikke omgjort til dager. En elev kan derfor ha et høyt timefravær, samtidig som eleven har et lavt antall fraværsdager. Fraværet som registreres i dataregisteret akkumuleres etter hver termin, noe som betyr at etter 2. termin ved 10. trinn vil alt fravær i løpet av ungdomstrinnet være registrert. Det finnes ingen informasjon som spesifikt sier noe om fraværet pr. termin. Vi fikk derfor overført fraværsinformasjon etter 1. termin tidlig på våren 2012, og deretter akkumulert fravær 2. termin rett før sommeren 2012. På den måten var det mulig å ta vare på fraværsinformasjonen som var registrert til jul 2011.

Analysen av fraværsinformasjonen viser at denne har noe variabel kvalitet. Blant annet viste beregning av endring i fravær fra 1. til 2. termin, at vel 1500 elever hadde negativt fravær siste halvår. For omtrent 1000 elever var det negative fraværet lavt, dvs. mindre enn to dager. Dette kan skyldes feilregistreringer, men også at det er mulig å søke om fjerning av inntil ti fraværsdager dersom eleven har en gyldig grunn. For eksempel kan innvilget permisjon etter søknad eller legeerklæring være gyldige årsaker til fravær. Dette er det forholdsvis vanlig å søke om i siste halvdel av skoleåret. Fra Utdanningsdirektoratet har vi dessuten fått opplyst at praksis på skolenivå varierer med hensyn til å trekke fra de dagene som elevene kan søke fravær for i fraværsregisteret. Ved enkelte skoler er antallet dager en elev har søkt og fått godkjent fritak for, registrert i det sentrale registeret. Andre skoler har imidlertid ikke praktisert dette. Fraværsporingen er med andre ord ikke konsistent, men vi har ikke grunn til å tro at det finnes noen systematiske skjevheter i fraværsregistreringen for elever avhengig av om de har vært med i Ny GIV eller ikke.

Videre fant vi at 21 elever hadde høyere fravær enn det som er mulig ut fra antall dager i vårsemesteret. Ett skoleår er beregnet til ca. 185 dager, maksimum antall dager fravær for vårsemesteret er derfor ca. 95 dager. Tre av de elevene som har negativt fravær har også mer fravær enn 95 dager i løpet av vårsemesteret. Da vi beregnet fraværsutviklingen fra 1. til 2. termin, korrigerer vi derfor disse ekstremverdiene til ± 95 dager. Selv om dette er absurde verdier, angår det ikke mange elever.

Siden vi ikke har grunn til å tro at det er systematiske forskjeller mellom Ny GIV elever og elever som ikke deltar i intensivopplæringen på hvordan fravær registreres, valgte vi på tross av disse svakhetene å analysere fraværsutviklingen for Ny GIV-elevne. Likevel bør resultatene fra analysene tolkes med forsiktighet, da unøyaktigheter i datagrunnlaget vil kunne påvirke resultatene.

Siden fravær i timer og dager beskriver ulike typer fravær, kan også disse verdiene ha noe ulike årsaker. Elevere som vegrer seg mot ett bestemt fag, kan gjerne skulke timene med dette faget og dermed få et høyt timefravær. Man kan kanskje tenke seg at timefraværet kan bli mer påvirket av Ny GIV-tiltaket enn fraværet som er registrert i hele dager. Regresjonsanalyser der vi så på fraværsutviklingen for timer og dager hver for seg, viste imidlertid det samme utviklingsmønsteret for disse to verdiene. Vi valgte derfor å slå sammen disse til et totalt antall dager (med desimaler), og bare presentere resultatet fra disse analysene i tabellene nedenfor.

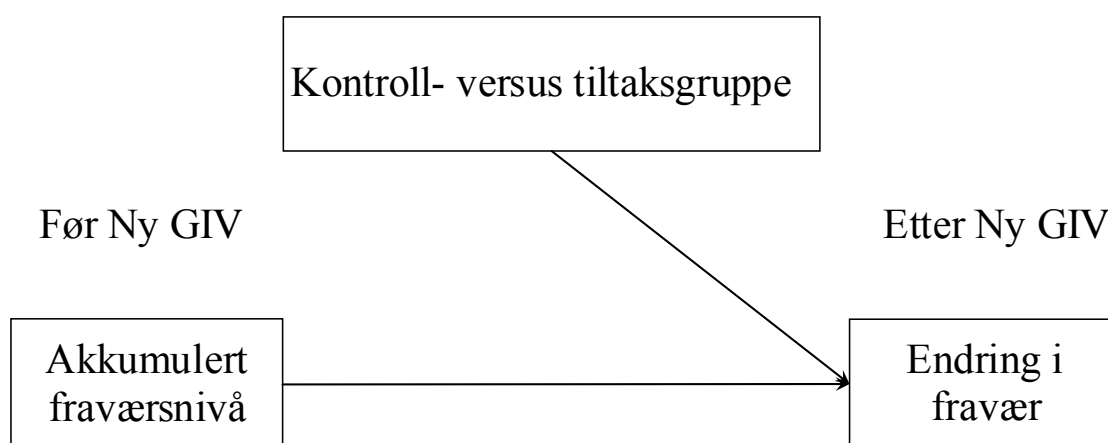
Tabell 8.4 Oversikt over akkumulert fravær etter 1. termin og 2. termin på 10. trinn fordelt etter Ny GIV og ikke-Ny GIV-elever

	Akkumulert fravær 1. termin					Akkumulert fravær, 2. termin				
	Ant. elever	Gjennsnitt, dager	Std-avvik	Min	Maks	Ant. elever	Gjennsnitt, dager	Std-avvik	Min	Maks
Ikke-Ny GIV	23188	9,96	13,78	0	216,33	23514	16,87	18,78	0	283,33
Ny GIV	4177	13,98	17,89	0	200,00	4255	23,01	23,95	0	188,00
Total	27365	10,57	14,56	0	216,33	27769	17,81	19,79	0	283,33

Antallet elever i tabell 8.4 varierer fra 1. termin til 2. termin, både blant Ny GIV og ikke-Ny GIV-elever. Årsaken til dette skyldes sannsynligvis både at elever flytter og uregelmessigheter i registeret.

Gjennomsnittlig akkumulert fravær 1. termin var noe høyere for Ny GIV-elevene sammenlignet med ikke-Ny GIV-elevene (Ny GIV-elever = 13,98 dager, ikke-Ny GIV-elever = 9,96 dager; Se tabell 8.4). For Ny GIV-elever fant vi også betydelig høyere standardavvik (Ny GIV-elever = 17,89 dager, ikke-Ny GIV-elever = 13,78 dager), noe som tilsier at det var større variasjon i fraværet blant elever som deltok i Ny GIV i forhold til elever som ikke deltok. Dette kan tyde på at Ny GIV-elevene er forholdsvis ulike ikke-Ny GIV-elevene i dette utvalget. Videre ser vi av tabell 8.4 at økningen i fraværet hos Ny GIV-elever kan se ut til å være større enn hos ikke-Ny GIV-elever. Det er sannsynlig at en elev med høyt fravær ved 1. termin også vil ha mer fravær i løpet av 2. termin. Siden Ny GIV-elevene hadde høyere fravær i utgangspunktet, kan vi derfor ikke uten videre si om forskjellen i gjennomsnittlig fraværsutvikling er statistisk signifikant. Dette testet vi ved hjelp av en flernivå regresjonsmodell (se figur 8.1), der vi kontrollerer for fraværnivået etter 1. termin.

Figur 8.1 Regresjonsmodell

I denne modellen er endring i fravær fra 1. til 2. termin definert som avhengig variabel, mens fraværnivået etter 1. termin er uavhengig variabel. Hvorvidt eleven deltok i Ny GIV tiltaket eller ikke ble lagt inn i modellen som dikotom variabel. Denne variabelen har verdien 1 dersom elevene deltar i Ny GIV-tiltaket, og verdien 0 dersom elevene ikke deltar. Elever som ikke deltar i intensivopplæringen blir dermed referansegruppen som resultatet tolkes i forhold til. Tolkningen av resultatene er beskrevet nærmere ved hver tabell og figur nedenfor.

I tabell 8.5 ser vi at hovedtendensen er at fraværet øker for alle elever i løpet av vårsemesteret ($B = 0,258$). Videre indikerer resultatene at det er en signifikant større økning i fravær hos Ny GIV-elever sammenlignet med ikke-Ny GIV-elever ($B = 1,666$).

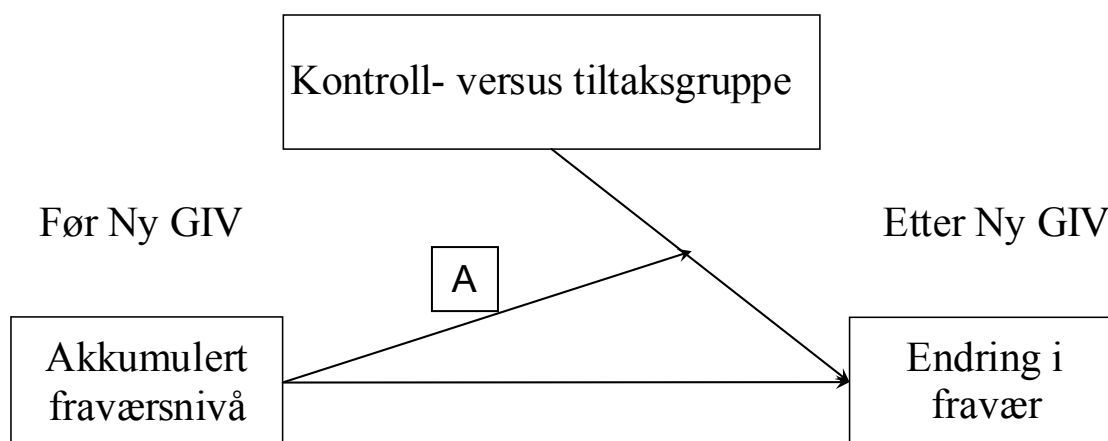
Tabell 8.5 Fraværsutvikling hos Ny GIV elever

	Fravær	
	B	SeB
Fraværsutvikling	0,258***	0,005
Ny GIV (ref. ikke-Ny GIV)	1,666***	0,158
Konstant	4,282***	0,075
Antall elever	27 357	
Antall skoler	938,000	
Forklart varians, samlet	0,032	
Forklart varians innen skoler	0,108	
Forklart varians mellom skoler	0,000	
Rho	0,413	

Note: *** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$; rho = ICC = intraklassekorrelasjons-koeffisient; B = ustandardisert nettoeffekt; SeB = standardfeilen til B

Vi kan imidlertid tenke oss at Ny GIV-tiltaket kan påvirke elevers fraværsutvikling ulikt avhengig av hvor mye fravær de har etter 1. termin. For å undersøke dette utvidet vi regresjonsmodellen til en moderatormodell (se figur 8.2)

Figur 8.2 Moderatormodell - Hvordan påvirker fraværnivået etter 1. termin fraværsutviklingen hos Ny GIV-elever?

Vi inkluderte et samspillsledd mellom deltagelse i Ny GIV-tiltaket og fravær etter 1. termin i regresjonsmodellen, representert ved linje A i figur 8.2. Dette samspillsleddet kan påvirke sammenhengen mellom Ny GIV-tiltaket og observert fraværsendring. Ved hjelp av denne moderatormodellen er det med andre ord mulig å undersøke om elevenes fraværnivå etter 1. termin har betydning for fraværsutviklingen hos Ny GIV-elever.

Tabell 8.6 Moderatormodell - Hvordan påvirker fraværnivået etter 1. termin fraværutviklingen hos Ny GIV-elever?

	Fravær	
	B	SeB
Fraværutvikling	0,263***	0,005
Ny GIV (ref. ikke-Ny GIV)	1,966***	0,198
Samspillsledd (Ny GIV * Fravær 1. termin)	-0,022**	0,009
Konstant	4,223***	0,078
Antall elever	27 357	
Antall skoler	938	
Forklart varians, samlet		0,032
Forklart varians innen skoler		0,109
Forklart varians mellom skoler		0,000
Rho		0,413

Note: *** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$; rho = ICC = intraklassekorrelasjons-koeffisient; B = ustandardisert nettoeffekt; SeB = standardfeilen til B

Tabell 8.6 viser at det er en svak negativ sammenheng ($B = -0,022$) mellom fraværnivået i utgangspunktet og fraværutviklingen i løpet av 2. termin. Med dette menes at Ny GIV-elever med høyt fravær etter 1. termin, vil få et noe lavere fravær etter 2. termin sammenlignet med ikke-Ny GIV-elever som har samme utgangspunkt. Det er imidlertid verdt å merke seg at selv om denne negative sammenheng er signifikant, så er effektstørrelsen liten ($B = -0,022$). Det kan derfor diskuteres om denne effekten vil ha noen merkbar positiv betydning i skolehverdagen.

Vi ser fra kartleggingen av utvalget i tabell 8.3 at Ny GIV-elevne har et noe svakere karaktergjennomsnitt enn elevene som ikke er med i Ny GIV. Det kan tenkes at karakternivået også er med på å påvirke fraværutviklingen. Vi har derfor beregnet en gjennomsnittskarakter etter 1. termin for de åtte fagene som framgår av tabell 8.1, og kontrollerer for dette karaktersnittet i moderatormodellen som er beskrevet over. Det er videre mulig at fraværutviklingen er ulik for jenter og gutter. For å undersøke dette inkluderer vi i tillegg kjønn i modellen. Resultatene fra denne utvidede modellen er presentert i tabell 8.7.

Tabell 8.7 Moderatormodell – Hvordan påvirker fraværnivået etter 1. termin fraværutviklingen hos Ny GIV-elever? (Kontrollert for kjønn og karaktersnitt 1. termin)

	Fravær	
	B	SeB
Fraværutvikling	0,239***	0,005
Ny GIV (ref. ikke-Ny GIV)	0,638***	0,205
Samspillsledd (Ny GIV*fravær 1. termin)	-0,015	0,009
Karaktersnitt 8 fag	-2,425***	0,108
Jente (ref. gutt)	1,532***	0,110
Konstant	11,439***	0,350
Antall elever	27	357
Antall skoler	938	
Forklart varians, samlet		0,048
Forklart varians innen skoler		0,129
Forklart varians mellom skoler		0,001
Rho		0,412

Note: *** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$; rho = ICC = intraklassekorrelasjons-koeffisient; B = ustandardisert nettoeffekt; SeB = standardfeilen til B

Tabell 8.7 viser at når vi kontrollerer for karakterer og kjønn har fraværnivået etter 1. termin ikke lenger noen signifikant betydning for fraværutviklingen hos intensivelever. Resultatet fra totalmodellen tyder på at intensivelever fremdeles har signifikant mer fravær enn elever som ikke er med i Ny GIV. Den negative fraværutviklingen for intensivelevne blir imidlertid noe svakere når vi kontrollerer for karakterer og kjønn (B = 0,638 vs. B = 1,966; se tabell 8.7 og 8.6). Videre tyder resultatene i tabell 8.7 på at svakere karakterer gir økt fravær (B = -2,425) og at jenter har mer fravær enn gutter (B = 1,532), alt annet likt.

8.4 Bedre karakterer for de svakeste elevene i Ny GIV

Det gis intensivopplæring i regning samt lesing og skriving. Vi vil derfor undersøke om karakterene i fagene matematikk og norsk blir påvirket av deltagelse i Ny GIV. Som det fremgår av kapittel 5, kan det brukes timer fra andre skolefag til Ny GIV-opplæring, dette kan være fag som samfunnsfag og RLE. Det at elever som får Ny GIV-opplæring samtidig mister timer i andre fag, kan tenkes å påvirke karakterene i disse fagene negativt. Samtidig er det mulig at en bedring i lese- og skriveferdigheter også fører til en bedring i karakterene i andre fag. I tillegg til karakterer i norsk og matematikk, beregnet vi derfor en gjennomsnittskarakter i fagene samfunnsfag, RLE, engelsk skriftlig, engelsk muntlig og naturfag. Dette karaktersnittet har vi beregnet både ut fra 1. termin karakterene og standpunkt-karakterene. Med standpunkt-karakter menes avgangskarakterene som elevene får før sommeren på 10. trinn. Dersom eleven manglet karakter i mer enn ett av fagene, ble samle-karakteren definert som manglende verdi.

Standpunkt-karakterer vil kunne være påvirket av lærerens forhold til elevene, og ikke nødvendigvis være objektive mål på elevenes ferdigheter. Dersom en elev deltar i Ny GIV, kan det også tenkes at læreren ubevisst «premierer» dette ved å gi bedre karakterer. Vi har derfor også valgt å inkludere eksamens-karakterer når vi analyserer elevenes karakterutvikling. Eksamens-karakterer som mål på elevens ferdigheter kan imidlertid også ha noen ulemper. Det er mulig at elever som deltar i Ny GIV, og som er svaktpresterende, også har et anstrengt forhold til fenomenet eksamener. I løpet av noen timer skal de vise hva de kan, og dette kan for elever som strever, oppleves som truende og vanskelig. Derfor, selv om sensor i utgangspunktet kan være mer objektiv enn en elevs lærer, er det ikke sikkert at eleven klarer å vise sitt virkelige kunnskapsnivå i eksamens-situasjonen.

Ved å sammenligne karakterene etter 1. termin med standpunktkarakterene, fikk vi en indikasjon på hvordan utviklingen til intensivelevne har vært det siste halvåret på 10. trinn i forhold til elever som ikke har deltatt i Ny GIV. Vi benyttet her tilsvarende regresjonsmodeller som i figur 8.1 og 8.2, og erstattet fravær med karakter. I disse modellene benyttes ikke endringsskårer, men karakternivået ved standpunkt som avhengig variabel. Karakternivået etter 1. termin og den dikotome variabelen som viser om eleven deltok i Ny GIV, er definert som uavhengige variabler. Vi undersøkte også Ny GIV elevens eksamensresultater i eksamensfagene norsk og matematikk. Ved å definere eksamenskarakteren som avhengig variabel og karakternivået i tilsvarende fag etter 1. termin samt deltakelse i Ny GIV som uavhengige variabler, kunne vi se om intensivelevnes eksamensresultater skilte seg fra elever som ikke deltok i Ny GIV, kontrollert for karakternivået etter 1. termin.

Ut fra kartleggingen av utvalget i tabell 8.3 ser vi at gjennomsnittskarakteren for Ny GIV-elever er noe lavere enn for ikke-Ny GIV-elever. Dette skyldes i hovedsak at en stor andel av elevene i kontrollgruppen har karakteren 4, mens denne andelen er lavere hos Ny GIV-elever. Ny GIV var i utgangspunktet ment for elever som hadde svake karakterer, og vi har derfor valgt bare å inkludere elever som har karakterene 1 til 3 etter 1. termin i de ulike fagene. Denne seleksjonen omfatter både intensivelevne og elevene i kontrollgruppen. Disse elevene er filtrert ut i analysene av hvert enkelt fag. Eksempelvis vil en elev med karakteren 3 i matematikk og 4 i norsk hovedmål, skriftlig være inkludert i analysene av karakterutviklingen i matematikk, men ikke i norsk hovedmål, skriftlig. Denne begrensningen gjelder både Ny GIV-elever og ikke-Ny GIV-elever, og tabell 8.8 gir en beskrivelse av det nye utvalget.

Tabell 8.8 Oversikt over gjennomsnitt og standardavvik i utvalget for hvert fag

	Ny GIV-elever			Ikke-Ny GIV-elever				
	Min	Max	N	Mean	Std. Dev.	N	Mean	Std. Dev.
Matematikk	1	3	4206	2,06	0,57	19456	2,45	0,60
Norsk hovedmål, skriftlig	1	3	3861	2,57	0,52	16507	2,77	0,45
Norsk muntlig	1	3	3502	2,64	0,52	12658	2,79	0,44
Gjennomsnitt fem fag	1	3	3209	2,51	0,38	8235	2,60	0,40

Note. *Gjennomsnitt fem fag* er gjennomsnittskarakter for fagene: naturfag, RLE, samfunnsfag, engelsk skriftlig, engelsk muntlig

Tabell 8.8 viser at karaktergjennomsnittet og standardavviket er likere for Ny GIV-elever og elever som ikke er med i Ny GIV, sammenlignet med utvalget som også inkluderte karakteren 4 (se tabell 8.3). I de videre analysene valgte vi derfor å filtrere ut elevene som fikk 4 i det faget vi undersøker ⁵.

I de videre delkapitlene vil vi beskrive resultatene fra de ulike regresjonsmodellene der vi sammenligner karakterutviklingen i de to elevgruppene; elever som deltar i Ny GIV og elever som ikke deltar.

8.4.1 Karakterutvikling, standpunktkarakterer

Ved å kjøre enkle regresjonsmodeller der standpunktkarakter er avhengig variabel, mens 1. termin-karakter og Ny GIV er uavhengige variabler (se figur 8.1), finner vi at begge elevgruppene forbedrer seg fra 1. termin til standpunkt (se tabell 8.9, $B = 0,779 - 0,953$). Imidlertid tyder resultatene av analysene på at Ny GIV-elevne forbedrer seg mindre enn ikke-Ny GIV-elevne ($B = -0,046 - -0,209$). Alt i alt kan det derfor se ut som om Ny GIV-elever har en svakere karakterutvikling sammenlignet med elever som ikke deltar i intensivopplæringen.

⁵ Vi har gjennomført de samme analysene hvor vi også inkluderer elever med karakteren 4, og får tilsvarende resultater som presentert i dette kapitlet. Vi har likevel valgt å beholde seleksjonen av elever som har karakteren tre eller svakere, da dette utvalget gir en kontrollgruppe som er likere intensivelevne.

Tabell 8.9 Hovedeffekter av Ny GIV på karakterutvikling

	Matematikk		Norsk hovedmål, skriftlig		Norsk muntlig		Gjennomsnittskarakter, 5 fag	
	B	SeB	B	SeB	B	SeB	B	SeB
Karakterutvikling	0,779***	0,006	0,741***	0,008	0,722***	0,011	0,953***	0,008
Ny GIV (ref. ikke-Ny GIV)	-0,103***	0,010	-0,125***	0,010	-0,209***	0,013	-0,046***	0,008
Konstant	0,669***	0,015	0,925***	0,023	1,078***	0,031	0,270***	0,023
Antall elever	23 438		20 189		15 952		11 225	
Antall skoler	956		946		907		892	
Forklart varians, samlet	0,464		0,321		0,240		0,547	
Forklart varians innen skoler	0,470		0,320		0,250		0,558	
Forklart varians mellom skoler	0,425		0,353		0,166		0,438	
Rho	0,176		0,176		0,196		0,239	

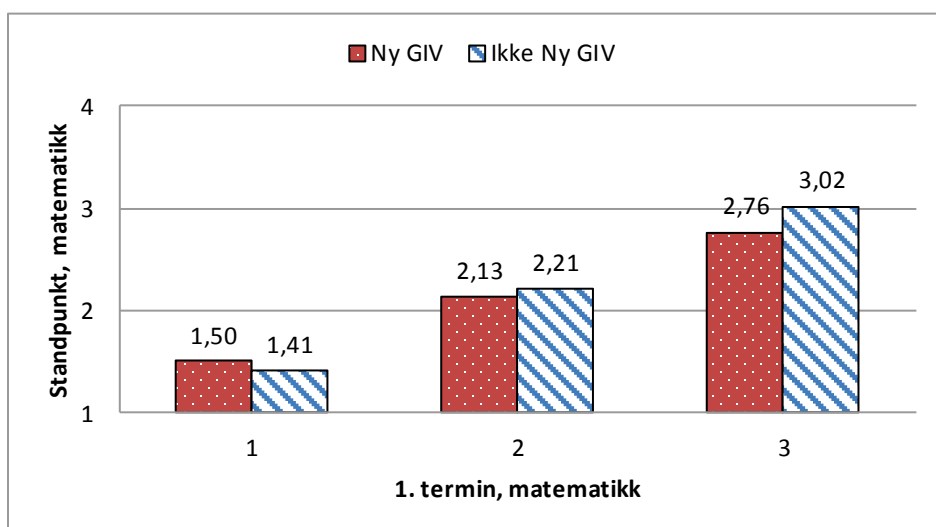
Note: *** p<0.01, ** p<0.05; rho = ICC = intraklassekorrelasjons-koeffisient; B = standardisert nettoeffekt; SeB = standardfeilen til B

Resultatene i tabell 8.9 viser at karakteren elevene får etter 1. termin forklarer mellom 24 prosent og 54,7 prosent av variasjonen i standpunkt-karakteren. Norsk muntlig er det faget der 1. terminkarakteren forklarer minst, bare 24 prosent av variasjonen i standpunkt-karakteren.

Det kan tenkes at karakternivået etter 1. termin kan påvirke karakterutviklingen for Ny GIV-elever ulikt. For å undersøke dette har vi analysert en moderatormodell (tilsvarende som i figur 8.2) der vi inkluderer et samspillsledd (karakternivå 1. termin * deltagelse i Ny GIV) i analysene. Dette gjør det mulig å finne ut om Ny GIV elever har ulik karakterutvikling avhengig av karakteren de hadde etter 1. termin.

Resultatene fra disse analysene gir et noe mer nyansert bilde. I de fleste fagene er det signifikante forskjeller på karakterutviklingen hos Ny GIV-elever avhengig av 1. terminkarakteren. Alt i alt tyder resultatene på at de intensivelevne som har dårligst karakter i utgangspunktet også er de som har best karakterutvikling sammenlignet med elever som ikke deltar i intensivopplæringen. Denne positive trenden snur imidlertid for intensivelever med noe bedre karakterer. Intensivelever med karakteren tre etter første termin ser ut til å ha en dårligere karakterutvikling enn elever som ikke deltar i NY GIV. . Ved bare å se på hovedmodellen, blir den positive utviklingen for de svakeste Ny GIV-elevne «absorbert» av den negative utviklingen for de faglig sterkere intensivelevne. De positive resultatene for de svakeste elevene blir derfor ikke synlige når vi ser på utviklingen for alle karakternivåene under ett. Karakterutviklingen for elever fordelt etter karakter fra 1. termin presenteres for hvert fag i figurene som følger. I disse figurene vises karakter etter første termin på den vannrette akse, mens karakter til standpunkt vises på den loddrette akse. Eksempelvis viser figur 8.3 at intensivelever som fikk karakteren 1 i matematikk etter 1. termin, i *gjennomsnitt* gikk opp 0,5 karakterpoeng til standpunkt.

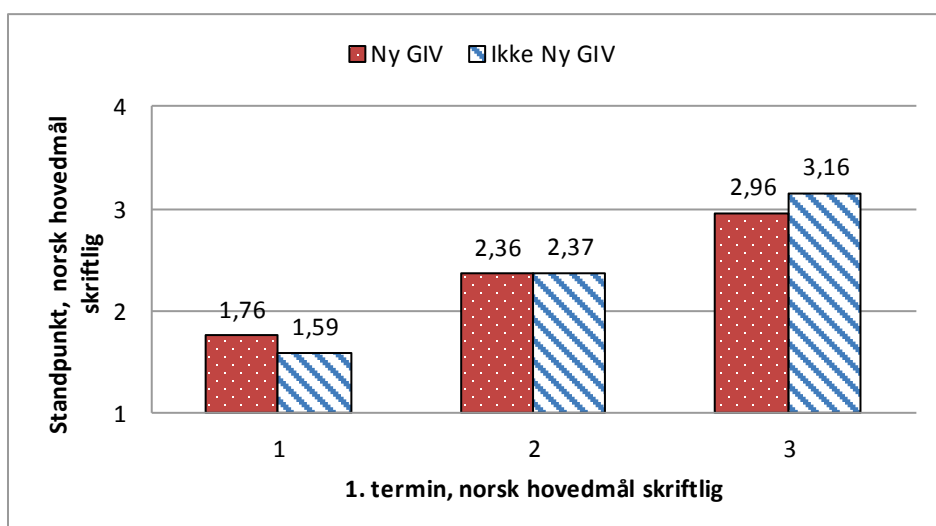
Figur 8.3 Karakterutvikling i matematikk for Ny GIV og ikke-Ny GIV-elever

Note: Elever = 23438; Skoler = 956; Ny GIV: $B = 0,269$, $p < 0,01$; Samspillseffekt NyGIV*karakter 1. termin $B = -0,175$, $p < 0,01$

I faget matematikk, har intensivelever med karakteren 1 etter 1. termin en signifikant bedre karakterutvikling sammenlignet med elever som ikke deltar i Ny GIV. (se figur 8.3). Hvis man antar at elever som forbedrer seg går opp 1 karakter, kan vi ut fra tallene i figur 8.3 si at 50 prosent av Ny GIV-elever som fikk karakteren 1 etter 1. termin, får karakteren 2 til standpunkt. Tilsvarende vil 41 prosent av elevene som ikke deltok i Ny GIV oppnå karakteren 2 ved standpunkt. Denne positive utviklingen til fordel for intensivelevne forsvinner for elever med karakteren 2, mens den blir negativ for intensivelever med karakteren 3 etter 1. termin.

Figur 8.4 Karakterutvikling i norsk hovedmål, skriftlig for Ny GIV og ikke-Ny GIV-elever

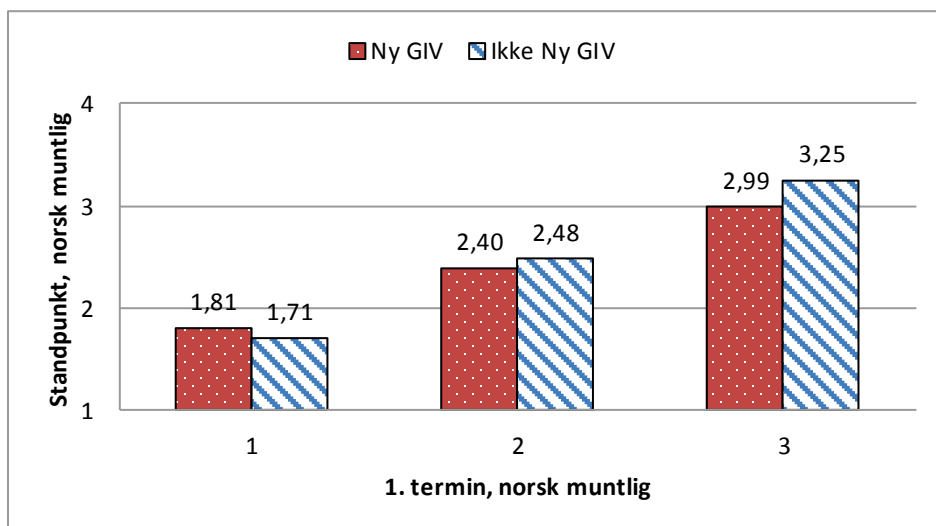

Note: Elever = 20189; Skoler = 946; Ny GIV: $B = 0,348$, $p < 0,01$; Samspillseffekt NyGIV*karakter 1. termin $B = -0,181$, $p < 0,01$

Tilsvarende positiv utvikling for intensivelever ser vi også i norsk hovedmål, skriftlig, der elever med karakteren 1 etter 1. termin gjør det vesentlig bedre når de deltar i intensivopplæring i regi av Ny GIV sammenlignet med elever som ikke deltar (se figur 8.4). 76 prosent av Ny GIV-elevne med karakteren 1 etter 1. termin, vil få karakteren 2 ved standpunkt. Tilsvarende vil 59 prosent av ikke-Ny GIV-elevne oppnå det samme. Også her ser det ut til å være ett «snupunkt» ved karakteren 2, der

deltagelse i Ny GIV ikke ser ut til å påvirke karakterutviklingen positivt. Videre indikerer resultatene at karakterutviklingen er negativ for intensivelever med karakteren 3 etter 1. termin, sammenlignet med elever som ikke deltar i Ny GIV.

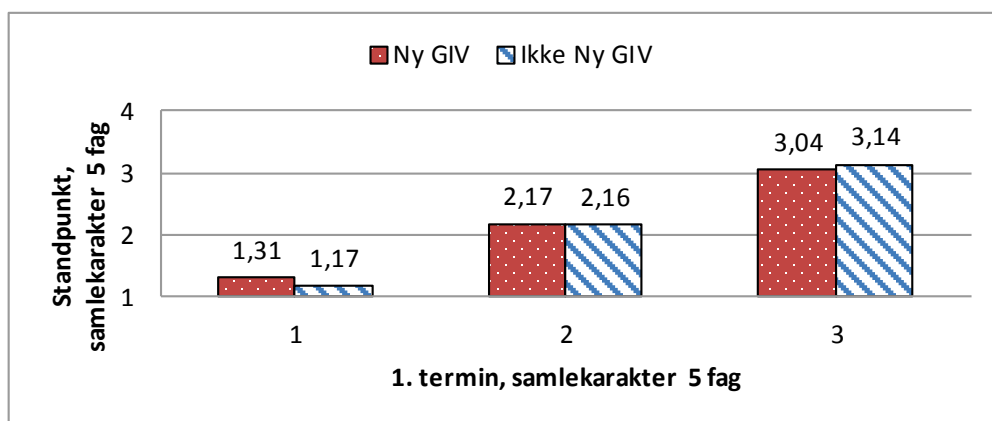
Figur 8.5 Karakterutvikling i norsk muntlig for Ny GIV og ikke-Ny GIV-elever

Note: Elever = 15952; Skoler = 907; Ny GIV: $B = 0,282$, $p < 0,01$; Samspillseffekt NyGIV*karakter 1. termin $B = -0,183$, $p < 0,01$

Vi finner tilsvarende bilde i norsk muntlig; det er fremdeles bare de aller svakeste intensivelevne som har en positiv karakterutvikling sammenlignet med elever som ikke deltar i Ny GIV. (se figur 8.5). 81 prosent av intensivelevne som har karakteren 1 etter 1. termin, vil oppnå karakteren 2 til standpunkt, mens 71 prosent av elevene med tilsvarende karaktergrunnlag som ikke deltar i Ny Giv oppnår det samme.

Figur 8.6 Karakterutvikling i fem fag (gjennomsnittskarakter) fordelt etter Ny GIV og ikke-Ny GIV-elever

Note: Elever = 11225; Skoler = 892; Ny GIV: $B = 0,254$, $p < 0,01$; Samspillseffekt NyGIV*karakter 1. termin $B = -0,118$, $p < 0,01$

Mens alle elevene viste en fremgang i fagene matematikk og norsk fra 1. termin til standpunkt, er denne tendensen svakere når vi analyserer gjennomsnittskarakteren for de fem fagene samfunnsfag, RLE, naturfag, engelsk skriftlig og engelsk muntlig. Men vi ser også her at det er kun intensivelever med karakteren 1 som har en mer positiv karakterutvikling enn elever som ikke deltar i Ny GIV.. I disse fem teoretiske fagene kan en tenke seg at forbedrede lese- og skriveferdigheter «smitter over» og

bedrer karakteren. Denne positive smitteeffekten finner vi imidlertid ikke hos elever med karakteren 2 eller bedre etter 1. termin.

Det kan også tenkes at andre forhold påvirker karakterutviklingen til elever, uavhengig av om de deltar i Ny GIV. Vi har derfor utvidet regresjonsmodellen, og kontrollert for kjønn og fraværsinformasjon, som var de bakgrunnsvariablene vi hadde tilgang til. Det er trolig også andre forhold, som for eksempel foreldrenes utdanningsnivå og arbeidsforhold som påvirker resultatene, men denne informasjonen har vi ikke tilgang til på det nåværende tidspunkt.

I tabell 8.10 vises karakterutviklingen for Ny GIV-elever kontrollert for kjønn, fravær 1. termin og samspillet mellom 1. terminkarakterer og Ny GIV. Resultatet viser at det tidligere mønsteret opprettholdes; Det er fremdeles bare de svakest presterende intensivelevne som har en positiv karakterutvikling, mens intensivelevne med karakteren 2 eller bedre etter 1. termin ikke oppnår dette.

Forskjell i karakterutvikling mellom intensivelever og elever som ikke mottar Ny GIV fordelt på karakternivå etter 1. termin beregnes ved hjelp av følgende formel: $B_{\text{Ny GIV}} + (B_{\text{samspill}} * \text{karakter 1. termin})$. Hvis vi ser på resultatene i tabell 8.10 og bruker faget *norsk hovedmål, skriftlig* som eksempel, får vi følgende: $0,375 + (-0,191 * \text{karakter 1. termin})$. Ved å sette inn ulike karakterer i denne formelen finner man forskjellen i karakterutvikling mellom de to elevgruppene. Dette kan konkretiseres i et eksempel: For intensivelever med karakteren 1 i norsk skriftlig etter 1. termin får vi følgende regnestykke: $0,375 + (-0,191 * 1) = 0,184$. Dette betyr at intensivelever med karakteren 1 i norsk hovedmål, skriftlig vil bli løftet i gjennomsnitt 0,184 karakterpoeng høyere ved standpunkt enn elever som ikke har deltatt i Ny GIV. Men allerede ved karakteren 2 snur denne positive tendensen for intensivelevne. Vi ser da at Ny GIV-elever oppnår omtrent samme karakterresultat (0,007 karakterpoeng høyere) som elever som ikke deltar i intensivopplæringen.

Alt i alt kan resultatene tyde på at også når man kontrollerer for kjønn og fravær 1. termin, er det bare de svakest presterende intensivelevne, det vil si elever med karakteren 1 etter 1. termin, som har en mer positiv karakterutvikling enn tilsvarende elever som ikke deltar i Ny GIV innenfor det tidsrommet vi her ser på.

Videre indikerer resultatene at jentene stort sett gjør det bedre i alle fag bortsett fra i matematikk, alt annet likt. I matematikk er tendensen for jenter negativ ($B = -0,041$).

Tabell 8.10 Moderatormodell – Hvordan påvirker karakternivået etter 1. termin karakterutviklingen for intensivelevne? (Kontrollert for kjønn og fravær 1. termin)

	Matematikk		Norsk hovedmål, skriftlig		Norsk muntlig		Gjennomsnittskarakter fem fag	
	B	SeB	B	SeB	B	SeB	B	SeB
Karakterutvikling	0,799***	0,006	0,758***	0,009	0,746***	0,013	0,975***	0,010
NyGIV (ref. ikke-Ny GIV)	0,289***	0,035	0,375***	0,050	0,284***	0,065	0,244***	0,050
Samspill, 1.termin karakter * Ny GIV	-0,182***	0,016	-0,191***	0,019	-0,180***	0,024	-0,113***	0,019
Jente (ref. gutt)	-0,041***	0,007	0,159***	0,008	0,116***	0,010	0,016**	0,007
Fravær 1. termin	-0,003***	0,000	-0,002***	0,000	-0,005***	0,000	-0,001***	0,000
Konstant	0,669***	0,017	0,850***	0,027	1,024***	0,037	0,218***	0,027
Antall elever	22 979		19 788		15 619		11 008	
Antall skoler	929		917		882		871	
Forklart varians, samlet	0,471		0,336		0,251		0,549	
Forklart varians innen skoler	0,478		0,338		0,265		0,560	
Forklart varians mellom skoler	0,424		0,361		0,181		0,438	
Rho	0,176		0,176		0,195		0,240	

Note: *** p<0.01, ** p<0.05; rho = ICC = intraklassekorrelasjons-koeffisient; B = ustandardisert nettoeffekt; SeB = standardfeilen til B

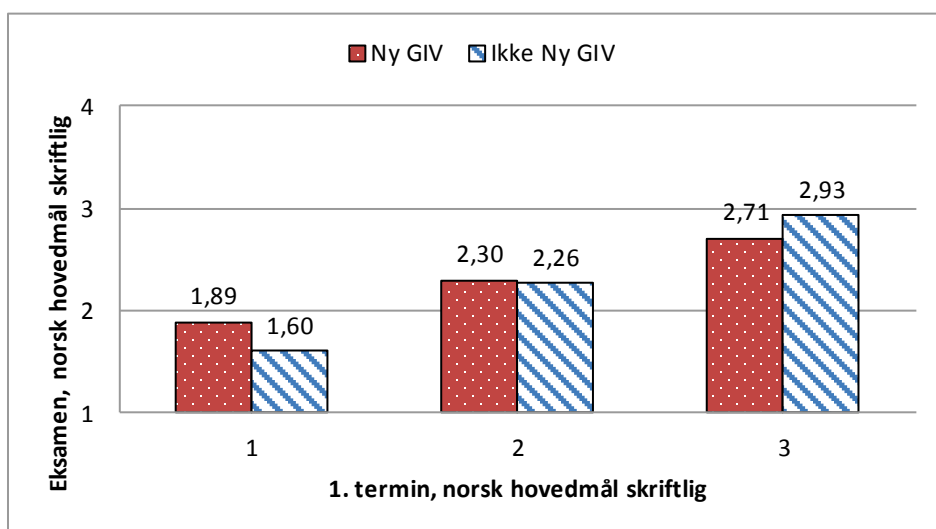
8.4.2 Karakterutvikling, eksamenskarakterer

Vi undersøkte også karakterutviklingen fra 1. termin til eksamen. Også i disse analysene sammenlignet vi Ny GIV-elever med ikke-Ny GIV-elever. Vi inkluderte fagene med skriftlig eksamen, nemlig norsk hovedmål, skriftlig og matematikk. Gjennom dette utelukker vi muligheten for at deltagelse i intensivopplæringen premieres av lærerne gjennom karaktersetningen, slik tilfellet kan være for standpunktkarakterer.

Vi analyserte først en hovedmodell, der eksamenskarakter ble definert som avhengig variabel. Karakter ved 1. termin var uavhengig variabel, likeledes deltagelse i Ny GIV tiltaket, som ble definert som dikotom variabel. Resultatene fra denne modellen tilsvarer det vi fant for standpunktkarakterene, nemlig at alt i alt kan det se ut som om elever som deltar i intensivopplæringen har en svakere karakterutvikling enn elever som ikke deltar i Ny GIV. Imidlertid ser vi av moderatormodellen der vi i tillegg inkluderer et samspillsledd (Ny GIV tiltaket * karakter etter 1. termin) at også her moderer 1. terminkarakterene karakterutviklingen i den forstand at de svakeste intensivelevne ser ut til å ha en noe bedre karakterutvikling enn elever som ikke deltar i Ny GIV. Resultatene fra moderatormodellene er visualisert i figurene 8.7 og 8.8. Karakter etter første termin vises på den vannrette akse, mens eksamenskarakteren vises på den loddrette akse.

I norsk hovedmål viser resultatene at Ny GIV-elever med karakteren 1 etter 1. termin gjør det bedre til eksamen enn elever som ikke er med i Ny GIV (se figur 8.7). Hvis en antar at elevene forbedrer seg en karakter, kan en tolke resultatene fra figuren dihten at mens 89 prosent av intensivelevne med karakter 1 som får karakteren 2 til eksamen, gjelder dette bare 60 prosent av tilsvarende elevgruppe som ikke deltar i Ny GIV. Denne positive utviklingen forsvinner for intensivelever som har karakteren 2 etter 1. termin, og blir negativ for intensivelever elever som har karakteren 3.

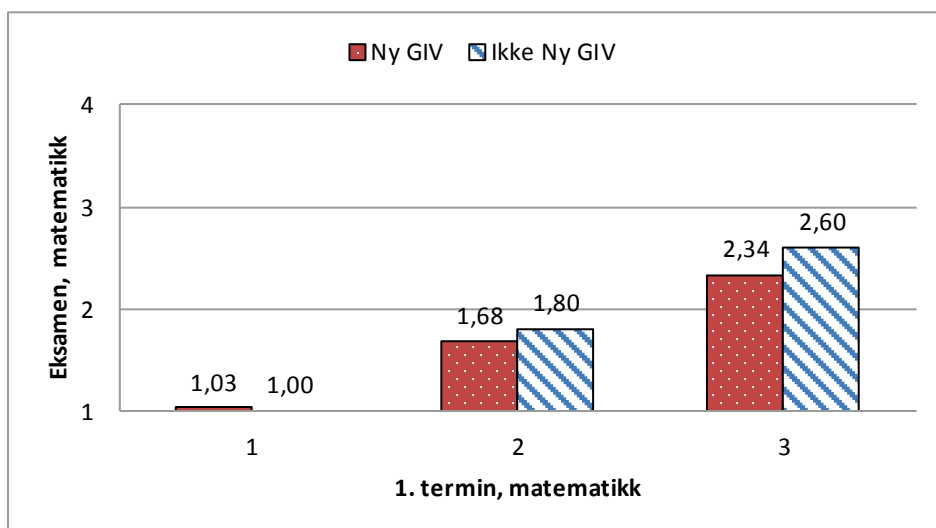
Figur 8.7 Karakterutvikling i norsk hovedmål, skriftlig fra 1. termin til eksamen

Note. Elever = 5 994; skoler = 641; NyGIV B = 0,541, $p < 0,01$; Samspillseffekt NyGIV*karakter 1. termin B = -0,254, $p < 0,01$

I matematikk finner vi knapt noen positive tendenser. Resultatene presentert i figur 8.8 indikerer at elever med karakteren 1 fra 1. termin gjør det omtrent likt til eksamen sammenlignet med elever som ikke er med i intensivopplæringen. Videre ser vi av figur 8.8 at Ny GIV-elever med 1. terminkarakterene 2 og 3 gjør det svakere til eksamen enn medelever som ikke var med i Ny GIV. Resultatene for matematikkeksamen kan derfor tyde på at elever ikke har nytte av intensivopplæring i regi av Ny GIV, i alle fall ikke med tanke på prestasjoner til eksamen ved ungdomsskolens slutt.

Figur 8.8 Karakterutvikling i matematikk fra 1. termin til eksamen

Note. Elever = 7 922, skoler = 687; NyGIV B = 0,172, $p < 0,05$; Samspillseffekt NyGIV*karakter 1. termin B = -0,146, $p < 0,01$

Videre kan det være interessant å merke seg at i matematikk gjør både intensivelever og elever som ikke deltar i Ny GIV med karakterene 2 og 3 det noe svakere til eksamen enn etter 1. termin. I norsk derimot, får elevene med karakterene 1 og 2 etter 1. termin et noe bedre resultat til eksamen. De med karakter 3 gjør det imidlertid noe svakere til eksamen.

8.5 Oppsummering

Vi har i dette kapitlet analysert ulike modeller for å kartlegge fraværs- og karakterutviklingen hos elever som deltar i intensivopplæringen. Vi har benyttet registerdata som inneholder karakter- og fraværsinformasjon for alle elever ved to tidspunkt; etter 1. termin og standpunkt ved skoleårets slutt, samt vi informasjon om hvem som er intensivelever. I tillegg til karakternivå, beskrev prosjektledere og skoleledere også at uobserverbare faktorer som motivasjon og potensiale hadde betydning for om elever ble valgt ut til Ny GIV tiltaket. Det kan tenkes at dette er faktorer som har betydning for elevenes fraværs- og karakterutvikling, uavhengig av om de deltar i Ny GIV. Disse fenomenene har det imidlertid ikke vært mulig å ta høyde for når vi dannet kontrollgruppen. Elever ble derfor selektert ut kun basert på karakternivået etter 1. termin. Ved hjelp av denne kontrollgruppen har vi kunnet sammenligne karakterutviklingen til intensivelevne med utviklingen til elever som ikke deltar i Ny GIV. Intensivelevnes fraværsutvikling kan synes å være negativ sammenlignet med elever som ikke deltar i Ny GIV. Samtidig er det viktig å understreke at kvaliteten på fraværsinformasjonen som ligger i registeret er variabel, uten at vi har grunn til å tro at det er systematiske forskjeller i registreringen mellom Ny GIV-elever og elever som ikke deltar i intensivopplæringen. Vi har derfor likevel valgt å ta med disse resultatene. Men siden kvaliteten på den registrerte fraværsinformasjonen er variabel, må resultatene fra disse fraværsanalysene tolkes med forsiktighet. Registrering av fravær i sentrale registre er ett område med et betydelig forbedringspotensial.

Analysene av karakterutviklingen hos elever som deltok i intensivopplæringen i regi av Ny GIV avdekket nokså komplekse sammenhenger. Vi fant positiv karakterutvikling hos de aller svakeste intensivelevne sammenlignet med ikke-Ny GIV-elever i samme prestasjonssjikt. I alle fagene vi undersøkte, indikerte resultatene at intensivelever med karakteren 1 fra 1. termin hadde en mer positiv karakterutvikling enn elever som ikke deltok i Ny GIV. Imidlertid ser vi at denne positive utviklingen i favør av intensivelevne forsvinner allerede ved karakteren 2, og ved karakteren 3 har elever som deltok i Ny GIV en negativ karakterutvikling sammenlignet med andre elever. Legges eksamens karakterene til grunn, ser det ut til at intensivelever har tilsvarende- eller svakere karakterutvikling enn andre elever i matematikk. I norsk hovedmål skriftlig er det bare Ny GIV-elevne med det svakeste utgangspunktet (karakteren 1) som får bedre karakterer enn andre elever til eksamen. Er det slik at intensivopplæringen innebærer for lave forventninger og derfor også for svak faglig progresjon for elever som presterer på 3-tallet? Dette vil være et viktig spørsmål for evalueringen som helhet.

Analysene viser at det er en stor spredning i karakterene til elevene som skolene har valgt ut til å delta i intensivopplæring i regi av Ny GIV. Selv om tiltaket er tenkt for de 10 prosent svakest presterende elevene, finnes det elever med karakteren 4 og endog 5 som deltar i Ny GIV. Det kan tenkes at noen skoler velger ut enkelte elever som gjør det godt på skolen for å unngå stigmatisering av de svakeste elevene. Det er også mulig at noen skoler ser for seg at intensivopplæring i regi av Ny GIV kan hjelpe elever som vipper mellom for eksempel karakterene 4 og 5. Uansett hvilken begrunnelse skolene har for denne beslutningen, tyder resultatene av analysene på at elever med bedre karakter enn 2 faktisk gjør det dårligere når de er med i Ny GIV. Ny GIV er ment å hjelpe elever med å tilegne seg grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og regning, og en kan anta at elever som har karakteren 2 eller høyere ikke har nytte av de metodene som anvendes. Det bør derfor vurderes hvordan en kan kommunisere tydeligere til skolene hvor viktig det er å ta hensyn til hvem dette tiltaket er ment for når skolene velger ut elever til Ny GIV.

Et kanskje enda viktigere spørsmål en kan stille seg, og som andre miljøer som deltar i evalueringen kan besvare bedre enn oss, er om kvaliteten i intensivopplæringen er god nok. Vi vet at innføring av nye tiltak ikke automatisk fører til positive resultater. Forskning tilsier at tiltakets innhold bør være empirisk og teoretisk forankret i tillegg til at implementeringskvaliteten må være tilstrekkelig god (Durlak and DuPre 2008; O'Donnell 2008; Durlak 2010). Gode støttestrukturer samt en viss grad av standardisering og kontroll med gjennomføringen er derfor nødvendig når tiltak skal introduseres i praksis. Hvis et tiltak som Ny GIV blir dårlig eller ufullstendig implementert, kan det føre til at elevene

får et dårligere tilbud enn de bør kunne forvente, og dette kan være noe av årsaken til svak og til dels negativ fraværs- og karakterutvikling hos intensivelever. I denne delstudien har vi dessverre ikke hatt informasjon som gjør det mulig å vurdere tiltaket eller implementeringskvaliteten systematisk. Imidlertid tyder tilbakemeldinger fra prosjektledere og skoleledere på at Ny GIV implementeres og gjennomføres ulikt på skolene og i fylkene. Vi har tillit til at disse spørsmålene vil bli grundigere belyst i andre forskningsmiljøers delrapporter.

Denne undersøkelsen sier heller ikke noe om mulige langtidseffekter av tiltaket. Det er mulig at elever gjennom intensivopplæringen har tilegnet seg grunnleggende ferdigheter som kan komme til nytte senere, uten at dette synliggjøres gjennom karakterutvikling eller fraværsutvikling. Denne studien gir imidlertid ikke grunnlag til å trekke noen slutninger om dette. En studie med et lengre tidsperspektiv vil bedre kunne belyse denne viktige problemstillingen.

9 Ny GIV belyst gjennom spørringene

I dette kapitlet fokuserer vi på en del av surveymaterialet fra Utdanningsdirektoratets spørringer, som ble samlet inn våren 2012. Vi presenterer resultater som tidligere ikke er publisert om skoleledere og skoleeieres syn på og eventuelt erfaring med Ny GIV. Innsamlingsprosedyre, svarprosent og representativitet er inngående beskrevet av Vibe (2012) og redegjort for i kapittel 2 i denne rapporten.

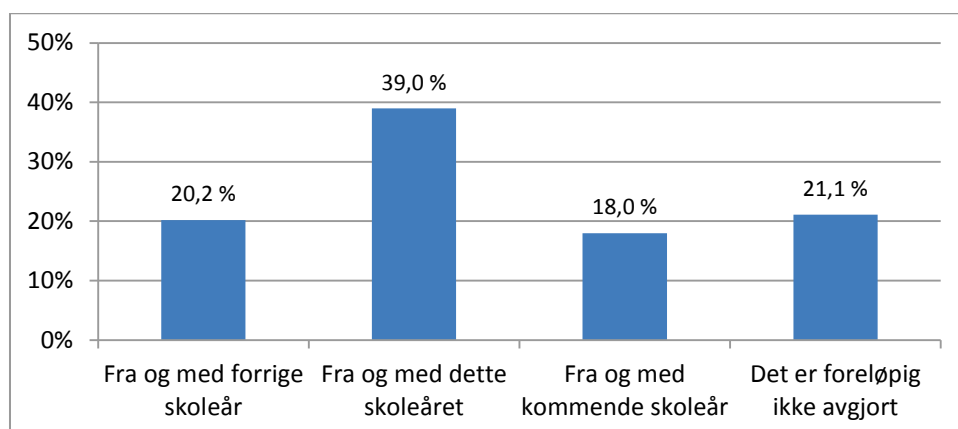
Materialet gir inntak til synspunkter og erfaringer fra representative utvalg av skoleledere ved grunnskoler med ungdomstrinn, skoleledere ved videregående skoler samt kommuner som skoleeiere.

Temaene er deltagelse i Ny GIV, oppslutning om hovedprinsipper i prosjektet, synspunkter på i hvilken grad svaktpresterende elever allerede er ivaretatt gjennom ordinær tilpasset opplæring eller spesialundervisning og hva slags kompetanse som kreves for å gi opplæring til svaktpresterende elever. Vi ser dessuten på implementering av Overgangsprosjektet etter skolestørrelse og kommunestørrelse frem til våren 2012.

9.1 Ungdomsskolen

Totalt 228 skoleledere ved grunnskoler med ungdomstrinn besvarte surveyen. Først måtte de svare på om Ny GIV var implementert ved skolen, det vil si fra og med når skolen ble eller kommer til å bli en Ny GIV-skole.

Figur 9.1 Ungdomsskolelederes svar på spørsmålet: Fra hvilket skoleår gis det intensivopplæring i regi av Ny GIV til 10. trinnselever på denne skolen?

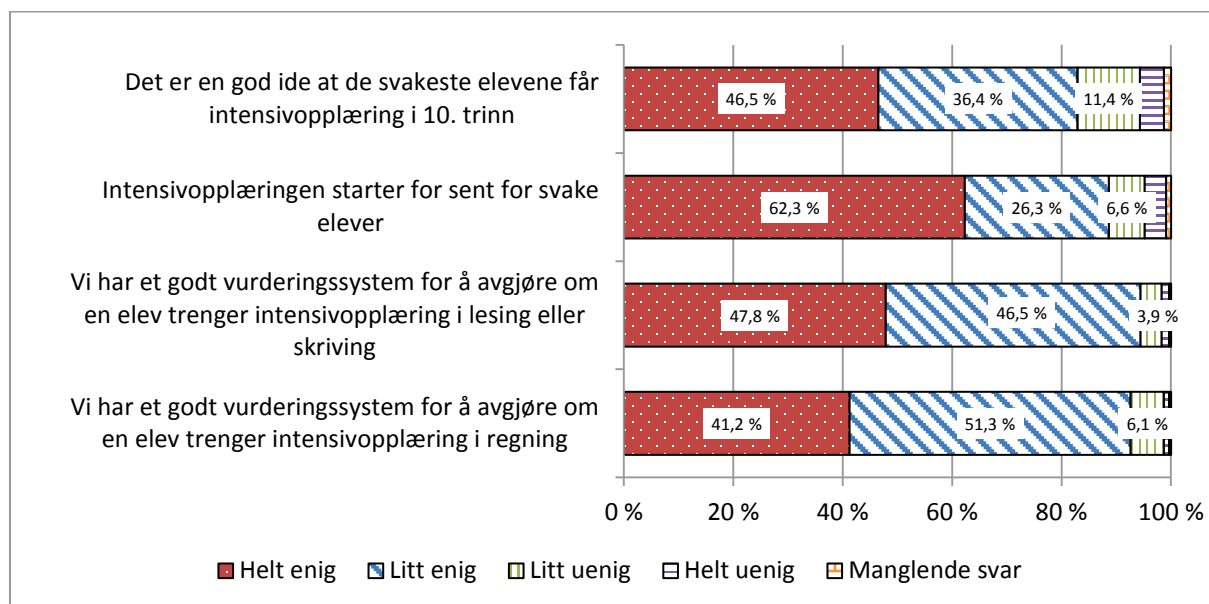

Note: N = 224

Noe forenklet kan vi si at en femdel startet med intensivopplæring i 2011, to femdeler startet i 2012, ytterligere en femdel vil starte i 2013, mens en drøy femdel svarte at det foreløpig ikke var avgjort. Bildet ligner ikke helt på en opptrappingsplan med en tredel av skolene innfaset i 2011, en tredel i 2012 og full deltagelse i 2013. Trolig ville likevel fordelingen se annerledes ut dersom skolelederne hadde svart mot slutten av 2012, når planene for 2013 formodentlig er klarere for skolene.

Skolelederne fikk også et par spørsmål om intensivopplæring til svaktpresterende elever, samt hvorvidt de vurderer at skolen har et godt vurderingssystem for å avgjøre om elever trenger intensivopplæring i hver av de to ferdighetsområdene. Svarene er gjengitt i figur 9.2.

Figur 9.2 Ungdomsskolelederes svar på spørsmål om hva de synes om intensivopplæringen i regi av Ny GIV og hvordan de vurderer eget vurderingssystem.

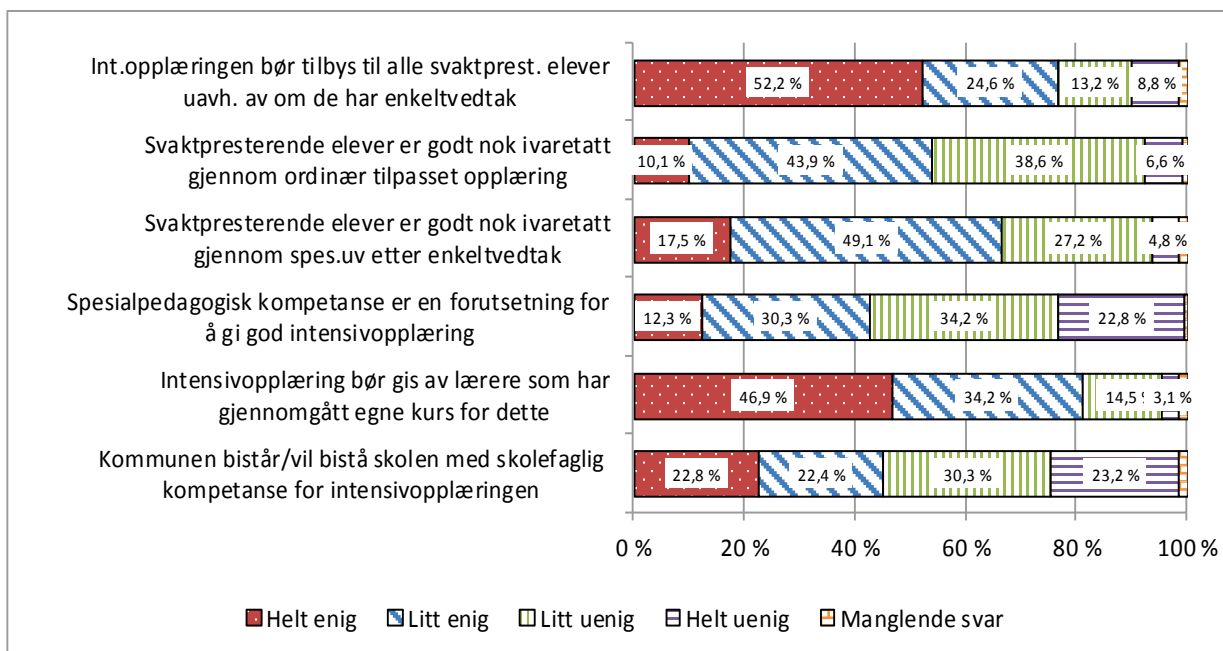
Note: N = 225 - 227

Vi ser at det er stor oppslutning om ideen at de svakest presterende elevene får intensivopplæring, 83 prosent er helt enige eller litt enige i dette prinsippet. Det er imidlertid en enda større andel av respondentene, 89 prosent, som mener at intensivopplæringen starter for sent for svaktpresterende elever.

På spørsmålene om eget vurderingssystem, bekrefter nesten alle at dette er godt. Det gjelder både for å avgjøre om en elev trenger intensivopplæring i regning og for tilsvarende i lesing og skrivning. Ikke for noen av de fire spørsmålene finner vi forskjeller med hensyn til om skolen er med i Ny GIV eller ikke, rektorene svarer ganske likt enten de har startet eller ikke har startet opp med intensivopplæring.

Rektorene fikk også spørsmål om hvordan de mener svaktpresterende elever er ivaretatt, og hva slags kompetanse som kreves for å gi intensivopplæring, også her i form av påstander som de ble bedt om å ta stilling til. Fordelingene er gjengitt i figur 9.3 og utdypes i figurene 9.4 og 9.5.

Figur 9.3 Ungdomsskolelederes svar på spørsmål om ivaretagelse av svaktpresterende elever og hvilken lærerkompetanse som kreves.

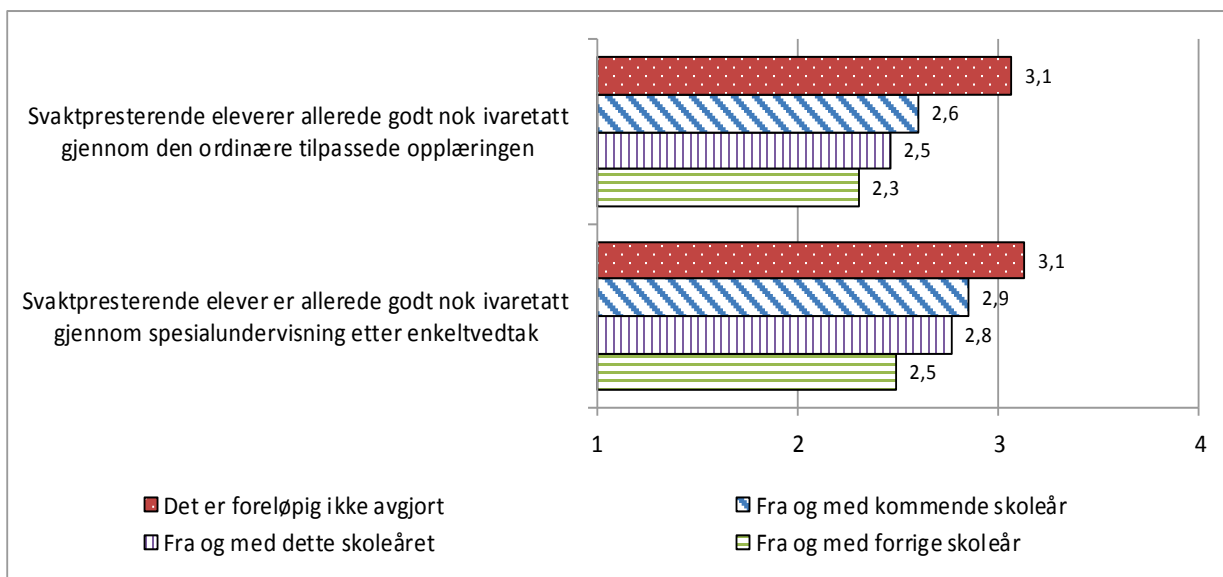

Note: N = 225 - 227

Hovedandelen av rektorene ser ut til å mene at det ikke bør være et hinder for tilbud om intensivopplæring at en elev har enkeltvedtak. Respondentene deler seg i to omtrent like store andeler i synet på om svaktpresterende elever er godt nok ivaretatt gjennom ordinær tilpasset opplæring, mens en liten overvekt ser ut til å mene at svaktpresterende elever er godt nok ivaretatt gjennom spesialundervisning etter enkeltvedtak. Vi finner en statistisk pålitelig forskjell i hvordan skolelederne stiller seg til de to siste påstandene, avhengig av når og om de har startet med Ny GIV, slik figur 9.4 viser.

Av figur 9.3 ser vi også at rektorene har ulike syn på om spesialpedagogiske kompetanse er en forutsetning for å gi god intensivopplæring. Et klart flertall heller mot at intensivopplæringen bør gis av lærere som har gått på egne kurs for dette. Videre er meningene delte om kommunen bistår eller kommer til å bistå med skolefaglig kompetanse for intensivopplæringen. Også for de tre siste påstandene finner vi forskjeller etter når og om skolen er involvert i Ny GIV, som vist i figur 9.5 nedenfor.

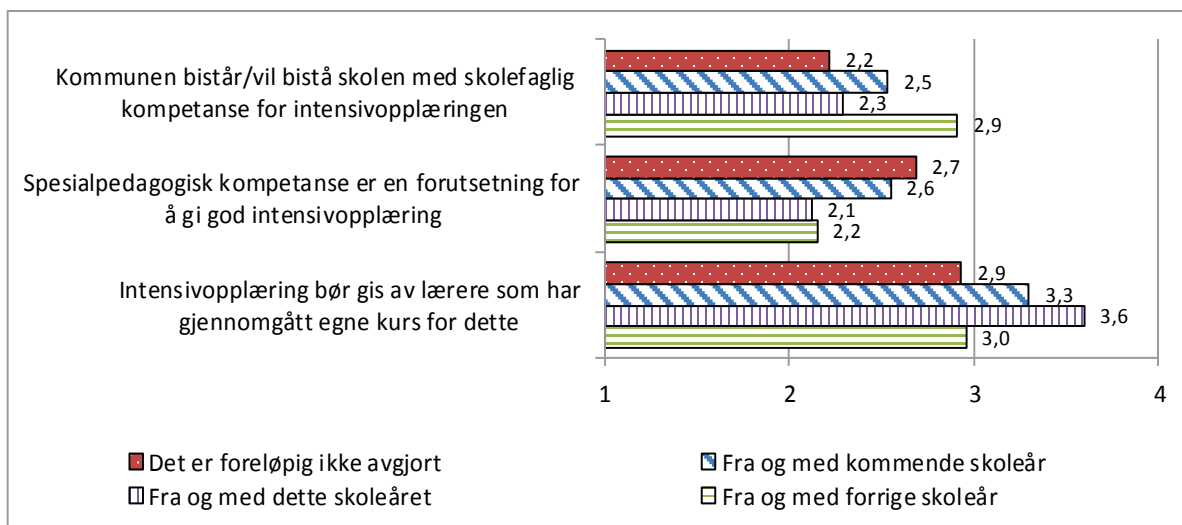
Figur 9.4 Ungdomsskolelederes svar på om svaktpresterende elever allerede er godt nok ivaretatt gjennom andre ordninger, etter når skolen startet eller vil starte med Ny GIV.

Note: godt nok ivaretatt gjennom den tilpassede opplæringen eta: 0,348, $p < 0,001$; godt nok ivaretatt gjennom spesialundervisning: eta:0,267, $p = 0,001$.

I skalaen som er brukt, betyr 1 helt uenig mens 4 betyr helt enig. Skoleledere ved skoler hvor det enda ikke er avgjort når eller om de skal starte med Ny GIV, heller samlet sett mot at svaktpresterende elever allerede er godt nok ivaretatt med ordninger som ordinær tilpasset opplæring og spesialundervisning etter enkeltvedtak. De øvrige kategoriene responderer i større grad ut til å samle seg om 2,5 som en nøytral skår i disse to spørsmålene, men med en klar tendens til større uenighet jo mer involvert de er i Ny GIV. Dessuten kan det synes som spesialundervisning etter enkeltvedtak er en ordning som ivaretar svaktpresterende mer enn hva den ordinære tilpassede opplæringen gjør, etter rektorenes syn.

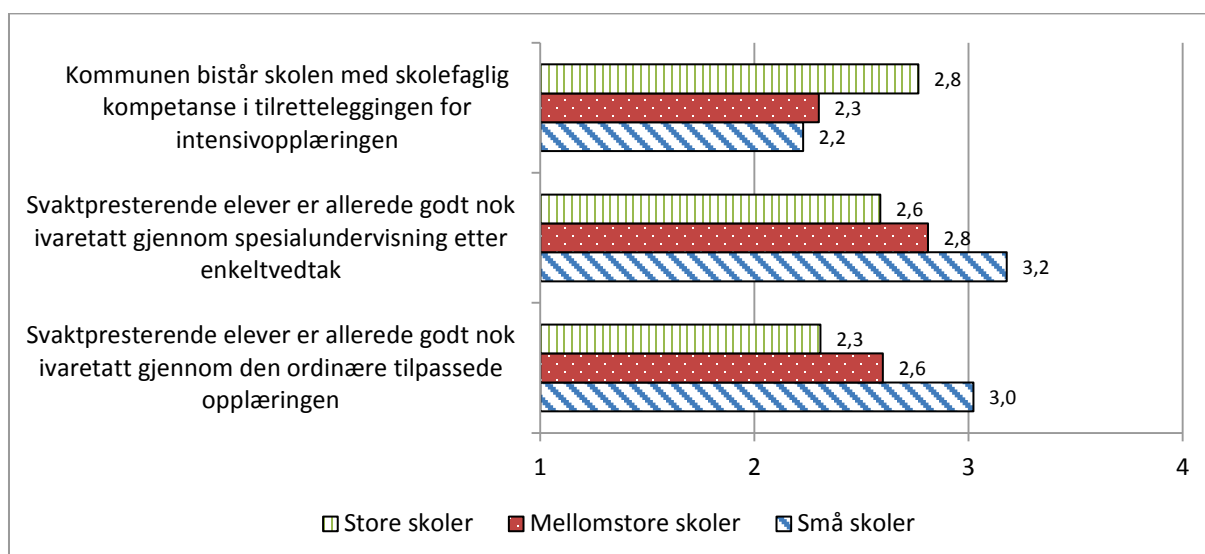
Figur 9.5 Ungdomsskolelederes svar på påstander om kompetanse for å gi intensivopplæring, etter når skolen startet eller vil starte med Ny GIV.

Note: Kommunen eta: 0,238, $p = 0,005$; Spes.ped. eta: 0,254, $p = 0,002$; Egne kurs, eta: 0,360, $p < 0,001$.

Vi ser av figur 9.5 at skoleledere ved skoler som ble med i Ny GIV det første året, i større grad er enige i utsagnet om at kommunen bistår med skolefaglig kompetanse for intensivopplæringen. Som vi var inne på i kapittel 1, var det i første rekke store eller folkerike kommuner som skulle inviteres det første året, og vi kan tenke oss at kommunestørrelse og skolefaglig kompetanse som følger av dette være avgjørende for hvordan respondentene har svart, og dette kommer vi tilbake til. Vi ser ellers at skoleledere ved skoler hvor det ikke var tatt stilling til om de skulle begynne med Ny GIV, heller mot at spesialpedagogisk kompetanse er nødvendig for å gi intensivopplæring. Dette er konsistent med svarene disse respondentene ga om hvordan svaktpresterende elever allerede er ivaretatt. Ved de skolene som har satt i gang med Ny GIV, er rektorene mer uenige i at spesialpedagogisk kompetanse er en forutsetning. Samlet er alle de fire kategoriene rektorer for en stor del enige i at lærere som gir intensivopplæring trenger egne kurs, ikke minst ved de skolene som nettopp har startet med Ny GIV.

Figur 9.6 Ungdomsskolelederes svar på påstander om kompetanse for å gi intensivopplæring, etter skolestørrelse.

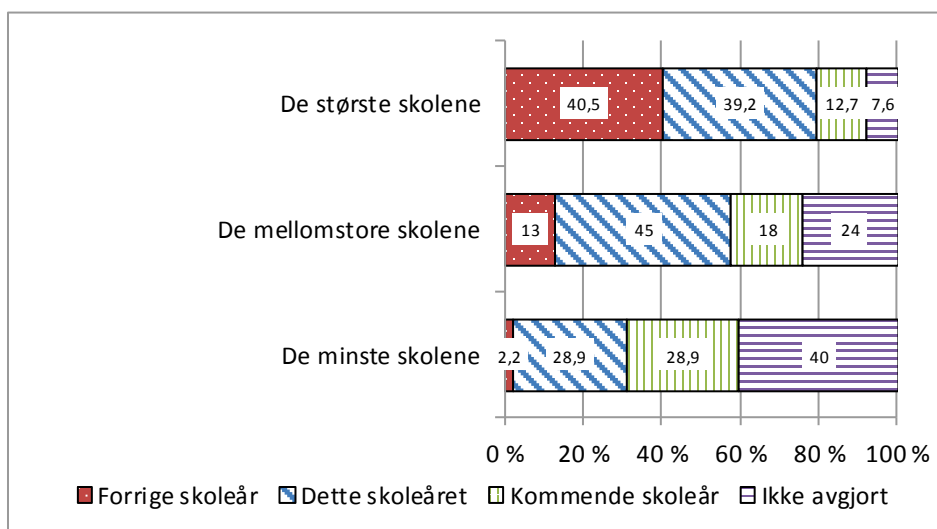

Note: Kommunen, eta: 0,217, $p = 0,005$; godt nok gjennom spesialundervisning, eta: 0,270, $p < 0,001$; godt nok gjennom ordinær tilpasset opplæring, eta: 0,336, $p < 0,001$.

Besvarelsene om kommunens skolefaglige bistand i intensivopplæringen viste seg ikke å variere systematisk med kommunestørrelse, men derimot med skolestørrelse, som fremstilt i figur 9.6. Store skoler betyr 300 elever og mer, mellomstore skoler betyr 100-299 elever mens små skoler betyr under 100 elever.

Vi ser også at rektorer ved små skoler overveiende er mer enige i at svaktpresterende elever allerede er godt ivaretatt med spesialundervisning eller tilpasset opplæring. Vi har også sett at skoleledere ved skoler hvor deltagelse i Ny GIV ikke var avgjort, også svarte slik. Her kan vi ane at det finnes en sammenheng mellom skolestørrelse og involvering i Ny GIV, og dette bekreftes av fordelingene som er fremstilt i figur 9.7.

Figur 9.7 Sammenheng mellom skolestørrelse for ungdomsskoler og involvering i Ny GIV.

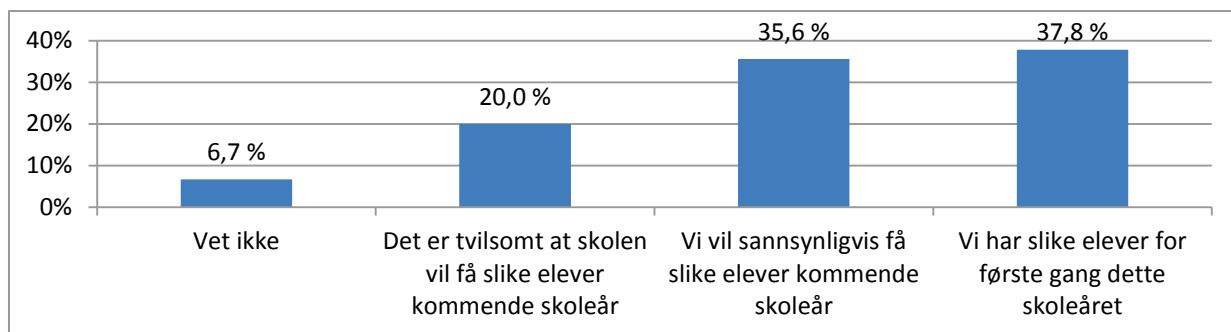
Note: Pearson's kji kvadrattest: $p < 0,001$.

Vi ser av figur 9.7 at det finnes en klar sammenheng mellom skolestørrelse og involvering i Ny GIV. 69 prosent av de minste skolene hadde ikke startet med Ny GIV våren 2012, mens 80 prosent av de store skolene hadde startet, enten samme skoleår eller foregående skoleår.

9.2 Videregående skoler

Det var 90 skoleledere ved videregående skoler som besvarte surveyen. Vi skal først ta for oss tidspunkt for involvering i Ny GIV.

Figur 9.8 Rektorer i videregående skolars svar på spørsmålet: Fra hvilket skoleår mottar denne skolen for første gang elever som har hatt intensivopplæring i 10. trinn?

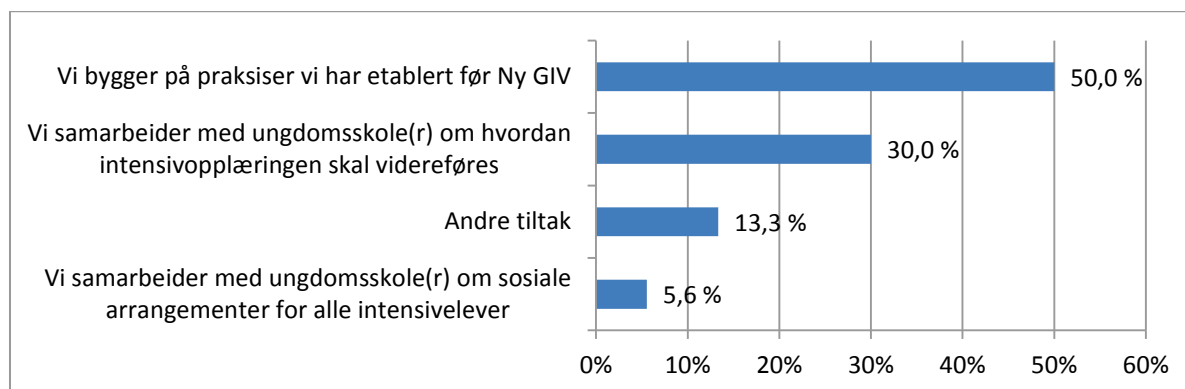
Note: N = 90.

Om lag tre av fire (73 prosent) blant rektorene melder om at skolen allerede er med i Ny GIV i løpet av 2012, det vil si medregnet de rektorene som antar at de vil få intensivelever høsten 2012.

Av de 18 skolene som oppga at det var tvilsomt at skolen ville få Ny GIV-elever neste år, rapporterte 10 skoler at opptakskravene til skolene var for høye til at de svakest presterende får plass. Sju skoler opplyste at intensivopplæring i regi av Ny GIV ikke var igangsatt i kommunen, mens en skole var en ren privatistiskole.

Figur 9.9 Rektorer i videregående skolers svar på spørsmålet: Hvordan forbereder skolen seg på å ta imot elever som har hatt intensivopplæring på 10. trinn?

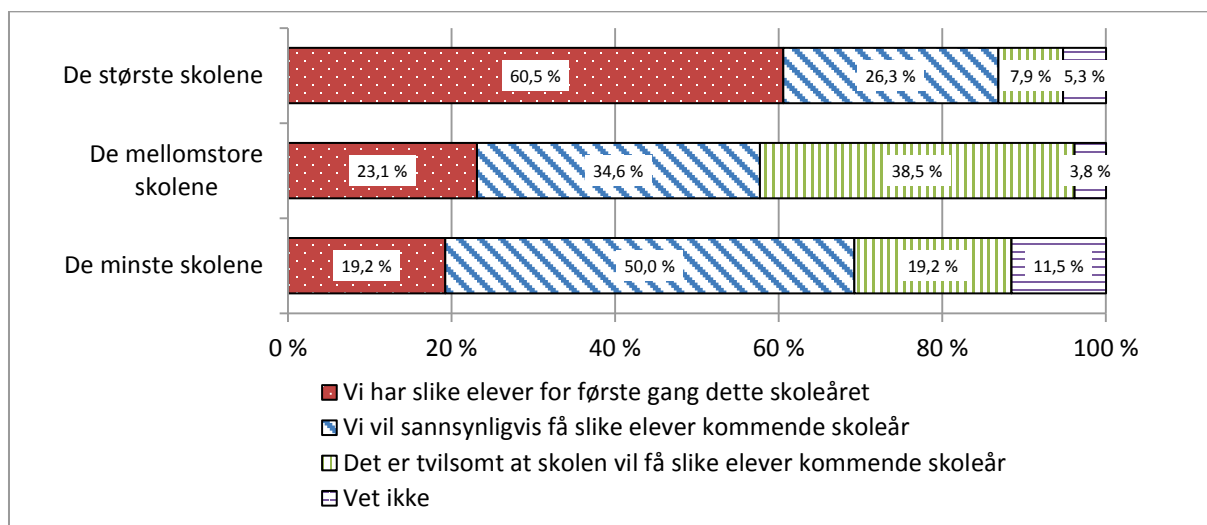
Note: N = 90

Andre tiltak betyr i hovedsak skolering og kompetanseheving av lærere, fremgår det av forklaringene som respondentene har gitt.

Sammenholdt med figur 9.8 viser figur 9.9 at flere enn de som allerede har mottatt intensivelever, markerer at de vil bygge på tidligere praksiser fra før Ny GIV ble innført i arbeidet med elevene. Ved en tredel av skolene er samarbeidet med ungdomsskoler om videreføring av intensivopplæringen allerede i gang.

Vi ville undersøke om det også er en sammenheng mellom skolestørrelse og involvering i Ny GIV for videregående skolers vedkommende, og resultatet er fremstilt i figur 9.10. Her er skolestørrelsesskalaen litt annerledes enn for ungdomsskolene som er gjennomgått ovenfor. De største skolene betyr her 200 elever og mer, de mellomstore skolene betyr 10-199 elever og de minste skolene betyr under 100 elever.

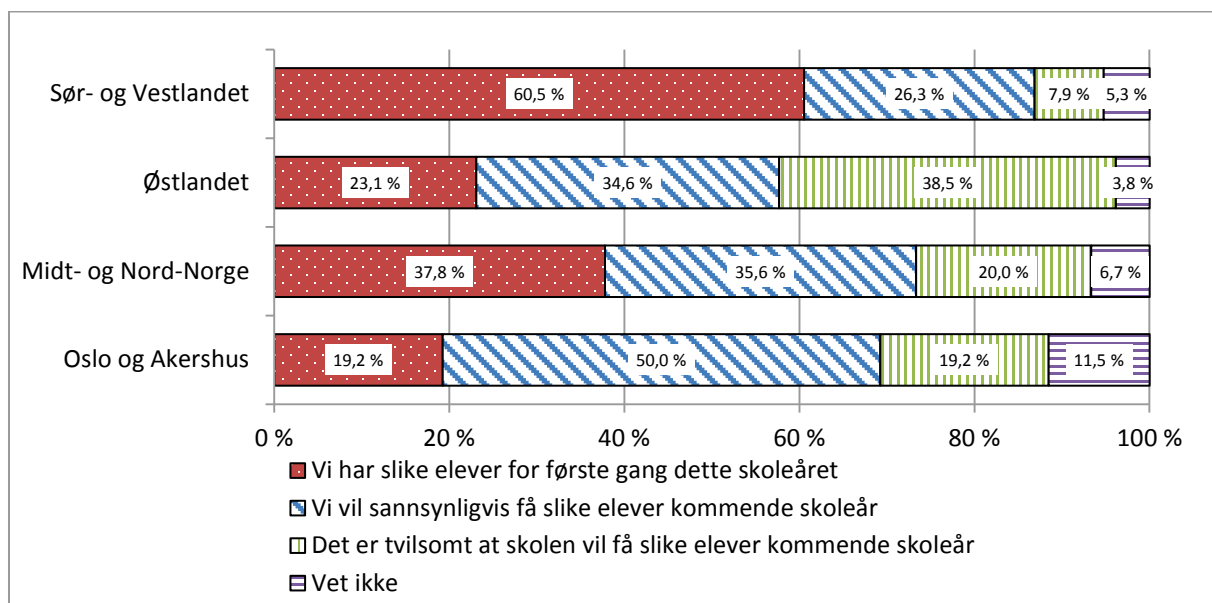
Figur 9.10 Forholdet mellom skolestørrelse for videregående skoler og involvering i Ny GIV.

Note: Pearson's kji kvadrattest: $p = 0,003$

Det er tydelig at de største skolene er de som i størst omfang allerede har mottatt intensivelever, men forskjellen er ikke så stor mellom de mellomstore og de minste skolene. Til slutt skal vi se på videregående skolars involvering etter landsdel.

Figur 9.11 Forholdet mellom landsdel de videregående skolene befinner seg i og involvering i Ny GIV.

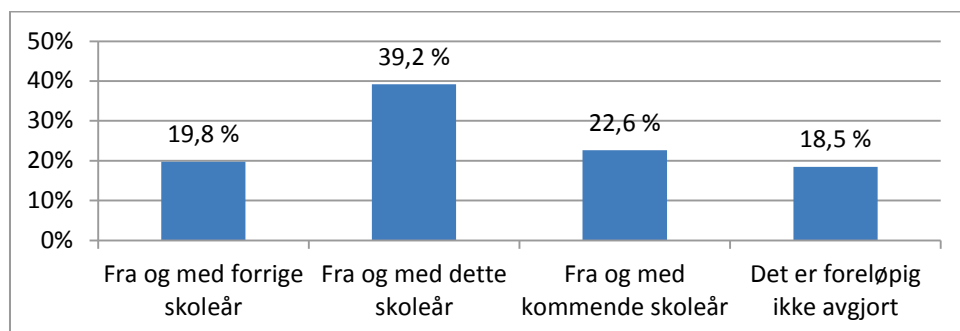
Note: Pearson's kji kvadrattest: $p = 0,004$

Det er tydelig at videregående skoler på Sør- og Vestlandet er de som i størst omfang er involvert i Ny GIV, etterfulgt av skolene i Midt- og Nord-Norge. Skolene på Østlandet er i minst grad involvert på videregående nivå. Spesifikt for Oslo og Akershus ser vi at bare en femdel av skolene allerede har mottatt intensivelever, og denne lave andelen kan neppe henge sammen med skolestørrelse. Trolig er det prinsippet om inntak på grunnlag av karakterer som gjør seg gjeldende, det vil si at konkurransen om plasser kan være reell, alternativt at svaktpresterende elever ikke søker skoler hvor det kreves høyt antall grunnskolepoeng for å komme inn. Riktignok forventer halvparten av respondentene i Oslo og Akershus å få intensivelever fra høsten 2012, men figur 9.11 illustrerer hvordan spredning av intensivelever på videregående nivå så langt ser ut til å fortone seg ulikt i ulike landsdeler.

9.3 Kommuner

Vi har svar fra 106 kommuner. Først tar vi for oss fordelingen med hensyn til når kommunen ble med i Ny GIV, og dette er fremstilt i figur 9.12.

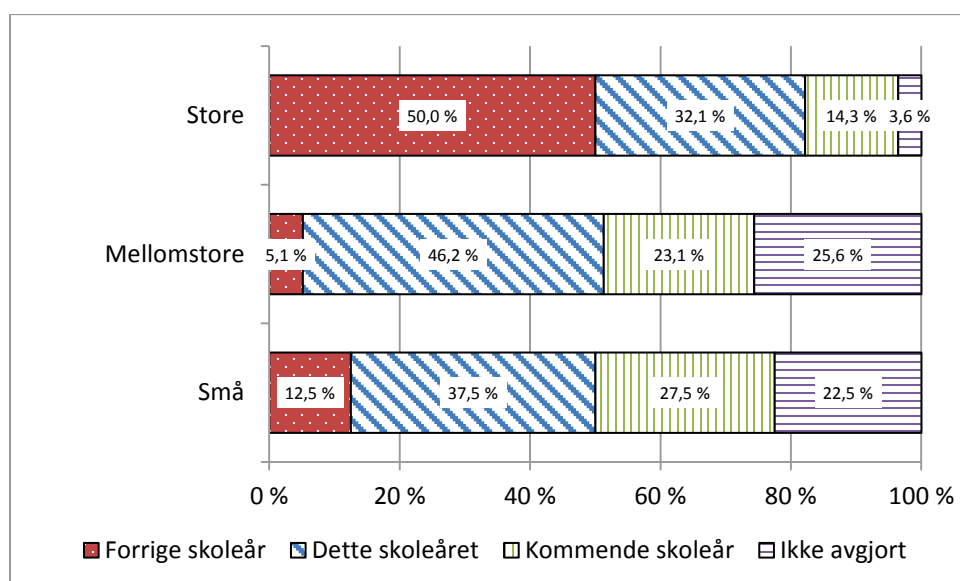
Figur 9.12 Fra hvilket skoleår gis det intensivopplæring i regi av Ny GIV til 10. trinnselever i kommunen?

Note: N = 106

Litt forenklet kan vi si at deltagelsen fordeler seg omtrent som for grunnskoler med ungdomstrinn, med til sammen tre femdelar som er i gang med Ny GIV våren 2012, en femdel som skal i gang fra skoleåret 2012/2013 og en femdel hvor spørsmålet ikke var avgjort våren 2012. Vi finner ingen signifikant forskjell i deltagelse etter landsdel eller antall skoler i kommunene.

Figur 9.13 Svar fra kommuner på spørsmålet: Fra hvilket skoleår gis det intensivopplæring i regi av Ny GIV til 10. trinnselever i kommunen, etter folketall

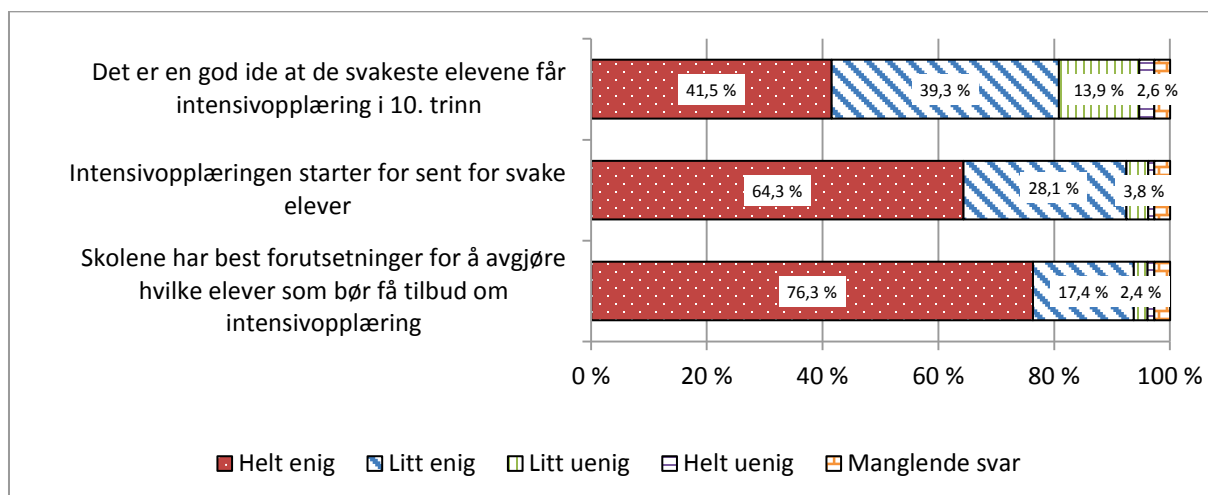

Note: Pearsons kji-kvadrat test: $p < 0,001$.

Derimot finner vi forskjell etter folketall i kommunene, som vist i figur 9.13. Store kommuner betyr et folketall på 10.000 og mer, mellomstore betyr folketall på 3.000 til 9.999, mens små kommuner betyr folketall under 3.000. I absolute tall dreier førstnevnte kategori seg om 28 kommuner, hvorav 14 startet i 2011 mens ytterligere 9 startet i 2012. For små og mellomstore kommuner får vi inntrykk av at innfasingen fortøner seg nokså likt. Forskjellen synes å gå mellom store kommuner og resten, både med hensyn til deltagelse i 2011 og deltagelse i 2012.

Til kommunene ble det også stilt spørsmål om synspunkter på intensivopplæringen, og svarfordelingen på tre av påstandene er gjengitt i figur 9.14.

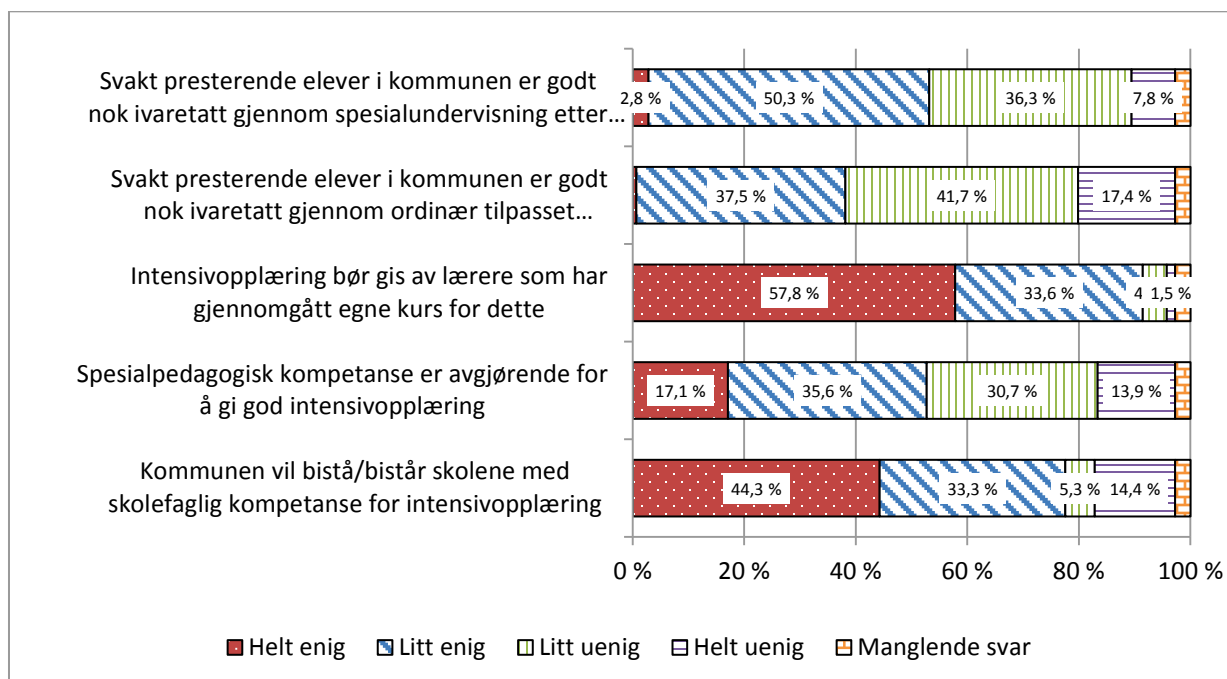
Figur 9.14 Svar fra kommuner på spørsmål om prinsipper i intensivopplæringen.

Note: N = 103

Svarfordelingen fra kommunene ligner mye på den vi har sett fra skoleledere for grunnskoler med ungdomstrinn både når det gjelder påstanden om at det er en god ide å gi intensivopplæring til svaktpresterende elever og påstanden om at denne opplæringen starter for sent. Det er ingen signifikante forskjeller etter tidspunkt for involvering i Ny GIV for noen av disse to utsagnene. I kommunene synes det å være stor tillit til at skolene har de beste forutsetningene for å avgjøre om en elev bør få tilbud om intensivopplæring. Dette kan tolkes som konsistent med svarene fra skolene om at de har gode vurderingssystemer for å avgjøre om en elev trenger intensivopplæring på hvert av de to ferdighetsområdene. Heller ikke her finner signifikante forskjeller i svarfordeling etter når (eller om) kommunen er blitt eller blir involvert i Ny GIV.

Figur 9.15 Svar fra kommuner på spørsmål om ivaretagelse av svaktpresterende elever og lærerkompetanse

Note: N = 103

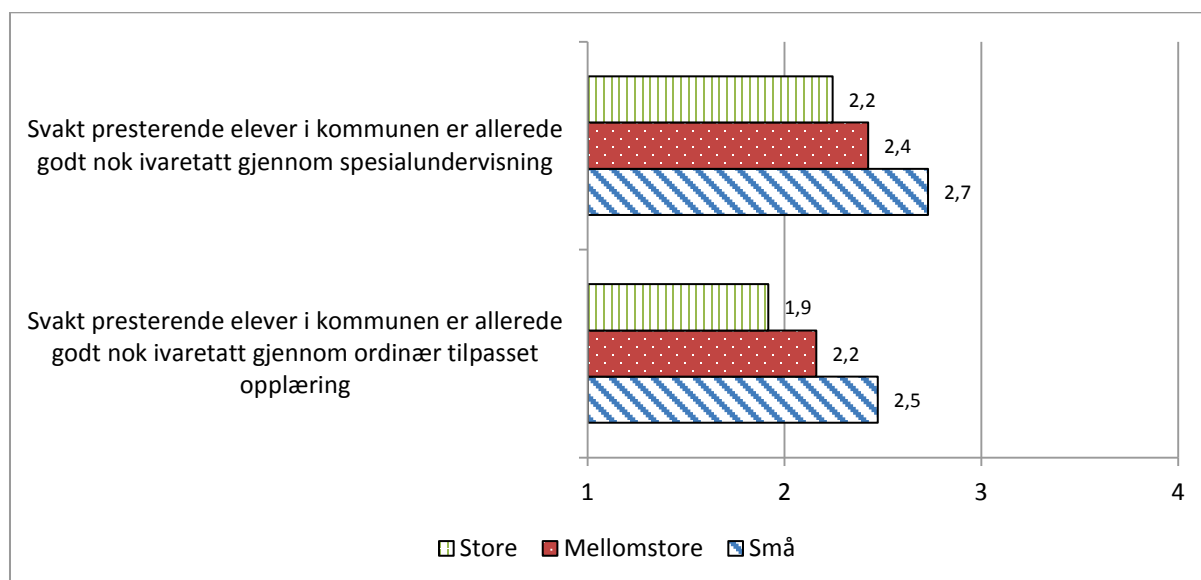
Respondentene deler seg i to omtrent like store deler når det gjelder synet på om svaktpresterende elever er godt nok ivaretatt gjennom spesialundervisning etter enkeltvedtak, mens en overvekt av dem

er uenige i at slike elever er godt nok ivaretatt gjennom ordinær tilpasset opplæring. For sistnevnte utsagn finner vi en statistisk pålitelig forskjell etter tidspunkt for involvering i Ny GIV. De som er i gang med Ny GIV er i større grad uenige, mens de som ikke er i gang og særlig de som oppgir at spørsmålet ikke er avgjort, i større grad sier seg enige i utsagnet.

Vi kan konstatere betydelig oppslutning om at intensivopplæringen bør gis av lærere som er skolert for formålet. Her er det relevant å huske at denne skoleringen samt vikarutgifter bekostes av staten. Svarfordelingen er signifikant forskjellig avhengig av tidspunkt for involvering i Ny GIV, med størst oppslutning om påstanden blant kommunene som allerede er involvert i Ny GIV våren 2012.

Med hensyn til spesialpedagogisk kompetanse som avgjørende for å gi intensivopplæring, fremstår kommunene som delt i to, og dette synes nokså konsistent med besvarelsene på det første utsagnet gjengitt i figuren. I kommunene er det i stor grad tillit til at de kan bistå skolene faglig for at de skal kunne gi intensivopplæring til svaktpresterende elever. Her er det ingen signifikante forskjeller etter tidspunkt for involvering i Ny GIV. Det er heller ingen signifikante forskjeller etter landsdel for noen av utsagnene, men med hensyn til folketall varierer svarfordelingen som vist i figur 9.16.

Figur 9.16 Svar fra kommunene på spørsmål om ivaretagelse av svaktpresterende elever, etter folketall.

Note: N = 103. Spesialundervisning: $\eta^2 = 0,303$, $p = 0,008$; Tilpasset opplæring: $\eta^2 = 0,289$, $p = 0,012$.

Vi ser at påstander om at svaktpresterende elever er godt ivaretatt gjennom spesialundervisning og gjennom ordinær tilpasset opplæring har større oppslutning fra de mindre kommunene enn de større. Vi har også vist at store kommuner er de som i første rekke er involvert i Ny GIV. I den grad en ser svaktpresterende elever som godt nok ivaretatt med andre ordninger enn Ny GIV, er dette mer karakteristisk for små kommuner og kommuner som ikke er involvert i overgangsprosjektet.

9.4 Oppsummering

Blant skoleledere i grunnskolen med ungdomstrinn er det stor oppslutning om ideen om at svaktpresterende elever bør få intensivopplæring, men det er også svært mange som mener at intensivopplæringen begynner for sent. Tilliten til egne vurderingssystemer for å avgjøre om elever trenger intensivopplæring fremstår som solid, og nokså uavhengig av deltagelse i Ny GIV. Vi har også sett at troen på at svaktpresterende elever allerede er godt ivaretatt med andre ordninger er størst blant rektorer ved skoler som ikke er med i Ny GIV, og dette er samtidig i overveiende grad små

skoler. Tillit til at det gis støtte fra kommunen i form av skolefaglig kompetanse for intensivopplæringen er mest fremtredende blant rektorene ved de skolene som var med i første fase av Ny GIV.

Nesten tre av fire videregående skoler ser ut til å være eller bli involvert i løpet av de to første årene i innfasingen av Ny GIV. Det er ellers de største blant de videregående skolene og de som befinner seg på Sør- og Vestlandet som i størst grad har mottatt intensivelever fra den første fasen. På Østlandet og særlig i Oslo og Akershus ser vi at intensivelever ser ut til å ha mer begrenset spredning på de videregående skolene, noe som kan skyldes konkurransebetingelser og forskjeller i nedre grense for grunnskolepoeng.

Svar fra representanter for skoleeiere tegner et bilde som ligner mye på det som kommer frem fra skoleledernes besvarelser. Det er i første rekke de folkerike kommunene som ble med i Ny GIV i første fase. Fra små kommuner og kommuner som enda ikke er med i Overgangsprosjektet finner vi større tillit til at svaktpresterende elever allerede er godt ivaretatt på annen måte, ikke minst gjennom spesialundervisning. Både for skoler og kommuner tyder svarene på at i den grad intensivopplæring oppfattes som overflødig i forhold til andre ordninger, gjelder dette de som enda ikke er involvert i Ny GIV. Fra skoler og kommuner som er involvert, synes det som områdene spesialpedagogikk, intensivopplæring og ordinær tilpasset opplæring i mindre grad oppfattes å overlappe hverandre. Samtidig ser vi stor oppslutning om ideen om intensivopplæring til svaktpresterende elever, kombinert med en oppfatning om at denne starter for sent, begge deler uavhengig av involvering i Ny GIV.

Referanser

- Allison P.D. (2009): *Fixed effects regression models*. Los Angeles: SAGE.
- Durlak, J. A. (2010): The importance of doing well in whatever you do: A commentary on the special section, "implementation research in early childhood education. *Early Childhood Research Quarterly* **25**(3): 348-357.
- Durlak, J. A. and E. P. DuPre (2008). Implementation matters: A review of research on the influence of implementation on program outcomes and the factors affecting implementation. *American Journal of Community Psychology* **41**(3-4): 327-350.
- Grøgaard, J.B., Midtsundstad, T. & Egge, M. (1999): *Følge opp eller forfølge? Evaluering av Oppfølgingstjenesten i Reform 94*. Oslo: Fafo-rapport 263.
- Lødding, B. & Holen, S. (2012). *Utdanningsvalg som fag og utfordring på ungdomstrinnet. Sluttrapport fra prosjektet Karriereveiledning i overgangen mellom ungdomsskole og videregående opplæring. Evaluering av Kunnskapsløftet*. Oslo, NIFU Rapport 28/2012.
- Markussen, E., Lødding, B., Sandberg, N. & Vibe, N. (2006): *Forskjell på folk – hva gjør skolen?* Oslo: NIFU STEP Rapport 3/2006.
- Markussen, E., Frøseth, M.W., Lødding, B. & Sandberg, N. (2008): *Bortvalg og kompetanse*. Oslo: NIFU STEP Rapport 13/2008.
- Meld. St. 22 (2010–2011). *Motivasjon – Mestring – Muligheter. Ungdomstrinnet*. Oslo, Kunnskapsdepartementet.
- O'Donnell, C. (2008). Defining, Conceptualizing, and Measuring Fidelity of Implementation and Its Relationship to Outcomes in K-12 Curriculum Intervention Research. *Review of Educational Research* **78**(1): 33.
- Peugh, J. L. (2010). A practical guide to multilevel modeling. *Journal of School Psychology* **48**(1): 85-112.
- Skaalvik, E. M. and S. Skaalvik (2011): *Motivasjon for skolearbeid*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.
- Sletten, M.A., Bakken, A. & Haakestad, H. (2011). *Ny start med Ny GIV? Kartlegging av intensivopplæringen i regi av Ny GIV-prosjektet skoleåret 2010/11*. Oslo: NOVA Rapport 23/11.
- Statistisk sentralbyrå (2011). Mange grunnskolepoeng gir høy gjennomføring. <http://www.ssb.no/emner/04/02/30/vgogjen/> Lesedato: 20.9.2011.
- Ukoununne, O. C., M. C. Gulliford, et al. (1999). Methods for evaluating area-wide and organisation-based interventions in health and health care: A systematic review. *Health Technology Assessment* **3**(5): iii-92.
- Vibe, N. (2012). Spørsmål til Skole-Norge våren 2012. Oslo, NIFU Rapport 21/2012.
- Vibe, N., Frøseth, M.W., Hovdhaugen, E. & Markussen, E. (2012) *Strukturer og konjunkturer. Evaluering av Kunnskapsløftet. Sluttrapport fra prosjektet «Tilbudsstruktur, gjennomføring og kompetanseoppnåelse i videregående opplæring»*. Oslo: NIFU rapport 26/2012

Tabelloversikt

TABELL 2.1 OVERSIKT OVER ANTALL SKOLER SOM BLE INVITERT TIL OG BESVARTE SURVEY, FORDELT ETTER FYLKE	22
TABELL 2.2 OVERSIKT OVER ANTALL OG PROSENTANDEL LÆRERE SOM BLE INVITERT OG SVARTE PÅ SURVEY, FORDELT ETTER FYLKE....	23
TABELL 2.3 OVERSIKT OVER ANTALL OG PROSENTANDEL NY GIV-ELEVER SOM SVARTE PÅ SURVEY, FORDELT ETTER FYLKE	23
TABELL 2.4 OVERSIKT OVER GJENNOMSNI TTIG ANTALL ELEVER PR. SKOLE I SURVEY OG POPULASJON.....	24
TABELL 2.5 OVERSIKT OVER SKOLEFORSKJELLER MED HENSYN TIL KARAKTER ETTER FØRSTE TERMIN. NY GIV-ELEVER OG IKKE-NY GIV-ELEVER.	27
TABELL 3.1 HVEM BESVARTE SURVEY PÅ VEGNE AV SKOLELEDER	31
TABELL 3.2 SKOLELEDERE FORDELT ETTER FYLKER	32
TABELL 3.3 OVERSIKT OVER ANTALL LÆRERE FORDELT ETTER FYLKE	32
TABELL 3.4 NY GIV-LÆRERES ANSIENNITET	32
TABELL 3.5 NY GIV-LÆRERES UTDANNING.....	33
TABELL 3.6 LÆRERE FORDELT ETTER HVILKE FERDIGHETER DE GA INTENSIVOPPLÆRING I	33
TABELL 3.7 OVERSIKT OVER ANTALL ELEVER FORDELT ETTER FYLKER	34
TABELL 3.8 ELEVERS SVAR PÅ SPØRSMÅLET: HVA FÅR DU NY GIV-OPPLÆRING I?	34
TABELL 3.9 ANTALL ELEVER FORDELT ETTER FERDIGHETSOMRÅDE	34
TABELL 3.10 OVERSIKT OVER KJØNNSFORDDELING BLANT ELEVER FORDELT ETTER FERDIGHETSOMRÅDE	35
TABELL 3.11 OVERSIKT OVER KARAKTERER ETTER 1. TERMIN FOR NY GIV-ELEVER SOM DELTOK I SURVEYEN OG ALLE NY GIV-ELEVER	35
TABELL 4.1 OVERSIKT OVER ANTALL NY GIV-LÆRERE RAPPORTERT AV SKOLELEDERE	39
TABELL 4.2 SKOLELEDERES SVAR PÅ SPØRSMÅLET: HVOR MANGE LÆRERE HAR FÅTT SKOLERINGSKURS FOR Å GI INTENSIVOPPLÆRING I REGI AV NY GIV?	39
TABELL 4.3 LÆRERES SVAR PÅ: I HVILKE EMNER HAR DU FÅTT SKOLERINGSKURS FOR Å GI INTENSIVOPPLÆRING I NY GIV?	40
TABELL 4.4 LÆRERNES TILBAKEMELDINGER PÅ DET ÅPNE SPØRSMÅLET: KAN DU KORT (FOR EKSEMPEL MED TRE STIKKORD) BESKRIVE HVILKE FAGLIGE/PEDAGOGISKE GREP DU BRUKER I NY GIV UNDERVISNINGEN?	45
TABELL 5.1 SKOLELEDERES SVAR PÅ OM DET ER INNGÅTT SKRIFTLIG AVTALE OM INTENSIVOPPLÆRING, OG OM INNHOLDET I AVTALEN. PROSENT.	52
TABELL 5.2 GJENNOMSNI TTIG ANTALL INTENSIVELEVER PER SKOLE ETTER FYLKE, IFØLGE REGISTERDATA	53
TABELL 5.3 FORDELING MELLOM SKOLER MED HENSYN TIL ANDELER ELEVER SOM MOTTAR INTENSIVOPPLÆRING I HENHOLDSVIS REGNING OG LESING/SKRIVING AV ALLE ELEVER PÅ TRINNET VED SKOLEN. PROSENT.	54
TABELL 5.4 ANDELER AV INTENSIVELEVER SOM HAR IOP, IFØLGE TALL FRA SKOLELEDERE.....	54
TABELL 5.5 ANDELER AV ELEVER MED TILBUD OM INTENSIVOPPLÆRING SOM TAKKET NEI, IFØLGE TALL FRA SKOLELEDERE. SKOLERS FORDELING ANGITT I PROSENT.....	55
TABELL 5.6 GJENNOMSNI TTIG ANTALL TIMER INTENSIVOPPLÆRING SOM TILBYS ELEVENE I HENHOLDSVIS REGNING OG LESING/SKRIVING, BEREGNET PÅ GRUNNLAG AV SKOLELEDERES BESVARELSER.	55
TABELL 6.1 ELEVENES SVAR PÅ SPØRSMÅLET: HVA FIKK DU NY GIV-OPPLÆRING I?	63
TABELL 6.2 ELEVERS SVAR PÅ SPØRSMÅLET: HVEM VAR DET SOM SYNTES AT DU BURDE STARTE I NY GIV?	64
TABELL 6.3 ELEVERS SVAR PÅ SPØRSMÅLET: ER DU BLITT ERTET ELLER MOBBET FORDI DU ER MED I NY GIV?	66
TABELL 6.4 ELEVERS SVAR PÅ DET ÅPNE SPØRSMÅLET: HVIS DU HAR LYST TIL Å SKRIVE MER OM HVA DU SYNES OM NY GIV, KAN DU GJØRE DET HER	70
TABELL 6.5 LÆRERNES SVAR PÅ SPØRSMÅLET: ER DET SIDER VED INTENSIVOPPLÆRINGEN I REGI AV NY GIV PÅ DIN SKOLE SOM DU SYNTES HAR FUNGERT SPESIELT BRA?	72
TABELL 6.6 LÆRERNES SVAR PÅ SPØRSMÅLET: ER DET SIDER VED INTENSIVOPPLÆRINGEN I REGI AV NY GIV PÅ DIN SKOLE SOM DU SYNTES HAR FUNGERT SPESIELT DÅRLIG?	73
TABELL 6.7 KARAKTERUTVIKLING FRA 1. TERMIN TIL STANDPUNKT FOR INTENSIVELEVER SOM DELTOK I SURVEY.	75
TABELL 6.8 KARAKTERUTVIKLING FRA 1. TERMIN TIL STANDPUNKT FOR INTENSIVELEVER SOM DELTOK I SURVEY, KONTROLLERT FOR KJØNN.....	77
TABELL 6.9 SKOLELEDERES SVAR PÅ SPØRSMÅLET: HVOR MANGE ELEVER HAR SLUTTET MED INTENSIVOPPLÆRING UNDERVEIS I REGNING OG/ELLER LESING/SKRIVING.....	78

TABELL 7.1 AKTIVITETER GJENNOMFØRT SOM PLANLAGT (JA), GJENNOMFØRT, MEN IKKE SOM PLANLAGT OG AVLYSTE AKTIVITETER FOR AVGANGSELEVER FRA GRUNNSKOLEN I OVERGANGEN TIL VIDEREGÅENDE OPPLÆRING SOMMEREN 2012.	82
TABELL 7.2 FYLKESKOORDINATORENES VURDERING AV HVORVIDT DE ULIKE SOMMERAKTIVITETENE VAR VELLYKKEDE. ABSOLUTTE TALL.	83
TABELL 8.1 KARAKTERFORDELING I PROSENT FOR ALLE NY GIV-ELEVER ETTER 1. TERMIN PÅ 10. TRINN	88
TABELL 8.2 KARAKTERFORDELING I PROSENT FOR IKKE-NY GIV-ELEVER ETTER 1. TERMIN PÅ 10. TRINN	89
TABELL 8.3 GJENNOMSNITT OG STANDARDAVVIK, UTVALG	89
TABELL 8.4 OVERSIKT OVER AKKUMULERT FRAVÆR ETTER 1. TERMIN OG 2. TERMIN PÅ 10. TRINN FORDELT ETTER NY GIV OG IKKE-NY GIV-ELEVER	90
TABELL 8.5 FRAVÆRSUTVIKLING HOS NY GIV ELEVER.....	92
TABELL 8.6 MODERATORMODELL - HVORDAN PÅVIRKER FRAVÆRSNIVÅET ETTER 1. TERMIN FRAVÆRSUTVIKLINGEN HOS NY GIV-ELEVER?	93
TABELL 8.7 MODERATORMODELL – HVORDAN PÅVIRKER FRAVÆRSNIVÅET ETTER 1. TERMIN FRAVÆRSUTVIKLINGEN HOS NY GIV-ELEVER? (KONTROLLERT FOR KJØNN OG KARAKTERSNITT 1. TERMIN)	94
TABELL 8.8 OVERSIKT OVER GJENNOMSNITT OG STANDARDAVVIK I UTVALGET FOR HVERT FAG.....	95
TABELL 8.9 HOVEDEFFEKTER AV NY GIV PÅ KARAKTERUTVIKLING.....	96
TABELL 8.10 MODERATORMODELL – HVORDAN PÅVIRKER KARAKTERNIVÅET ETTER 1. TERMIN KARAKTERUTVIKLINGEN FOR INTENSIVELEVENE? (KONTROLLERT FOR KJØNN OG FRAVÆR 1. TERMIN)	100

Figuroversikt

FIGUR 2.1 OVERSIKT OVER DATAINNHEITINGEN I NIFUS KARTLEGGINGSPROSJEKT I EVALUERINGEN AV NY GIV	29
FIGUR 4.1 SKOLELEDERES SVAR PÅ SPØRSMÅL OM HVILKE KRITERIER SOM LÅ TIL GRUNN FOR UTVELGELSE AV LÆRERE TIL INTENSIVOPPLÆRING I REGI AV NY GIV	38
FIGUR 4.2 LÆRERES SVAR PÅ SPØRSMÅLET: HVORFOR VALGTE DU Å BLI MED I NY GIV?	38
FIGUR 4.3 SKOLELEDERES SVAR PÅ SPØRSMÅL OM KUNNSKAPSPREDNING TIL ANDRE LÆRERE VED SKOLEN	40
FIGUR 4.4 LÆRERES SVAR PÅ SPØRSMÅL OM HVOR FORNØYDE DE VAR MED ULIKE SIDER AV SKOLERINGEN I REGI AV NY GIV	41
FIGUR 4.5 LÆRERES SVAR PÅ UTSAGN OM AT DE HADDE FÅTT BRUKT MYE AV DET DE HADDE LÆRT GJENNOM SKOLERINGEN I REGI AV NY GIV I:	41
FIGUR 4.6 LÆRERES SVAR PÅ SPØRSMÅL OM ANSVARSDELING VED GJENNOMFØRING AV INTENSIVOPPLÆRING VED SKOLEN.....	42
FIGUR 4.7 SKOLELEDERES SVAR PÅ SPØRSMÅL OM ANSVARSDELING VED GJENNOMFØRING AV INTENSIVOPPLÆRING VED SKOLEN	42
FIGUR 4.8 SKOLELEDERES SVAR PÅ SPØRSMÅLET: HVA ER SKOLEEIERERS ROLLE I GJENNOMFØRINGEN AV INTENSIVOPPLÆRINGEN?	43
FIGUR 4.9 SKOLELEDERES SVAR PÅ SPØRSMÅLET: HVA ER PROSJEKTLERERS ROLLE I GJENNOMFØRINGEN AV INTENSIVOPPLÆRINGEN?	43
FIGUR 4.10 SKOLELEDERES SVAR PÅ SPØRSMÅLET: HVILKE TILSKUDD HAR SKOLEN FÅTT I FORBINDELSE MED NY GIV-OPPLÆRINGEN?	44
FIGUR 4.11 LÆRERES SVAR PÅ SPØRSMÅLET: HVILKE LÆREMIDLER BRUKER DERE I INTENSIVOPPLÆRINGEN?	44
FIGUR 5.1 SKOLELEDERES SVAR PÅ HVOR GODT UTSAGN OM KRITERIER FOR UTVELGELSE AV ELEVER TIL INTENSIVOPPLÆRING STEMMER MED PRAKSIS VED SKOLEN.	50
FIGUR 5.2 SKOLELEDERES SVAR PÅ HVOR GODT UTSAGN OM LÆRERES OG PROSJEKTLERERS RÅD SAMT INITIATIV FRA ELEVEN ELLER FORELDRE LEGGES TIL GRUNN VED UTVELGELSE AV ELEVER TIL INTENSIVOPPLÆRING STEMMER MED PRAKSIS VED SKOLEN.	51
FIGUR 5.3 SKOLELEDERES SVAR PÅ I HVILKEN GRAD HENSYN TIL HVORDAN ELEVGRUPPEN VIL FUNGERE SAMMEN OG AT ELEVENE SKAL HA OPPLÆRING PÅ BEGGE DE TO FERDIGHETSOMRÅDENE LEGGES TIL GRUNN VED UTVELGELSE AV ELEVER TIL INTENSIVOPPLÆRING STEMMER MED PRAKSIS VED SKOLEN.	51
FIGUR 5.4 SKOLELEDERES SVAR PÅ HVORDAN NY GIV-UNDERVISNINGEN ER ORGANISERT, MED ANGIVELSE AV HVOR MANGE TIMER AV INTENSIVOPPLÆRINGEN SOM GIS HENHOLDSVIS INNENFOR OG UTENFOR ORDINÆRE KLASSE.	56
FIGUR 5.5 SKOLELEDERES ANGIVELSE AV HVILKE FAG SOM AVGIR TIMER TIL INTENSIVOPPLÆRINGEN.	57
FIGUR 5.6 LÆRERES SVAR PÅ HVOR GODT FØLGENDE UTSAGN STEMMER: <i>JEG HAR FÅTT NYTTIGE IDEER OG INNSPILL FRA DE NASJONALE SENTRENE</i> , ETTER HVORVIDT DE UNDERVISER I REGNING, I LESING OG SKRIVING ELLER IKKE HAR ANGITT NOEN AV DISSE.....	58
FIGUR 5.7 LÆRERES SVAR PÅ HVOR GODT FØLGENDE UTSAGN STEMMER: <i>JEG HAR BENYTTET UNDERVISNINGSMATERIELL UTVIKLET VED DE NASJONALE SENTRENE</i> , ETTER HVORVIDT DE UNDERVISER I REGNING, I LESING OG SKRIVING ELLER IKKE HAR ANGITT NOEN AV DISSE.	58
FIGUR 5.8 LÆRERES SVAR PÅ HVOR GODT FØLGENDE UTSAGN STEMMER: <i>JEG HAR BENYTTET KARTLEGGINGSVERKTØY FRA DE NASJONALE SENTRENE</i> , ETTER HVORVIDT DE UNDERVISER I REGNING, I LESING OG SKRIVING ELLER IKKE HAR ANGITT NOEN AV DISSE.	60
FIGUR 5.9 SVAR FRA LÆRERE SOM GIR INTENSIVOPPLÆRING I REGNING PÅ SPØRSMÅL OM HVOR GODT UTSAGNENE STEMMER OM DERES EGEN PRAKSIS MED HENSYN TIL KARTLEGGING AV ELEVENES FERDIGHETER.....	61
FIGUR 5.10 SVAR FRA LÆRERE SOM GIR INTENSIVOPPLÆRING I LESING OG SKRIVING PÅ SPØRSMÅL OM HVOR GODT UTSAGNENE STEMMER OM DERES EGEN PRAKSIS MED HENSYN TIL KARTLEGGING AV ELEVENES FERDIGHETER	61
FIGUR 6.1 ELEVERS SVAR PÅ SPØRSMÅLET: FØR DU BEGYNTE I NY GIV, HVA TRODDE DU AT DU VILLE FÅ UT AV DET?	64
FIGUR 6.2 ELEVERS SVAR PÅ SPØRSMÅLET: FØR DU BEGYNTE I NY GIV, HVA TRODDE DU AT DU VILLE FÅ UT AV DET?	65
FIGUR 6.3 LÆRERES SVAR PÅ SPØRSMÅLET: FØR PROSJEKTET STARTET, HVILKET UTBYTTE FORVENTET DU AT ELEVENE SOM SKULLE FÅ INTENSIVOPPLÆRING VILLE FÅ?	65
FIGUR 6.4 ELEVERS SVAR PÅ SPØRSMÅLET: HVORDAN ER INNSATSEN DIN I NY GIV-TIMENE?.....	66
FIGUR 6.5 ELEVERS SELVRAPPORTERTE INNSATS FORDELT ETTER HVILKE FERDIGHETSOMRÅDER DE FÅR INTENSIVOPPLÆRING I.....	67
FIGUR 6.6 ELEVERS SELVRAPPORTERTE INNSATS FORDELT ETTER HVEM SOM HADDE MENT AT ELEVEN BURDE DELTA	67
FIGUR 6.7 ELEVERS SELVRAPPORTERTE INNSATS FORDELT ETTER OM ELEVEN VAR FORNØYD MED Å BLI VALGT UT TIL NY GIV.....	68
FIGUR 6.8 ELEVERS SVAR PÅ SPØRSMÅLET: HVORDAN ER NY GIV-TIMENE SAMMENLIGNET MED ANDRE TIMER DU HAR?.....	68
FIGUR 6.9 ELEVERS SVAR PÅ SPØRSMÅLET: HVA SYNES DU OM NY GIV?	69
FIGUR 6.10 ELEVERS SVAR PÅ SPØRSMÅLET: HVA SYNES DU OM NY GIV? FORDELT ETTER HVILKE FERDIGHETER ELEVENE FIKK OPPLÆRING I	69

FIGUR 6.11 LÆRERES SVAR PÅ SPØRSMÅLET: NÅ SOM INTENSIVOPPLÆRINGEN HAR PÅGÅTT EN STUND, HVA OPPLEVER DU AT DEN HAR FØRT TIL BLANT ELEVENE SOM DELTAR?	71
FIGUR 6.12 LÆRERES SVAR PÅ SPØRSMÅLET: HVOR FORNØYD ER DU MED INTENSIVOPPLÆRINGEN PÅ DIN SKOLE NÅR DET GJELDER..	71
FIGUR 6.13 SKOLELEDERES SVAR PÅ SPØRSMÅLET: HVA SYNES DU OM INTENSIVOPPLÆRINGEN I REGI AV NY GIV?	74
FIGUR 6.14 KARAKTERUTVIKLING FRA 1. TERMIN TIL STANDPUNKT FOR INTENSIVELEVER SOM DELTOK I SURVEY.....	76
FIGUR 6.15 FORELDRES MEDVIRKNING OG INVOLVERING RAPPORTERT AV LÆRERE	77
FIGUR 6.16 LÆRERES SVAR PÅ SPØRSMÅLET: HVORDAN ER FRAVÆRET I DE TIMENE DET GIS INTENSIVOPPLÆRING?	78
FIGUR 8.1 REGRESJONSMODELL.....	91
FIGUR 8.2 MODERATORMODELL - HVORDAN PÅVIRKER FRAVÆRSNIVÅET ETTER 1. TERMIN FRAVÆRSUTVIKLINGEN HOS NY GIV-ELEVER?	92
FIGUR 8.3 KARAKTERUTVIKLING I MATEMATIKK FOR NY GIV OG IKKE-NY GIV-ELEVER.....	97
FIGUR 8.4 KARAKTERUTVIKLING I NORSK HOVEDMÅL, SKRIFTLIG FOR NY GIV OG IKKE-NY GIV-ELEVER	97
FIGUR 8.5 KARAKTERUTVIKLING I NORSK MUNTLLIG FOR NY GIV OG IKKE-NY GIV-ELEVER	98
FIGUR 8.6 KARAKTERUTVIKLING I FEM FAG (GJENNOMSNITTSKARAKTER) FORDELT ETTER NY GIV OG IKKE-NY GIV-ELEVER.....	98
FIGUR 8.7 KARAKTERUTVIKLING I NORSK HOVEDMÅL, SKRIFTLIG FRA 1. TERMIN TIL EKSAMEN	101
FIGUR 8.8 KARAKTERUTVIKLING I MATEMATIKK FRA 1. TERMIN TIL EKSAMEN	101
FIGUR 9.1 UNGDOMSSKOLELEDERES SVAR PÅ SPØRSMÅLET: FRA HVLKET SKOLEÅR GIS DET INTENSIVOPPLÆRING I REGI AV NY GIV TIL 10. TRINNSELEVER PÅ DENNE SKOLEN?	105
FIGUR 9.2 UNGDOMSSKOLELEDERES SVAR PÅ SPØRSMÅL OM HVA DE SYNES OM INTENSIVOPPLÆRINGEN I REGI AV NY GIV OG HVORDAN DE VURDERER EGET VURDERINGSSYSTEM.....	106
FIGUR 9.3 UNGDOMSSKOLELEDERES SVAR PÅ SPØRSMÅL OM IVARETAKELSE AV SVAKTPRESTERENDE ELEVER OG HVILKEN LÆRERKOMPETANSE SOM KREVES.	107
FIGUR 9.4 UNGDOMSSKOLELEDERES SVAR PÅ OM SVAKTPRESTERENDE ELEVER ALLEREDE ER GODT NOK IVARETATT GJENNOM ANDRE ORDNINGER, ETTER NÅR SKOLEN STARTET ELLER VIL STARTE MED NY GIV.	108
FIGUR 9.5 UNGDOMSSKOLELEDERES SVAR PÅ PÅSTANDER OM KOMPETANSE FOR Å GI INTENSIVOPPLÆRING, ETTER NÅR SKOLEN STARTET ELLER VIL STARTE MED NY GIV.	109
FIGUR 9.6 UNGDOMSSKOLELEDERES SVAR PÅ PÅSTANDER OM KOMPETANSE FOR Å GI INTENSIVOPPLÆRING, ETTER SKOLESTØRRELSE.	109
FIGUR 9.7 SAMMENHENG MELLOM SKOLESTØRRELSE FOR UNGDOMSSKOLER OG INVOLVERING I NY GIV.	110
FIGUR 9.8 REKTORER I VIDERE GÅENDE SKOLERS SVAR PÅ SPØRSMÅLET: FRA HVLKET SKOLEÅR MOTTAR DENNE SKOLEN FOR FØRSTE GANG ELEVER SOM HAR HATT INTENSIVOPPLÆRING I 10. TRINN?	110
FIGUR 9.9 REKTORER I VIDERE GÅENDE SKOLERS SVAR PÅ SPØRSMÅLET: HVORDAN FORBEREDER SKOLEN SEG PÅ Å TA IMOT ELEVER SOM HAR HATT INTENSIVOPPLÆRING PÅ 10. TRINN?	111
FIGUR 9.10 FORHOLDET MELLOM SKOLESTØRRELSE FOR VIDERE GÅENDE SKOLER OG INVOLVERING I NY GIV.	112
FIGUR 9.11 FORHOLDET MELLOM LANDSDEL DE VIDERE GÅENDE SKOLENE BEFINNER SEG I OG INVOLVERING I NY GIV.	112
FIGUR 9.12 FRA HVLKET SKOLEÅR GIS DET INTENSIVOPPLÆRING I REGI AV NY GIV TIL 10. TRINNSELEVER I KOMMUNEN?	113
FIGUR 9.13 SVAR FRA KOMMUNER PÅ SPØRSMÅLET: FRA HVLKET SKOLEÅR GIS DET INTENSIVOPPLÆRING I REGI AV NY GIV TIL 10. TRINNSELEVER I KOMMUNEN, ETTER FOLKETALL.....	113
FIGUR 9.14 SVAR FRA KOMMUNER PÅ SPØRSMÅL OM PRINSIPPER I INTENSIVOPPLÆRINGEN.	114
FIGUR 9.15 SVAR FRA KOMMUNER PÅ SPØRSMÅL OM IVARETAGELSE AV SVAKTPRESTERENDE ELEVER OG LÆRERKOMPETANSE.....	114
FIGUR 9.16 SVAR FRA KOMMUNENE PÅ SPØRSMÅL OM IVARETAGELSE AV SVAKTPRESTERENDE ELEVER, ETTER FOLKETALL.....	115

Vedlegg

Vedleggstabell V5.1 Beskrivelser av tilordningspraksis fra prosjektledere på kommunenivå og fylkesnivå.

Fylke	Utdrag/sammendrag av beskrivelse
Østfold	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hos oss har det nok vært brukt relativt mye skjønn. En har fulgt noenlunde de samme kriteriene, men det blir likevel ulikheter. Vi kan derfor ikke si at vi har hatt en veldig streng tilordningspraksis i vår kommune. 2. Ja, vi har en relativt streng 10-prosentgrense, og det er ikke noen vesentlig forskjell mellom de kommunene jeg kjenner. 3. Først er det et strengt uttak på 10 prosent på kommunenivå. Etter at elevene ved hver skole er indentifisert, tar jeg sammen med rektor og trinnets lærere en diskusjon på om de rette elevene er med, det kan da bli små justeringer- inntil 3-4 elever i hver kommune.
Akershus	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tre kriterier gjelder: 1) 10 prosent svakeste presterende til jul i 10. trinn med potensial til å kunne bestå videregående skole, og som 2) har kritisk svake grunnleggende lese-, skrive- og regneferdigheter, og som 3) trenger et intensivkurs basert på Ny GIV-metodikken for å få et godt nok grunnlag for å kunne fullføre og bestå vgo. Følgende elever skal i utgangspunktet ikke være Ny GIV-elev: minoritetsspråklige; elever som ligger godt over 3 i snitt; elever som gjør det godt i de fleste fag, men som sliter i matte; elever med omfattende IOP. I en kommune startet man med 10 prosent på kommunenivå, men så at utvalget ble feil når det gjaldt de andre kriteriene, og måtte derfor strippe ned. I en annen kommune så man at det var mer enn 10 prosent. Når dette er tatt hensyn til og avklart med departementet i forkant, gir våre regler en mer homogen utvalggruppe i hele fylket.
Oslo	<ol style="list-style-type: none"> 1. Skolen skal ta alle elevene med karakteren 1 eller 2 ved halvårsvurderingen til jul i 10. trinn for deltagelse i intensivopplæringen. Vi bruker karakteren i norsk (hovedmål) og matematikk. Skolen skal benytte skjønn mht elever med svake 3-ere og elever med IOP (som normalt ikke skal være med, men de kan vurderes). Det totale antallet er noe mer enn 10 prosent ved de skolene som til nå er faset inn i prosjektet.
Hedmark	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ved enkelte skoler er det mange av intensivelevnene som har mer enn 30 grunnskolepoeng. I utvelgelse var det en målsetting å rekruttere 10 prosent av de svakest presterende. Flere av disse takket nei, og faglig sterkere elever fikk da tilbudet. Skolene har brukt skjønn mht. hvem de tror vil ha utbytte av intensivopplæringen, og som har vært motivert for ekstra innsats. Å styrke selvtilliten hos enkelte elever er et argument. 2. Nesten en tredel av elevene har mer enn 35 poeng. Deltagerskolene har brukt romslig skjønn ved utvelgelse av Ny GIV-elever. Elever med forbedringspotensial er et av kriteriene. Fravær og motivasjon er et annet grunnlag. Flere av elevene trenger spesielt styrking i regning. 3. Det er ikke lagt føringer på utvalg av elever utover intensjonen om de 10 prosent svakeste. Skolene (og kommunene) utøver sitt skjønn og blir ikke overprøvd på dette, og det legges klart vekt på også andre faktorer som motivasjon, psykososiale faktorer osv. 4. Deltagerskolene har svart på hvilket skjønn som knyttes til Ny GIV-elever med over 30 grunnskolepoeng. Dette er elever som de tenker vil ha store utfordringer med å fullføre videregående skole pga. generelt lav skolemotivasjon kombinert med høyt skolefravær. Flere av jentene med de høyeste grunnskolepoengene sliter med svært lavt selvbilde og dårlig selvtillit. Enkelte har svake prestasjoner i språk pga. bakgrunn fra et annet land. Spesielt mange av de som deltar i regning, ligger an til karakteren 1, og mange av dem som deltar bare i den ene delen av tilbudet, er de med høyest grunnskolepoeng.

Oppland	<ol style="list-style-type: none"> 1. En stor overvekt av skolene svarer: Vi forholder oss stort sett til at det er de 10 prosent svakest presterende elevene etter første termin som får tilbudet. Noen elever i «grenseland» har fått tilbudet, også fordi de har ønsket det og vært svært motivert for å delta. 2. Svaret er nei. 3. Svaret må bli nei. Selv om kommunene i utgangspunktet hadde en streng praksis, valgte de å ta med flere for å få gruppene litt større. Vi har mange relativt små skoler.
Buskerud	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jeg mener vi er tydelige på hvilke elever som er i målgruppa. Skolene jobber først med egen elevgruppe, så kommer skolene sammen for å definere de 10 prosent svakest presterende i kommunen, men med bruk av skjønn. Noen skoler hadde gode begrunnelser for å tilby Ny GIV til elever som lå noe høyere i snitt, andre har koblet på noen ekstra i etterkant.
Vestfold	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vi har gitt skolene beskjed om at intensivopplæringen skal omfatte 10 prosent svakest presterende i kommunen, de kan ta utgangspunkt i ca. 30 grunnskolepoeng og under (bruk skjønn!), at elevene er motivert for å yte mer vha. tett oppfølging, rådgiving og trening i grunnleggende ferdigheter, elevene har potensiale for å fullføre videregående opplæring, søker ordinært inntak i vgo på grunnlag av karakterer, dessuten at elever med IOP også kan vurderes, men ikke hvis eleven er best tjent med sin IOP og målsetting om grunnkompetanse.
Telemark	<ol style="list-style-type: none"> 1. Små skoler får høy deltagelse dersom de f eks bare har en elev i målgruppa, men man tar hensyn til at intensivopplæringen skal være gruppeundervisning og derfor gir tilbudet til flere enn den ene eleven. 2. Alle kommuner og skoler kjenner til kriteriet og fått «pålegg» om å følge det. Generelt vil jeg si at kommuner som er inne i kull 2 av Ny GIV har gjort en grundigere utvelgelse enn første år, spesielt med hensyn til innslagspunkt +-30 og særinntak.
Aust-Agder	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vi har gitt beskjed til kommunene om at det er de 10 prosent svakest presterende (uten IOP) i kommunen etter 1. termin på 10. trinn som skal få tilbudet. Elever med IOP kan vurderes inn hvis skolen mener intensivopplæringen vil være bedre enn spesialundervisningen de får. En kommune har hatt mange i målgruppen som har takket nei og har derfor trukket inn andre elever. Noen få skoler har trukket inn noen særøkere, hvilket er tillatt i følge rundskrivet fra KD høsten 2010.
Vest-Agder	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uttaket er gjort på grunnlag av karaktersnitt og deretter samtale med hver rektor. Ingen elever går over et snitt på 3,2, og de aller fleste ligger under 3,0. 11 prosent av Ny GIV-elevne har IOP. 2. 10 prosent svakest presterende, men med litt skjønn. Ingen av Ny GIV-elevne har snitt over 3,0.
Rogaland	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vi har en felles, streng tilordningspraksis, det regimet hersker i alle kommunene som til nå er inne i prosjektet. Utvalget gjøres over skolenivå, de 10 prosent svakest presterende i kommunen. Og ratene i kommunene av elever som er med, ligger tett opp til dette tallet.
Hordaland	<ol style="list-style-type: none"> 1. Det korrekte svaret er ja, men med nødvendige tilpasninger. Små skoler kan ha svært få elever i målgruppen, derfor magert læringsmiljø og dårlig læringsutbytte for elevene, men ved utvidelse ser en også fare for at undervisningen ikke tilpasses de svakest presterende. Under forutsetning av at alle aktuelle elever i den opprinnelige målgruppen hadde fått tilbud, ble det åpnet for at tilbud også kunne gå til elever som ligger umiddelbart over 3 i snitt, har behov for arbeid med grunnleggende ferdigheter – Ny GIV intensivopplæring er ikke spesialundervisning – og som kan bidra positivt til at læringsmiljøet gjennom økte muligheter for faglig samspill, samtidig som eventuelle tendenser til stigmatisering reduseres ved at flere elever inkluderes i tilbudet.

	<p>2. For Bergen kommune: I utgangspunktet var planen at hele uttaket skulle gjøres sentralt i kommunen for å sikre en streng tilordningspraksis. Gjennom samtaler med skolene ble vi klar over at kommunen er for stor til at man kan få gjort hele uttaket i perioden fra terminkarakter 1.termin rundt 20. januar og oppstartdato for intensivundervisningen som ble satt til senest 1.februar. Selve arbeidet med å identifisere de 10 prosent av elevene med lavest snitt i Bergen kan gå raskt, men deretter må man justere for elever med individuell opplæringsplan og elever med grunnleggende norsk som ikke vil ha utbytte av Ny GIV-opplegget. Kommunen har ikke en enkel måte å hente ut denne informasjonen på. Et sentralt uttak ville derfor bli svært byråkratisk og føre til utsettelse av oppstart for intensivopplæringen. Prosjektledelsen valgte derfor å samråd med fagdirektør å definere utvalget av elever til elever med et snitt på 3 eller under. Vi antok at dette ville bli tilnærmet 10 prosent. Karaktersnittet beregnes på grunnlag av alle karakterer. I samsvar med føringene fra den sentrale prosjektledelsen har skolene også fått informasjon om at de må bruke et visst skjønn ved uttaket, særlig mht. utbytte for elever med individuell opplæringsplan og grunnleggende norsk.</p>
Sogn og Fjordane	<p>1. De fleste av «mine» skoler er veldig små. Gjennomsnittlig poengsum blant intensivelever på hver av skolene varierer fra 23,5 til 41,3.</p>
Møre og Romsdal	<p>1. I vår kommuneplan for 2012 omtaler vi følgende tilordningspraksis: <i>Gruppen som skal tilbys intensivopplæring, skal bestå av 10 prosent av de svakest presterende i kommunen etter 1. termin i 10. trinn – i fagene norsk (muntlig og skriftlig) og matematikk. Karakternivået skal ligge mellom 2.5-3.0. Vi kan imidlertid strekke dette til 3.2 for noen elever, med bakgrunn i det kommunale skjønnet. Intensivopplæringen omhandler ikke elever knyttet opp til § 2-8 og § 5-1 i opplæringsloven. Departementet påpeker at fravær IKKE skal være et kriterium for deltagelse i Ny GIV, jf. oppdragsbrevet november 2010. I tillegg skal elevgruppen skal ha motivasjon og potensiale. For å sikre seg at skolene når den rette målgruppen, må det settes av tid til å "intervjue" elevene med tanke på motivasjon</i></p> <p>2. I vår kommune har vi en streng tilordningspraksis.</p>
Sør-Trøndelag	<p>1. Det er presisert at det åpnes for lokalt skjønn, men at prinsippet om 10 prosent ikke skal fravikes. Følgende utsagn er brukt i ulike skriv og presentasjoner: Aktuelle elever har gjerne «lav motivasjon, for svake faglige prestasjoner, høyt fravær»; elever med under 30 grunnskolepoeng; elever som det er håp om kan prestere bedre med noe ekstra hjelp; at forsøket vil være til det beste for elevens læringsutbytte i fagene samlet sett.</p> <p>2. For Trondheim kommune: 10 prosent av elevkullet i Trondheim utgjør ca. 200 elever. 617 elever har karakteren 1 eller 2 i norsk hovedmål, matematikk eller i begge fagene. Elevene med IOP er inkludert i disse tallene. I Trondheim har vi 132 Ny GIV-elever dette året, 100 av dem hadde karakteren 1 og/eller 2 i norsk og/eller matematikk ved avslutningen i 9. trinn våren 2011.</p>
Nord-Trøndelag	<p>1. Vi praktiserer bruk av skjønn, så vi er nok ikke de strengeste på dette temaet.</p>
Troms	<p>1. Prosjektledelsen har informert skoleeierne og rektorene om de sentralt gitte utvalgsriteriene, heri departementets orientering på prosjektledersamling 17.-18.11.2011, der det ble understreket at det skulle brukes skjønn. Mange av kommunene er så små at kun en elev vil utgjøre 10 prosent. I slike kommuner har man vurdert det slik at det er til beste for elevene å kunne samles i en Ny GIV-gruppe, fordi samspill/samarbeid med andre er viktige momenter i mange av metodene som brukes.</p> <p>2. Fra sentralt hold i kommunen kan vi ikke se hvor mange av de som rent matematisk tilhører de 10 prosent svakest presterende som har andre tilbud, som IOP eller er nyankomne minoritetsspråklige elever. Det legges derfor opp til at skolene som kjenner elevene, bruker en viss grad av skjønn når de går ut med tilbudet.</p>

Vedleggstabell V6.1 Begrunnelser fra skoleledere på hvorfor elever sluttet i Ny GIV

Barnevern/ sykdom	<p>Barnevernssak.</p> <p>En elev har flyttet til barnevernsinstitusjon. En elev var involvert i en mobbesak, som gjorde at vi måtte ta han ut av gruppa (mobbeoferet var også i gruppa) Til de to siste kjenner vi ikke grunnen. Kronisk sykdom</p>
Faglig	<p>Eleven ønsket flere utfordringer i fagene.</p> <p>En elev flyttet, en syntes det gikk så bra i matematikk at hun fikk bedre tilbud i klassen, mens to var ikke fornøyd med å være på gruppe og ville tilbake til klassen Hadde fått svake karakterer til jul, gjorde enorme framskritt etter jul</p>
Motivasjon	<p>Eleven deltok ca. halve kurset, men valgte å slutte fordi han ikke hadde motivasjon.</p> <p>eleven var ikke motivert og brøt kontrakten som ble inngått med skolen. etter avtale med hjemmet sluttet eleven med oppløringen i matematikk.</p> <p>En elev sluttet, sa fra seg plassen etter to uker. En annen elev fikk denne plassen. Det var vellykket. Kjedet seg. For mye jobb, motivasjonssvikt</p> <p>Lav motivasjon Ikke møtt Peronlige årsaker</p> <p>Mangel på motivasjon</p> <p>Mistet motivasjonen</p> <p>Stort fråvær, og manglende lyst til å halde fram.</p> <p>Tror eleven har mistet motivasjonen utover våren. Venner som ikke har intensivopplæring "drar" eleven ut av gruppa. Umotivert</p> <p>Umotiverte, fulgte ikke u.opplegget.</p> <p>Var svært lite motiverte. Møtte ikke til tross for tett oppfølging skole-hjem.</p> <p>En var redd for å gå glipp av andre fagtimer En kom aldri igang selv om de takket ja til tilbudet To var ikke nok motivert til å gjennomføre</p>
Organi- sering	<p>En var redd for å gå glipp av andre fagtimer En kom aldri igang selv om de takket ja til tilbudet To var ikke nok motivert til å gjennomføre</p> <p>Har ikke lyst til å miste de fagene som ligger samtidig med NyGivtimene</p> <p>KJEDELIG GIKK GLIPP AV TING I KLASSEN</p> <p>Samme som forrige svar. Ën flyttet, en annen ønsket ikke lengre å delta grunnet at opplæringen lå utenfor ordinær timeplan.</p>
Skulk/ fravær	<p>Dette er elever som i stor grad har droppet ut av hele skolen, ikke bare NyGiv.</p> <p>Eleven har stort fravær og har møtt opp til få timer</p> <p>Elevene som sluttet hadde komplekse årsaker til at de sluttet, ikke bare med Ny giv, men også med så meget atnnet den siste tiden. Stort fravær totalt sett, etterhvert.</p> <p>Klarte ikke å holde avtalen</p> <p>Men av de 4 på regning er det 2 perssoner som skjelden dukker opp.</p> <p>Pga stort fravær/skolevegring</p> <p>Skolevegring</p>
Venner/ stigma	<p>* Elev mente selv han ikke passet inn i gruppen, - at han ødela for resten av gruppen * Elever ville heller være der vennene var.</p> <p>Ingen venner i gruppen. Redd for stigmatisering.</p> <p>ønsker ikke å være borte fra venninnene</p>
Annet	<p>foresatte følger ikke opp.</p> <p>De skal gjerne ha hjelp, men vil ikke yte noe selv.</p> <p>Gjentekne regelbrot</p> <p>Ingen har sluttet, men svært få møter til timene</p> <p>Ingen har sluttet.</p> <p>Noen har vært litt "til og fra", men i hovedsak har alle deltatt hele perioden</p> <p>Vet ikke.</p>

Saksbehandler: Trine Normann

Vår dato:
29.03.2012
Deres dato:
19.01.2012

Vår referanse:
2012/424
Deres referanse:
12820234 BL

Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning
Postboks 6183 Majorstuen

0302 OSLO

Dispensasjon fra taushetsplikt i forbindelse med forskningsprosjektet Kartlegging av deltakelse, organisering og opplevelse

Utdanningsdirektoratet viser til deres brev datert 19.1.2012 med søknad om dispensasjon fra taushetsplikt i forbindelse med forskningsprosjektet *Kartlegging av deltakelse, organisering og opplevelse* under den forskningsbaserte evalueringen av intensivopplæringen i regi av Ny GIV, med vedlegg og etterfølgende korrespondanse.

Det søkes om dispensasjon fra taushetsplikt i forbindelse med utlevering av blant annet karakterdata og fraværdata for elever på 10. trinn i 2012 og 2013, jf. variabelliste datert 17. mars 2012.

Nærmere om prosjektet

Det er blant annet gitt følgende opplysninger om prosjektet:

Hovedutvalget består av elever på 10. trinn som mottar intensivopplæring i regi av Ny GIV. Det skal også etableres en kontrollgruppe, som skal bestå av elever som har omtrent de samme gjennomsnittskarakterene (eller litt høyere) etter første termin på 10. trinn som intensivelevne har. I tillegg vil NIFU innhente registerdata om hele populasjonen av elever på 10. trinn.

- Kartleggingsprosjektet gjennomføres av Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet.
- Formålet med prosjektet er å undersøke i hvilken grad deltakelse i intensivopplæring i regi av Ny GIV fører til at elevene blir mer motivert for opplæring, oppnår bedre grunnleggende lese-, skrive- og regneferdigheter og i større grad gjennomfører videregående opplæring.
- Det søkes om følgende data fra skolene, om intensivopplæringselevne og elevene i kontrollgruppen:
  - 11-sifret fødselsnummer, navn på elev, navn på skole
  - Opplysninger om det er inngått avtale mellom skolen og eleven eller elevens foresatte om deltakelse i Ny GIV (ja/nei)
  - Opplysninger om elevene får intensivopplæring i hhv. regning, skriving eller lesing (ja/nei)
  - Fravær 1. termin
  - Hvorvidt eleven har individuell opplæringsplan (IOP) (ja/nei)
- Det søkes om følgende data fra fylkeskommunenes inntakskontor, om alle elever på 10. trinn:
  - Fødselsår, kjønn, avgangsskole
  - Karakterer i alle fag for 1. termin og ved avslutning av 10. trinn
  - Fravær på ungdomstrinnet
  - Søkt utdanningsprogram i videregående opplæring

Postadresse:
Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO
Besøksadresser:
Schweigaards gate 15 B, Oslo
Britveien 4, Molde
Parkgata 36, Hamar

Telefon:
+47 23 30 12 00
Telefaks:
+47 23 30 12 99

E-post:
post@utdanningsdirektoratet.no
Internett:
www.utdanningsdirektoratet.no
Org.nr.:
NO 970 018 131 MVA

Bankgiro:
7694 05 10879
IBAN:
NO8876940510879
BIC/SWIFT
DNBANOKK

- Det skal også gjennomføres en surveyundersøkelse blant elevene som deltar i intensivopplæringen og elevene i kontrollgruppen, samt deres lærere og rektorer. Surveybesvarelsene fra elevene skal kobles på individnivå med øvrige data.
- Data som etableres skal senere formidles videre til forskningsavdelingen i Statistisk sentralbyrå, som skal stå for effektevalueringen av Ny GIV-satsningen (jf. Bilag 1 til avtalen mellom Kunnskapsdepartementet og NIFU, datert 8. desember 2011).
- Prosjektet er meldt til personvernombudet hos Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD).

Etter forvaltningslovens § 13 d, 1. ledd kan departementet, når det finnes rimelig og ikke medfører uforholdsmessig ulempe for andre interesser, bestemme at opplysninger kan utleveres til bruk for forskning og at dette skal skje uten hinder av organets taushetsplikt. Det kan knyttes vilkår til vedtaket. Med hjemmel i forskrift til forvaltningsloven § 8 første ledd er dispensasjonsmyndigheten i denne saken delegert til Utdanningsdirektoratet.

Behandlingen av denne søknaden gjelder kun opplysninger som er underlagt taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13 innenfor rammen av opplæringslova og privatskolelova.

Utdanningsdirektoratets vurdering

Utdanningsdirektoratet vurderer det slik at taushetsplikt ikke vil være til hinder for utlevering av utdanningsdata til nevnte prosjekt. Den samfunnsmessige nytteverdien av forskningsprosjektet er stor, og det antas at utlevering av data ikke medfører uforholdsmessig ulempe for andre interesser. Prosjektet gjennomføres av erfarne forskere.

Det vil være vanskelig å etablere et register som dekker forskningsoppdragets problemstillinger dersom det skal innhentes samtykke fra alle berørte personer. NIFU baserer seg derfor på passivt samtykke. NIFU har laget et brev som skal distribueres til elever som deltar i intensivopplæringen og til kontrollgruppen, hvor de opplyser om evalueringsskjemaet og det elevregisteret som opprettes, og om elevenes rett til å reservere seg.

Etter at nødvendige koblinger er gjort skal NIFU aidentifisere forskningsfilene, og koblingsnøkklene oppbevares atskilt fra elevregisteret. Forskningsresultatene skal publiseres i en slik form at det ikke er risiko for at enkeltpersoner gjenkjennes, direkte eller indirekte.

Vedtak

Fylkeskommunene og skolene, samt eventuelt Utdanningsdirektoratet, kan utlevere de omsøkte opplysningene til NIFU til forskningsformål uten hinder av lovbestemt taushetsplikt.

Av hensyn til de registrertes personvern og for å sikre at utlevering av data ikke medfører uforholdsmessig ulempe for andre interesser, er det knyttet vilkår til dispensasjonen.

- Det taushetsbelagte materialet kan kun benyttes til forskning i samsvar med det oppgitte formålet i prosjektsøknaden.
- Taushetsbelagt materiale kan bare gjøres tilgjengelig for personer som trenger dette i forbindelse med forskningsprosjektet og kan ikke utleveres til andre. Kun forskerne Berit Lødding og Solveig Holen skal ha tilgang til datamaterialet. Ved bytte av personer underveis i prosjektet skal NIFU kontakte Utdanningsdirektoratet.
- Data som etableres kan allikevel senere formidles videre til forskningsavdelingen i Statistisk sentralbyrå, til bruk i effektevalueringen av Ny GIV-satsningen
- Personer som får tilgang til taushetsbelagt materiale må underskrive taushetserklæring.

- Eventuelle rapporter og publikasjoner må utgis i en slik form at enkeltpersoner ikke kan identifiseres, verken direkte eller indirekte.
- Opplysningene skal behandles i tråd med personopplysningslovens bestemmelser for behandling av personopplysninger og virksomhetens (eventuelle) konsesjon fra Datatilsynet.
- Dokumentasjon om informasjonssikringstiltak og internkontroll som følger av personopplysningsloven §§ 13 og 14 skal på forespørsel utleveres til Utdanningsdirektoratet.
- Personidentifiserbare data slettes straks det ikke er behov for dem og senest ved prosjektets avslutning 31.12.2016.

Vedtaket kan påklages i henhold til forvaltningslovens bestemmelser om klage på enkeltvedtak. Klagefristen er tre uker fra dette brevet mottas. Klageinstansen er Kunnskapsdepartementet, men en eventuell klage skal rettes til Utdanningsdirektoratet.

Vedlagt følger utleveringsavtale, taushetserklæring og erklæring om sletting. Vi ber om at ett eksemplar av hver av de to første dokumentene fylles ut og returneres til Utdanningsdirektoratet så raskt som mulig. Erklæring om sletting returneres når dette er gjort, og senest ved prosjektets avslutning.

Vennlig hilsen

Hege Nilssen
divisjonsdirektør

Kjetil Digre
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg 1: Utleveringsavtale
Vedlegg 2: Taushetserklæring
Vedlegg 3: Erklæring om sletting

NIFU Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning
Wergelandsveien 7
0167 OSLO

Att.: Berit Lødding

Deres
ref:

Vår ref: 12/1306

Saksbehandler:
Knut Brenne

Vår dato: 14.2.2012

DISPENSASJON FRA TAUSHETSPLIKTEN I FORBINDELSE MED FORSKNING

Arbeids- og velferdsdirektoratet viser til søknad mottatt 9.2.2012 om dispensasjon fra taushetsplikten for prosjekt 1 ("kartlegging av deltakelse, organisering og opplevelse") i den forskningsbaserte evalueringen av intensivopplæringen i regi av Ny GIV.

Sakens opplysninger

Ny GIV er et treårig prosjekt som har som mål å etablere et varig samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner for å få flere ungdommer til å fullføre og bestå videregående opplæring. Ny GIV pågår fra høsten 2010 og ut 2013.

Evalueringen v Ny GIV er organisert i flere prosjekter. Med finansiering fra Kunnskapsdepartementet har NIFU fått i oppdrag å gjennomføre et kartleggingsprosjekt. Dette skal kartlegge og beskrive kjennetegn ved elever som deltar i intensivopplæring for senere undersøkelser av om intensivopplæringen har betydning for elevenes gjennomføring av videregående opplæring og overgang til arbeidsmarkedet. Prosjektperioden er angitt til 1.1.12 - 31.12.2016. Forskningsavdelingen i SSB deltar i prosjektet og skal ha kopi av dataene.

Populasjonen i prosjektet utgjøres av en gruppe bestående av elever på 10. trinn som har deltatt i intensivundervisning ved de skoler i landet som har igangsatt tiltaket våren 2012 og våren 2013. Prosjektet omfatter ca 4 000 elever 2012 og ca 6 000 i 2013. Kontrollgrupper utgjøres av samtlige 10. trinnselever i de to årskullene, angitt til ca 120 000 elever.

For gruppen av intensivelever innhentes bakgrunnsopplysninger fra skolene samt egen samtykkebasert innsamling av data gjennom spørreskjema., basert på informasjonsbrev til elever med foresatte. Det vil være reservasjonsrett. Besvarelse vil anses som samtykke.

Gjennom SSB ønskes innhentet opplysninger om foreldrenes utdanningsnivå, inntekt, landbakgrunn, innvandrersstatus og familiestruktur. Av NAV-data ønskes arbeidsmarkeds-tilknytning (mors og fars arbeidsmarkedsstatus; lønnstaker deltid, lønnstaker heltid, selvstendig, ikke sysselsatt).

Materialet om arbeidsmarkeds-tilknytning overleveres fra SSB aidentifisert (anonym på forskers hånd). Både skolens organisasjonsnummer og intensivelevers fødselsnummer skal da være erstattet med tilfeldige løpenumre.

Koblingsnøkkel skal slettes 1.11.12 og 1.11.13 for de respektive årskullene.

Data skal anonymiseres straks de er levert med variabler fra SSB. Når prosjektet er ferdig skal opplysningene og koblingsnøkkelen slettes.

Prosjektet er meldepliktig/konsesjonspliktig iht personopplysningsloven. Kopi av søknad til Personvernombudet er fremlagt, likeså oppsett til informasjonsskriv.

Rettslig utgangspunkt

Det rettslige utgangspunktet for taushetsplikten er forvaltningsloven § 13, jf arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 7 og lov om sosiale tjenester i NAV § 44.

Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysninger brukes når behovet for beskyttelse må anses ivaretatt ved at de gis i statistisk form eller at individualiserende kjennetegn utelates på annen måte, jf forvaltningsloven § 13a nr. 2.

For at det skal kunne gjøres unntak fra taushetsplikten i forbindelse med et forskningsprosjekt, må det foreligge et gyldig rettsgrunnlag. Dette innebærer enten gyldig samtykke fra de personene som er omfattet, jf forvaltningsloven § 13a nr 1, eller dispensasjon fra taushetsplikt til forskning, jf forvaltningsloven § 13d. Arbeids- og velferdsdirektoratet er delegert avgjørelsesmyndighet etter forvaltningsloven § 13d første ledd til å kunne dispensere fra taushetsplikten til forskningsformål for så vidt gjelder opplysninger i saker på vårt ansvarsområde.

Vurdering

Gruppen av intensivelever

Under forutsetning av at arbeidsmarkedsdataene for foreldrene aidentifiseres som beskrevet, anser vi det ikke for å utgjøre en uforholdsmessig belastning at disse data fra NAV utleveres til bruk i prosjektet, jf forvaltningsloven § 13 d første ledd

I det innsendte oppsettet til informasjonsskriv angis at elever og deres foresatte kan reservere seg ved fra å delta i undersøkelsen ved å sende en e-post til angitt adresse. Fremgangsmåten er betegnet som passivt samtykke i punkt 10 i søknaden til Personvernombudet. Det angis at

den forskningsinstitusjonen som gjorde kartleggingen i 2011 fikk tilråding med passivt samtykke. For øvrig fremgår ikke - slik informasjonsskrivet er formulert - at det skal innhentes data fra NAV.

Arbeids- og velferdsdirektoratet forutsetter for godkjenning av tilgang til NAV-data at fremgangsmåten mht bruk av samtykke godtas av NSD, ev Datatilsynet. Videre må teksten i informasjonsskrivet endres slik at det refereres til NAV når det gjelder kilden for arbeidsmarkedsopplysninger.

Kontrollgrupper

Det fremgår at også for kontrollgruppene skal det innhentes arbeidsmarkedsstatus for foreldrene. Arbeids- og velferdsdirektoratet ser at opplysningene som skal innhentes dekker et meget stort antall personer, og at det ville være uforholdsmessig vanskelig å innhente samtykke og varsle disse. Vi legger til grunn at opplysningene skal avleveres fra SSB aidentifisert (som for intensivgruppen), men på grunn av muligheter for identifiserbare forekomster er opplysningene underlagt taushetsplikt.

Arbeids- og velferdsdirektoratet er etter en helhetsvurdering kommet frem til at det er rimelig å gi slik dispensasjon som det er søkt om også for kontrollgruppen. Opplysningene skal utleveres aidentifisert og i en størrelsesorden som tilsier at det er liten risiko for at enkeltpersoner kan identifiseres. Utleveringen anses ikke å ville utgjøre en uforholdsmessig ulempe for de personer som undersøkelsen er ment å omfatte, jf forvaltningsloven § 13d første ledd. Personvern hensyn antas derfor å være tilstrekkelig ivaretatt.

Konklusjon

Vi gir ut fra det ovenstående dispensasjon fra taushetsplikten under forutsetning av at følgende vilkår overholdes, jf forvaltningsloven § 13d annet ledd:

- Prosjektet gjennomføres i samsvar med prosjektbeskrivelsen og det gis kun dispensasjon for bruk av de opplysninger innen NAVs område som det søkes om til prosjektet.
- Rapport eller annen publisering av undersøkelsen må ikke inneholde personidentifiserbare opplysninger. Vi legger til grunn at personantall under fem medfører fare for personidentifisering.
- Godkjenning fra Personvernombudet og/eller konsesjon fra Datatilsynet må foreligge før NAV-data kan utleveres. Alle vilkår som stilles av personvernombudet eller Datatilsynet må overholdes, selv om de skulle virke innskrenkende i forhold til vår dispensasjon i dette vedtaket. Kopi av melding/vedtak fra Personvernombudet/Datatilsynet sendes hit (med vår ref. 12/1306) straks det foreligger.

- Kobling av data fra NAV foretas av Statistisk sentralbyrå som en nøytral tredjepart. Det forutsettes at Statistisk sentralbyrå foretar en aidentifisering av opplysningene før de utleveres til forskningsprosjektet. SSB oppbevarer koblingsnøkkelen.
- Det er en viss mulighet for at de avpersonifiserte opplysningene som utleveres kan identifisere enkeltpersoner, og søker og prosjektmedarbeidere i prosjektet (både i NIFU og forskningsavdelingen i SSB) er derfor pålagt taushetsplikt for opplysninger som er underlagt taushetsplikt etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 7 og lov om sosiale tjenester i NAV § 44, jf forvaltningsloven § 13e.
- Søker må påse at opplysningene oppbevares slik at de ikke kommer uvedkommende i hende og alt materiale som ikke er anonymisert og der identifikasjon kan være mulig, må oppbevares innelåst eller tilsvarende elektronisk sikret.
- Personidentifiserbare data og koblingsnøkkelen slettes straks det ikke er lenger behov for dem og senest ved prosjektets avslutning 31.12.2013.
- Utlevering av opplysninger og kostnader knyttet til utlevering og videre kobling bæres av prosjektet og avtales med SSB.

Dette vedtaket kan påklages innen 3 uker fra mottakelsen av brevet, jf forvaltningsloven § 29. Klagen fremsettes for Arbeids- og velferdsdirektoratet som forbereder klagesaken til Arbeidsdepartementet.

Med hilsen
Arbeids- og velferdsdirektoratet
Styringsenhet NAV IKT

Nina Aulie
Avdelingsdirektør

Terje André Olsen
Fg. seksjonssjef

Harald Hårfagres gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel +47-55 58 21 17
Fax +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 884

Berit Lødding
NIFU Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning
Postboks 5183 Majorstuen
0302 OSLO

Vår dato: 03.05.2012

Vår ref:29692 / 3 / MSS

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 06.02.2012. All nødvendig informasjon om prosjektet forelå i sin helhet 30.04.2012. Meldingen gjelder prosjektet:

29692	<i>Forskningsbasert evaluering av intensivopplæringen i regi av Ny GIV: Kartlegging av deltakelse, organisering og opplevelse</i>
Behandlingsansvarlig	<i>NIFU Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning, ved institusjonens øverste leder</i>
Daglig ansvarlig	<i>Berit Lødding</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31.

Behandlingen tilfredsstiller Personvernombudets vurdering forutsatt at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, personopplysningsloven med forskrifter, og de endringer i informasjonen til utvalgene og tredjepersoner som er avtalt. Det vises til telefonsamtale med prosjektleder Berit Rødding 03.05.2012. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, http://www.nsd.uib.no/personvern/forsk_stud/skjema.html. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://www.nsd.uib.no/personvern/prosjektoversikt.jsp>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 01.01.2022, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Vigdis Namtvedt Kvalheim

Marie Strand Schildmann

Marie Strand Schildmann tlf: 55 58 31 52
Vedlegg: Prosjektvurdering

Berit Lødding
NIFU Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning
Postboks 5183 Majorstuen
0302 OSLO

Vår dato: 11.05.2012

Vår ref: 29692 MSS/ LR

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ ENDRINGSMELDING

Vi viser til endringsmelding for prosjektet:

29692 *Forskningsbasert evaluering av intensivopplæringen i regi av Ny GIV:
Kartlegging av deltakelse, organisering og opplevelse*

Endringen gjelder planlagt spørreundersøkelse blant rektorer og lærere som gir intensivopplæring ved Ny GIV-skolene. I forbindelse med undersøkelsen besvarer lærere spørsmål vedr. bruk av pedagogiske metoder, kartleggingsverktøy og læremidler, om man har gjennomgått kompetanseheving i regi av Ny GIV, og nytten av dette. Rektorer besvarer spørsmål vedrørende organisering og bemanning innenfor intensivopplæringen. Data som innhentes fra lærere og rektorer kobles til data fra elevenes spørreundersøkelse. Data fra lærere og rektorer inneholder ingen opplysninger om den enkelte elev, og vil utelukkende være viktig bakgrunnsmateriale.

Personvernombudet finner de reviderte informasjonsskrivene, mottatt den 11.05.2012, tilfredsstillende.

Conexus er databehandler i prosjektet. Ombudet forutsetter at det foreligger en databehandleravtale mellom NIFU og Conexus, jf. personopplysningsloven § 15.

Datamaterialet overføres i likhet med øvrige data til SSB for 'Effektevalueringen', og anonymiseres i sin helhet innen prosjektslutt 01.01.2022.

Ta gjerne kontakt dersom noe er uklart.

Vennlig hilsen

Vigdis Namtvedt Kvalheim

Marie Strand Schildmann

Kontaktperson: Marie Strand Schildmann tlf: 55 58 31 52

Til elever som får opplæring innenfor
Ny GIV

NIFU

Oslo, 11. mai 2012

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjekt om virkninger av Ny GIV

Forskningsinstituttet NIFU skal kartlegge hvordan intensivopplæringen innenfor Ny GIV foregår og hva elever synes om Ny GIV. De nærmeste fem årene skal Forskningsavdelingen i Statistisk sentralbyrå (SSB) undersøke om Ny GIV styrker elevenes ferdigheter og hvordan det går med elevene over tid i videregående opplæring og i overgangen til arbeidslivet (Effektevalueringen). Vi har fått disse oppdragene fra Kunnskapsdepartementet.

Sammen med 2.200 andre ungdommer på 10. trinn som mottar intensivopplæring, får du denne forespørselen om deltakelse i forskningsprosjektet. Du er trukket ut fordi du bor i et av de åtte fylkene som vi konsentrerer denne undersøkelsen om. NIFU har fått tillatelse av Utdanningsdirektoratet til å hente ut opplysninger fra skolen slik at vi kan kontakte de aktuelle elevene. Det er også gitt tillatelse til å hente opplysninger fra skole og fylkeskommune om det er undertegnet avtale om intensivopplæring, fravær på ungdomstrinnet, og om du har individuell opplæringsplan eller ikke. I tillegg hentes det opplysninger fra offentlige registre over karakterer og resultater på nasjonale prøver samt opplysninger fra SSB og NAV om dine foreldres utdanning og arbeidsmarkedstilknytning. Oppdatering av registeropplysninger om deg og de andre som deltar i studien vil foregå i forbindelse med Effektevalueringen hos SSB frem til våren 2017. Du vil også bli bedt om å svare på en elektronisk spørreundersøkelse om erfaringer med Ny GIV på skolen nå før sommerferien.

For å kunne gjennomføre undersøkelsen vil vi opprette et eget register som vil inneholde navn, personnummer og skole for de elevene som deltar i intensivopplæringen i Ny GIV. Dette registeret vil brukes for å koble sammen opplysninger fra ulike kilder, men oppbevares atskilt fra andre opplysninger om deg. Det betyr at ditt personnummer og navn aldri inngår i de datafilene som analyseres verken ved NIFU eller ved SSB.

Det er selvfølgelig frivillig å delta, og dersom du samtykker kan du likevel når som helst og helt frem til 2022 trekke seg fra undersøkelsen og få alle innhentede opplysninger slettet ved å sende en e-post til nygiv@nifu.no. Dette kan også skje før du blir spurt om å delta i spørreundersøkelsen før sommerferien. Å trekke seg fra undersøkelsen har ingen betydning for deltakelse i Ny GIV.

For å undersøke om Ny GIV er til nytte for elevene, er det viktig at så mange som mulig av dere som får slik opplæring, er med i undersøkelsen. Derfor håper vi at du synes det er greit at opplysningene behandles som beskrevet her. Ved å delta i spørreundersøkelsen før sommerferien, samtykker du til hele forskningsstudien ved NIFU. Det er viktig at du er klar over dette. Dersom du ikke ønsker at det innhentes opplysninger om deg til registerstudien vår eller Effektevalueringen som foretas av SSB, må du aktivt reservere deg ved å kontakte oss. Opplysningene som innhentes vil kun benyttes til forskning. Datamaterialet anonymiseres innen 2022. Forskerne har taushetsplikt og alle data behandles konfidensielt, dvs. at data oppbevares og håndteres etter regler som gjør at ingen uvedkommende har tilgang. Resultater fra undersøkelsen blir offentliggjort på en slik måte at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes.

Prosjektet er meldt til og vurdert av Personvernombudet for forskning ved Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS. Alle spørsmål kan rettes til undertegnede på telefon 22 59 51 07. Prosjektleder i SSB, Lars Kirkebøen, telefon 21 09 42 13, kan svare på spørsmål om Effektevalueringen.

Med vennlig hilsen
NIFU

Berit Lødding
Prosjektleder

Til foresatte for elever som får opplæring innenfor
Ny GIV

NIFU

Oslo, 11. mai 2012

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjekt om virkninger av Ny GIV

Ny GIV er en stor satsing på ungdomstrinnet som går ut på å gi intensivopplæring til elever for å styrke deres lese-, skrive- og regneferdigheter og dermed øke deres forutsetninger for å gjennomføre og bestå videregående opplæring. Forskningsinstituttet NIFU skal kartlegge hvordan intensivopplæringen innenfor Ny GIV foregår. De nærmeste fem årene skal Forskningsavdelingen i Statistisk sentralbyrå (SSB) undersøke om Ny GIV styrker elevenes ferdigheter og hvordan det går med elevene over tid i videregående opplæring og i overgangen til arbeidslivet (effektevalueringen). Oppdragene er gitt av Kunnskapsdepartementet.

Sammen med 2.200 andre ungdommer på 10. trinn i åtte av landets fylker, er din sønn eller datter valgt ut fordi han eller hun mottar intensivopplæring. NIFU har fått tillatelse av Utdanningsdirektoratet til å hente ut opplysninger fra skolen slik at vi kan kontakte aktuelle elever. Det samles dessuten inn registeropplysninger om elevene fra skolene og fylkeskommunene om elevene, og opplysningene oppdateres i SSB frem til våren 2017. Elevene vil bli bedt om å svare på noen spørsmål om skole, skolearbeid og lekser, og om erfaringer med Ny GIV. Dette skjer på skolen nå før sommerferien. Gjennom å svare på disse spørsmålene samtykker de til deltakelse både i kartleggingen og i effektevalueringen. Elevene får informasjon om dette i et eget brev.

Forutsatt at eleven har samtykket til å delta gjennom å besvare spørreundersøkelsen og ikke har reservert seg fra deltakelse i registerstudien, vil opplysninger fra SSB og NAV om foreldrenes bakgrunn, utdanning, sivilstatus, opplysninger fra befolkningsdatabase, skatteopplysninger og arbeidsmarkedsopplysninger bli koblet til opplysninger om elevene. Det er gitt dispensasjon fra taushetsplikten fra Arbeids- og velferdsdirektoratet for utlevering av data, og sensitive opplysninger inngår ikke i data som benyttes.

Foreldre kan reservere seg fra deltakelse ved å sende en e-post til nygiv@nifu.no eller kontakte prosjektleder hos NIFU som angitt nedenfor. Også etter at data er overført til SSB høsten 2012 og helt frem til 2022, kan foreldre reservere seg fra deltakelse ved å kontakte prosjektleder i SSB (se nedenfor). Alle innhentede opplysninger om foreldre vil da bli slettet. Når foreldre reserverer seg, vil det ikke være hensiktsmessig å inkludere eleven i studien. Uansett har eleven selv også rett til å reservere seg.

For å undersøke om Ny GIV har effekt, er det viktig at så mange som mulig av elevene som får slik opplæring, deltar i undersøkelsen. Opplysningene som innhentes vil kun benyttes til forskning. Datamaterialet anonymiseres innen 2022. Forskerne har taushetsplikt og alle data behandles konfidensielt. Resultater fra undersøkelsen blir offentliggjort på en slik måte at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes.

Prosjektet er meldt til og vurdert av Personvernombudet for forskning ved Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS. Alle spørsmål kan rettes til undertegnede på telefon 22 59 51 07. Prosjektleder i SSB, Lars Kirkebøen, telefon 21 09 42 13, er kontaktperson for effektevalueringen.

Med vennlig hilsen
NIFU

Berit Lødding
Prosjektleder

www.nifu.no
post@nifu.no

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Nordic Institute for Studies in
Innovation, Research and Education

Wergelandsveien 7, NO-0167 Oslo
PB 5183 Majorstuen, NO-0302 Oslo
+47 22 59 51 00

Org. nr 976 073 169 / Kontonr. 7038.05.26482

Til elever som ikke får opplæring innenfor
Ny GIV

Oslo, 11. mai 2012

NIFU

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjekt om virkninger av Ny GIV

Ny GIV er en stor satsing ved et flertall av ungdomsskolene i landet, som går ut på å gi intensivopplæring til elever for at de skal få styrket sine lese-, skrive- og regneferdigheter og dermed få bedre muligheter for å gjennomføre og bestå videregående opplæring. Forskningsinstituttet NIFU skal kartlegge hvordan intensivopplæringen innenfor Ny GIV foregår. De nærmeste fem årene skal Forskningsavdelingen i Statistisk sentralbyrå (SSB) undersøke om Ny GIV styrker elevenes ferdigheter og hvordan det går med elevene over tid i videregående opplæring og i overgangen til arbeidslivet (Effektevalueringen). Vi har fått disse oppdragene fra Kunnskapsdepartementet.

Sammen med 1.100 andre ungdommer på 10. trinn i åtte av landets fylker, får du denne forespørselen om deltakelse i forskningsprosjektet. Du er trukket ut fordi du har karakterer som er omtrent som (eller litt høyere enn) karakterene blant de elevene som er med i Ny GIV, og fordi du trolig hadde fått tilbud om intensivopplæring dersom tilbudet hadde omfattet flere elever enn det gjør i dag. NIFU har fått tillatelse av Utdanningsdirektoratet til å hente ut opplysninger fra skolen slik at vi kan kontakte aktuelle elever. Det er også gitt tillatelse til å hente opplysninger fra skole og fylkeskommune om fravær på ungdomstrinnet, og om du har individuell opplæringsplan eller ikke. I tillegg hentes det opplysninger fra offentlige registre over karakterer og resultater på nasjonale prøver samt opplysninger fra SSB og NAV om dine foreldres utdanning og arbeidsmarkedstilknøytning. Oppdatering av registeropplysninger om deg og de andre som deltar i undersøkelsen vil foregå i forbindelse med Effektevalueringen hos SSB frem til våren 2017. Du vil også bli bedt om å svare på noen få spørsmål om hva du synes om skole, skolearbeid og lekser på skolen nå før sommerferien.

For å kunne gjennomføre undersøkelsen vil vi opprette et eget register som inneholder navn, personnummer og skole for de elevene som deltar. Dette registeret vil brukes for å koble sammen opplysninger fra ulike kilder, men oppbevares atskilt fra andre opplysninger om deg. Det betyr at ditt personnummer og navn aldri inngår i de datafilene som analyseres verken ved NIFU eller ved SSB.

Det er selvfølgelig frivillig å delta, og dersom du samtykker kan du likevel når som helst og helt frem til 2022 trekke seg fra undersøkelsen og få alle innhentede opplysninger slettet ved å sende en e-post til nygiv@nifu.no. Dette kan også skje før du blir spurt om å delta i spørreundersøkelsen før sommerferien.

For å undersøke om Ny GIV virker slik man har tenkt, er det viktig at så mange som mulig også blant elever som ikke får slik opplæring, er med i undersøkelsen. Vi håper at du synes det er greit at opplysningene behandles som beskrevet her. Ved å delta i spørreundersøkelsen før sommerferien, samtykker du til hele forskningsstudien ved NIFU. Det er viktig at du er klar over dette. Dersom du ikke ønsker at det innhentes opplysninger om deg til registerstudien vår eller Effektevalueringen som foretas av SSB, må du aktivt reservere deg ved å kontakte oss. Opplysningene som innhentes vil kun benyttes til forskning. Datamaterialet anonymiseres innen 2022. Forskerne har taushetsplikt og alle data behandles konfidensielt, dvs. at data oppbevares og håndteres etter regler som gjør at ingen uvedkommende har tilgang. Resultater fra undersøkelsen blir offentliggjort på en slik måte at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes.

Prosjektet er meldt til og vurdert av Personvernombudet for forskning ved Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS. Alle spørsmål kan rettes til undertegnede på telefon 22 59 51 07. Prosjektleder i SSB, Lars Kirkebøen, telefon 21 09 42 13, kan svare på spørsmål om Effektevalueringen.

Med vennlig hilsen

NIFU

Berit Lødding
Prosjektleder

Til foresatte for elever som ikke får opplæring innenfor
Ny GIV

NIFU

Oslo, 11. mai 2012

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjekt om virkninger av Ny GIV

Ny GIV er en stor satsing ved et flertall av ungdomsskolene i landet som går ut på å gi intensivopplæring til elever for å styrke deres lese-, skrive- og regneferdigheter og dermed øke deres forutsetninger for å gjennomføre og bestå videregående opplæring. Forskningsinstituttet NIFU skal kartlegge hvordan intensivopplæringen innenfor Ny GIV foregår. De nærmeste fem årene skal Forskningsavdelingen i Statistisk sentralbyrå (SSB) undersøke hvordan det går med elevene over tid i videregående opplæring og i overgangen til arbeidslivet (effektevalueringen). Oppdragene er gitt av Kunnskapsdepartementet.

Sammen med 1.100 andre ungdommer på 10. trinn i åtte av landets fylker, er din sønn eller datter trukket ut fordi han eller hun har karakterer som er omtrent som (eller litt høyere enn) karakterene blant de elevene som er med i Ny GIV. Dette tilsier at eleven trolig hadde fått tilbud om intensivopplæring dersom tilbudet hadde omfattet flere elever enn det gjør i dag. Vi i NIFU har fått tillatelse av Utdanningsdirektoratet til å hente ut opplysninger fra skolen slik at vi kan kontakte aktuelle elever. Det samles dessuten inn registeropplysninger om elevene fra skolene og fylkeskommunene, og opplysningene oppdateres i SSB frem til våren 2017. Elevene vil bli bedt om å svare på noen spørsmål om skole, skolearbeid og lekser. Dette skjer på skolen nå før sommerferien. Gjennom å svare på disse spørsmålene, samtykker de til deltakelse både i kartleggingen og effektevalueringen. Elevene får informasjon om dette i et eget brev.

Forutsatt at eleven har samtykket til å delta gjennom å besvare spørreundersøkelsen og ikke har reservert seg fra deltakelse i registerstudien, vil opplysninger fra SSB og NAV om foreldrenes bakgrunn, utdanning, sivilstatus, opplysninger fra befolkningsdatabase, skatteopplysninger og arbeidsmarkedsopplysninger bli koblet til opplysninger om elevene. Det er gitt dispensasjon fra taushetsplikten fra Arbeids- og velferdsdirektoratet for utlevering av data, og sensitive opplysninger inngår ikke i data som benyttes.

Foreldre kan reservere seg fra deltakelse ved å sende en e-post til nygiv@nifu.no eller kontakte prosjektleder hos NIFU som angitt nedenfor. Også etter at data er overført til SSB høsten 2012 og helt frem til 2022 kan foreldre reservere seg fra deltakelse ved å kontakte prosjektleder i SSB (se nedenfor). Alle innhentede opplysninger om foreldre vil da bli slettet. Når foreldre reserverer seg, vil det ikke være hensiktsmessig å inkludere eleven i studien. Uansett har eleven selv også rett til å reservere seg.

For å undersøke om Ny GIV har effekt, er det viktig at så mange som mulig også blant elever som ikke får slik opplæring, er med i undersøkelsen. Opplysningene som innhentes vil kun benyttes til forskning. Datamaterialet anonymiseres innen 2022. Forskerne har taushetsplikt og alle data behandles konfidensielt. Resultater fra undersøkelsen blir offentliggjort på en slik måte at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes.

Prosjektet er meldt til og vurdert av Personvernombudet for forskning ved Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS. Alle spørsmål kan rettes til undertegnede på telefon 22 59 51 07. Prosjektleder i SSB, Lars Kirkebøen, telefon 21 09 42 13, er kontaktperson for Effektevalueringen.

Med vennlig hilsen
NIFU

Berit Lødding
Prosjektleder

www.nifu.no
post@nifu.no

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Nordic Institute for Studies in

Wergelandsveien 7, NO-0167 Oslo
PB 5183 Majorstuen, NO-0302 Oslo
+47 22 59 51 00

0100 - 036 037 160 (M-torsd) - 3020 05 26 100

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Nordic Institute for Studies in
Innovation, Research and Education

www.nifu.no